

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ชื่อเดิม วารสารวิชาการ รมยสาร / ISSN 1686-0101

เจ้าของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

มาลินี จุโทปะมา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

malinee.ch@bru.ac.th

กองบรรณาธิการ

- ประสงค์ แสนบุราณ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
วิทยาเขตอิสาน
prayong.san@mbu.ac.th
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
supachai.si@msu.ac.th
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Thongphon.p@gmail.com
- พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
panor.sudas@gmail.com

มนุษยศาสตร์ (มสส.)

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- ชลวิทย์ เชียรจิตต์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
cholvit@g.swu.ac.th
- เอกฉัตร จารุเมธีชน
ekkachat06@gmail.com
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- โกวิทย์ พิมพวง
bigko009@hotmail.com
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กตัญญู แก้วหานาม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
dr.kathanyoo@ksu.ac.th
- จิรายุ ทรัพย์สิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
jirayu2515@srru.ac.th
- R. Michael Smith
msmith@niagara.edu
Niagara University, U.S.A.

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- Ni Ni Hlaing
Mandalay University of Distance Education, Myanmar
ninihlaing59@gmail.com
- Irom Gambhir Singh
Manipur University, India
iromgambhir3@gmail.co
- นวมินทร์ ประชานันท์
nawaminpt@yahoo.com
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- กัทรพล ทศมาศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Pattaraphon.tm@bru.ac.th
- ชินนาง สวัสดิ์รัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Chinanang.sw@live.bru.ac.th

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

akkarapon.nm@bru.ac.th

รองบรรณาธิการ

คำภีรภาพ อินทะนุ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

kampeeraphab.it@bru.ac.th

ศุภกิจ ภูวงค์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

suphakit.ph@bru.ac.th

เฉลิมเกียรติ เข็นเพชร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

chaleomkiet.yo@bru.ac.th

ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

Eric A. Ambele

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

eric.a@msu.ac.th

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เตรียมต้นฉบับและจัดทำรูปเล่ม

- จักรรัตน์ อุ่นรัมย์
Nittya.or@bru.ac.th
ประชาสัมพันธ์และกราฟิกดีไซน์
- สุรพงศ์ กันถัด
surapong.kt@bru.ac.th

เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ม.ค.- เม.ย. / พ.ค.- ส.ค. / ก.ย.- ธ.ค.)

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 21 No. 3 (September-December) 2023

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Former Name: Rommayasan / ISSN 1686-0101

Publisher

Faculty of Humanities and Social Sciences Buriram Rajabhat University

Editorial Advisor

Malinee Chutopama

President of Buriram Rajabhat University

malinee.ch@bru.ac.th

Editorial Board

- Prayong Saenburan
Mahamakut Buddhist University Isan Campus
prayong.san@mbu.ac.th
- Supphachai Singyabut
Mahasarakham University
supachai.si@msu.ac.th
- Thongphon Phonhomsakha Na Sakonnakhon
Silpakorn University
Thongphon.p@gmail.com

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 21 No. 3 (September-December) 2023

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

- Panonueeng Suthat Na Ayutthaya
Bansomdejchaopraya Rajabhat University
panor.sudas@gmail.com
- Cholvit Jeanrajit
Srinakharinwirot University
cholvit@g.swu.ac.th
- Ekkachat Jarumetheechon
Buriram Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University
ekkachat06@gmail.com
- Kowit Pimpuang
Kasetsart University
bigko009@hotmail.com
- Kathanyoo Kaewhanam
Kalasin University
dr.kathanyoo@ksu.ac.th
- Jirayu Sinsap
Surindra Rajabhat University
jirayu2515@srru.ac.th

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 21 No. 3 (September-December) 2023

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

- R. Michael Smith
Niagara University, U.S.A.
msmith@niagara.edu
- Ni Ni Hlaing
Mandalay University of Distance Education, Myanmar
ninihlaing59@gmail.com
- Irom Gambhir Singh
Manipur University, India
iromgambhir3@gmail.co
- Nawamin Prachanant
Buriram Rajabhat University
nawaminpt@yahoo.com
- Pattarapon Tossamat
Buriram Rajabhat University
Pattaraphon.tm@bru.ac.th
- Chinanang Sawadram
Buriram Rajabhat University
Chinanang.sw@live.bru.ac.th

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 21 No. 3 (September-December) 2023

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Editor-in-Chief

- Akkarapon Nuemaihom
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
akkarapon.nm@bru.ac.th

Associate Editors

- Khampheeraphab Intanoo
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
kampeeraphab.it@bru.ac.th
- Suphakit Phoowong
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
suphakit.ph@bru.ac.th
- Chaleomkiet Yenphech
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
chaleomkiet.yp@bru.ac.th

English Editor

- Eric A. Ambele
Mahasarakham University
eric.a@msu.ac.th

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 21 No. 3 (September-December) 2023

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Manuscript Preparation and Journal Design

- Jaralrat Oonram
Jhusoc@bru.ac.th

Public Relations and Graphic Design

- Surapong Kuntud
surapong.kt@bru.ac.th

Periodicity

Three issues per year (January-April, May-October, September-December)

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

“มนุษยสังคมสาร” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีนโยบายในการรับตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่ครอบคลุมสาขาวิชาหลัก (Main subject Category) คือ Social Sciences และจะต้องอยู่ใน 3 กลุ่มสาขาวิชา (Subject areas) คือ 1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics and Finance, 3) Social Sciences ซึ่งจะต้องอยู่ใน 5 กลุ่มย่อย (Sub-subject areas) คือ 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics and Finance, 4) General Social Sciences, 5) Sociology and Political Sciences

“มนุษยสังคมสาร” มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน / พฤษภาคม-สิงหาคม / กันยายน-ธันวาคม) แต่อาจจะออกเป็นฉบับพิเศษ (Special issue) ในการร่วมประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ไม่เกินปีละ 2 ฉบับ

ทุกบทความใน “มนุษยสังคมสาร” จะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewer) ในสาขาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นบุคลากรนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้ต้นฉบับบทความนั้น (Double-blind peer review) ทั้งนี้ เพื่อให้บทความมีคุณภาพและได้มาตรฐานทางวิชาการ บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ใน “มนุษยสังคมสาร” จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้ต้นฉบับบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยอย่างเคร่งครัด

ผู้ต้นฉบับที่จะส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ใน “มนุษยสังคมสาร” จะต้องส่งผลการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงาน (Plagiarism) ด้วยโปรแกรมอักษรวินิจฉัย ผ่านเว็บไซต์ <http://plag.grad.chula.ac.th/> โดยร้อยละของดัชนีความซ้ำซ้อนของบทความไม่เกินร้อยละ 10 ทั้งนี้ ให้ผู้ต้นฉบับแนบผลการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานส่งมาที่วารสารพร้อมกับบทความด้วย

ข้อความภายในบทความที่ตีพิมพ์ใน “มนุษยสังคมสาร” ทั้งหมด รวมถึงรูปภาพประกอบ ตาราง เป็นลิขสิทธิ์ของ “มนุษยสังคมสาร” การนำเนื้อหา ข้อความหรือข้อคิดเห็น รูปภาพ ตารางที่ปรากฏในบทความไปจัดพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการวารสารอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร วารสารอนุญาตให้สามารถนำไปเผยแพร่ต่อเพื่อประโยชน์ทางวิชาการได้ แต่ต้องแสดงที่มาจกวารสาร โดยห้ามแก้ไขดัดแปลงเนื้อหาใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารนี้ ทศนะและความคิดเห็น ตลอดจนข้อผิดพลาดใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในบทความใน “มนุษยสังคมสาร” ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ต้นฉบับบทความนั้น โดยไม่เกี่ยวข้องกับกองบรรณาธิการ

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 21 No. 3 (September-December) 2023

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) is the academic journal of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University. The journal has a policy for publishing articles covering the main subject category of Social Sciences. This category includes the following three subject areas:

1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics, and Finance, and 3) Social Sciences. Moreover, the manuscripts must also be under the following five sub-subject areas: 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics, and Finance, 4) General Social Sciences, and 5) Sociology and Political Sciences.

The journal is published three times a year: January-April, May-August, and September-December. However, JHUSOC, with no more than two (2) issues per year, might be published as a special issue upon joining in the special academic events of national and international conferences held both in Thailand and other countries.

All articles in this journal must be reviewed by at least three (3) external peer reviewers in the relevant fields from different institutes. More importantly, the authors' and reviewers' identities are concealed from each other (Double-blind peer review) in order to have the articles with high quality and academic standards. The articles submitted for publication in JHUSOC have not already been published elsewhere or are not under consideration by peer reviewers for publication in other journals. The authors must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

The authors who will submit their articles to be published in JHUSOC must submit the plagiarism results obtained from the Akkaravisut program via the website <http://plag.grad.chula.ac.th/> of which the similarity index for plagiarism check is not more than 10%. Moreover, the authors must also attach these results to the journal together with their articles.

All messages in the articles published in JHUSOC, including illustrations, and tables, are the copyright of the journal, so the use of contents, messages or comments, pictures, and tables in a particular article in various formats for commercial purposes must have the written permission from the journal editorial board. However, the article files used for academic purposes are permitted by the journal, but the journal citation is needed. The journal contents cannot be modified. Moreover, the views, opinions, and errors that may be found in the articles published in JHUSOC are the responsibility of the authors, and the editorial board is not responsible for these.

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการ “มนุษยสังคมสาร” ก้าวย่างเข้าสู่ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) ของปีที่ 21 ซึ่งเป็นฉบับท้ายปี 2566 และพร้อมเดินสู่เส้นทางสายวิชาการที่ยังคงมาตรฐานไว้ตามเดิมในปี 2567 และปีต่อไป ในวโรกาสส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ กองบรรณาธิการและทีมงาน “มนุษยสังคมสาร” ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านเคารพบูชาได้ปกป้องรักษาและอวยพรชัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิชญ์ พิจารณ์บทความ (Peer Reviewers) ผู้นิพนธ์บทความ (Authors) และทุกท่านที่ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุน “มนุษยสังคมสาร” มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เจริญรุ่งเรือง มีความสุข และประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาทุกประการ

วโรกาสปีใหม่	มาถึง
ประสบพบพาซึ่ง	สิ่งดี นั้นแล
ประสงค์สิ่งใดพึง	มหวัง
เจริญรุ่งชีวิ	ตลอดปีใหม่เอย

ขอขอบพระคุณผู้นิพนธ์บทความ “กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกกีดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี” ที่อนุญาตให้นำภาพประกอบบทความมาขึ้นปก “มนุษยสังคมสาร” ฉบับที่ 3 ซึ่งเป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น และ Soft Power ของคนอุบลราชธานีที่สะท้อนออกมาผ่านลายผ้าขึ้นทิวมุกกีดาว และขอขอบพระคุณผู้นิพนธ์อีกทั้ง 12 บทความที่ส่งบทความคุณภาพทั้งฉบับภาษาไทย และภาษาอังกฤษมาตีพิมพ์เผยแพร่ใน “มนุษยสังคมสาร” โดยแต่ละบทความในฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหลายสถาบันตามเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้งยังได้ผ่านการตรวจความซ้ำซ้อน (Plagiarism and Similarity Index) ด้วยโปรแกรม Turnitin สำหรับบทความภาษาอังกฤษ และ โปรแกรมอักษราวิสุทธิ

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สำหรับบทความภาษาไทย โดยทุกบทความมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความซ้ำซ้อนไม่เกิน ร้อยละ 20 สำหรับบทความภาษาอังกฤษ และไม่เกินร้อยละ 10 สำหรับบทความภาษาไทย นอกจากนี้ ทั้ง 13 บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ ในฉบับนี้มีตัวระบุวัตถุดิจิทัล (Digital Object Identifier : DOI) กำกับทุกบทความ

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่ได้ประเมินบทความตามหลักวิชาการ และขอขอบคุณผู้สนับสนุนบทความจากสถาบัน ต่างๆ ที่ได้ให้ความไว้วางใจทางด้านมาตรฐานวิชาการด้วยการส่งผลงานไปตีพิมพ์ เผยแพร่ที่ “มนุษยสังคมสาร” ทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่าน จะให้การสนับสนุน “มนุษยสังคมสาร” ต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นกำลังใจให้ทีมงานวารสารรักษามาตรฐานวิชาการและพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ไปให้เป็นที่ยอมรับทั้งระดับชาติและนานาชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.อัครพนท์ เนื้อไม้หอม

บรรณาธิการ

สารบัญ

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชิ้นทิวมูกจกดาวแบบเจ้าเมือง
อุบลราชธานี

1

Transferring Processes of Wisdom in Phasin Thiw Mook Jok Dao Weaving based on the
Ubon Ratchathani City Court Style

ประกายทิพย์ พิชัย / ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม / นเรศ ชันชะรี /
ชรพรรณศฤณ อินทนาม / สุทธิพงษ์ สุทธิลักษณ์นิกุล

Prakaithip Pichai / Narongrith Intanam / Nares Kantaree /Thatsarin Intanam /
Suttipong Soottilakmuneeekool

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์วัฒนธรรม
ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าปักแซว อำเภอปรังคู้ จังหวัดศรีสะเกษ

20

Development of Creative Community Tourism Based on the Pak Seaw Weaving Community
Enterprise and Tourism Products, Prang Ku District, Sisaket Province

เอมอร แสนภูวา / ทิwaporn Jaikorn / อนันศักดิ์ พวงอก

Emon Sanphuwa / Thiwaporn Jaikorn / Anansak Phuangok

The Study of Aesthetic Features Interpretation and Cultural Identity of
Baiku Yao Dress Patterns

40

Ge Bai / Puvasa Ruangchewin / Poradee Panthupakorn

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่มรดก
โลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่

62

Development of Nature Tourism Management Strategies in Dong Phayayen - Khao Yai
Forest Complex World Heritage Site

เรณูกา กลับสุข / นฤมล แก้วจำปา

Renuka Klabsuk / Narumol KeawJumpa

สารบัญ

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การพัฒนาคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว
ตำบลชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
The Development of an English Public Relations Guidebook for Community-Based Tourism
of Chi Thuan Subdistrict, Khueang Nai District, Ubon Ratchathani Province to
Accommodate Foreign Tourists
จักรพงษ์ ทองผาย
Jakkrapong Thongpai	83
การศึกษานันทนาการเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ในเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิง
A Study of the Memorandum of Lavo Kingdom in Chinese Documents in the Ming Dynasty
ภูเทพ ประภากร
Puthep Prapagorn	105
พรรณพฤษชาและนานาสัตว์: บทบาทหน้าที่ในวรรณคดีอีสาน
เรื่อง ลำานกเต็นตอน
Flora and Creatures: Characteristics in Northeastern Folktales "Lam Noktendon"
วัฒน์ชัย หมั่นยิ่ง / วรารักษ์ เพ็ชรดี
Watanachai Monying / Varark Phetdi	124
ลักษณะบุคลิกภาพ การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ และความตั้งใจ
เป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ
Personality Traits, Entrepreneurial Education and Entrepreneurial Intentions of
Students in Business Administration Program
ธารทิพย์ พจน์สุภาพ / ต้อยตุลา นาคสกุล / กัญญา เขียววิจิตร /
จันทร์เพ็ญ ต้นสกุลอารี / อนุชมา ฐปแก้ว
Thantip Pojsupap / Toitula Narksakul / Kanya Chienvijit /
Chanphen Tonsakun-Aree / Anuchama Toobkaew	144

สารบัญ

ปีที่ 21 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2566

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

	หน้า
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท Factors Influencing Digital Commerce Communication of Manual Workers in Rural Areas ปัทธิพาน พลมาตย์ Patiphan Pholmat	163
Cluster Analysis to Compare Learner Characteristics in English Courses of General Education Pornsin Supawan / Intira Charuchinda	183
Perception of Chinese Junior High School Students on Factors and Activities Causing Anxiety in English Language Learning Yi Luo / Anchalee Chayanuvat	203
An Investigation of Subtitle Translation: A Case Study of Charlotte's Web (2006) Benjawan Tipprachaban	224
An Investigation of Metacognition in Second Language Reading: A Case Study of a Thai Graduate Student at an American College Pragasit Sitthitikul	244

กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชิ้นทิวมุกจกดาว
แบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี

**Transferring Processes of Wisdom in Phasin Thiw Mook Jok Dao
Weaving based on the Ubon Ratchathani City Court Style**

ประกายทิพย์ พิชัย^{1*} / ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม² / นเรศ ชันธะรี³ /

ธรรตน์ศฤณ อินทนาม⁴ / สุธทิพงษ์ สุธธิลักมุนีกุล⁵

**Prakaithip Pichai / Narongrith Intanam / Nares Kantaree /
Thatsarin Intanam / Suttipong Soottilakmuneekool**

^{1*} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding's author email: prakaitip888@gmail.com

²⁻⁴ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

⁵ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Received: June 16, 2023

Revised: December 9, 2023

Accepted: December 15, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.28>

บทคัดย่อ

การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชิ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี โดยกลุ่มสตรีผู้สูงอายุสืบสานภูมิปัญญามีปรากฏในบ้านหนองบ่อ จังหวัดอุบลราชธานี หากไม่ถ่ายทอดไว้อาจเลือนหาย ผู้มีส่วนร่วมเป็นสตรีผู้สูงอายุ 5 คน รวบรวมข้อมูลโดย บันทึกการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์และการบันทึกการจัดเวทีการระดมความคิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การศึกษาพบว่า พื้นที่เป้าหมายมีประเด็นปัญหาการขาดผู้สืบทอดการทอผ้าชิ้น ทูบฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจร่วมกัน จึง

กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานที่สามารถถ่ายโอนทักษะทำให้ได้กระบวนการและทดลองใช้กับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ 16 คน พบว่า นักศึกษามีความรู้ ทักษะ และ ทักษะ ก่อนและหลังการใช้กระบวนการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกระบวนการ มี 2 รูปแบบ คือ 1) การถ่ายทอดโดยผู้สูงอายุสาธิตก่อน และผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามจริง และ 2) การบันทึกความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร ได้สรุปและรายงานผลโดยจัดเวทีคืนข้อมูลแก่ชุมชนและเผยแพร่ผ่านเครือข่ายชุมชน

คำสำคัญ: กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา, ชุมชนที่ยั่งยืน, ผ้าชั้นทิวมุกจกดาว

Abstract

The processes of wisdom transfer for weaving Phasin Thiw Mook Jok Dao base on Ubon Ratchathani City Court Style were developed by a group of elderly women in Nong Bo village, Ubon Ratchathani Province, and these women have passed on the weaving wisdom. If type of sarong weaving was not passed on, this wisdom might be lost. The participants consisted of elderly women. Data was collected through group discussions, interviews, and recorded brainstorming sessions. Content analysis was used to analyze the data obtained. The research results showed that a lack of successors in the art of silk weaving was found in the research area. Regarding this, all involved parties shared a mutual understanding of the situation, and they set the clear objectives together for transferring the weaving wisdom. Consequently, these processes were developed and tried out with 16 students of the Faculty of Education. It was found that their knowledge, attitudes, and skills before and after using these processes were significantly different at the statistical level of .01. In addition, the two processes were found: 1) wisdom transfer was demonstrated by expert elderly, and learners practiced the weaving skills by

themselves. 2) For recording knowledge in a writing form, the results were summarized and reported by organizing a forum in order to return information to the community and to disseminate it via the community networks.

Keywords: process of transferring wisdom, sustainable community, Phasin Thiw Mook Jok Dao

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกเผชิญวิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว รุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี รวมทั้งสิ่งแวดล้อม การพัฒนาประเทศจึงต้องสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่าง ๆ ทำให้เกิดการพลิกผันจากกระแสหลักสู่กระแสพื้นบ้านในการพึ่งพาตนเองโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้ประเทศขับเคลื่อนสู่ความแข็งแกร่งและยั่งยืนได้ แม้เศรษฐกิจดี หากการพัฒนาไม่เกิดความสมดุล สังคมก็มีปัญหา ยุทธศาสตร์ที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สังคม อันเป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ คือ การพัฒนาคุณค่าทางภูมิปัญญาท้องถิ่น Wongchaum (2011) องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทุนทางศิลปะ วัฒนธรรมที่มีศักยภาพที่นำมาใช้ประโยชน์บนพื้นฐานการอนุรักษ์ความเป็นไทยสู่ชนรุ่นหลังสร้างภูมิคุ้มกันในระดับชุมชนจัดการความเสี่ยงและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

ประเทศไทยมีมรดกสำคัญที่ทรงพลัง โคดเด่น มีจุดแข็งด้านศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดนับร้อยปีคือ ผ้าทอมือ อันเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีหลักฐานการสืบทอดถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานีมีผ้าชิ้นใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์มรดกจากบรรพบุรุษ คือ ผ้าชิ้นทิวมุกกดาว เป็นผ้าชิ้นอัญญาางที่มีชื่อเสียงมานาน ปรากฏหลักฐานที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชหัตถเลขา ชมเชยความงามของผ้าเยียรบับลาวจากเมืองอุบลราชธานี ที่ส่งมาทูลเกล้าฯ ถวายผ่านกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ความว่า “ถึง สรรพสิทธิ ด้วยได้รับหนังสือลงวันที่ 13 มกราคม ส่งผ้าเยียรบับลาวมาให้นั้น ได้รับแล้ว ผ้านี้ทอดีมาก เที่ยงใหม่สู้ไม่ได้เลย ถ้าจะยู่ให้ทำมาขายคงจะมีผู้ซื้อ ฉันจะรับเป็นนายหน้า ส่วนที่ส่งมาจะให้ตัดเสื้อ ถ้ามี

เวลาจะถ่ายรูปให้ดู แต่อย่าตั้งใจคอย เพราะจะถ่ายเมื่อใดบอกไม่ได้” จากข้อความพระราชหัตถเลขาแสดงให้เห็นว่า ฝีมือช่างถ่ายภาพอุบลราชธานีงดงามควรค่าต่อการสืบทอดให้ดำรงไว้ Samanchat (2020)

ปัจจุบันผ้าขึ้นทิวมุกกิดาเป็นรูปแบบผ้าทอตามแบบเจ้านายฝ่ายหญิงระดับอัญญาณาง มีความงามโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผู้สูงอายุที่สืบสานภูมิปัญญาทอผ้าขึ้นทิวมุกกิดาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ที่มีภูมิความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญสั่งสมประสบการณ์ พัฒนาลวดลาย สีสรรให้โดดเด่นแสดงเอกลักษณ์สะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย เชื่อมโยงประวัติความเป็นมาไม่มีชาติไหนเหมือน หากไม่ได้รับการถ่ายทอดสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้านี้ไว้อาจเลือนหายไปพร้อมกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2542 โดยให้ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคน และพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ระบุวิสัยทัศน์ของนโยบายนี้ไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย จะได้รับการฟื้นฟู และนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยถือเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาสำหรับคนทั้งชาติ และเป็นไปเพื่อเน้นคุณค่าทางจิตพิสัยนำไปสู่ดุลยภาพอย่างยั่งยืน จนเกิดเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคน และสังคมตามแนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทย” Office of the Education Council (2008)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการถ่ายทอดการทอผ้าขึ้นทิวมุกกิดาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ของสตรีผู้สูงอายุ เพื่อสืบทอดความรู้ภูมิปัญญา โดยมีชุมชนเป็นฐาน ให้สืบสานต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรมสู่ความยั่งยืน โดยมุ่งเชื่อมโยงการเรียนรู้จากกลุ่มสตรีผู้สูงอายุสู่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งจะกระตุ้นให้เห็นคุณค่า ความหมาย ตระหนักถึงความสำคัญกับการส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมของภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกกิดาแบบเจ้าเมืองอุบล

ราชธานี อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาได้สืบสานภูมิปัญญา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังมีประโยชน์ในการนำมีความรู้ ทักษะ การทอดผ้าขึ้นไปประยุกต์ ถ่ายทอดให้นักเรียนได้ในอนาคต หรือช่วยให้เกิดอาชีพที่สอง ส่งผลในการพัฒนาประเทศที่ขับเคลื่อนให้เติบโต สามารถสร้างเม็ดเงินเข้าสู่ประเทศที่เกิดจากการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นธุรกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ขยายผลรวมเป็นอุตสาหกรรมขยายย่อมในอนาคต สร้างความเข้มแข็งยั่งยืนของประเทศโดยรวมได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

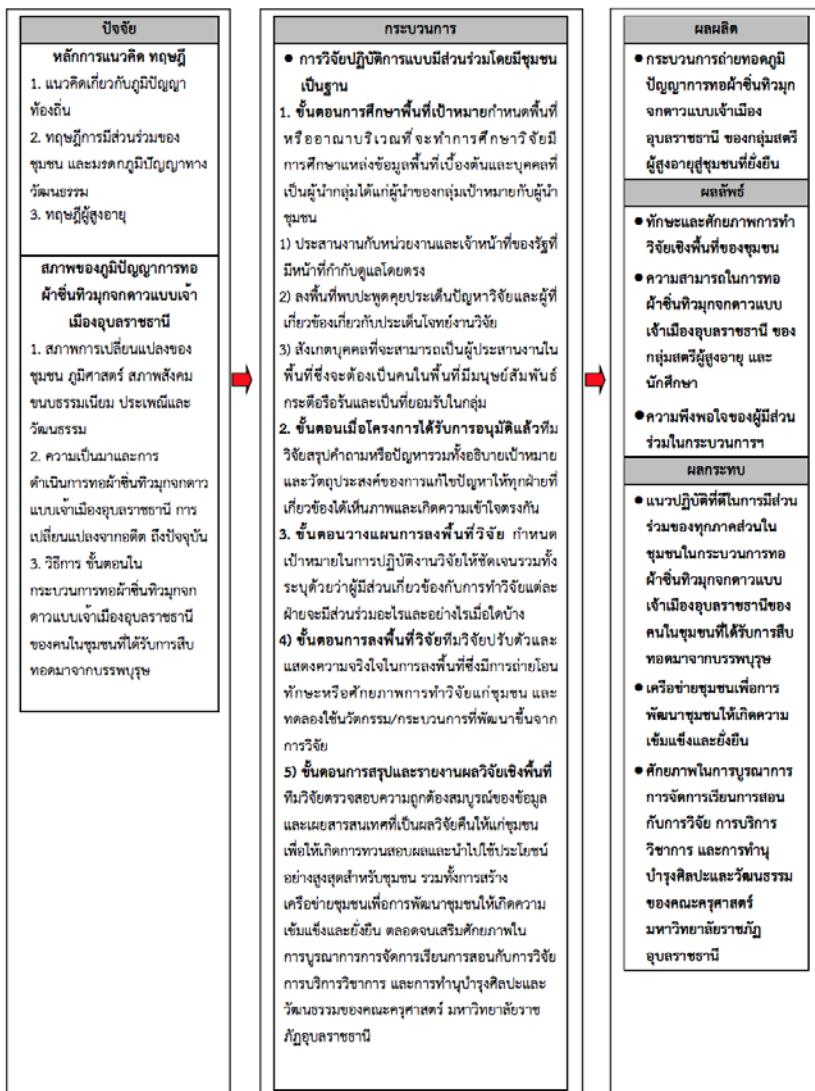
1. เพื่อพัฒนากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอดผ้าขึ้นทิวมุกจกดาบบนเจ้าเมืองอุบลราชธานีของสตรีผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอดผ้าขึ้นทิวมุกจกดาบบนเจ้าเมืองอุบลราชธานีของสตรีผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและชุมชนเป็นฐาน (Participatory Action Research: PAR) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งการแก้ปัญหาในการพัฒนา และเป็นการวิจัยที่ดำเนินการด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นวิธีการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมวิจัยที่มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวิจัย โดยผสมผสานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) กับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้าด้วยกันเพื่อได้องค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยคณะวิจัยและชุมชนมีส่วนร่วมในการวิจัย รวมทั้งร่วมตรวจสอบและรับประโยชน์ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง (People-Centered Development)

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ด้านพื้นที่ กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่มี การทอผ้าผ้าชิ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ส่วน**ด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล** การ เก็บรวบรวมข้อมูล เลือกชุมชนบ้านหนองบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สมาชิก ในกลุ่มสตรีผู้สูงอายุผู้ทอผ้า ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับ นโยบายและการส่งเสริมสนับสนุนการทอผ้า ได้แก่ พัฒนาชุมชนจังหวัด และเกษตร จังหวัด และ**ด้านเนื้อหา/ตัวแปรที่ศึกษา** คือ 1) บริบทชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาการทอผ้าชิ้นทิว มุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี เช่น อุปกรณ์สำคัญในการทอผ้า การเลี้ยงไหม และ กระบวนการทอผ้าชิ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี 2) วิธีการทอผ้าชิ้นทิวมุก จกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี วิธีการ ขั้นตอนการทอผ้าชิ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้า เมืองอุบลราชธานีของคนในชุมชนที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ลวดลายและอัตลักษณ์ ดั้งเดิมที่กำลังจะสูญหาย นำมาทำให้เกิดคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ ต้องร่วมกันอนุรักษ์ให้ยั่งยืน และ 3) ผลการใช้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอ ผ้าชิ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ ในประเด็น ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทักษะหรือการปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะครุ ศาสตร์ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2565 ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย โดยไม่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในรายวิชาที่ผู้วิจัย รับผิดชอบในการสอนของปีการศึกษา 2565

กำหนดกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการถ่ายทอดการทอ ผ้าชิ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี อาสาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ บ้านหนองบ่อ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญการทอผ้าชิ้นทิวมุกจกดาว 5 คน โดยใช้ เทคนิคแบบบอลล์หิมะ (Snowball Sampling Technique) มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็น สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบ่อ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีองค์ความรู้ ความ เชี่ยวชาญในการทอผ้าชิ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบล และมีความสมัครใจเข้าร่วม การวิจัย โดยลงนามยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนเกณฑ์การคัดออก คืออาสาสมัคร บอกละเลิกการเข้าร่วมการวิจัยย้ายออกจากพื้นที่ หรือเสียชีวิต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้กระบวนการฯ ได้จากการสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย 20 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling Technique) ได้กลุ่มตัวอย่าง 16 คน เป็นกลุ่มทดลอง เป็นจำนวนขนาดตัวอย่างที่เพียงพอในการวิจัยเชิงทดลอง ที่ควรมีอย่างน้อย 15 คนต่อกลุ่ม Mcmillan and Schumacher (2010) มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2565 อายุ 18 ปีขึ้นไป สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยโดยลงนามยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในรายวิชาที่ผู้วิจัยรับผิดชอบในการสอน ของปีการศึกษา 2565 เกณฑ์การคัดออก คือ อาสาสมัครบอกเลิกการเข้าร่วมวิจัย ลาออกจากคณะครุศาสตร์ หรือลาออกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี หรือเสียชีวิต การวิจัยนี้มีการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างโดยการตรวจสอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ระยะเวลาในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2565 ถึง เดือนมิถุนายน 2566

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการจัดเวทีการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนากระบวนการ ทำให้ได้กระบวนการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี

เครื่องมือการวิจัย

1. การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี มีเครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกกลุ่มกลุ่มสตรีผู้สูงอายุที่ทอผ้า 2) แบบการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เพื่อให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยผู้สัมภาษณ์กำหนดประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย และ 3) แบบบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการจัดเวทีการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในการพัฒนากระบวนการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ได้กระบวนการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ

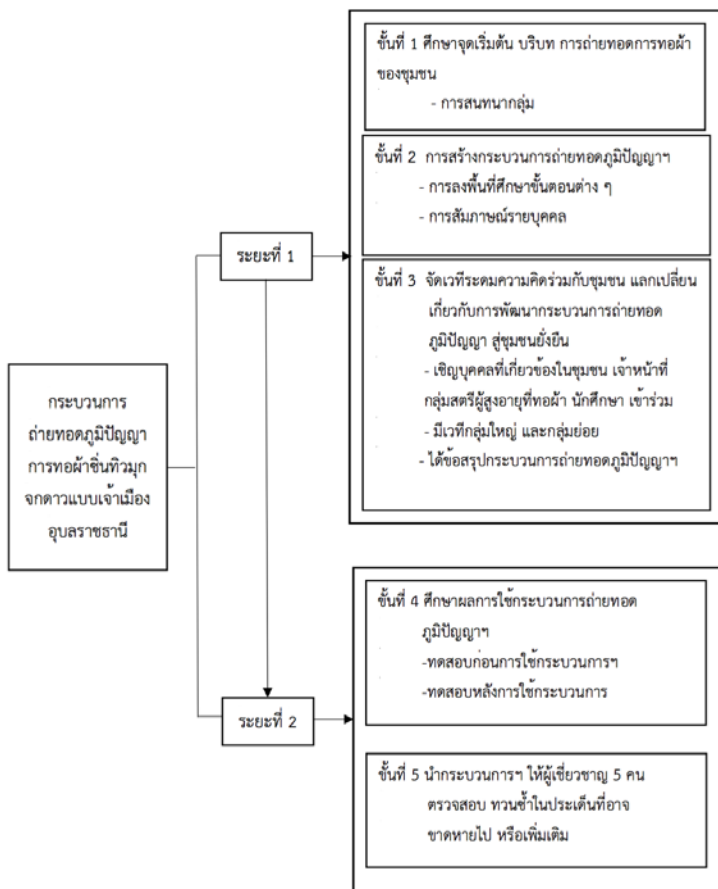
2. การศึกษาผลการใช้กระบวนการฯ มีเครื่องมือ คือ 1) เครื่องมือในการจัดทำกรทดลอง คือ กระบวนการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานีของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ 2) แบบประเมินผลการเรียนรู้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานีของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนเป็นฐาน ตามผลการสังเคราะห์รูปแบบวิจัยของ Rabinowitz (2013) โดยมีขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ จากนั้นศึกษาผลการใช้กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง มีการจดบันทึกข้อมูลอย่างละเอียด จัดหมวดหมู่ประเด็นที่ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น คือ 1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล ให้ตรงตามประเด็นวัตถุประสงค์การวิจัย โดยตรวจสอบข้อมูลเชิงเนื้อหา ทั้งการจดบันทึก การบันทึกเสียงและภาพที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาแปลความหมายตามประเด็นที่กำหนด จัดกลุ่มข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชื่อมโยงประเด็นให้สัมพันธ์กัน จากนั้นตรวจสอบความถูกต้อง และนำเสนอโดยการพรรณนา และ 2) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์เปรียบเทียบในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังใช้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ใช้สถิติแบบกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (*t*-test for Dependent)

ภาพ 2

ขั้นตอนการศึกษา

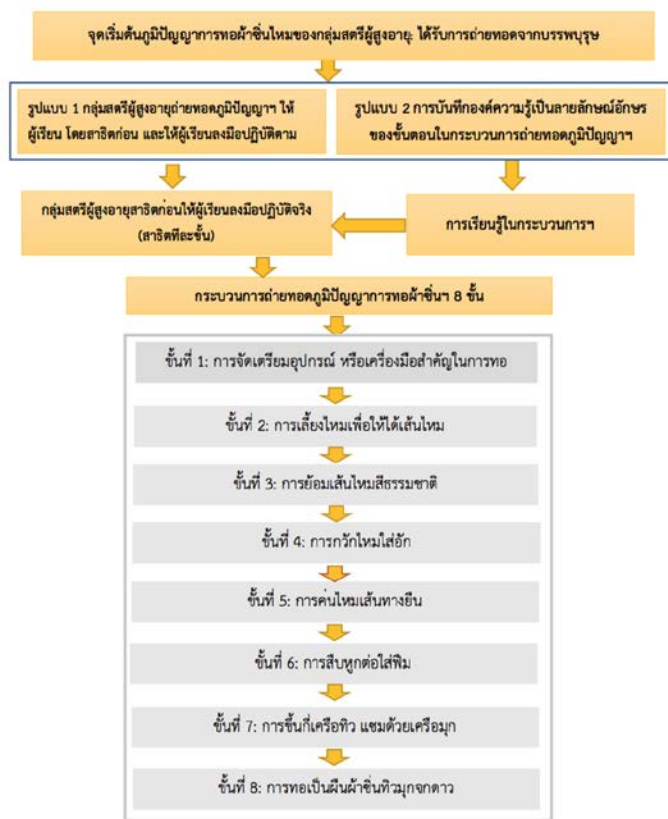
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) การศึกษาพื้นที่เป้าหมายสามารถระบุประเด็นปัญหาวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยพื้นที่เป้าหมายคือ บ้านหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี ซึ่งเดิมตั้งรกรากบริเวณชุมชนบ้านแค แต่เกิดโรคระบาด ชาวบ้านในชุมชนบ้านแคจึงย้าย

มาก่อตั้งเป็น “บ้านหนองบ่อ” ขึ้นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจุดเริ่มต้นของภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของบ้านหนองบ่อเพื่อให้สมาชิกในบ้านได้ใช้ ผู้ทำหน้าที่หลักในการทอผ้าไหมจะเป็นคนแก่ ส่วนสาว ๆ อาจออกไปทำสวน ทำนา หรือหลังฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว หากสาว ๆ ว่าง ก็จะมาช่วยคนแก่ทอผ้า ถ่ายทอดการทอผ้าได้ส่งต่อผ่านรุ่นสู่รุ่น แต่ปัจจุบันผู้หญิงสาวในหมู่บ้านไปนิยมทอผ้าแล้ว โดยออกไปทำงานอื่น เช่น รับจ้างทั่วไป รับราชการ พนักงานต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้การสืบสานต่อยอดการทอผ้าขึ้นทิวมุกซึ่งมีขั้นตอนการทอซับซ้อน ทอยาก เริ่มสูญหาย ดังนั้นประเด็นปัญหาคือ ขาดผู้สืบทอดการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกควาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานีจากผู้สูงอายุ 2) ทำความเข้าใจร่วมกันทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เกิดความเข้าใจตรงกันในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกควาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี 3) การวางแผนลงพื้นที่วิจัยทำให้สามารถกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานวิจัยให้ชัดเจนว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายมีส่วนร่วมอะไร อย่างไร เมื่อใดบ้าง 4) ผลการดำเนินการลงพื้นที่วิจัยทำให้ถ่ายทอดทักษะหรือศักยภาพการทำวิจัยแก่ชุมชน ทำให้ได้กระบวนการถ่ายทอด ๑ และทดลองใช้กระบวนการถ่ายทอดที่พัฒนาขึ้น กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และการสรุปและรายงานผลโดยจัดเวทีคืนข้อมูลแก่ชุมชนและเผยแพร่ผ่านเครือข่ายชุมชน โดยมีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นส่วนขยายเครือข่ายเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งยั่งยืน โดยการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนกับการวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจกควาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุสู่ชุมชนยั่งยืน มี 2 รูปแบบ ดังภาพ 3

ภาพ 3

ขั้นตอนในกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชิ้นทิวมุกกจกดาวแบบเจ้าเมือง
อุบลราชธานีของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ

1. การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชิ้นทิวมุกกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี ของกลุ่มสตรีผู้สูงอายุ สรุปผลได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 กลุ่มสตรีผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชิ้นทิวมุกกจกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี โดยวิธีการอธิบาย การแนะนำ และสาธิตก่อนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามจริงในแต่ละขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมอุปกรณ์ หรือเครื่องมือการทอ

2) การเลียงไหม 3) การข้อมเส้นไหมจากสิทธรมชาติ 4) การกักไหมใส่อ๊ก 5) การคันไหมเส้นทางขึ้น 6) การสับหูกต่อใส่ฟืม 7) การขึ้นก่เครือทิว แชมเครือมูก และ 8) การทอเป็นผืนผ้าชิ้น ซึ่งในแต่ละขั้น ผู้สูงอายุต้องสาธิตวิธีการให้ผู้เรียน ก่อนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และรูปแบบที่ 2 การบันทึกความรู้เป็นลายลักษณ์อักษรของขั้นตอนในกระบวนการไว้ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในการกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาฯ 8 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นที่ 1**

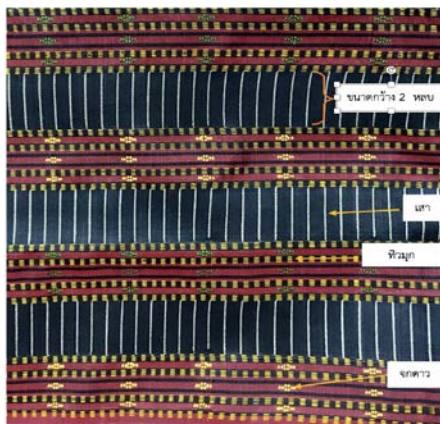
การจัดเตรียมอุปกรณ์ หรือ เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการทอ ได้แก่ ก่ทอผ้า หรือ หูกทอผ้า ไม้กระดาก ไม้ก้ำพัน หรือ ไม้ม้วนผ้าทอ ฟืม ไม้เหยียบฟืม หรือ เหยียบหูก กระสวย หลัคผือสำหรับคันไหมเส้นขึ้น กง หรือ หลา อ๊ก ไม้คอนอ๊ก ไม้คันหมี่ **ขั้นที่ 2 การเลียงไหมเพื่อให้ได้เส้นไหม** แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ 1) ระยะไข่ 2) ระยะตัวหนอน 3) ระยะดักแด่ และ 4) ระยะผีเสื้อ สำหรับเส้นไหมสำหรับนำไปทอ แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ 1) เส้นไหมพุ่ง (Warp) ส่วนใหญ่สาวด้วยมือ มี 3 ชนิด คือ เส้นไหมหนึ่ง หรือเส้นไหมยอด เส้นไหมสอง หรือเส้นไหมสาว และเส้นไหมสาม และ 2) เส้นไหมขึ้น (Weft) เป็นเส้นไหมที่มีความละเอียด ความยืดตัวและความเหนียวได้มาตรฐาน **ขั้นที่ 3 การข้อมเส้น**

ไหมสิทธรมชาติ การข้อมสิทธรมชาติ ที่สำคัญ คือ การทำความสะอาดเส้นไหม ก่อนการข้อม การเตรียมน้ำข้อม การเตรียมน้ำช่วยข้อม หรือสารช่วยติดสี จากนั้นจึงเริ่มการข้อมสี **ขั้นที่ 4 การกักไหมใส่อ๊ก** มีอุปกรณ์คือ กง และอ๊ก เป็นการนำเส้นไหมมาวกให้เส้นไหมติดต่อกัน เมื่อได้เส้นไหมจากการกักแล้ว จึงนำไปปั่นหล่อน หรือ กรอไล่หลอด บรรจูล่องกระสวย **ขั้นที่ 5 การคันไหมเส้นทางขึ้น** อุปกรณ์ที่ใช้คือ หลัคผือ โดยการกำหนดขนาดของผ้าผืนที่ทอ จะเดินเส้นไหมทางขึ้นให้เท่ากับความยาวของผืนผ้า จากนั้นก็เรียงหลอดไว้ เพื่อที่ดึงเส้นไหมขึ้นเครือ หรือคันทางขึ้น เริ่มจากผูกปลายเส้นไหมที่ถ่ามาจากอ๊ก หรือหลอดหลักคันไปขวามือก่อนแล้ว วนไปทางซ้ายผ่านหลักคันทุกหลัก จนถึงหลักคันสุดท้าย จึงนำเส้นไหมไปพันกับหลักคันพิเศษ ซึ่งมีหลักเดียวในผือ บริเวณนี้เส้นไหมจะขัดกัน เรียกตรงที่ขัดกันนี้ว่า “ขาใจ” เป็นบริเวณที่นับจำนวนความและจำนวนหลอด

1 ความ = มีเส้นไหม 4 เส้น, 10 ความ = 1 หลบ = 20 รู, 12 หลบ เรียกว่า ฟืม 1 การคันหูก กลับไป-กลับมา เรียกว่า หลบไป-หลบบมา ซึ่งเป็นการนับกลุ่มเส้นไหมเป็น หลบ จนกระทั่งได้เส้นไหมตามจำนวนสัมพันธ์กับฟืมที่จะใช้ทอ ใช้เชือกมัดขาใจไว้ให้ เส้นไหมขัดกันอยู่คงเดิม เสร็จแล้วถอดกลุ่มไหมออกจากผือ จากนั้นตัดเส้นไหมให้ ปลายเปิดทุกเส้น ตรงที่คล้องกับหลักชั้นลูกแรก กลุ่มเส้นไหมที่ได้ เรียกว่า เครือหูก หรือ ไล่หูก **ขั้นที่ 6 การสืบหูกต่อไล่ฟืม** เมื่อคันหูกแล้ว ทำการต่อเส้นไหมที่คัน และ ตัดปลายเข้ากับขาใจหูกที่ติดอยู่กับเขาหูก และฟืมที่ชั้นทอผ้าผืนที่เหลือค้างเป็นกนกหูก ไว้กับฟืมและเขาหูก เรียกว่า การสืบหูก โดยผูกปลายเส้นไหมจากไล่หูกอันใหม่เข้ากับ ปลายเส้นไหมจากไล่หูกเดิมที่ติดอยู่กับเขาหูก การสืบเส้นเครือ ใช้รูแนวฟืม รูละ 2 เส้น และสืบเครือสร้างลายทางเครือเต็มผืนหน้าฟืม โดยไม่เว้นพื้นที่ให้สังเกตว่าด้าน ไหนเป็นหัวชั้น และตีนชั้น โดยการสืบเส้นเครือจะสลับสองสี สีหนึ่งจะเป็นสีพื้น อีกสี จะเป็นลาย วิธีการสืบเส้นเครือ หรือ เส้นยืนต่างสี โดยให้สีหนึ่งเป็นสีพื้น และอีกสีเป็น ลาย แล้วทอเส้นสีเดียวกับพื้นนี้ จึงทำให้เกิดเป็นริ้วเส้นลายเป็นทิว ที่เห็นได้ว่า ลายผ้า เกิดจากเส้นเครือ หรือ เส้นยืน เรียกว่า ลายทางเครือ **ขั้นที่ 7 การขึ้นกี่เครือทิว แชมด้วย เครื่องมุก** การขึ้นกี่เครือทิว แชมด้วยเครื่องมือ เริ่มจากนำเครือที่ผูก หรือสืบเสร็จแล้ว นำไปขึ้นตรงกลางของกี่ ส่วนที่ขาใจไหมที่ขัดกัน นำเขาหูกออกจากปมที่สืบไว้ หรือ ผูกไว้ ตั้งเครือหูกแล้วนำไหมมาสอดขัด จากนั้นเริ่มการทอผืนผ้าชิ้น และ **ขั้นที่ 8 การทอเป็นผืนผ้าขึ้นทิวมุกจกดาว** ความโดดเด่นคือ การสืบเส้นเครือ หรือ เส้นยืน ให้ เป็นแนวลาย นิยมใช้ไหม 2 สี คือ สีแดงครั้ง กับสีดำมะเกลือ หรือ สีคราม ขนาดของ ฟืม มักใช้ขนาด 40 – 42 ได้ผ้าหน้ากว้างที่มีความยาว ความสูง สามารถนุ่งเหมือนผ้า โสร่งได้ โดยไม่ต้องต่อชิ้น ซึ่งการทอผ้าทิวมุกจกดาว ประกอบไปด้วยเส้นไหม 2 ชุด คือ ชุดแรก คือ “เส้นเครือ หรือ ไหมเส้นทางยืน” จะจึงไปตามความยาวผ้าอยู่ติดกับกี่ ทอ หรือแกนม้วนด้านยืน ชุดที่สอง คือ “เส้นพุ่ง หรือ เส้นไหมทางนอน” จะถูกกรอเข้า กระสวย เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นพุ่งสอดขัดเส้นทางยืนเป็นมุมฉาก โดยสอดไป แล้วสลับกับการเหยียบขัด ทอสลับกันไปตลอดความยาวของผืนผ้า การสอดเส้นพุ่งแต่ ละเส้นต้องสอดให้สุดถึงริมแต่ละด้าน แล้วจึงวกกลับ

ภาพ 4

ส่วนประกอบลายผ้าชั้นทิวมูกจกควา

2. ผลการใช้กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชั้นทิวมูกจกควาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานีของสตรีผู้สูงอายุสู่ ปรากฏว่า การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านทักษะและการปฏิบัติ หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการทดลองใช้กระบวนการฯ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชั้นทิวมูกจกควาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานีของสตรีผู้สูงอายุ ได้เป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 กลุ่มสตรีผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าชั้นทิวมูกจกควาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี โดยการอธิบาย แนะนำ และสาธิตก่อนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามจริงในแต่ละขั้นตอน ประกอบด้วย 8 ขั้น ในแต่ละขั้น ผู้สูงอายุต้องสาธิตวิธีการให้ผู้เรียน ก่อนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ หรือลงมือทำ (Learning by doing) สอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ Dewey (1973) เป็นแนวคิดปฏิบัตินิยม

(Pragmatism) เชื่อว่า มนุษย์จะต้องปรับตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดที่เน้นฝึกการแก้ปัญหา เพื่อให้การเรียนรู้จากการกระทำ ได้ฝึกปฏิบัติ ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ มีประสบการณ์ มีอยู่ 2 ประเภทคือ ประสบการณ์ที่ไม่เป็นความรู้ หรือยังไม่ได้คิดแบบไตร่ตรอง หรือที่เป็นความรู้ ได้ผ่านการคิดไตร่ตรอง แนวคิดการให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการทำกิจกรรมลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ ที่สนใจจะส่งผลต่อทัศนคติ แรงจูงใจและมีความสุขในการเรียนรู้ นำไปสู่ทักษะการปฏิบัติได้ ทั้งนี้การปฏิบัติจริงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้รับการเรียนรู้ลงมือทำในสถานการณ์จริง โดยมีผู้ให้การถ่ายทอดคอยอธิบาย แนะนำ ตรวจสอบ ให้การปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน Pattungway and Nilsingkhon (2014) ส่วนในขั้นตอนการสร้างกระบวนการได้จัดเวทีระดมความคิดร่วมกับชุมชน เพื่อร่วมกันส่งเสริมสนับสนุน ตระหนักในคุณค่าภูมิปัญญาของชุมชน ให้สืบสานต่อยอดสู่ชนรุ่นหลังนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้การทำการกิจกรรมระหว่างกันในกลุ่มจะช่วยให้เกิดความเข้าใจกัน กับการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่น Wannasiri (2007) ซึ่งภูมิปัญญาการทอผ้าชิ้นทิวมุกจกควาแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นผ้าชิ้นระดับสตรีชั้นเจ้าของอุบลราชธานีศรีวนาลัย สอดคล้องกับบริบทของชนอุบลราชธานี ที่เป็นคนเรียบง่าย สมถะ เป็นศาสตร์และศิลป์ที่สืบทอดจนปัจจุบัน ลวดลายเอกลักษณ์เฉพาะในรูปแบบดั้งเดิมไว้ได้ หากช่างทอและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่ ย่อมส่งเสริมความยั่งยืนให้สังคมชุมชนที่เปี่ยมด้วยคุณค่าทางจิตวิญญาณ อีกทั้งคุณค่าทางเศรษฐกิจไว้ให้กับชนรุ่นหลังที่อาจพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย สอดคล้องกับการศึกษาของ Auksang (2009) ที่ศึกษากระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าไหมมัดหมี่ข้อมสิริธรรมชาติ ได้ข้อสรุปว่า ผ้าไหมมัดหมี่ข้อมสิริธรรมชาติได้จากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และการลงมือปฏิบัติตามทำให้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังได้รับความรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันเองภายในกลุ่ม และการรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก มีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าไหมมัดหมี่ข้อมสิริธรรมชาติ

ส่วนรูปแบบที่ 2 การบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยจัดเก็บไว้ที่ห้องสมุด และในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นแผ่นซีดี เก็บไว้ที่คณะครุศาสตร์ และสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งเดิมช่างทอผ้าผู้สูงอายุใช้วิธีการถ่ายทอดโดยบอกเล่าแล้วให้ลงมือปฏิบัติ โดยมีได้สร้างองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หากผู้สนใจลวดลาย หรือวิธีการทอที่ต้องถามช่างทอที่เป็นผู้สูงวัยหากไม่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ องค์ความรู้สำคัญอาจสูญหายไปตามกาลเวลา ทั้งนี้ปัจจุบันเทคโนโลยีได้พัฒนาขึ้น การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นซีดีของหน่วยงาน และของมหาวิทยาลัย สำหรับจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบของสำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัย สามารถช่วยให้เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์องค์ความรู้ การสืบค้น และการนำไปใช้สำหรับบุคคลที่สนใจได้ สอดคล้องกับ Phasukyud (2007) กล่าวว่า การบันทึกความรู้ด้วยเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเอื้อการเข้าถึง และการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างเป็นระบบ สามารถจัดเก็บในรูปแบบภาพเคลื่อนไหว พร้อมอธิบายขั้นตอนอย่างละเอียด แล้วบันทึก หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะช่วยให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจิกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี คงอยู่สู่คนรุ่นต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ ควรปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนรุ่นเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นเป็นมรดกชาติ นอกจากนั้นสถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้นักเรียน นักศึกษาได้เรียนรู้ สืบสานต่อยอด หรือประยุกต์พัฒนาให้ร่วมสมัย แต่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมจะช่วยให้เกิดอาชีพและรายได้อีกทางหนึ่งและหน่วยงานภาครัฐควรจัดโครงการสนับสนุนเผยแพร่ข้อมูลหลากหลายรูปแบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัยต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการส่งเสริมพัฒนากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นทิวมุกจิกดาวแบบเจ้าเมืองอุบลราชธานี

References

- Auksang, D. (2009). The knowledge management process for local wisdom about organically-Dyed “Mudmee” Thai Silk. *KKU Research Journal (Graduate Studies)*, 9(4), 135-147. [in Thai]
- Chaiyasit, K., Siwan, Y., & Sommai, J. (2015). The development of the traditional silk weaving wisdom process among Thai Kui people in Southern Isan. *Journal of Education and Social Development*, 11(1), 246-257. [in Thai]
- Department of Community Development. (2004). Developer's guide. *On organizing a participatory learning Process*. Bangkok Blog. [in Thai]
- Dewey, J., & McDermott, E. W. (1973). *The philosophy of John Dewey*. Putnam Sons.
- Education Council Secretariat Ministry of Education. (2008). *Handbook for the Recruitment and Selection of Thai wisdom*. 21st Century Company Limited.
- Mcmillan, J. H., & Schumacher, S. (2010). Participants, Subjects, and sampling for quantitative designs. *In Research in Education Evidence-Base inquiry*. Pearson Education.
- Pattangway, T., & Nilsingkhon, J. (2014). *Independent studies by computer Kangbon Chai Badan Lop Buri*. <https://sites.google.com/site/chaibadanbon/home/keiyw-kab->
- Phasukyud, P. (2007). *Knowledge management (KM), learning organization (LO) powered*. Yaimai.
- Rabinowitz, P. (2013). *Intervention research with communities: A gateway to tools*. <http://ctb.ku.edu/table-of-contents/evaluate//intervention-research/main>
- Samanchat, S. (2020). Weaving and patterns of the rulers of Ubon. *Journal of Isan Arts and Cultere*, 1(1), 79-95. [in Thai]
- Wansiri, N. (2007). *Social and culture anthropology: Theories in social and culture anthropology (Complete Version)*. Xpernet. [in Thai]
- Wongchaum, S. (2011). *Country development planning*. Petchrung Printing Center. [in Thai]

Authors

Prakaithip Pichai

Tel. 081-3534588 E-mail: prakaithip888@gmail.com

Narongrith Intanam

Tel. 084-0469798 E-mail: narongrith.i@ubru.ac.th

Naret Khuntaree

Tel. 088-5943632 E-mail: narechkhan585@gmail.com

Thatsarin Intanam

Tel. 084-3844942 E-mail: thatsarin.i@ubru.ac.th

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

2 Ratcha Thani Rd, Mueang Ubon Ratchathani District,

Ubon Ratchathani 34000

Sutthipong Sutthilukmunikul

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

2 Ratcha Thani Rd, Mueang Ubon Ratchathani District,

Ubon Ratchathani 34000

Tel. 08-8586-2151 E-mail: sutthipong.s@ubru.ac.th

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์วัฒนธรรม
ผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าปักแซวอำเภอปรangkู่ จังหวัดศรีสะเกษ

Development of Creative Community Tourism Based on the Pak Seaw
Weaving Community Enterprise and Tourism Products,
Prang Ku District, Sisaket Province

เอมอร แสนภูวา^{1*} / ทิwaporn Jaikorn² / อนันต์ศักดิ์ พวงอก³

Emon Sanphuha / Thiwaporn Jaikorn / Anansak Phuangk

¹สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

* ผู้เขียนหลัก อีเมล: amonsskru@hotmail.com

Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University

* Corresponding author's email: amonsskru@hotmail.com

²สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Department of History, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

³สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Department of Library Science and Information Science, Sisaket Rajabhat University

Received: October 31, 2023

Revised: December 7, 2023

Accepted: December 15, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.29>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาความเป็นมาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน สร้างรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ พัฒนานคน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าปักแซว และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน และยกระดับ

คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าชุมชนยังขาดการพัฒนาการท่องเที่ยวในหลายด้าน จึงใช้แนวคิดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน โดยสร้างรูปแบบท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ผ่านกิจกรรม 8 กิจกรรม และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพในด้านบริหารจัดการท่องเที่ยว เกิดแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่เป็นรูปธรรม พัฒนาโฮมสเตย์ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก นักสื่อความหมาย เครือข่ายงานท่องเที่ยวชุมชน ส่งเสริมพัฒนาอาหารพื้นบ้านชุมชน โปรแกรมการท่องเที่ยว และกลยุทธ์การตลาดรวมถึงช่องทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ผลจากการพัฒนาดังกล่าวนี้จึงทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวและเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนเพิ่มขึ้น กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อไปได้

คำสำคัญ: ท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์, อัตลักษณ์วัฒนธรรม, ผลิตภัณฑ์ชุมชน, ผ้าปักแขว

Abstract

The objectives of this quality research were to study and analyze the community background and problems, and build a model of creative community tourism in order to develop people, Pak Seaw weaving community enterprise, and tourism products, and also to promote the life quality of people in the community. The results revealed that tourism development in many aspects had been found in a community. Therefore, the concept of creative community tourism, cultural tourism was used. Moreover, developing marketing mixed strategies and participatory action research were also applied to develop community tourism, building a creative

community tourism model through eight activities, and improving the quality of life of people in the community. This has led to the following consequences: development of potential learning resources in tourism management, concrete tourist attractions in the community, homestay development, development of souvenir products, community communicators, community tourism working networks, local community food, travel programs and marketing strategies including effective marketing channels. As a result of this development, there has been an increase in the number of tourists and income from community tourism. It has also become a tourist attraction that can be developed for sustainability.

Keywords: creative community-based tourism, cultural uniqueness, community products, Pak Seaw weaving

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่น่าเอารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาผสมผสานเข้ากับศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวและของชุมชน โดยนำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาใช้เป็นกลไกให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือน มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มหรือสร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว หัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรม โดยมีวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้ชุมชนท้องถิ่นให้มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจะเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาศักยภาพจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่จะเกิดการพัฒนายั่งยืน การท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์มี

บทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นในการเข้าไปท่องเที่ยว

(Department of Tourism, 2018)

ศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีการตั้งถิ่นฐานในจังหวัดศรีสะเกษมาแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนเกิดพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นในสมัยอาณาจักรขอมซึ่งได้ทิ้งมรดกทางวัฒนธรรมหลายประการ ไว้ เช่น ปราสาทหิน และปราสาทคูศิลปะขอมตั้งกระจายอยู่หลายแห่ง แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ผามออีแดง สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ศรีสะเกษ ปราสาทกู ปราสาทหินวัดสระกำแพงน้อย ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปราสาทเขย ปราสาทหินบ้านปราสาท ปราสาทหินโคกฉนวน บึงนกเป็ดน้ำไพรบึง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยศาลา รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ที่มีผู้คนเข้ามาศึกษาดูงานอยู่เป็นจำนวนมากน้อย คือ ในพื้นที่บ้านรณะ ตำบลตูม อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ

บ้านรณะ ตำบลตูม อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ เป็นหมู่บ้านที่ประกอบไปด้วยประชากรจำนวน 96 ครัวเรือน ลักษณะการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนโดยทั่วไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ ค้าขาย และรับจ้างตามลำดับ เคยได้รับรางวัลหมู่บ้านศรีสะเกษพัฒนาประชาเป็นสุข เมื่อ พ.ศ. 2553 และมีบทบาททางสังคมที่หลากหลายที่สำคัญ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เคยเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน ภายใต้โครงการพัฒนาเยาวชนพลเมืองดีศรีสะเกษ ดำเนินงานโดยศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ สนับสนุนโดย มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และ สสส. เมื่อ พ.ศ. 2559 นอกจากนี้ยังมีความโดดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ได้แก่ วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ขุขันธ์ (ส่วย) ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นด้านการทอผ้า ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บ่งบอกเอกลักษณ์ชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้บ้านรณะยังอยู่ในอำเภอปรางค์กูซึ่งเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดศรีสะเกษ บ้านรังระจิงเป็นชุมชนที่น่าจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอีกแห่งของอำเภอรามคำหั้ว จังหวัดศรีสะเกษ

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมภายในชุมชน พบว่า บ้านรังระจิงขาดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นรูปธรรม ไม่มีแก่นเรื่องที่จะสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวหรือกลับมาเที่ยวซ้ำส่งผลให้การท่องเที่ยวขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งภาคีเครือข่ายมีการทำงานที่แยกส่วนไม่สัมพันธ์กันเท่าที่ควร ซึ่งในระยะยาวชุมชนก็ไม่สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวของชุมชนได้ อาจก่อให้เกิดการดูถูกถิ่นวัฒนธรรมให้หายไป หากไม่จัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนก็จะไม่สามารถทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเกิดการจัดการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนได้ แต่หากชุมชนมีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรมชัดเจนจะทำให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีความเข้มแข็ง ยกระดับรายได้ มีเครือข่ายความร่วมมือที่มุ่งเป้าหมายร่วมกันแบบบูรณาการและมีการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์โดยมีกลุ่มคนในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก ก็จะช่วยให้เกิดความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืนภายในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างอาชีพเสริม โดยไม่ทำลายฐานของอาชีพเดิมและทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ จึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนบ้านรังระจิง ตำบลคู อำเภอรามคำหั้ว จังหวัดศรีสะเกษ

2. เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาคน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเลื้อยปักแฉว และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านรณะ ตำบลตุม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้กลุ่มเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ

3. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านรณะ ตำบลตุม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ที่เกิดจากการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ให้ได้ผลการศึกษาวิจัยครอบคลุมวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับบริบทชุมชน สภาพปัญหาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านรณะ สร้างรูปแบบการท่องเที่ยว พัฒนาคน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าปักแฉว และผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว การวิจัยครั้งนี้เน้นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมกับการบวนการวิจัย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สมาชิกของชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนในเขตชุมชนบ้านรณะ ตำบลตุม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 60 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่อยู่ในชุมชนบ้านรณะและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยดำเนินการตามวิธีการศึกษาดังนี้

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชน โดยจัดเวทีระดมสมอง สนทนา กลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำกิจกรรมจัดกระบวนการค้นหาปัญหาสาเหตุ ผลกระทบและร่วมกันค้นหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์บ้านรณะ โดยใช้สมาชิกของชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน รวมถึงการรวบรวมศึกษาสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสำรวจบริบทพื้นที่การวิจัย เพื่อศึกษาความเป็นมาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน ตลอดจนสร้าง

และประเมินผลรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ การตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัย ดำเนินการไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือถูกต้องของ ข้อมูล เพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. ลงพื้นที่ภาคสนามวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา ควบคู่กับการศึกษาสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาค้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวปักษ์แนว และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน โดยสมาชิกของชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

3. สนทนากลุ่มเพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สมาชิกของชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำความรู้ที่ได้มาจัดการรูปแบบและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้รูปแบบพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพใช้ได้จริงและนำไปสู่เศรษฐกิจที่ยั่งยืน

4. วิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก และผสมกับการใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา พร้อมตรวจสอบข้อมูลที่ได้ไปพร้อมกันและนำเสนอข้อมูลผลการศึกษาเป็นเชิงพรรณนาอธิบายบรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์วัฒนธรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าปักแนวอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1.ความเป็นมาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนบ้านรระ ตำบลตุม อำเภอ ปรางค์ จังหวัดศรีสะเกษ

กระแสการท่องเที่ยวระดับโลกในปัจจุบัน มุ่งเน้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ต้องสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวทางดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2562 การท่องเที่ยวโดยชุมชนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาพื้นที่ในชุมชนของประเทศไทยให้เป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งจำเป็น ดังพื้นที่การวิจัยบ้านรระ ตำบลตุม อำเภอปรางค์ จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อยู่ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษ 90 กิโลเมตร ตั้งเมื่อปี พ.ศ.2450 โดยในอดีตบ้านรระมีการอพยพโยกย้ายมาจากบ้านจันต ผู้คนที่ก่อตั้งหมู่บ้าน คือ นายคอน นาคนวล เรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านรระ” ซึ่งเรียกชื่อตามอุปกรณ์วิดน้ำชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านประดิษฐ์ขึ้นเพื่อเป็นอุปกรณ์จับปลาบริเวณหนองน้ำ เรียกเป็นภาษาส่วยว่า “หรงหระ” ตามภาษาถิ่นต่อมาตั้งชื่อกับทางราชการว่า “บ้านรระ” ในอดีตชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก วิถีชีวิตผูกพันกับป่าชุมชนชื่อ ป่าดงอีกา ซึ่งเป็นแหล่งอาหารชุมชน เป็นชุมชนการเกษตร มีวิถีชีวิตดำรงอยู่แบบเรียบง่ายเป็นชุมชนที่ยังยึดถือและรักษาความสัมพันธ์แบบดั้งเดิมที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน มีน้ำใจให้กันและกัน และมีความสามัคคีกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันมี 96 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 337 คน แบ่งเป็น ชาย 150 คน และหญิง 187 คน มีนายจำรูญ นาคนวล เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีคณะกรรมการหมู่บ้านบริหารดูแลช่วยผู้ใหญ่บ้าน

การประกอบอาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รับราชการค้าขาย และรับจ้าง ตามลำดับ มีพื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 1,719 ไร่ โดยเฉพาะอาชีพการทำนาถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของชุมชน เน้นการผลิตเพื่อ

จำหน่ายและมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต แต่ปัจจุบันชาวบ้านหันมาปลูกพืชผักอินทรีย์มากขึ้น ผลผลิตจากการทำนาของหมู่บ้านใน 1 ปี มีจำนวน 307.2 เกวียน ส่วนใหญ่เมื่อได้ผลผลิตจากการทำนาแล้วจะระบายผลผลิตสู่ตลาดเพื่อนำเงินมาใช้หนี้สิน เหลือจากนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้บางครัวเรือนไม่มีข้าวเหลือบริโภคตลอดทั้งปี ต้องไปยืมข้าวเปลือกจากหมู่บ้านข้างเคียงมาบริโภค ซึ่งพบว่ามียู่หลายครัวเรือนที่ได้รับความเดือดร้อนตามกรณีข้างต้น

สภาพสังคมวัฒนธรรม ภาษาที่ใช้เป็นภาษาท้องถิ่น คือ ภาษาส่วยหรือชุมชนนิยมเรียกว่า ภาษากูย ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ติดต่อกันในชุมชน เนื่องมาจากการโยกย้ายเข้า-ออก ของคนพื้นที่อื่น ทำให้ปัจจุบันชุมชนมีภาษาที่ใช้เป็นภาษารอง คือ ภาษาเขมรและภาษาอีสานมีบ้างเป็นจำนวนไม่มากนัก บ้านระงะมีระบบความเชื่อซึ่งเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเด่นของชุมชน ได้แก่ ความเชื่อผีซึ่งแสดงออกในรูปแบบของประเพณีของกลุ่มชนท้องถิ่น ถึงแม้สังคมปัจจุบันจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบวิถีชีวิตที่แสดงออกถึงความเชื่อของชุมชนตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่ชุมชนก็ยังดำรงระบบความเชื่อแบบดั้งเดิมอย่างเหนียวแน่นไม่เสื่อม และความเชื่อเรื่องบาป-บุญ ถึงแม้ภายในชุมชนเองจะไม่มีวัด แต่ก็อาศัยวัดนาครินทร์ซึ่งมีพระพุทธรูปไม้ร้อยปีที่คนในชุมชนเข้าไปสักการะกราบไหว้ ตั้งอยู่บ้านจันาคซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียงและเป็นสถานที่ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนอย่างเหนียวแน่น นอกจากนี้ยังมีประเพณีเช่นไหว้ปู่ตาซึ่งคอยดูแลทุกข์สุขของผู้คนในชุมชน และประเพณีโพนดาเป็นพิธีกรรมเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษเพื่อแสดงถึงความกตัญญู นอกจากนี้ยังมีประเพณีการรำที่เรียกว่า “แกลมอ” ที่บ่าวัดผู้ที่เจ็บป่วยโดยคนในชุมชนยังยึดถือสืบทอดกันมาอย่างเหนียวแน่นด้วยความศรัทธา

ศักยภาพชุมชนด้านการรวมกลุ่มในการที่จะแก้ไขปัญหาในชุมชนนั้น เกิดขึ้นจากการจัดตั้งของภาคประชาชนและภาครัฐ พบว่า การจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชนส่วนใหญ่มีเฉพาะองค์กรภาครัฐจัดตั้งเท่านั้นที่ยังดำรงอยู่ได้ ซึ่งองค์กรชุมชนมีหลายองค์กร ได้แก่ 1) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 2) กลุ่ม กขคจ. 3) กลุ่มกองทุนแม่ของแผ่นดิน 4) กลุ่ม

กษ. โคกระบือ 5) กลุ่มสตรีทอผ้าไหม - ผ้าปักแซว 6) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
ร้านค้าชุมชน 7) กลุ่มวิสาหกิจธนาคารต้นไม้ 8) ศูนย์เรียนรู้กิจกรรมโคกหนองนา
เกษตรผสมผสาน และ 9) กลุ่มโครงการพลังงานแสงอาทิตย์

ศักยภาพของชุมชนด้านทรัพยากรชุมชน ได้แก่ ทรัพยากรดิน มีที่ดินทำกิน
ทั้งหมด 1,719 ไร่ ทรัพยากรน้ำ ใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำตื้น บ่อน้ำลึกของหมู่บ้าน น้ำ
บาดาล แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ ทรัพยากรป่าไม้มีป่าชุมชนคง
อีกา ภาษากูยเรียกว่า เกระกะอะ จำนวน 200 ไร่ และพลังงานแสงอาทิตย์ สามารถ
ช่วยผลิตพลังงานสะอาด และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนโดยเฉพาะในการทำ
สวนผักไร้สาร ซึ่งพลังงานแสงอาทิตย์นี้ได้รับการสนับสนุนจากทางหน่วยงานภาครัฐ

ศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวก่อนที่จะทำการวิจัยและสร้าง
กระบวนการพัฒนาให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มีคะแนนการประเมิน
ศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ
ประเทศไทย (ททช.) คะแนนรวม 5 ด้านเท่ากับ 1.66 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนที่ค่อนข้าง
น้อย แต่ชุมชนมีจุดเด่น คือ เป็นชุมชนชาติพันธุ์ภูไทที่มีการทำผ้าปักแซวและเกษตร
อินทรีย์ไร้สาร ชุมชนมีการรวมกลุ่มและมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งพร้อมพัฒนาชุมชน
ท่องเที่ยวและมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมค่อนข้างสูง และมีจุดที่ควรปรับปรุง คือ
สาธารณูปโภคด้านการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน เส้นทางเข้าสู่ชุมชน
สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพของชุมชน โดยมีกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย คือ
ผู้ประกอบการ องค์กรหน่วยงานต่างๆ ผู้สูงอายุ เยาวชน และนักท่องเที่ยวทั่วไปที่สนใจ
ท่องเที่ยว

จุดพัฒนาที่ยังคงเป็นปัญหาในชุมชน ได้แก่ ปัญหาการติดการพนันห่วย
ความสามัคคีแตกแยกเมื่อมีการเลือกตั้ง ขาดการมีส่วนร่วมการวางแผนพัฒนาชุมชน
ร่วมกัน ปัญหาน้ำไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรในฤดูแล้ง ปัญหาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน
ยังไม่สะอาด ปัญหาขาดอาชีพเสริมหลังฤดูทำนา และปัญหานี้สินเพิ่มขึ้น

ความภาคภูมิใจ ชุมชนบ้านรระเคยได้รับรางวัลหมู่บ้านศรีสะเกษพัฒนา ประชาเป็นสุขเมื่อ ปี พ.ศ. 2553 และมีบทบาททางสังคมที่หลากหลายที่สำคัญ เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เคยเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน ภายใต้โครงการพัฒนาเยาวชนพลเมืองดีศรีสะเกษ ดำเนินงานโดยศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ สนับสนุนโดย มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และ สสส.เมื่อปี พ.ศ. 2559 และยังคงมีความโดดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นด้านการทอผ้าที่เรียกว่าการแขวอีกด้วย อีกทั้งในอำเภอปรangkūมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดศรีสะเกษ บ้านรระเคยจึงเป็นชุมชนเป้าหมายในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอีกแห่งหนึ่งของอำเภอปรangkū จังหวัด ศรีสะเกษ

2. รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาคน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าเสื้อปักแขว และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านรระเคย ตำบลตูม อำเภอปรangkū จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้กลุ่มเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ

กระบวนการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับของชุมชนเป้าหมาย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เน้นกระบวนการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและคนในชุมชน การวิจัยเน้นกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมกับกระบวนการวิจัย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยสมาชิกของชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน จำนวน 60 คน มีรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาคน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าปักแขว และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว โดยผ่านรูปแบบกิจกรรม 8 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มสตรีทอผ้าไหม - ผ้าปักแขว เริ่มจากการแนะนำโครงการ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และทำการวิเคราะห์ SWOT และให้ชุมชนคัดเลือกผู้นำในแต่ละด้านที่สามารถเป็นตัวหลักในการประสานงานและดำเนิน โครงการตามที่ได้ตกลงมอบหมายกันในชุมชน

กิจกรรมที่ 2 ศึกษาฐานชุมชนต้นแบบ โดยการคัดเลือกชุมชนที่ใกล้เคียงและทำการสรุปร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย ได้กำหนดศึกษาฐาน “ชุมชนท่องเที่ยวละทายโมเดล” บ้านละทาย ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ จังหวัด ศรีสะเกษ ซึ่งเป็นชุมชนเกษตร ดำเนินการปลูกสินค้าเกษตรปลอดสารพิษ โดยจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์สาธิตพลังงานทดแทนกังหันลมและโซลาร์เซลล์ และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลจากการศึกษาฐาน ทำให้ตัวแทนชุมชนหรือกลุ่มผู้นำที่ไปศึกษาฐานเห็นว่าชุมชนบ้าน รงค์มีจุดเด่นคล้ายกันกับชุมชนท่องเที่ยวละทายโมเดล แต่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สวยงามน่ามอง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้โดดเด่นมากยิ่งขึ้น ยกกระตักโสมสเคยให้สามารถรับนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าไหม – ผ้าปักแซวให้เป็นของฝากของที่ระลึกชุมชนเพื่อสร้างรายได้และพัฒนาคนในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์ให้เหมือนกัน และการขับเคลื่อนพัฒนาต้องอยู่บนฐานอัตลักษณ์ชุมชน

กิจกรรมที่ 3 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก โดยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาอบรม ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหม - ผ้าปักแซว และให้คนในชุมชนเสนอความคิดเห็นต่อรูปแบบที่เหมาะสมสวยงามและเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งทำให้ได้ผลิตภัณฑ์กระเป๋จากผ้าไหมและผ้าปักแซวมีความหลากหลายในรูปแบบและราคาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค บนฐานอัตลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ 1) ผ้าไหมลายลูกแก้วย้อมสีธรรมชาติ และ 2) ผ้าปักแซวหลากหลายลายที่กำหนดจาก อัตลักษณ์ของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กระเป๋าผ้าไหม เสื้อพื้นเมืองกูด โดยมีการแซว ได้แก่ ลายตะขาบ ลายขามแดง ลายหางตะกวด ลายโซ่ ลายลำเทียน ลายลำดัด ซึ่งเป็นลวดลายที่ตกทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และได้ผลิตภัณฑ์พวงกุญแจจากผ้าปักแซวที่เน้นการนำเศษผ้าไหมและผ้าปักแซวที่เหลือจากการตัดเย็บกระเป๋าและ

ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มาทำเป็นพวงกุญแจรูปชาวภูเขาที่มีสีสันสวยงามมีเอกลักษณ์และราคาถูกสามารถจำหน่ายได้ง่าย

กิจกรรมที่ 4 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมาชิกและ โฮมสเตย์
โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาอบรมเรื่องการพัฒนาโฮมสเตย์ โดยให้คนในชุมชนเสนอความคิดเห็นต่อรูปแบบที่เหมาะสมสวยงามและเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งนอกจากอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานของโฮมสเตย์แล้ว ยังมีแผนการจัด โฮมสเตย์ให้สวยงามโดยจะนำผ้าไหมและผ้าปักแขวประดับตกแต่งที่พักให้สวยงาม การพัฒนาอาหารเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว และให้ผู้เข้าพักได้สวมใส่เสื้อปักแขวที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวภูเขา โฮมสเตย์ในปัจจุบันสามารถเข้าพักอาศัยได้แต่ยังอยู่ในขั้นตอนของการปรับปรุงพัฒนาให้สวยงามเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

กิจกรรมที่ 5 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการตลาดและช่องทางการจำหน่ายสินค้าและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ การตลาดและการประชาสัมพันธ์มาอบรม ทำให้เกิดการร่วมออกแบบแฟนเพจในเฟสบุ๊ค (Facebook) และกลุ่มไลน์ (Line) และตั้งผู้ดูแล เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจาก ผ้าไหม - ผ้าปักแขว อีกทั้งยังมีแผนการสร้างป้ายประชาสัมพันธ์ชื่อชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความสวยงามและมีการนำลวดลายของผ้าไหม-ผ้าปักแขว ภูเขา ภูมิลักษณ์ รวมถึงเรื่องราวของชุมชน มาใช้สร้างเอกลักษณ์แก่แผ่นป้ายเพื่อเป็นจุดถ่ายภาพและจุดเช็คอิน (Check-in) อีกด้วย

กิจกรรมที่ 6 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโปรแกรมและเส้นทางการท่องเที่ยว หลังจากผ่านขั้นตอนกระบวนการ 5 กิจกรรมข้างต้นแล้ว มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโปรแกรมและเส้นทางท่องเที่ยว ได้แก่ 1) โปรแกรมการท่องเที่ยว 1 วัน 2) โปรแกรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน และ 3) โปรแกรมการท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน และมีฐานเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ฐานเรียนรู้ภาษาภูเขา 2) ฐานเรียนรู้การแต่งกายแบบชาวภูเขา 3) ฐานเรียนรู้การทำผ้าไหม – ผ้าปักแขว เป็นต้น

กิจกรรมที่ 7 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักสื่อความหมายในชุมชน โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาอบรม เน้นพัฒนานักสื่อความหมายที่เป็นเยาวชน เนื่องจากเรียนรู้ได้รวดเร็ว และสร้างรายได้ให้แก่เยาวชน อีกทั้งจะช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

กิจกรรมที่ 8 เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวจริง หลังจากการทำกิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มเครือข่ายมาท่องเที่ยวยังชุมชนบ้านร่งระ ทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก รวมถึงสินค้าอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น รายได้ที่เกิดขึ้นมาจากนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน ประมาณ 5,000 บาทต่อปี แต่เมื่อมีการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แล้ว รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในชุมชนเพิ่มขึ้น ประมาณ 75,000 บาทต่อปี โดยขณะที่เก็บสถิติข้อมูลนั้นยังไม่ครบหนึ่งปีเต็มหลังการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

3. ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านร่งระ ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ ที่เกิดจากการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว

สถานการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านร่งระ จากกระบวนการวิจัยและเกิดรูปแบบกิจกรรม 8 กิจกรรม นำไปสู่การพัฒนา 7 ฐานการเรียนรู้ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ป่าชุมชนคงอีกา หุ่นา สระน้ำในชุมชน สวนผักปลอดสาร ศูนย์วัฒนธรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวกูย เกิดการพัฒนาโฮมสเตย์จำนวน 10 หลัง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ได้แก่ พวงกุญแจและกระเป๋าจากผ้าปักแซว มีนักสื่อความหมาย 5 คน ที่สามารถให้ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนได้ อีกทั้งยังเกิดเครือข่ายการทำงานท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน จำนวน 9 หน่วยงานหลัก ที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายหลักพัฒนาร่วมกับชุมชน

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ ข้าวเม่า แกงไก่ไล่กล้วย ปนบก ปนไก่ หมกหน่อไม้ หมกปลาชิว กุ้งเต้น เห็ดพื้นบ้าน ปลาบั้ง เป็นต้น มีโปรแกรมการท่องเที่ยว 3 โปรแกรม มีการพัฒนากลยุทธ์การตลาดและสื่อเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผ่านเว็บไซต์ แฟนเพจ ไลน์ และป้ายประชาสัมพันธ์ ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น จากเดิมมีนักท่องเที่ยว 335 คน เพิ่มขึ้นเป็น 585 คน และรายได้จากการท่องเที่ยวของชุมชนเพิ่มขึ้น จากเดิมเฉลี่ย 5,000 บาทต่อปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 75,000 บาทต่อปี

การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว พบว่า มีกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์วัฒนธรรมผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าปักแซว เกิดขึ้นแล้ว ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ทำให้คนในชุมชนเกิดแรงบันดาลใจในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ทั้งในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวและนอกฤดูกาลท่องเที่ยว สินค้าต่าง ๆ สามารถขายผ่านทางออนไลน์ได้ ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืน เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งขึ้น มีช่องทางในการจำหน่ายสินค้ามากขึ้น สภาพแวดล้อมภายในชุมชนมีความสวยงามและชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์วัฒนธรรมที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืน คือ ความร่วมมือร่วมใจ การแบ่งบทบาทหน้าที่ชัดเจนและทำงานเป็นระบบ มีกลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติชัดเจนเป็นรูปธรรม รวมถึงการอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน และการตั้งกลุ่มไลน์เพื่อให้คนในชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงคณะนักวิจัยได้อย่างสะดวก จึงเกิดการสื่อสารติดตามความก้าวหน้ากันตลอดเวลา

อภิปรายผล

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความยั่งยืน การส่งเสริมพัฒนาพื้นที่ในชุมชนจึงมีความสำคัญอย่างมาก ชุมชนบ้านรังระมีสังคมวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์โดยเป็น 1 ใน 4 กลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงอยู่อย่างเหนียวแน่นในจังหวัดศรีสะเกษ คือ กลุ่มชาติพันธุ์กูย มีระบบความเชื่อเป็นเอกลักษณ์ และลักษณะเด่นของชุมชนคือความเชื่อผีซึ่งแสดงออกในรูปแบบของประเพณี แม้สังคมปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงในระบ่วิถีชีวิตที่แสดงออกถึงความเชื่อของชุมชนตั้งแต่บรรพบุรุษและยึดมั่นมาอย่างเหนียวแน่น มีประเพณีเช่นไหว้ปู่ตาซึ่งคอยดูแลทุกข์สุขของผู้คนในชุมชน รวมถึงประเพณีโขนตาพิธีกรรมที่เช่นไหว้ผีบรรพบุรุษซึ่งแสดงถึงความกตัญญู ประเพณี “เกลมอ” ที่บำบัดผู้ที่เจ็บป่วยโดยยึดถือสืบทอดกันมาด้วยความศรัทธา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวชุมชน ยังพบว่าชุมชนมีศักยภาพในด้านการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาในชุมชน และมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งพร้อมพัฒนาและสืบสานวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับ Nitikasetsoontorn (2014) ที่ศึกษาปัจจัยต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนในประเทศไทย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความเป็นเจ้าของชุมชน ความรับผิดชอบ การแบ่งปันทรัพยากร ความเป็นผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการ มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างจากชุมชนท่องเที่ยวอื่น สิ่งเหล่านี้ถ้าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างเหมาะสมจะเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง สอดคล้อง Maneerot (2017) ศึกษาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชุมชนให้มีความโดดเด่นและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือนได้ โดยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องผ่านฉันทามติ ที่เกิดจากความร่วมมือและเต็มใจของคนในชุมชนเพื่อนำมาสู่พัฒนาให้เป็นชุมชนท่องเที่ยว

ในส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาคน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าปักแซว และผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านรณะ กระบวนการที่ใช้ในการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงและเกิดการยอมรับของชุมชนโดยผ่านรูปแบบกิจกรรม 8 กิจกรรม เพื่อให้ชุมชนได้มีความพร้อมสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกครั้ง สอดคล้องกับ Klinmuenwai (2018) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน มีศักยภาพประวัติศาสตร์ที่มีความเก่าแก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปธรรมและนามธรรม วัฒนธรรมประเพณี โดเด่นอนุรักษ์สืบสาน จัดตั้งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม มีจิตอาสาดูแลความปลอดภัยชุมชน และนักท่องเที่ยว มีการจัดการเรื่องขนส่งมวลชน มีสินค้าจำหน่าย และบุคลากรบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมท่องเที่ยวจัดให้สอดคล้องกับประเพณีที่ชุมชนจัดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนภูบ้านรณะในพื้นที่การวิจัย โดยชุมชนมีศักยภาพ 3 ด้าน คือ ศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนขับเคลื่อนไปอย่างยั่งยืน

การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านรณะ จากรูปแบบกิจกรรม 8 กิจกรรม นำไปสู่การพัฒนาฐานเรียนรู้ในชุมชน 7 ฐานเรียนรู้ โดยเกิดจากการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น ทำให้คนในชุมชนเกิดแรงบันดาลใจที่ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น เนื่องจากสามารถสร้างรายได้เพิ่มทั้งในช่วงฤดูกาลและนอกฤดูกาลท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Pichayakul (2020) ที่ศึกษาวิจัยโดยใช้แนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด และการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าผ้าในชุมชน ผ่านกระบวนการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลง และการยอมรับของชุมชนเป้าหมาย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การแนะนำโครงการและการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์ SWOT การร่วมกันสร้างกลยุทธ์ส่วนประสม

ทางการตลาด การวางแผนดำเนินการและดำเนินการตามแผน ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จัก รายได้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น โดยสามารถรักษาสีปวัฒนธรรมอันดีงามเอาไว้ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยบูรณาการร่วมกับเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่น

1.2 ควรพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ให้มี ความหลากหลาย ตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 วิจัยขยายเครือข่ายการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ เป็นเส้นทางท่องเที่ยวและรองรับนักท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเกิดกิจกรรมที่ สอดรับกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.2 วิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ภายใน พื้นที่เพื่อเป็นการสร้างจุดแข็งและส่งเสริมเอกลักษณ์ของพื้นที่ให้เข้มแข็ง

References

Department of Tourism. (2018). *Community tourism standards* (1st ed.).

Chulalongkorn University Press. [in Thai]

Jittangwattana, B. (2005). *Tourism industry. Place and Design*. [in Thai]

Klinmuenwai, K. (2018). Guidelines for support cultural tourism

destination at Tama-O community Mueng District Lampang

Province. *Journal of Liberal Arts, Maejo University*, 6(1),

131 - 148. [in Thai]

- Maneerot, N. (2017). Community based tourism management. *Journal of International and Thai Tourism*, 13(2), 25 - 46. [in Thai]
- National Statistical Office. (2019). *Summary of the results of the survey of the economic and social conditions of households in the first 6 months of 2019*, Ministry of Digital Economy and Society. [in Thai]
- Nitikasetsoontorn, S. (2014). *The success factors of community –based tourism in Thailand*. National Institute of Development Administration (NIDA). [in Thai]
- Pichayakul, P., Mahachaiwong, N., & Srisawat, J. (2020). Marketing mixed strategies development of Baan Lai Kaew Karen weaving textile group, Chiang Mai Province. *Area-Based Development Research Journal*, 12(5), 357 - 372. [in Thai]

Authors

Emon Sanphuwa

Department of Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

E-mail: amonsskru@hotmail.com

Thiwaporn Jaikorn

Department of History, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

Anansak Phuangok

Department of Library Science and Information Science, Sisaket Rajabhat
University

The Study of Aesthetic Features Interpretation and Cultural Identity of Baiku Yao Dress Patterns

Ge Bai¹ / Puvasa Ruangchewin^{2*} / Poradee Panthupakorn³

¹⁻³ Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

* Corresponding author's email: Puvasa@go.buu.ac.th

Received: August 27, 2023
Revised: December 15, 2023
Accepted: December 20, 2023
DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.30>

Abstract

The objective of this research is to design the Baiku Yao Dress Culture Learning Center in Huaili Village and to select 6 interviewees using a heterogeneous sampling method. The majority of them have been dressed in Baikuyao national costumes for more than three months and can provide the interviewer with the necessary information. Semi-structured interviews, literature analysis, and participant observation were all used in this study. Thematic analysis was used to examine the data. The national memory of Baiku Yao created the aesthetic characteristics of this ethnic group during the formation of Baiku Yao dress art; the national memory of Baiku Yao is embodied in the aesthetic characteristics of costumes aesthetic feeling, which explains the cultural identity of Baiku Yao dress. The findings reveal the following four scenarios: First, a look at the historical development of Baiku Yao dress patterns. The aesthetic composition and cultural significance of Baiku Yao dress patterns are discussed in the second part. Third, the identification of Baiku Yao dress patterns and cultural changes. Fourth, the "Huaili Village Cultural Learning Center" capitalizes on the ability of Huaili Village residents to inherit active

communication community culture through education, training, and exhibitions, and gives learners full play.

Keywords: aesthetic, dress culture, identity, inherit

Introduction

The Yao Nationality is widely distributed in South China with numerous ethnic groups such as Guoshan Yao, Pingdi Yao and Pai Yao. Anthropology focuses on such issues as means of livelihood, exchange, function, structure and the changes of times and attaches importance to cultural phenomenon and structure description and interpretation. The academic community tend to focus more on traditional subjects and follow the methods of literature review and interpretation when conducting research into the Yao Nationality in South China, attempting to explain the origin of Yao ethnic groups, their cultural structure and meaning and construct their knowledge genealogy of ethnic history. However, in such process, art is just source material under traditional issue study framework; the aesthetic values and emotions as well as imagination of art itself are frequently neglected (He, 2009). British Scholar E.H. Gombrich pointed out in *The Story of Art*, the art history of a certain nationality is the history of continuous changing in ethnic traditional culture. Any art work from the artistic world is both a retrospective to the past and a guide to the future (Gombrich, 2006, p. 8). Therefore, intangible cultural heritage is a powerful cultural capital or resource (Blake, 2008, p.45-50). It is of great significance to observe and interpret the cultural changes and its significance to the modern times from the perspective of art. As intangible cultural heritage, traditional crafts have at least two values: technical and aesthetic (Ma & Liu, 2020, p.19-29).

Baiku Yao in Huaili Village is one of the important branches of Yao Nationality in Nanling Corridor, China. Residents of Baiku Yao in Huaili Village, Nandan County lived on the mountains, which fostered their making and arrangement of costumes and dress based on the special living environment. Males usually put on black coats and white trousers while females always put on black blouses and blue skirts. Compared with other ethnic groups of Yao, apart from the cloth-making skills like embroidery, inlaying, dyeing and dyeing with special sticky pastes, Baiku Yao dresses are endowed with various figures on the basis such as spiders and chicks, which are the exclusive cultural symbols and aesthetic means of Baiku Yao to spice their lives. It is of prominent cultural aesthetic status and value in China's minority costume.

Research Objectives

1. To study the origin of Baiku Yao dress patterns.
2. To study the aesthetic symbols and cultural meanings of Baiku Yao dress patterns.
3. To study Baiku Yao dress culture changes and identity.
4. To design Baiku Yao Dress Cultural Learning Center, in order to promote cultural communication and integration and to push the building of cultural soft power and sustainable development.

Research Methodology

In this study, it is qualitative research, six respondents were divided into three groups. The first group was the policy makers. They are the curator of the Baiku Yao Ecological Museum and the chief of Rihu Yao Township. The second group

consisted of the inheritors, who led some women to engage in the production of Baiku Yao costumes in Huaili Village. The third group consists of related practitioners who run the business of Baiku Yao costumes in Lihu Yao Township, and they were selected through purposive sampling. Most of them have been engaged in Baiku Yao costumes for more than three months and have played an important role in the preservation and transmission of Baiku Yao costumes.

Population and sample

The article observes and interprets the views of the research participants through field research (Muggleton, 2000). Personnel and sample groups involved in this paper fall into three groups: two cultural inheritors, two related personnel of government organizations and two relevant practitioners and the designated sample size were six people. All personnel involved have been engaged in Baiku Yao dress culture study for more than three months and were able to provide desirable information.

The creation of research instruments

The prime data collection instrument was semi-structured interview. As dialogues in interviews were free and various, there might be radical changes among participants. The basic structure and question list were as follows: interview with inheritors focuses on the origin, aesthetic value and cultural meaning of Baiku Yao dress patterns; interview with government officials will inquire after budget and management plans; and interviews with practitioners talk about the current status and prospect.

Data collection

The researcher had interviews with six participants (ranging from 30 to 70 years old), including one national-level inheritor and one provincial -level inheritor

of Baiku Yao dress culture; the Curator and Deputy Curator of Baiku Yao Ecological Museum; two proprietors of Baiku Yao dresses.

The researcher had explained research purpose, application procedure and cooperation means to all participants and promised that all interviews were reserved only for academic purpose.

During the interview, the researcher would prepare interview guidelines, camera, notebook, recorder and video equipment for data collection. Picture-taking, sound recording and video were allowed by the participants.

The interviews were conducted in the form of semi-structured ones with questions and answers to guide the participants to express their personal opinions. Locations for interviews were: the production protection demonstrative base of Baiku Yao dresses and Baiku Yao Ecological Museum.

All data collected, the researcher would sort out all recording documents and notes, categorize all information and data based on contents and check whether the acquired information and data were sufficient with the preparation for information and data complement.

Data analysis

Qualitative analysis was adopted to summarize and figure out all data collected by investigation, observation and interview. Taking figures, patterns and colors of Baiku Yao dresses as foothold, generalized description and analysis were conducted to seek for the cultural connotation and analyze the processing methods and reasons of Baiku Yao dress patterns. Combining Baiku Yao ethnic belief and personality, the relation between the aesthetic features of the pattern and ethnic culture was elaborated. On the basis, the demonstrative management project, Huaili Village Baiku Yao Dress Cultural Learning Center will be designed and constructed.

Research Results

1. General contexts and the origin of Baiku Yao Dress Pattern in Huaili Village

Bodily decoration is the important content and means of cultural expression, because of which anthropology study always starts with dress culture to observe and elaborate the structure and connotation of ethnic group culture. The dress of a certain ethnic group basically serves people's basis needs and the development of its dress will be endowed with aesthetic meaning, and the state of collective jubilation (Durkheim, 2011, pp. 492-494), then become the form of social culture embodiment and expression.

2. Aesthetic Symbols and cultural meanings of Baiku Yao Dress Pattern

The aesthetic system of Baiku Yao dress of Huaili Village (Figure 1) consists of folk tales and myths, epics, dress taboos and local aesthetic preferences and it is expressed in production of dress patterns and everyday dressing. The unique aesthetic system of Baiku Yao is the symbol and sign of ethnic group culture and also the significant media for mutual communication and meaning exchange among the local people.

Figure 1

Female and Males Dresses of Baiku Yao

Source: Self-photography (2022)

2.1 Agricultural Production and Geometric Patterns

Geometric ones is used in dress patterns of Baiku Yao. From early slash-and-burn cultivation to current small-scale agricultural production, the farming activity of Baiku Yao is influenced by natural environment and tools. Therefore, their aesthetic thoughts are correlated to agricultural production.

In production and daily life, local people of Baiku Yao gradually develop their dress culture by observing the surrounding and substance.

1. Union-Jack pattern and its aesthetic meaning. This Pattern (Figure 2) belongs to the abstract recognition of local people of Baiku Yao. For example, the common-seen union-jack pattern, originated from early production labour of Baiku Yao and was often seen in patterns of casual dress. It is primarily drawn with special sticky pastes and embellished with embroidery coupled with single color and various patterns, which symbolizes long-standing, circle of life and lasting prosperity.

Figure 2

Union-Jack Pattern

Source: Self-photography (2022)

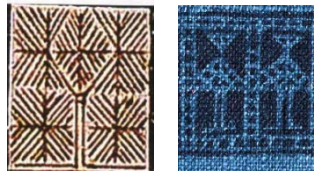
In terms of color, filed investigation found out that there is a notion that local people of Baiku Yao grasped primitive techniques in silkworm breeding and silk reeling and the silkworm they raised is golden silkworm which produced the golden silk. Currently there is no written record about such raising technology but materials

from field investigation have reflected the production level of Baiku Yao to some degree when they migrated to Huaili Village. The direct effect is the spread and application of color and in Baiku Yao dresses, the color orange is widely used both in male and female clothes.

2. Square patterns and the aesthetic meanings. Squared patterns came into being during the early migration of Baiku Yao. The principal part is a square pattern made up of tens of square sunflower embroidery and partially decorated with embroidery and wax printing patterns of thumb-size, which are extremely abstract wax-printing patterns and called “chicken little”, “person”, “flower” and “scissors”, etc. (See Figure 3-6) (Luan, 2014).

Figure 3 - 4

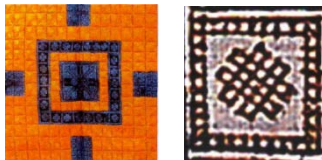
(Left) Chicken Little Pattern / (Right) Person Pattern

Source: Self-photography (2022)

Figure 5 - 6

(Left) Flower Pattern / (Right) Scissors Pattern

Source: Self-photography (2022)

In Baiku Yao dresses, the pattern of bird and flower, the pattern of fish-bone, chicken and flower are of unique aesthetic meaning and value compared with other branches of Yao. For example, the bird and flower pattern in intersecting parallels structure (Figure 7) is mainly made up of abstract flying birds. According to field investigation materials, this pattern is to express local people's native feelings towards the life and labour surroundings of Huaili Village and it is the artistic representation of Baiku Yao's nature and animal worship.

Figure 7

Bird and Flower Pattern

Source: Self-photography (2022)

What separates Baiku Yao from other branches is that little chicken pattern is often seen on its dresses and it is usually in square form. Field investigation found out that many local people think that it originated from labouring legends of Baiku Yao. After migrating to Huaili Village, local people of Baiku Yao were of shreds and patches in the hostile natural environment. On seeing the golden pheasants with beautiful feathers, local people began to make dresses through imitation. The method of zoosemy is adopted for abstract expression with the little chicken image, hoping for more warm and beautiful dresses, which gradually fostered the current chicken little pattern. With production activities, the gradually-formed animal worship and relevant aesthetic ideas are still continued.

2.2 Ancestor Memory and Life Rituals

Ancestor memory and life rituals: dress culture is closely related to the memory and identity of life rituals. Two square continuous pattern on male waistband (Figure 8) is woven with bright-colored silk threads and symbolizes several generations of ancestors. It is found through field investigation that the pattern is widely seen on casual dresses and is the memorial practice of Baiku Yao folks towards their ancestors. What's more, there are family god pattern and dragon-path pattern. The image of family god is usually a person-on-horse pattern. Usually woven in embroidery, it is of plain shape and geometric features and moreover combined with dragon-path pattern (Jia & Jia, 2014, pp. 74-79). The long and narrow figure of dragon-path pattern is completed with dyeing with special paste and is used on "silk cloth" to commemorate ancestors. By wearing dresses with similar patterns, folks of Baiku Yao manifest the power of ancestors and vision of the contemporary generation and correlate the ancestors with their ethnic group.

Figure 8

Male Waistband of Baiku Yao

Source: Self-photography (2022)

Love and fertility: person-figure (Figure3-4 Right) and flowering branch patterns (Figure 9-10 Left). The appearance of such patterns are shaped with blocks and two figures of "person" are woven on the black cloth. People of Baiku Yao believe that person-figure pattern usually denotes the idea of love and fertility. Flowering branch patterns on male trousers and female pleated skirt and female-

dressed person figure echo each other. In daily life and festival celebrations, the local natives regard them as a call of emotions.

Figure 9 - 10

(Left) Flowering Branch Pattern / (Right) Bamboo Tube Flower Pattern

Source: Self-photography (2022)

Bamboo tube flower pattern presents the change and rhyme of “short” threads among “long” threads by combining long threads with short ones. Coupled with the square pattern in the middle, cross pattern and then the square frame, the whole pattern is formulated. The whole “×” pattern demonstrates certain visual emphasis. (Figure 9-10 Right). Similar to the person-figure pattern, this one also symbolizes human’s love and fertility.

Falling leaves return to the roots (death): Beipai (an important clothing element) is the last dressing decoration worn by the local people of Baiku Yao in their lives. Beipai patterns of dresses are all made with sticky pastes without any embroidery (Figure 11-12). It represents the separation of life and death and it is more exquisite and solemn than the rituals for the alive. In Yao villages, there is designated order to put on grave-clothes. The alive will put on clothes from head to foot but for the deceased, it should be started from the foot to the head.

Figure 11 - 12

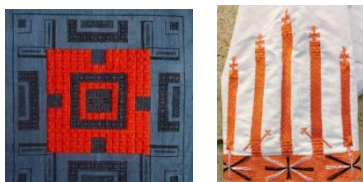
(Left) Beipai Patterns (Male's Funeral) /(Right) Beipai Patterns (Female's Funeral)

Source: Self-photography (2022)

2.3 War Memory of the Ethnic Group

War is an essential component of the ethnic group memory of Baiku Yao. Their memory of war is also presented in dresses. The pattern of royal seal of Yao (Figure13-14 Left) and the usage of red color are relevant to sacrifice rituals and wars. Different from the royal seal of other Yao branches, the one of Baiku Yao lays emphasis on construction group memory from the perspectives of color and abstract modeling. Five blocks are in parallel distribution and contrasted with white trousers. The red one in the middle is the longest while shorter on both ends. Field investigation found out that most local people of Baiku Yao are aware of the origin of the royal seal and it is related to the wars of the local ethnic groups. Baiku Yao natives pointed out that five vertical red blocks stands for five fingers (Figure13-14 Right). The prints of five fingers on dresses demonstrates the image of a bloody hand and five vertical blocks are the cultural representation of human and war. In dresses with Royal Seal Pattern, local people of Baiku Yao attend the ethnic group sacrifice rituals and finish the construction of group memory through epic and ballad chanting.

Figure 13 - 14*(Left) Royal Seal of Yao Pattern / (Right) Five-finger Blood Print Pattern***Source:** Self-photography (2022)

3. Baiku Yao Dress culture changes and identity

Since 1949, with the social change and life needs in new period, local people of Baiku Yao have gradually formed two dressing habits: one is the modern dress for the collective with times change; the other is the tradition dress of the ethnic group itself. Since the reform and opening up in 1978, with the improvement of people's life and the influence of new matters and cultural touch and accommodation, people of Baiku Yao develop the open notion and new trends in aesthetic ways. Western clothes come into Chinese mainland, people's dressing style also diversify and the "modern" dressing style is accepted by people gradually. As a result, dress-making technology of Baiku Yao also embraces new trends: first, traditional patterns, modeling and color are maintained; second, on the basis, there are certain changes on dress collocation, for example there are new match styles of coats and pleated skirt to better adapt to modern life. The dressing custom with both traditional and modern styles also has certain influence on the protection, inheritance and innovation of ethnic dresses: first, aesthetic ideas of cultural inheritors will develop and accommodate with changes; second, the absorption and accommodation of modern

dress design style will transform the foreign into the familiar; third, there will be new thoughts and samples for innovation and development.

Arjun Appadurai stated that the ethnic groups, media, technology, finance and ideology are interacting and affecting with each other all over the world (Appadurai, 1996). The expression ways and contents of traditional culture are always changing.

One influential event for “Yao Nationality Dress” is to be listed in. The first batch of national intangible cultural heritage list in 2006. It significantly boosted the inheritor’s confidence. According to the interview with the inheritor Jinxiu He (Figure 15), before the acceptance by the list, they seldom paid attention to, let alone realized the importance of dress culture. When the general survey of intangible cultural heritage began in 2005, she realized that sticky-paste painting, patterns and corresponding cultural sign are attached importance to. Jinxiu He noted, “They believe that dress culture and relevant patterns are the essential representation of the folk culture of Baiku Yao”.

(Inheritor, in-depth interview)

Figure 15

Interview with Jinxiu He

Source: Self-photography (2023)

Meanwhile, under the background of poverty alleviation projects and tourism development in Lihu of Nandan County and the drive of government, media and

fund, the innovation of Baiku Yao dresses lay emphasis on highlighting native ethnic cultural symbols, which shows certain difference from traditional dress in aesthetic and processing technology. In terms of processing technology and aesthetic idea, the traditional dress is more complicated, time-consuming, rhythmic and skilful practice (Price, 2015, pp. 81-95), bearing preference to individual aesthetic notion about the choice of patterns, figures and colors, which enables dress to be the demonstration platform of personal aesthetics and skills, accompanied by improvisation and growing (Ingold, 2013).

After 2014, Baiku Yao Ecological Museum was founded. Two producing departments of A Mei Handicraft Workshop were established to produce Baiku Yao dresses and cultural and creative products with weaving and embroidery techniques and conduct innovation processing on patterns for different parts of the dress. In 2016, the production protection demonstrative base of Yao Nationality dress was set up. New patterns and pattern design samples are widely applied since then. Compared with the traditional dress, innovative ones are made both by machines and hands and are more likely to be affected by market in aesthetic aspect. They also prefer to traditional ethnic patterns with universal meaning, which are influenced by mass media's imagination towards Baiku Yao culture. The production technology is simpler and it is more time-saving. To this point, inheritors of Baiku Yao dress culture will not reject the involvement of market and internal techniques. He Chun, deputy curator of Baiku Yao Ecological Museum noted, "The dress and patterns from the older generations must be inherited and we're willing to make it with the market and technology" (Figure 16).

(Museum administrator, in-depth interview)

Figure 16*Interview with Chun He*

Source: Self-photography (2023)

Consequently, the writer thinks it is necessary to re-dig and re-arrange the dress culture of Baiku Yao. By understanding more knowledge of the pattern design techniques and processing technology of Baiku Yao dresses, the writer tries to collect and analyze the data of Baiku Yao dress patterns in the aspects of color, structure, models, styles and types and further makes analysis of the features and aesthetic notions of Baiku Yao dress, the changes and development of old and new patterns and builds a management center of Baiku Yao dress culture.

4. Design Huaili Village Cultural Learning Center

Based on what mentioned above, the writer asserts that the inheritance and innovation of Baiku Yao dresses from the traditional style to the modern one can be realized in the mode of cultural learning center.

As mentioned previously, choice of pattern focuses on such elements as life rituals, family ties, agricultural activities and war events and components of pattern, color and raw material are applied to sign design, pamphlet design and creative produce design, etc.

Apart from previous means, both online and off-line channels are set up. The former one is to design an APP of Baiku Yao dress culture in order to achieve the digital processing of the dress culture. With the learning center, people are

encouraged to learn and use the app for the purpose of interpersonal communication within the ethnic group, which enables the complete display of inheritors' genealogy of knowledge. Digital devices will strengthen the inheritors' connection with Baiku Yao dress culture system as well as the relationship with apprentices, thus fulfilling the inheritance system construction. It is essential practice for Baiku Yao dress culture identity. With digital construction and spread, the information mastered by culture inheritors can also be accepted by audiences. Fans of Baiku Yao dresses from different regions can also exchange information immediately with limits of time and space.

Discussion

Baiku Yao dress development and application is the process of touching, integration and construction between historical memory and realistic aesthetic experience. Via the practice of dress culture and dress patterns, native people of Baiku Yao explains the issue of identity, knowing who they are and where they are from. It is feasible to develop the Baiku Yao dress cultural learning center. It is a smart home where local residents, tourists and students are encouraged to participate in management and experience and to learn about the culture.

From the previous discussions, it can be seen that Baiku Yao dress is influenced by traditional cultural structures and modern lifestyles. The choices of dress patterns by the local people of Baiku Yao encompass various aspects of their daily lives. Therefore, the research on Baiku Yao dress culture and its pattern characteristics can elucidate the relationship between dress and ethnic history, as well as understand the significance and role of Baiku Yao as a unique branch of the Yao ethnic group. Furthermore, the dynamic changes in their cultural structure and

aesthetic approach are issues worth further discussion, which are closely related to the future management of Baiku Yao cultural arts.

1. In the process of Baiku Yao dress art development, the aesthetic elements are infused with Baiku Yao ethnic memories. In daily life, the aesthetic characteristics of the Baiku Yao community are reflected in various aspects such as their history, productive labor, ancestral memories, and life ceremonies. Through the practice of dress culture and patterns, the local people of Baiku Yao articulate their sense of identity regarding who they are and where they come from. Based on previous research, the organic combination of internal and external factors has strengthened the traditional cultural elements in dress while incorporating modern elements, providing the potential to activate the local dress inheritance.

Personal and collective understanding and evaluation of their own dress culture among the Baiku Yao community need to be connected and carried out through dress culture-related (intangible cultural heritage-related) organizations and initiatives. This has been demonstrated in practice since Following our field research in Huaili Village, it is suggested to establish a Cultural Learning Center for Baiku Yao dress culture, encourage local residents, tourists, and students to participate in its management and experience. This would help harness the initiative of the community, group, and individuals (UNESCO, 2018). The interaction between the traditional dressmaking process and the human being is utilized, and making is connecting (Gauntlett, 2011). Thus, the role of personal aesthetics and personal memory in this context should be discussed, and from a subjective point of view, they influence "embodied practices" such as the constitution of social memory (Connerton, 2000).

2. In the context of globalization, rapid technological and economic development, local and indigenous cultural systems are undergoing revival, rejuvenation, and restructuring. Local governments and communities often utilize conscious creation to achieve the inheritance of cultural traditions. Since 2014, offline practices of Baiku Yao dress culture have been able to hold activities in fixed venues, which serve as direct channels for the dissemination of Baiku Yao dress culture. The purpose of these activities is to strengthen cultural confidence and identity, and encourage more people to participate in the preservation and inheritance of Baiku Yao dress culture, improving the quality of life and communication (Jefferies, 2011, pp. 222-242). In this process, the interaction between individuals, communities, and learning centers and the significance of inheriting and innovating Baiku Yao dress culture customs, as well as the dynamic changes in Baiku Yao aesthetic elements and connotations, are worth further attention. This will impact the practices of Baiku Yao dress culture centers and the sustainable development of Baiku Yao culture.

Recommendations

The research findings can be used as practical guidelines for establishing a Cultural Learning Center for the Baiku Yao ethnic group in China and a database of dress patterns and designs. Local residents, communities, tourism developers, and academic researchers can utilize these research outcomes to create the corresponding cultural learning centers, collect and organize fundamental data related to Baiku Yao dress culture such as crafts, patterns, and designs, and design relevant courses on Baiku Yao dress culture to promote the innovative inheritance of Baiku Yao traditional culture.

However, it is important to note that the above-mentioned research only covers a part of the historical development of the Baiku Yao ethnic group and forms the foundation of their identity and cultural recognition. With globalization, cultural exchanges, and rapid economic development, the local community faces new opportunities and challenges. Therefore, cultural practitioners and local residents can employ these research findings to assess and envision the sustainable development of Baiku Yao traditional culture, as well as to serve as references for formulating cultural development policies and projects.

References

- Appadurai, A. (1996). *Modernity at large: Cultural dimensions of globalization*, Saint Paul. University of Minnesota Press.
- Blake, J. (2008). Unesco's 2003 convention on intangible cultural heritage: The implications of community involvement in "safeguarding", In L. Smith & N. Akagawa (Ed.) *Intangible heritage*, 45-50. Routledge.
- Durkheim, E. (2011). *The Basic Forms of Religious Life* (D. Kui & Z. Ji, Trans.). Commercial Press, 492-494.
- Gombrich, E. H. (2006). *The story of art*. Phaidon.
- Gauntlett, D. (2011). *Making is connecting: The social meaning of creativity, from DIY and knitting to YouTube and web 2.0*. Polity Press.
- Ingold, T. (2013). *Making: Anthropology, Archaeology, Art and Architecture*. Routledge.
- Jefferies, J. K. (2011). Loving attention: An outburst of craft on contemporary art. In M. E. Buzek (Ed.) *Extra/ordinary: Craft and contemporary*. Duke University Press, 222-242.

- Jia, J. S., & Jia, Y. Z. (2014). Cultural interpretation of Baiku Yao women's dress pattern modelling. *Beauty and Times*, (12), 74-79.
[http://doi:10.3969/j.issn.1003-2592\(s\).2014.12.025](http://doi:10.3969/j.issn.1003-2592(s).2014.12.025)
- Luan, L. W. (2014). *Research on Baiku Yao clothing pattern* [Master's thesis]. Guangxi University of Arts.
- He, M. (2009). The field of vision of artistic anthropology. *Journal of Guangxi University for Nationalities (Philosophy and Social Science Edition)*, 31(1), 6-14. <https://www.cnki.com.cn/Article/CJFDTototal-GXZS200901005.htm>
- Ma, Z. Y., & Liu, Y. Y. (2020). Study on the protection and development path of rural Revitalisation and traditional craft non-heritage. *Cultural Heritage*, (2), 19-29. <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&file-name=WHYA202002003>
- Muggleton, D. (2000). *Inside subculture: The postmodern meaning of style*. Berg.
- Price, L. (2015). Knitting and the city. *Geography Compass*, 9(2), 81-95.
<http://doi:10.1111/gec3.12181>
- Connerton, P. (2000). *How Society Remembers*. Shanghai: Shanghai Translation Publishing House.
- UNESCO. (2018). *Living heritage in the cultural sector: Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*.
<https://ich.unesco.org/doc/src/2003-convention-basic-texts-2018-version-CH.pdf>

Authors

GE BAI

Doctoral student, Art and Cultural Administration,
Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
169 Longhad Bangsaen Rd., Saensuk,
Muang Chonburi District, Chonburi Province 20131
Tel.: 0981306501 E- mail: 413186924@qq.com

Puvasa Ruangchewin

Corresponding

Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University
Email: Puvasa@go.buu.ac.th

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่

Development of Nature Tourism Management Strategies in Dong Phrayayen - Khao Yai Forest Complex World Heritage Site

เรณูภา กลั布斯ุก¹ / นฤมล แก้วจำปา²

Renuka Klabsuk / Narumol KeawJumpa

^{1,2}คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Forestry, Kasetsart University

Received: July 10, 2023

Revised: December 20, 2023

Accepted: December 20, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.31>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางของ UNESCO ในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยว การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การใช้เทคนิค SWOT เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ศักยภาพและโอกาสการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแนวทางการแก้ไขการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา ใช้เทคนิค TOWS Matrix กำหนดแนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์การท่องเที่ยว โดยสามารถกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ได้ 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวคุณค่าสูง การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและการกระจายประโยชน์สู่ท้องถิ่น 2) กลยุทธ์การสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยว และการรักษาคุณค่าความสำคัญของ

ทรัพยากร ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่กำหนดเป็นมรดกโลก และ 3) กลยุทธ์การปรับปรุงการบริหารจัดการและให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

คำสำคัญ: พื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่, การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ, กลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

Abstract

The objective of this research was to develop nature tourism management strategies in accordance with UNESCO's guidelines in the Dong Phrayayen-KhaoYai Forest Complex World Heritage site (DKWH). The research applied qualitative research method, including document analysis to gather tourism data in the study area and focus group meeting to collect stakeholders' opinions. The SWOT technique was employed to analyze tourism situations, tourism potential and its development opportunities, as well as to address the tourism management issues in the study area. The research also utilized the TOWS Matrix to determine the tourism management strategies. Three tourism management strategies were identified: 1) the creation of high value tourism which gives strong attention to the awareness raised on the DKWH significant values and benefit distribution to the locals, 2) the well balance of tourism uses/development with the protection of significant values of resources and ecosystems which were the main reasons for DKWH subscription, and 3) the administrative and management improvement that give more consideration on stakeholder participation and networking.

Keywords: Dong Phrayayen-KhaoYai forest complex world heritage site (DKWH), nature tourism, tourism management strategy

บทนำ

พื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ว่าประกอบด้วยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548 ตามหลักเกณฑ์ข้อ 10 ที่ UNESCO กำหนด (UNESCO World Heritage Centre, 2019) คือ เป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ในถิ่นด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งรวมถึงพื้นที่ที่มีชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญโดดเด่นในระดับสากลที่กำลังถูกคุกคามโดยพิจารณาจากแนวคิดด้านวิทยาศาสตร์และการอนุรักษ์ พื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ นอกจากเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญต่อนิเวศบริการ (ecosystem services) ด้านทรัพยากรน้ำและการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว พื้นที่ยังมีบทบาทสำคัญด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชนรอบพื้นที่และโดยรวมของประเทศ (National Park Office, 2006) อย่างไรก็ตามหากการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสม อาจส่งผลก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ จึงจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และดำเนินการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องตามแนวทางที่ UNESCO กำหนด นั่นคือ การบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างการรับรู้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักและเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่มรดกโลก การเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การสร้างสมดุลการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม พร้อมทั้งขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมและมาตรการป้องกันพื้นที่เพื่อรักษาคุณค่าโดดเด่นระดับสากล (Outstanding Universal Value: OUV) ไว้ให้ได้ (UNESCO World Heritage Centre,

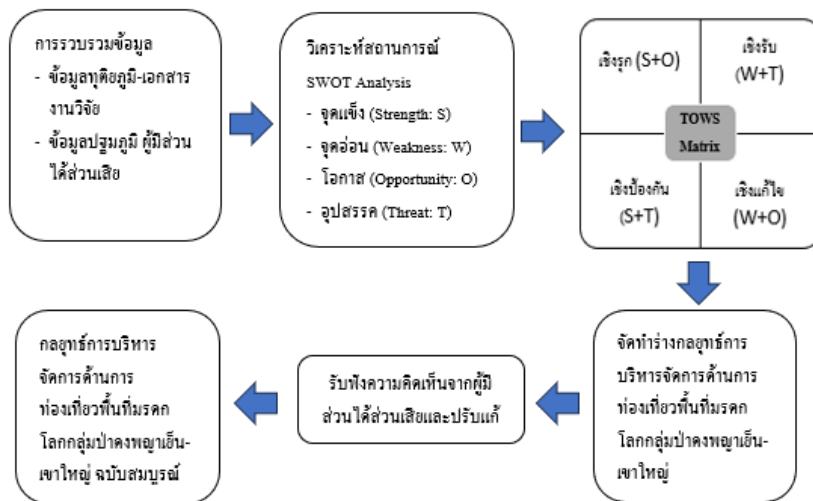
2013, UNESCO World Heritage Centre, 2021) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นที่และการบริหารจัดการพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาให้เกิดกลยุทธ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของ UNESCO ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่
2. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method)
มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่
มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ
จำนวน 60 หน่วยงาน กลุ่มภาคเอกชน จำนวน 17 หน่วยงาน และกลุ่มประชาชน
จำนวน 23 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 100 หน่วยงาน เป็นประชากรในการศึกษา กำหนด
กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของหน่วยงานทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อให้ความคิดเห็นจำนวน ไม่น้อย
กว่าร้อยละ 50 ของหน่วยงานทั้งหมด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การทบทวนเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว การจัดการพื้นที่ตามขีดความสามารถในการรองรับด้านนันทนาการ การประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และประเด็นปัญหาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มหลัก โดยจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2564 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 70 คน

2.3 การเก็บรวบรวมข้อคิดเห็นต่อร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มหลักเพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้กลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ที่สมบูรณ์ โดยจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2564 มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 50 คน

3. การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทุกข้อมูตามเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การจัดการทรัพยากร นันทนาการและการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมและการบริหาร การบริหารจัดการและการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เป็นต้น

3.2 การวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวโดยใช้เทคนิค SWOT คือ การวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weaknesses) และ

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threats) เพื่อให้เห็นปัญหาที่จำเป็นต้องดำเนินการจัดการและแก้ไข

การวิเคราะห์เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ โดยการวิเคราะห์ TOWS Matrix ซึ่งเป็นการจับคู่องค์ประกอบระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเข้าด้วยกันเพื่อวางแผนกลยุทธ์ 4 หัวข้อ ดังนี้ 1) กลยุทธ์เชิงรุก เป็นกลยุทธ์ที่นำเอาจุดแข็งและโอกาส สร้างข้อได้เปรียบของแผนงาน 2) กลยุทธ์เชิงรับ เป็นกลยุทธ์ที่พิจารณาแก้ไขจุดอ่อนและอุปสรรค 3) กลยุทธ์เชิงป้องกัน เป็นกลยุทธ์ที่นำจุดแข็งมาหักล้างอุปสรรคที่เกิดขึ้น และ 4) กลยุทธ์เชิงแก้ไข เป็นการวิเคราะห์แนวทางในการนำโอกาสมาแก้ไขหรือลดจุดอ่อนของพื้นที่จัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ตามกรอบแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่มรดกโลกของ UNESCO (UNESCO World Heritage Centre, 2021)

3.3 และรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่

การท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ พบว่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้ง 4 แห่ง มีอัตลักษณ์ทางธรรมชาติที่โดดเด่นหลากหลาย ส่งผลให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลายกิจกรรม เช่น การชมทิวทัศน์ ชม/เล่นน้ำตก เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ปลูก ชมผีเสื้อ ส่องสัตว์ ขี่จักรยาน พักผ่อนกับธรรมชาติ กางเต็นท์พักผ่อน เป็นต้น และมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งมีระดับความเข้มข้นของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันไปในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง โดยอุทยานแห่งชาติตาพระยามีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวน้อยที่สุด ในขณะที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่สุด (Wisarttavisit, 2006) จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับกลุ่มป่าที่สำคัญของประเทศไทย นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนพื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่มากเป็นอันดับสองรองจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเยือนพื้นที่กลุ่มป่าตะวันออก โดยมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติทั้ง 4 แห่ง (เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ไม่มีข้อมูลนักท่องเที่ยว) ในปีงบประมาณ 2566 จำนวนทั้งสิ้น 1,650,124 คน (Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation, 2023) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องภายหลังสถานการณ์ระบาดของโควิด-19 ในจำนวนนี้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มากที่สุด เนื่องจากการเดินทางสะดวก มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายและมีความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในพื้นที่และรอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ส่วนอุทยานแห่งชาติอีก 3 แห่งนั้นมีจำนวนผู้มาเยือนน้อยกว่ามาก เนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และการเดินทางใช้เวลานานกว่า นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวกมีค่อนข้างจำกัด กรณีของอุทยานแห่งชาติปางสีดาส่วนใหญ่มักเป็นที่รู้จักกันในกลุ่มนักดูผีเสื้อ และผู้ต้องการความสงบหรืออยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติที่ไม่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก ส่วนอุทยานแห่งชาติทับลานตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ได้มีการพัฒนาจุดท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นอุทยานแห่งชาติทับลานยังอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอน้ำหนาว โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการพักผ่อนกับธรรมชาติที่มีอากาศบริสุทธิ์เป็นจุดขายเด่นของพื้นที่ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่และการลักลอบตัดไม้ภายในพื้นที่เริ่มคลี่คลาย ทำให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น (Phumsathan et al., 2015) สำหรับอุทยานแห่งชาติตาพระยาที่มีพื้นที่อยู่ติดกับชายแดนประเทศกัมพูชา เป็นที่อยู่อาศัยของวัวแดงซึ่งเป็นสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ระดับโลก (Department of National Park Wildlife and Plant Conservation, 2006) แต่เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปค่อนข้างน้อย

ในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ว่าฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวจะมีความโดดเด่น น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้มาเยือนเป็นจำนวนมาก แต่ในช่วงที่การท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งภายในและพื้นที่การท่องเที่ยวเชื่อมโยง พบว่าประเด็นสำคัญหนึ่งที่ IUCN และ UNESCO ชี้ให้เห็นว่าเป็นภัยคุกคาม และมีแนวโน้มทำให้เกิดปัญหาต่อความมั่นคงของพื้นที่นี้ คือ การท่องเที่ยวที่มีระดับการใช้ประโยชน์สูงและเกินขีดความสามารถรองรับได้ ทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อคุณค่าความโดดเด่นระดับสากลของพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าคุณค่าความโดดเด่นระดับสากลนี้ยังไม่ได้รับการสื่อความหมายธรรมชาติอย่างเหมาะสม และไม่เป็นที่สนใจแก่ผู้มาเยือน ส่งผลต่อการลดลงของประสิทธิภาพการสร้างการรับรู้และความตระหนักต่อคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ในกลุ่มนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการขยายถนนและสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำในพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติแห่งนี้ อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดการถดถอยออกจากความเป็นมรดกโลกได้ (Jermrod, 2022) เนื่องจากเป็นภัยคุกคามโดยตรงต่อความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสำคัญระดับสากล และต่อความอยู่รอดของชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์ในพื้นที่มรดกโลกแห่งนี้ หากถูกถดถอยจากการเป็นพื้นที่มรดกโลกซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องหมายการค้าด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญอาจกระทบต่อการตัดสินใจเดินทางมาเยือนพื้นที่ของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ พบว่าอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1 (ปราจีนบุรี) และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 7 (นครราชสีมา) และดำเนินงานตามนโยบายจากสำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช มีบุคลากรในพื้นที่ทั้งสิ้น 1,081 คน (Department of National Park Wildlife and Plant Conservation, 2023) โดยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีบุคลากรจำนวนมากที่สุดและจำนวนน้อยที่สุด คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า ในปีงบประมาณ 2565 บุคลากรที่ไม่ใช่ข้าราชการ และลูกจ้างประจำจะถูกลดจำนวนลง ซึ่งจัดว่าพื้นที่มรดกโลกแห่งนี้อาจเข้าสู่ภาวะวิกฤติเนื่องจากขาดกำลัง

บุคลากรสำหรับการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวที่เริ่มมีมากขึ้น จนใกล้เคียงกับสถานการณ์ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 สำหรับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในภาพรวมพบว่าเจ้าหน้าที่ตระหนักถึงคุณค่าความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและสำคัญของการท่องเที่ยว แต่ยังต้องการงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน รวมถึงประเด็นเกี่ยวกับสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ในการทำงาน ด้านการมีส่วนร่วม นั้นพบว่าภาคีเครือข่ายเกิดขึ้นเพื่อช่วยสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ ซึ่งเป็นได้ทั้งสถานการณ์ที่เป็นผลดีต่อการบริหารจัดการ เนื่องจากผู้สนใจและสนับสนุนการทำงานจำนวนมาก แต่ในอีกด้านกลับทำให้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมมีความซับซ้อนและต้องอาศัยการประสานแบบบูรณาการ ทุกภาคส่วนให้ดี ในส่วนของแผนงานด้านการท่องเที่ยวอื่นที่เกี่ยวข้อง พบว่าพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคในหลายแผนงาน เช่น แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวผืนป่ามรดกโลกดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569) โดยสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสระบุรี (Lounkaew, 2019) แผนงานของกลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่ของกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ให้มีความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผจญภัย การท่องเที่ยวกีฬาเพื่อสุขภาพและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Klabsuk & KeawJumpa, 2022)

2. ผลการวิเคราะห์สถานการณ์

ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ พิจารณาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการประชุมระดมความคิดเห็น สามารถสรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ได้ดังนี้

1) จุดแข็ง (Strengths)

- มีฐานทรัพยากรนันทนาการที่มีศักยภาพสูง สามารถออกแบบกิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวได้หลากหลายกิจกรรม (S1)
- มีบุคลากรที่มีคุณภาพ สามารถทำงานร่วมผู้อื่นได้ (S2)
- อุทยานแห่งชาติสามารถจัดเก็บเงินรายได้ และสามารถนำมาใช้จ่ายในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้ มีงบประมาณสนับสนุนที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานหลัก และหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง และ(S3)
- มีการนำเอาเทคโนโลยีที่ใช้ในการป้องกันรักษาพื้นที่และการจัดการด้านการท่องเที่ยวมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (S4)
- มีการดำเนินงานภายใต้กฎหมาย กรอบนโยบาย และแผนการจัดการพื้นที่มรดกโลก ตามแนวทางของ UNESCO ได้ (S5)

2) จุดอ่อน (Weaknesses)

- การสื่อความหมายธรรมชาติยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ (W1)
- บุคลากรมีข้อจำกัดในทักษะการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และการป้องกันผลกระทบจากการท่องเที่ยว (W2)
- กระบวนการศึกษาและติดตามผลกระทบด้านนันทนาการต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ (W3)
- ขาดการจัดโครงสร้างองค์กร และการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในระดับกลุ่มป่า (W4)

3) โอกาส (Opportunities)

- หน่วยงานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวรอบพื้นที่ สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานหลัก (O1)

- มีนโยบาย และแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวที่ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวบนฐานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (O2)

- มีความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน เทคโนโลยี เพื่อผลักดันการศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (O3)

- นักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากขึ้น (O4)

- มีเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานได้ง่ายขึ้น (O5)

- ความนิยมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเพิ่มช่องทางให้หน่วยงานสามารถสร้างการรับรู้เกี่ยวกับพื้นที่มรดกโลกง่ายขึ้น (O6)

4) อุปสรรค (Threats)

- การท่องเที่ยวอย่างไร้ความรับผิดชอบ และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ (T1)

- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (T2)

- งานวิจัยในพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติคงพบยาเย็น-เขาใหญ่ยังไม่ครอบคลุมหัวข้อหรือการศึกษาที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกตามแนวทางของ UNESCO และ BCG ได้ (T3)

3. การสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่

จากผลการจับคู่องค์ประกอบระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สามารถสร้างเป็นกลยุทธ์สำหรับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ได้ 4 กลยุทธ์ ดังนี้

1) กลยุทธ์การจัดการเชิงรุก (S+O)

กลยุทธ์การจัดการเชิงรุก ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นการใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักสุขภาพ และกระจายประโยชน์สู่ชุมชนท้องถิ่น พิจารณาจากจุดแข็งและโอกาสในประเด็น S1,S3+ O1,O2,O4 เนื่องจากฐานทรัพยากรนั้นหนาแน่นในพื้นที่มีศักยภาพสูง แต่ยังขาดการพัฒนาให้เกิดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ และการท่องเที่ยวที่เหมาะสมตามศักยภาพ และไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว จึงควรให้ความสำคัญกับการค้นหาเอกลักษณ์การท่องเที่ยวในภาพรวมของทั้งพื้นที่ การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ และการกำหนดขีดความสามารถรองรับด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำหรือการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Chamnankid & Chamnankid, 2015) โดยกิจกรรมที่ควรพัฒนาเป็นอันดับแรก คือ กิจกรรมในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและ กิจกรรมการท่องเที่ยวสัตว์ป่า ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการรับรู้ถึงคุณค่าความสำคัญที่โดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่ได้ ทั้งนี้การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวต้องเชื่อมโยงไปยังพื้นที่รอบนอกเพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้บริการการท่องเที่ยว การกำหนดมาตรการป้องกันผลกระทบ การจัดทำปฏิทินการท่องเที่ยว และต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดจากพฤติกรรมของสัตว์ป่าในพื้นที่

การสร้างภาคีเครือข่ายด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติดงพญาเย็น-เขาใหญ พิจารณาจากจุดแข็งและโอกาส S2+O1 โดยการสร้างเครือข่ายให้ครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงนักท่องเที่ยวและกลุ่มเยาวชนด้วย ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลของการสร้างภาคีเครือข่ายและความร่วมมือในระดับต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุง และดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) กลยุทธ์การจัดการเชิงแก้ไข (W+O)

กลยุทธ์การจัดการเชิงแก้ไขให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือและใช้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกแก้ไขข้อจำกัดเรื่องการสื่อสารความหมายธรรมชาติ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พิจารณาแก้ไขจุดอ่อนด้วยโอกาสในประเด็น W1+ O1,O2,O4,O5 ซึ่งในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่นี้ มีข้อจำกัดในเรื่องการสื่อสารความหมายธรรมชาติที่ประสิทธิภาพ ทำให้การสื่อสารถึงคุณค่าความสำคัญอันโดดเด่นเป็นสากลด้อยลงไปด้วย พบว่ามีหน่วยงานภายนอก เช่น มูลนิธิอมตะ และมูลนิธิ ICCF (International Conservation Caucus Foundation) ให้การสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ในการยกระดับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ดำเนินกิจกรรม เช่น การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ การพัฒนาเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และการสื่อสารความหมาย เป็นต้น (DNP NEWS, 2022) จึงควรใช้โอกาสนี้ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อใช้ในการพัฒนาระบบสื่อความหมายธรรมชาติและสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีข้อมูลครบถ้วน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิตระบบสื่อความหมายธรรมชาติและสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบ และช่องทางประชาสัมพันธ์ที่ตรงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพนักสื่อสารติดตามและประเมินผลการดำเนินการพัฒนาระบบสื่อความหมาย การประชาสัมพันธ์ และการเพิ่มทักษะของนักสื่อความหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร โดยใช้ความร่วมมือจากหน่วยงานสนับสนุนภายนอก พิจารณานำโอกาสแก้ไขจุดอ่อนในประเด็น W2,W3+ O3 ได้แก่ สถาบันการศึกษา มูลนิธิ หน่วยงาน NGOs ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก การพัฒนาทักษะเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านต่างๆ การท่องเที่ยว ทักษะการบริการด้านการท่องเที่ยว ทักษะในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

3) กลยุทธ์การจัดการเชิงป้องกัน (S+T)

กลยุทธ์การจัดการเชิงป้องกันให้ความสำคัญกับการจัดการผลกระทบการท่องเที่ยว ที่มีสาเหตุจากการพัฒนาเชิงพื้นที่ และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว จากการนำจุดแข็งป้องกันอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในประเด็น S5+ T1 รวมถึงการจัดการผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว และการขาดการวางแผนในการประเมินและติดตามผลกระทบการท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะผลกระทบการท่องเที่ยวที่สามารถเห็นได้ชัดเจนมากที่สุดคือปัญหาขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และเกิดอันตรายต่อสัตว์ป่าที่กินขยะเข้าไป ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสัตว์ป่า ผลกระทบมีความเด่นชัดช่วงที่มีการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการหนาแน่น เช่น วันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดยาวในเทศกาลต่าง ๆ พื้นที่ควรดำเนินการพิจารณากำหนดขีดความสามารถรองรับด้านนันทนาการ และการนำมาตรการกำหนดขีดความสามารถด้านนันทนาการมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงการควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสม (Khamthong & Lowichakomtikul, 2018)

การจัดการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นกลยุทธ์ได้จากการนำจุดแข็งแก้ไขและป้องกันอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในประเด็น S6+ T2 พื้นที่ธรรมชาติหลายแห่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดจากกิจกรรมในชีวิตของมนุษย์เอง และจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรเริ่มต้นจากการศึกษาเพื่อประเมินลักษณะและระดับของผลกระทบที่มีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการท่องเที่ยว การสร้างกลุ่มเจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยวต้นแบบที่สร้างร่องรอยคาร์บอนต่ำ การออกแบบ และวางแผนป้องกันและบรรเทาผลกระทบด้านการท่องเที่ยวที่มีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเหมาะสม

4) กลยุทธ์การจัดการเชิงปรับตัว (W+T)

กลยุทธ์การจัดการเชิงปรับตัวให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดงานวิจัยในพื้นที่ พิจารณาจากจุดอ่อนและอุปสรรคในประเด็น W3+ T3 เนื่องจากการพัฒนาองค์ความรู้ เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้แผนจัดการพื้นที่สามารถเข้าใจถึงบริบทของพื้นที่ได้อย่างรอบด้าน ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนให้การตัดสินใจดำเนินการจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งกับพื้นที่อยู่บนฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ และสามารถอธิบายต่อสาธารณชนถึงเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินการนั้นได้ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเอง การพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยด้านการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนและสร้างความร่วมมือระหว่างนักวิจัยในพื้นที่มรดกโลก และการกำหนดกลไกการนำผลการศึกษาวิจัยสู่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกอย่างเป็นรูปธรรม

การปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เอื้อและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว พิจารณาจากจุดอ่อนและอุปสรรคในประเด็น W4+ T1 องค์กรและโครงสร้างการบริหารจัดการภายในหน่วยงานที่ดีเป็นหัวใจสำคัญของการประสบความสำเร็จของการบริหารจัดการ จึงควรมีการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงองค์กรและโครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน รวมถึงการแก้ไขระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องให้มีความยืดหยุ่น และมีการบริหารอัตราค่าสิ่งเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ได้จากการจับคู่องค์ประกอบของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทั้ง 4 หัวข้อข้างต้น นำมาพิจารณากำหนดเป็นกลยุทธ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่มตามกรอบแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่มรดกโลกของ UNESCO ได้เป็น 3 กลยุทธ์หลักที่มีแนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยวในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวคุณค่าสูง การสร้างความตระหนักถึงคุณค่า และการกระจายประโยชน์สู่ท้องถิ่น ประกอบด้วยแนวทางในการจัดการตามกลยุทธ์ ดังนี้ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นการใช้ฐานทรัพยากรชีวภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาสภาพ และกระจายประโยชน์สู่ชุมชนท้องถิ่น และ 2) การพัฒนาระบบสื่อความหมายธรรมชาติที่มีคุณภาพโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ

2. กลยุทธ์การสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวและการรักษาคุณค่าความสำคัญของทรัพยากร ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่กำหนดเป็นมรดกโลก ประกอบด้วยแนวทางในการจัดการตามกลยุทธ์ ดังนี้ 1) การจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้กลไกการกำหนดขีดความสามารถรองรับการค้านันทนาการ (Recreation carrying capacity) และการจัดการเกี่ยวกับผู้มาเยือน (Visitor management) และ 2) การจัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการกำหนดแนวทางการบรรเทาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลก

3. กลยุทธ์การปรับปรุงการบริหารจัดการและให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วยแนวทางในการจัดการตามกลยุทธ์ ดังนี้ 1) การพัฒนาเชิงรุกในการสร้างภาคีเครือข่ายการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่มรดกโลก 2) การปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมที่เอื้อและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 3) การพัฒนาบุคลากร และ 4) การพัฒนาองค์ความรู้และส่งเสริมงานวิจัยสนับสนุนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการมี

ส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นการสร้างการยอมรับเพื่อให้กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นถูกนำไปใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรมสำหรับทุกกลุ่มอย่างแท้จริง เป็นกลยุทธ์ที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติและตามแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ UNESCO ที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวที่สร้างโอกาสให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่ที่ทำให้ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่มรดกโลก การพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะของบุคลากรในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการเพื่อลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาลิขสิทธิ์ความสะอาดหรือการบริการแก่นักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในอุทยานแห่งชาติ และทักษะการให้บริการของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ และควรใช้กลยุทธ์ในการเชื่อมต่อการท่องเที่ยวออกไปยังพื้นที่รอบนอก ที่จะสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นให้มีรายได้ และเกิดความตระหนักในความสำคัญของพื้นที่มรดกโลกแห่งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการศึกษานี้ไปใช้เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีรายละเอียดกิจกรรมการดำเนินการ โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เชื่อมโยงทั้งในระดับกลุ่มจังหวัดและระดับภูมิภาค ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ คือ การกำหนดแนวทางการจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับการใช้ประโยชน์ได้สูงขึ้นแต่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติ มีระบบติดตามการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ การกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อไม่ให้เกิดความแออัดหรือกระจุกตัวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งในช่วงเวลาเดียวกันจนอาจทำให้สภาพพื้นที่

เลื่อมโทรมได้ โดยเพิ่มศักยภาพและความดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวในการไปเยือนอุทยานแห่งชาติอื่นๆ เพื่อให้การนำเสนอคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติคงพญาเย็น-เขาใหญ่ ได้สร้างการรับรู้และสร้างความตระหนักต่อความสำคัญของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาและวิเคราะห์ถึงสมรรถนะและศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติคงพญาเย็น-เขาใหญ่
2. การศึกษาเพื่อประเมินประสิทธิภาพและการบรรลุเป้าหมายของการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติคงพญาเย็น-เขาใหญ่ ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามขีดความสามารถรองรับด้านนันทนาการในพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติคงพญาเย็น-เขาใหญ่ โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) ปีงบประมาณ 2564

References

- Chamnankid, C., & Chamnankid, A. (2015). *Creative ecotourism development of Dong Phrayayen – Khao Yai natural World Heritage*, NRCT. [in Thai]
- Department of National Park Wildlife and Plant Conservation. (2006). *Ta Phraya national park management plan*, DNP. [in Thai]
- Department of National Park Wildlife and Plant Conservation. (2023). *Data catalog*, DNP. [in Thai]
- Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation. (2020). *Tourist statistics in national park year 2020 report*, DNP. [in Thai]

- Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation. (2023). *Tourist statistics in national park year 2023 report*, DNP. [in Thai]
- DNP NEWS. (2022). *The Collaboration among DNP, AMATA Foundation and ICCF for Khao Yai National Park Development*, DNP. [in Thai]
- Khamthong, N., & Lowichakornতিকুল, P. (2018). *The development of Khao Yai national park for sustainable tourism*. *Environmental Journal*, 22(1), 16-24. [in Thai]
- Klabsuk, R., & KeawJumpa, N. (2022). *Development of tourism management plan based-on recreation carrying capacity at Dong Phrayayen-Khao Yai World Heritage site*. NRCT. [in Thai]
- Lounkaew, K. (2019). *Don Phrayayen Khao Yai Forest Complex Tourism*, NRCT. [in Thai]
- National Park Office. (2006). *Dong Phrayayen-Khao Yai World Heritage conservation handbook*, DNP. [in Thai]
- Jermrod, P. (2022). *Implementing the law on the protection of the World Cultural and Natural Heritage of Thailand*. *Naresuan University Law Journal*, 15(1). 1-20. [in Thai]
- Phumsathan, S., Pongpattananurak, N., Wudtisn, I., Kheereemangkla, Y., & Ruangrue, S. (2015). *Impacts of tourism on a natural World Heritage site: A case study of Thab Lan national park*, NRCT. [in Thai]
- UNESCO World Heritage Centre. (2013). *Sustainable tourism for development guidebook*. France.
- UNESCO World Heritage Centre. (2019). *Operational guidelines for the implementation of World Heritage Convention*. France.

UNESCO World Heritage Centre. (2021). *UNESCO world Heritage sustainable tourism toolkit*.

Wisarttavisit, P. (2006). *An evaluation of attraction sites in the world natural heritage Dongphrayayen-Khao Yai forest complex area for distributing tourists* [Unpublished Master Dissertation]. Srinakharinwirot University. [in Thai]

Authors

Renuka Klabsuk

Department of Conservation, Faculty of Forestry, Kasetsart University

50 Ngam Wong Wan Rd., Lat Yao, Chatuchak, Bangkok 10900

Tel. 097-1977062 E-mail: fforkk@ku.ac.th

Narumol KeawJumpa

Department of Conservation, Faculty of Forestry, Kasetsart University

50 Ngam Wong Wan Rd, Lat Yao Chatuchak Bangkok 10900

Tel. 094-5462393 E-mail: fformk@ku.ac.th

การพัฒนาคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษสำหรับชุมชนท่องเที่ยว
ตำบลชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

The Development of an English Public Relations Guidebook for
Community-Based Tourism of Chi Thuan Subdistrict, Khueang Nai
District, Ubon Ratchathani Province to Accommodate Foreign Tourists

จักรพงษ์ ทองผาย¹

Jakkrapong Thongpai

¹อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Lecturer, Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Received: August 24, 2023

Revised: December 1, 2023

Accepted: December 15, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.32>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สืบหาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของชุมชนท่องเที่ยวตำบลชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2) พัฒนาคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์บนพื้นฐานการแปลไทย-อังกฤษและ 3) ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือ กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ แบบบันทึกการแปล แบบสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญการแปลและเจ้าของภาษา และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษของชุมชนยังไม่เอื้อต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากมีข้อความ ภาษาอังกฤษค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในสื่อออนไลน์และตามเส้นทางหรือบริเวณจุดท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไม่ถึงข้อมูลหรือไม่ได้รับความสะดวก กลุ่มสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้นและได้รับการตรวจสอบจากเจ้าของภาษา ประกอบด้วย 8 หมวดหมู่ โดยนำเสนอสำนวนแปลภาษาอังกฤษคู่กับต้นฉบับ ภาษาไทย พร้อมอธิบายกลวิธีการแปล ประเด็นทางภาษาที่น่าสนใจ การตีความที่อาจทำให้เข้าใจผิด และข้อเสนอแนะในการนำไปปรับใช้ ผลการประเมินความพึงพอใจต่อ กลุ่มสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลวิธีการแปลไทย-อังกฤษ, กลุ่มสื่อประชาสัมพันธ์, ชุมชนท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยวต่างชาติ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to explore the background and needs of community-based tourism in Chi Thuan Subdistrict, Khueang Nai District, Ubon Ratchathani, in relation to creating public relations media to accommodate foreign tourists, 2) to develop an English public relations guidebook based on Thai to English translation, and 3) to assess the community's satisfaction with the guidebook. The sample consisted of 40 people involved in community tourism management, selected through the purposive sampling method. Research tools included a survey to gather basic information and English public relations material needs, a translation note, focus group discussion notes for translation experts and native English speakers, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using frequency,

percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings indicated that the existing English public relations media in the community were not conducive to accommodating foreign tourists. Limited English text, particularly in online media and along tourist routes or at tourist spots, resulting in foreign tourists being unable to access information or experiencing inconvenience. The developed English public relations guidebook, verified by native English speakers, is divided into eight categories. Besides listing English translations alongside the Thai originals, the guidebook also provides explanations for translations with interesting or confusing language issues, along with translation strategies and implementation suggestion. The results of the evaluation of satisfaction with the guidebook found that the sample group was overall satisfied at the highest level.

Keywords: community-based tourism, foreign tourist, public relations guidebook, Thai to English translation strategy

บทนำ

อุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม งานประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และธรรมชาติที่สวยงาม โดยเฉพาะชุมชนท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชนในพื้นที่ ทำให้เป็นจังหวัดเมืองรองที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ (Lamaijeen, Samniengsanor & Ngammak, 2021) ดังนั้น การนำเสนอข้อมูลท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต่อการสื่อสาร และการให้บริการชาวต่างชาติ โดยจุดเด่นของอุบลราชธานีที่มีอาณาเขตติดกับ สปป.ลาว และกัมพูชา ถือเป็นด่านพรมแดนให้นักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ ได้เดินทางหรือผ่านมาเยี่ยมชม หาก

การจัดเตรียมสื่อหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องในด้านการอำนวยความสะดวก เช่น ข้อความประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกเส้นทาง ป้ายเตือน หรือป้ายชื่อหน่วยงาน และสถานที่ท่องเที่ยวเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ก็จะเกิดความสะดวก เป็นมาตรฐานเดียวกัน และส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นนานาชาติให้กับจังหวัดได้เป็นอย่างดี

ในการจัดทำสื่อด้านการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกชื่อสถานที่ตามถนนในจังหวัดต่าง ๆ นั้น ถึงแม้กรมทางหลวงชนบทจะได้จัดทำคู่มือติดตั้งป้ายจราจรที่ใช้การแปลโดยการถ่ายเสียง (Transcription) ชื่อเฉพาะของสถานที่ต่าง ๆ จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ แต่ก็นำเสนอเพียงชื่อจังหวัด อำเภอและตำบลเท่านั้น (Department of Rural Roads, 2021) รวมทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (Tourism Authority of Thailand, 2019) ที่ได้รวบรวมรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นภาษาอังกฤษ แต่ข้อมูลจากหน่วยงานข้างต้น อาจไม่ครอบคลุมสถานที่หรือหน่วยงานในระดับตำบล หมู่บ้าน หรือสถานที่ราชการและสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในชุมชนท่องเที่ยวที่มีการก่อตั้งหรือพัฒนาขึ้นใหม่ ที่อาจต้องใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์หรือแนะนำข้อมูลต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนตามวาระและตามเทศกาลท่องเที่ยวตามแต่ละช่วงเวลาในแต่ละปี รวมทั้งกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่มีการใช้คำศัพท์เฉพาะทาง นอกจากนี้ Chalikhun and Sekkhuntod Na Talang (2019) พบว่า ในการแปลข้อความเพื่อสื่อความหมายในลักษณะต่าง ๆ นั้น ปัญหาหนึ่งที่ผู้แปลต้นฉบับภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษมักประสบคือ ปัญหาในการแปลข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของตะวันตกค่อนข้างแตกต่างกัน แม้จะมีสิ่งที่ใกล้เคียงกันแต่ก็ไม่สามารถแทนที่กันได้อย่างสมบูรณ์ทุกประการ

ทั้งนี้ หน่วยงานที่ดูแลการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นหรือผู้ประกอบการท่องเที่ยวอาจไม่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษโดยตรง ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ Isariyawat (2018) และ Nuemaihom and Sripattanasakul (2015) ที่พบว่า ในด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของ

ชุมชนท่องเที่ยวหรือการพัฒนาโครงการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว นั้นชุมชนต้องการคู่มือภาษาอังกฤษในรูปแบบหนังสือเล่มเล็ก (Handbook) มากที่สุด

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งสำรวจความต้องการของชุมชนท่องเที่ยว โดยเลือกชุมชนท่องเที่ยว ตำบลชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่น่าสนใจ ที่ตั้งอยู่ใกล้กับตัวเมืองอุบลราชธานี (Dinkhoksung, Thangchan & Thani, 2018; Lamaijeen, 2019) และเป็นหนึ่งใน 9 ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของกรมการพัฒนาชุมชนที่มีชื่อเสียง และมีผลสำเร็จอยู่ในระดับแนวหน้าของจังหวัดอุบลราชธานี (Somsanoh, 2022) เพื่อนำข้อมูลมาสร้างข้อความฉบับแปลไทย-อังกฤษพร้อมใช้งาน สำหรับใช้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชนในช่องทางต่าง ๆ เช่น เพจประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ ป้ายบอกทาง ป้ายสถานที่ ตามวาระและโอกาสตลอดระยะเวลาของรอบปีการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. สำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของชุมชนท่องเที่ยวตำบลชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
2. เพื่อพัฒนาคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ (Guidebook) บนพื้นฐานการแปลไทย-อังกฤษ สำหรับใช้ประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยว
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการลงพื้นที่สำรวจความต้องการ (Survey) เพื่อวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ของข้อมูลและดำเนินการแปล ร่วมกับอภิปรายสำนวนแปล

ซึ่งรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย คำศัพท์ ข้อความ ประโยค และความเรียง ที่ใช้ประชาสัมพันธ์ชุมชนท่องเที่ยว สำหรับแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยวตำบลชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 ชุมชน ได้แก่ บ้านชีทวนและบ้านท่าศาลา ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนในบทบาทต่าง ๆ แบ่งเป็น 7 กลุ่ม โดยไม่แยกเพศ อายุ และระดับการศึกษา ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้รับผิดชอบจัดการท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ครูสอนภาษาอังกฤษโรงเรียนในชุมชน เจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ ชาวบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และเจ้าของร้านค้าหรือผู้ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่านร่วมตรวจสอบดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ผลปรากฏว่าทุกข้อผ่านเกณฑ์โดยมีค่าดัชนี CVI ตั้งแต่ .80 ขึ้นไป แบบสำรวจมี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การระบุสถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 ข้อมูลของชุมชนด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติ และตอนที่ 3 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ
2. แบบบันทึกการแปล เป็นตารางบันทึกข้อความภาษาไทยที่ต้องการให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ คู่กับสำนวนแปลภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการแปล พร้อมระบุข้อสังเกต หรือคำอธิบายประเด็นทางภาษา หรือกลวิธีการแปลที่น่าสนใจ

3. แบบสนทนากลุ่ม เพื่อบันทึกการปรับแก้สำนวนแปลในกิจกรรมการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 2 ครั้ง ซึ่งประกอบไปด้วย 1) แบบสนทนากลุ่ม เพื่อปรับแก้สำนวนแปลสำหรับผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษชาวไทย และ 2) แบบสนทนากลุ่ม เพื่อปรับแก้สำนวนแปลสำหรับผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษเจ้าของภาษา

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 มี 15 ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่แสดงรายละเอียดของความพึงพอใจ 3 ด้าน ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด 3 ข้อคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติม สร้างโดยผู้วิจัยและมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านร่วมตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์โดยมีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับตัวแทนชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการทดสอบปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์

กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ ผู้วิจัยเรียบเรียงและแปลเป็นภาษาอังกฤษตามหัวข้อต่าง ๆ จากนั้นจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 มีอาจารย์ชาวไทยที่เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ 2 ท่านร่วมกับผู้วิจัยพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและปรับแก้สำนวนแปล และครั้งที่ 2 มีอาจารย์ชาวอเมริกัน 2 ท่านร่วมกับผู้วิจัยพิจารณาการสื่อความหมายของสำนวนแปลที่ปรับแก้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างชาติโดยใช้ค่าสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่ดำเนินการแปล ใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ วิเคราะห์เนื้อหา และอภิปรายผลสำนวนแปลแบบความเรียง เพื่อนำเสนอประเด็นทางภาษาที่น่าสนใจ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนท่องเที่ยวตำบลสีทวน จำแนกตามข้อคำถามและรายการที่น่าสนใจ พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่พบในปี พ.ศ. 2566 จากเดือนมกราคมถึงสิงหาคม ส่วนใหญ่พบชาวต่างชาติ 6-10 คน (มีผู้ตอบร้อยละ 40) รองลงมาคือ 1-5 คน (มีผู้ตอบร้อยละ 35) และไม่พบเลย (มีผู้ตอบร้อยละ 25) ประเภทสื่อที่ใช้ภาษาอังกฤษที่พบมากที่สุด คือ ป้าย (ร้อยละ 51.92) รองลงมาคือ เฟซบุ๊ก (ร้อยละ 25) และน้อยที่สุดคือ โบรชัวร์ (ร้อยละ 5.77) ความถี่ของการเปลี่ยนข้อความภาษาไทยหรืออังกฤษในสื่อ พบว่า ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยน 1-2 ครั้งต่อเดือน (ร้อยละ 55) และไม่เปลี่ยนเลย (ร้อยละ 45) ข้อความในสื่อภาษาอังกฤษที่พบนั้น ผู้ตอบส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าแปลผิดหรือไม่ (ร้อยละ 82.50) คิดว่าแปลไม่ผิด (ร้อยละ 12.50) และแปลผิดแต่สื่อสารได้เข้าใจ (ร้อยละ 5) ในด้านผู้รับผิดชอบจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ มีเพียงผู้นำชุมชนและครูสอนภาษาอังกฤษเท่านั้นที่มีส่วนร่วมกำหนดและให้คำปรึกษา ในด้านผลกระทบ ผู้ตอบส่วนใหญ่คิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์ในชุมชนมีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากมีข้อความภาษาอังกฤษค่อนข้างจำกัดโดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ทำให้ชาวต่างชาติเข้าไม่ถึงข้อมูลและอาจไม่ดึงดูดความสนใจ และป้ายภาษาอังกฤษตามเส้นทางท่องเที่ยวและบริเวณจุดท่องเที่ยวก็พบน้อยมาก ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่ได้รับความสะดวก

2. คู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ

ข้อมูลที่ชุมชนท่องเที่ยวตำบลศรีทวนต้องการให้แปล ซึ่งได้รับการพัฒนาเป็นคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษบนพื้นฐานกลวิธีการแปลไทย-อังกฤษ ผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญการแปลชาวไทย และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยเจ้าของภาษาอังกฤษ แบ่งตามการวิเคราะห์แก่นสาระได้ 8 หมวด ได้แก่ ชื่อสถานที่และแหล่งท่องเที่ยว (49 ชื่อ) ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ (10 สถานที่) งานบุญประเพณีและกิจกรรมท่องเที่ยว (5 กิจกรรม) ข้อความสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว (5 ตัวอย่าง) ผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น (8 รายการ) อาหารพื้นเมืองอีสาน (20 รายการ) ข้อความบอกเส้นทาง (50 ข้อความ) และข้อมูลอื่น ๆ (46 ข้อความ) ทั้งนี้ นอกจากสำนวนแปลภาษาอังกฤษที่ระบุไว้คู่กับต้นฉบับภาษาไทยแล้ว ในข้อที่มีประเด็นทางภาษาที่น่าสนใจหรืออาจทำให้สับสน ก็จะอธิบายกลวิธีการแปลหรือสำนวนแปลที่เลือกใช้ได้มากกว่า 1 สำนวน หรือข้อเสนอแนะในการนำไปปรับใช้

3. ความพึงพอใจต่อคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ

หลังจากผู้วิจัยสร้างและพัฒนาคู่มือแล้ว กลุ่มตัวอย่าง 40 คนได้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือดังกล่าว ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1

ความพึงพอใจต่อคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ

ลำดับ	รายละเอียดความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ด้านเนื้อหาและองค์ประกอบในภาพรวม				
1	ได้คู่มือที่มีข้อมูลตรงกับความต้องการ	4.68	0.53	พึงพอใจมากที่สุด
2	มีคำศัพท์ วลี และประโยคภาษาอังกฤษเพียงพอต่อการนำไปใช้งาน	4.43	0.50	พึงพอใจมาก
3	จัดเรียงเนื้อหาตามลำดับความสำคัญทำให้สืบค้นข้อมูลได้ง่าย	4.53	0.60	พึงพอใจมากที่สุด

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	รายละเอียดความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
4	ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสมและสะดวกต่อการใช้งาน	4.25	0.63	พึงพอใจมาก
ด้านเนื้อหาในแต่ละหมวดหมู่ของคู่มือ				
5	ชื่อสถานที่และแหล่งท่องเที่ยว	4.63	0.49	พึงพอใจมากที่สุด
6	ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ	4.48	0.55	พึงพอใจมาก
7	งานบุญประเพณีและกิจกรรมท่องเที่ยว	4.60	0.53	พึงพอใจมากที่สุด
8	ข้อความสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	4.80	0.41	พึงพอใจมากที่สุด
9	ผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น	4.35	0.62	พึงพอใจมาก
10	อาหารพื้นเมืองอีสาน	4.65	0.74	พึงพอใจมากที่สุด
11	ข้อความบอกเส้นทาง	4.53	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
12	ข้อมูลอื่นๆ	4.40	0.55	พึงพอใจมาก
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์				
13	สามารถนำข้อมูลการแปลภาษาอังกฤษในคู่มือไปใช้งานได้จริง	4.70	0.46	พึงพอใจมากที่สุด
14	สามารถนำคู่มือไปศึกษาเพิ่มเติมด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้	4.68	0.47	พึงพอใจมากที่สุด
15	ได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชน	4.30	0.61	พึงพอใจมาก
เฉลี่ยทุกด้าน		4.53	0.56	พึงพอใจมากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อคู่มือในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงที่สุดของ 3 ด้านหลัก ประกอบด้วย *ได้คู่มือที่มีข้อมูลตรงกับความต้องการ* ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.53) *ข้อความสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว* ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) และ *สามารถนำข้อมูลการแปลภาษาอังกฤษในคู่มือไปใช้งานได้จริง* ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) ซึ่งพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน เมื่อพิจารณาข้อคำถามปลายเปิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจ

ต่อตัวอย่างสำนวนแปลและการจัดวางข้อความประชาสัมพันธ์งานบุญประเพณี ซึ่งตรงตามความต้องการ นำไปใช้ได้จริง และนำไปศึกษาคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ โดยเสนอให้ทำเป็นไฟล์ไวดาวน์โหลดใช้งานได้ตลอด ส่วนด้านที่พึงพอใจน้อยที่สุดคือ ขนาดรูปเล่มที่ส่งผลต่อความสะดวกในการใช้งาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.63) ข้อมูลสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.62) ที่อยากให้เพิ่มรายการประเภทสินค้าเพิ่มประโยชน์ชนทนนาในสถานการณ์จำหน่ายสินค้า หรือขั้นตอนของกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การทอดผ้า การไหว้พระ นอกจากนี้ ยังอยากให้เพิ่มตัวอย่างสำนวนแปลบทพูดพิธีกรงานบุญประเพณี คำกล่าวเปิดงานของประธาน การจัดกำหนดการจัดงาน หรือพิจารณาใส่ภาพประกอบลงไปในกลุ่มมือด้วย

อภิปรายผล

1. ชุมชนท่องเที่ยวกับการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ข้อมูลพื้นฐานทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่พบในชุมชนอย่างไม่ทั่วถึงนั้น อาจเป็นเพราะสื่อภาษาอังกฤษที่พบส่วนมากเป็นประเภทป้ายที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นเฉพาะจุด รวมถึงความถี่ของการเปลี่ยนข้อความภาษาไทยหรืออังกฤษที่พบ 1-2 ครั้งต่อเดือน ซึ่งผู้ที่มีส่วนร่วมกำหนดและให้คำปรึกษาในการจัดทำสื่อที่จำกัดเฉพาะบุคลากรของหน่วยงานราชการ ส่วนข้อความในสื่อภาษาอังกฤษที่พบซึ่งผู้ตอบส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าแปลผิดหรือไม่ นั้น สะท้อนให้เห็นว่าสื่อภาษาอังกฤษที่มีในชุมชนยังไม่เอื้อต่อการรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากมีข้อความภาษาอังกฤษค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ทำให้ชาวต่างชาติเข้าไม่ถึงข้อมูลและไม่อาจดึงดูดความสนใจได้ นอกจากนี้ ป้ายภาษาอังกฤษตามเส้นทางท่องเที่ยวและบริเวณจุดท่องเที่ยวก็พบน้อยมาก อาจทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่ได้รับความสะดวก สอดคล้องกับ Dinkhoksung, Thangchan and Thani (2018) ที่ให้รายละเอียดว่า ชุมชนท่องเที่ยวในตำบลชิตานยังขาดการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวภายในตำบล ขาดข้อมูลด้านการ

ในการเที่ยวและการเดินทาง ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักท่องเที่ยวขาดโอกาสในการรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ครบถ้วน ทำให้ขาดโอกาสในการเข้ามาเที่ยวชม

ในด้านข้อจำกัดการใช้สื่อภาษาอังกฤษของชุมชนท่องเที่ยว นั้น พบในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยของ Visadsoontornsakul et al. (2020) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา และให้ข้อเสนอว่า ควรพัฒนาการจัดการข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์และด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกและปรับปรุงป้ายบอกทางและจุดบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Srisuwan (2022) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนท้องถิ่นเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ณ ตลาดน้ำคลองลัดมะยม กรุงเทพมหานคร และได้เสนอแนะว่า การเตรียมความพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นควรมีการลงทุนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมความสะดวกต่าง ๆ อันจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการค้าขายในชุมชนด้วย เช่น การจัดทำป้ายภาษาอังกฤษบอกโซนทางเดินให้นักท่องเที่ยว และมีจุดประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ

ด้วยเหตุนี้ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษในโครงการวิจัยนี้ จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลท่องเที่ยวของชุมชน ดังที่ Meunchong and Tachom (2023) ได้เน้นย้ำว่า การใช้ภาษาอังกฤษประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาดสำหรับชุมชนท่องเที่ยว ไม่ใช่เพียงแค่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมทุกองค์ประกอบ เช่น ด้านที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว อาหารและผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่น เทศกาลและความเชื่อและการเดินทาง ซึ่งควรนำเสนอในสื่อต่าง ๆ เช่น เพจเฟซบุ๊ก บนป้ายบอกทาง และในโบรชัวร์

2. คู่มือสื่อประชาสัมพันธ์กับกลวิธีการแปลไทย-อังกฤษ

การพัฒนาคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์นี้ใช้กระบวนการวิจัยที่สำรวจความต้องการของชุมชน ดังที่ Limsiriruengrai (2022) ได้เสนอแนะแนวทางการแปลภาษาไทยเป็นอังกฤษเพื่อพัฒนาภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ในแหล่งท่องเที่ยวว่า การแปลควรมีการลง

พื้นที่เก็บข้อมูลและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้ความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ซึ่งการแปลในการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นทางภาษาที่น่าสนใจ เช่น

การแปลชื่อและคำนามชื่อเฉพาะ

ใช้กลวิธีการถ่ายเสียง (Transcription) ตามหลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันของราชบัณฑิตยสถาน (Office of the Royal Society, 1999) ร่วมกับการแปลวลีหรือประโยคที่ใช้การเปลี่ยนโครงสร้างทางไวยากรณ์ การเลือกใช้คำในภาษาฉบับแปลให้เป็นธรรมชาติและสื่อความหมายได้ดีขึ้น และการตัดทอนข้อความหรือสรุปรวมข้อความในกรณีที่น่าปรากฏในบทแปลแล้วอาจสร้างความสับสน (Pinmanee, 2019; Vessakosol, 2019) เพื่อสื่อทั้งความหมายและการออกเสียงให้เข้าใจตามการเรียกชื่อนั้น ๆ ในชุมชนให้ได้มากที่สุด เช่น

1) การถ่ายเสียงเพื่อให้อ่านคำภาษาไทยที่เขียนโดยตัวอักษรโรมันให้ได้เสียงใกล้เคียง โดยไม่คำนึงถึงการสะกดการันต์และวรรณยุกต์ เช่น ขว้น้อย (Khua Noi) ใช้การถ่ายเสียงโดยไม่ต้องมีการแปลหรือเสริมความเนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียง หรืออาจใช้ร่วมกับการแปลและเสริมความด้วย เช่น Khua Noi Small Walking Bridge หรือ Khua Noi Rice Field Walking Bridge เพื่อขยายความลักษณะของสะพานขนาดเล็ก ที่สร้างผ่านทุ่งข้าวและให้เฉพาะคนเดินเท่านั้น

2) การแปลบางส่วน และการละบางส่วน เช่น ธรรมมาสสิงห์เพินบุษบก (Lion Pulpit) เนื่องจาก ธรรมมาส (pulpit) กับบุษบก (throne) ในที่นี้จะถูกเพิน (carry) โดยสิงห์ ซึ่ง pulpit กับ throne มีความหมายคล้ายกัน ใช้ในวัตถุประสงค์เดียวกันแต่ต่างระดับของภาษา ดังนั้นจึงใช้เฉพาะ Lion Pulpit เพื่อให้กระชับ และสอดคล้องกับการนั่งเทศน์ของพระสงฆ์

การแทนที่วัฒนธรรมในภาษาต้นฉบับ

การแปลข้อความเดือนหรือขอความร่วมมือในสถานที่สาธารณะนั้น อาจต้องคำนึงถึงการใช้วัฒนธรรมในการแปลแทนที่วัฒนธรรมในภาษาต้นฉบับ หรือ

เป็นสำนวน (Idiom) ที่ใช้ในภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้อ่านในภาษาฉบับแปลได้เข้าใจในบริบทที่ตัวเองคุ้นเคย ซึ่งไม่ใช่การแปลแบบตรงตัว (Pinmanee, 2019) เช่น

ระวังพื้นต่างระดับ	Watch your step
ระวังศีรษะชน	Mind your head
กรวดน้ำ	Pour ceremonial water

การเปลี่ยนไวยากรณ์และโครงสร้าง

โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกันของภาษาไทยและภาษาอังกฤษส่งผลต่อการแปลที่อาจต้องปรับรูปประโยคเพื่อให้สื่อความหมายได้ตามต้นฉบับ โดยเฉพาะในระดับย่อหน้า การเปลี่ยนโครงสร้างในลักษณะดังกล่าวอาจปรากฏร่วมกับการใช้กลวิธีการแปลอื่น ๆ เพื่อให้สื่อความหมายได้ครบถ้วน เช่น

ต้นฉบับภาษาไทย “แต่เดิมถูกสร้างขึ้นจากไม้ด้วยแรงศรัทธาของชาวบ้าน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านจิตวนและบ้านหนองแคน ซึ่งอยู่คนละฟากฝั่งสะพาน เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้เดินข้ามมาบิณฑบาตได้สะดวก ไม่เหยียบต้นข้าว”

ฉบับแปลภาษาอังกฤษ “Originally, **it was constructed** from wood through the collective efforts of the villagers from two neighboring villages: Ban Chi Thuan and Ban Nong Khaen. These villages are situated on opposite sides of the bridge. The purpose of the bridge was to provide a **passage** for monks and novices to cross easily for alms collection, ensuring they didn’t tread upon the rice paddies.”

สำนวนแปลข้างต้น มีข้อสังเกตด้านโครงสร้างทางภาษา ดังนี้

1) ประโยคต้นฉบับ ‘**ถูกสร้างขึ้น**’ ขาดประธานของประโยค แต่สามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้จากประโยคก่อนหน้านี้ว่า สิ่งใดถูกกระทำ ดังนั้นฉบับแปลจึงใช้รูปประโยคกรรมวาจก (Passive Voice) ตามโครงสร้างของภาษาอังกฤษ นั่นคือ ‘**it was constructed**’ หมายถึง ‘มัน (สะพาน) ถูกสร้างขึ้น’

2) ใช้กลวิธีเสริมความ ‘neighboring villages’ เพื่อขยายความว่าสองหมู่บ้านนี้มีอาณาเขตติดกัน เป็นเพื่อนบ้านกัน โดยตั้งอยู่คนละด้านของสะพาน

3) ด้นฉบับใช้คำกริยา ‘เดิน’ แต่ฉบับแปลใช้คำนาม ‘ทางเดิน’ (passage) เพื่อให้สอดคล้องกับคำกริยา provide เพื่อกล่าวถึงประโยชน์ของสะพาน

การแปลในลักษณะข้างต้น Pinmanee (2019) ได้อธิบายว่าเป็นการเปลี่ยนชนิดของไวยากรณ์ หรือแทนที่ด้วยคำที่มีหน้าที่ต่างกันโดยไม่เปลี่ยนความหมาย เช่น จากคำนามในภาษาต้นฉบับเปลี่ยนเป็นคำกริยาในภาษาฉบับแปล เพื่อให้ได้มาซึ่งบทแปลที่เป็นธรรมชาติ

การแปลและการจัดวางข้อความประชาสัมพันธ์

ข้อความประชาสัมพันธ์ที่นำเสนอในช่องทางต่าง ๆ อาจใช้กลวิธีปรับรูปแบบและตีความใหม่ทั้งในด้านเนื้อหาและลำดับการจัดวาง เพื่อวัตถุประสงค์ในเชิงโฆษณา ซึ่งมุ่งสื่อสารไปยังผู้รับสารในภาษาและวัฒนธรรมปลายทาง ดังตัวอย่างภาษาต้นฉบับในภาพ 1 และสำนวนแปลในภาพ 2

ภาพ 1

ตัวอย่างข้อความประชาสัมพันธ์งานบุญประเพณี

ที่มา: Chi Thuan Subdistrict Administrative Organization (2023)

ภาพ 2

ตัวอย่างสำนวนแปลข้อความประชาสัมพันธ์งานบุญประเพณี

Experience the Thrills and Joy of a Rocket Festival

Chi Thuan Subdistrict Administrative Organization invites you to join us for the exhilarating:

Bun Bang Fai Festival

On 29-30 April 2023

Highlights:

29 April: Enjoy captivating Bang Fai parades at 1:00 pm.

30 April: Witness the spectacular Bang Fai ‘Rocket’ launching for seeking timely rain at 1:00 pm.

Organized by: Chi Thuan Subdistrict Administrative Organization, community leaders, officials, merchants, and residents.

ที่มา: แปลโดยผู้วิจัย (2023)

จากภาพ 2 ข้อความฉบับแปลภาษาอังกฤษใช้กลวิธี Localization และ Transcreation ที่ปรับให้เข้ากับท้องถิ่นหรือให้เหมาะสมกับภูมิภาคหรือประเทศที่ใช้ภาษาปลายทางนั้น ๆ สามารถพบได้ในการ์ตูน เกม หน้าเว็บ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นการปรับเนื้อหาของผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับตลาดที่เป็นเป้าหมาย เนื้อหาที่ปรับใหม่จะไม่ใช้การแปลโดยตรงจากต้นฉบับ แต่เป็นการตีความใหม่เพื่อกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารในภาษาปลายทางโดยตรง (Robrue, 2016) ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับการแปลแบบ Idiomatic Translation ที่ใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติมากกว่าทั้งในด้าน โครงสร้างทางไวยากรณ์และการเลือกใช้คำ (Pinmanee, 2019; Vessakosol, 2019)

3. คู่มือภาษาอังกฤษและการใช้งาน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้พึงพอใจต่อคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษในภาพรวมในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในหมวดการสร้างตัวอย่างข้อความและการจัดวางเพื่อประชาสัมพันธ์งานบุญประเพณี เนื่องจากชุมชนท่องเที่ยว

ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อภาษาอังกฤษ ที่ส่งผลต่อการอำนวยความสะดวก
นักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังที่ Talanuek, Chayabhinundho and Warayutkotikul (2021)
ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของคู่มือในลักษณะเดียวกันว่า การพัฒนาคู่มือเรียนรู้
ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการบริการการท่องเที่ยวชุมชน เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว
ต่างชาติเข้ามาเรียนรู้ชุมชน เพราะชุมชนสามารถถ่ายทอดความเป็นอยู่และวัฒนธรรม
และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับ Sabatsathatsana et al.
(2017) ที่พบว่า กลุ่มสมาชิกของชุมชนท่องเที่ยวมักจะได้รับการอบรมภาษาอังกฤษจาก
หน่วยงานต่าง ๆ บ่อยครั้ง แต่ก็ไม่สามารถใช้งานได้เพราะขาดความเข้าใจและไม่สามารถ
จดจำคำพูดหรือประโยคได้ ด้วยเหตุนี้ คู่มือสนทนาภาษาอังกฤษ จึงเป็น
เครื่องมือที่จะช่วยสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติในการขายสินค้า เป็นนวัตกรรมที่
สามารถนำไปใช้ได้จริง ไม่ต้องลงทุนมาก และยังสามารถหยิบเอาคู่มือมาใช้งานได้
เนื่องจากพกพาสะดวก ซึ่งถือว่าเป็นแบบอย่างของการพัฒนาที่ยั่งยืนของวิสาหกิจ
ชุมชนท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม ในด้านความสะดวกในการใช้งานรูปแบบของคู่มือในงานวิจัย
ครั้งนี้ ที่ได้คะแนนความพึงพอใจน้อยที่สุดนั้น ถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจเนื่องจาก
Isariyawat (2018) และ Nuemaihom and Sripattanasakul (2015) พบว่า ในการพัฒนา
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของชุมชนท่องเที่ยว หรือการพัฒนาวัตกรรมการสื่อสาร
ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวนั้น ชุมชนต้องการคู่มือภาษาอังกฤษในรูปแบบหนังสือ
เล่มเล็ก (Handbook) มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อในรูปแบบอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานผู้รับผิดชอบการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวตำบลชีทวน หรือหน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำคู่มือสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นเล่มรวมคำศัพท์ ข้อความ และประโยคภาษาไทย คู่กับฉบับแปลภาษาอังกฤษพร้อมใช้งาน ในด้านการจัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เชิงชวน แจกข้อมูลหรือระเบียบปฏิบัติ บอกเส้นทาง และอธิบายลักษณะของกิจกรรมท่องเที่ยว ไปปรับใช้ในกรณีที่ต้องจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ

2. ผู้เรียนและผู้สอนด้านการแปล สามารถนำสำนวนแปลตามกลวิธีต่าง ๆ ไปเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์การแปล เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การสำรวจความต้องการของชุมชนท่องเที่ยว ควรเพิ่มเครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครอบคลุม

2. การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือหรือสื่อที่สร้างขึ้น ควรดำเนินการหลังจากเวลาผ่านไปสักระยะ หรือครบรอบปีการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบประโยชน์จากการใช้คู่มือที่สร้างขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

References

- Chalikun, W., & Sekkhuntod Na Talang, S. (2019). Strategies for translating Thai cultural terms into English: A case study of Utsana Phleungtham's 'the story of Jan Dara'. *Vacana Journal*, 7(1), 1-20.
- Chi Thuan Subdistrict Administrative Organization. (2023, April 5). *Press release*. <https://www.cheethuan.go.th/post/index?id=1&page=2> [in Thai]
- Department of Rural Roads. (2021). *Manual for installation of traffic signs at intersections*. <https://drr.go.th/wp-content/uploads/2021/04/คู่มือการติดตั้งป้ายจราจร.pdf> [in Thai]
- Dinkhoksung, S., Thangchan, V., & Thani, S. (2018). The pattern of eco-cultural tourism along the Chee River Basin for conservation and recovery of local lifestyle in Chee Tuan Subdistrict, Khueang Nai District, Ubon Ratchathani Province. *Journal of Graduate School, Pitchayat*, 13(2), 213-221. [in Thai]
- Isariyawat, C. (2018). Development of English communication handbook for tourism community: A case study at Nongtakai Village in Nongkong Sub-district, Nangrong District, Buriram Province. *Romayasan Academic Journal*, 16(2), 128-146. [in Thai]
- Lamaijeen, K., Samniengsanor, N., & Ngammak, P. (2021). A development of creative community-based tourism to promoting tourism in less visited area: Sa-Som Community, Na Pho Klang, Khong Chiam, Ubonratchathani Province. *Humanities and Social Sciences Journal, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 12(1), 76-88. [in Thai]

- Limsiriruengrai, P. (2022). Research to obtain guidelines for Thai-English translation for developing linguistic landscape in tourist attractions in Thailand. *Journal of Studies in the Field of Humanities*, 29(2), 200-222. [in Thai]
- Meunchong, W., & Tachom, K. (2023). The foresight of English for community-based tourism (CBT): A case study in Nam Nao District, Phetchabun Province, Thailand. *Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)*, 21(1), 235-251. [in Thai]
- Nuemaihom, A., & Sripattanasakul, P. (2015). *Innovation development of tourism personnel's English ability improvement for preparation to ASEAN Community at Khao Kradong Volcano Forest Park in Buriram Province* [Research report]. Buriram Rajabhat University. <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/1124>
- Office of the Royal Society. (1999, January 11). *Criteria for translating Thai characters into Roman characters of the Royal Society by transcription*. http://legacy.orst.go.th/?page_id=619 [in Thai]
- Pinmanee, S. (2019). *Language, culture and translation: Thai-English*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Robrue, M. (2016). When translation is not the final answer to convey the meaning of a message. *Panyapiwat Journal*, 8(2), 249-260. [in Thai]
- Sahatsathatsana, S., Sahatsathatsana, C., Vimuktananda, T., Hanrit, P., & Subsombuth, N. (2017). The development of communicative English handbook on communication with foreign tourists for Ban Phon Praewa Silk Weaving Entrepreneur at Khammuang District of Kalasin Province. *Governance Journal*, 6(2), 106-119. [in Thai]

- Saibua, S. (2017). *Principles of translation* (9th ed.). Thammasat University Press.
[in Thai]
- Somsanoh, S. (2022, February 21). *Hot News: Ubon Ratchathani and Provincial Community Development Office launch OTOP Nawawithi tourism communities for MICE and SMART city*. <https://ubonratchathani.prd.go.th/th/content/category/detail/id/33/iid/77547>
- Srisuwan, N. (2022). Ways to develop the ability of local community merchants to welcome foreign tourists at Lat Mayom floating market, Bangkok. *Lawasri Journal, Thepsatri Rajabhat University*, 6(2), 117-130. [in Thai]
- Talanuek, D., Chayabhinundho, P.T., & Warayutkotikul, N. (2021). Principle, concept and theories: To develop a self-learning English handbook for tourist community. *Journal of Dhammawit*, 3(1), 402-409. [in Thai]
- Tourism Authority of Thailand. (2019). *Ubonratchathani: Amazing Thailand*. Marketing Service Department, Tourism Authority of Thailand.
- Vessakosol, P. (2019). *Translation: Thai to English*. Thammasat University Press.
[in Thai]
- Visadsoontornsakul, P., Na Thalang, C., Jittithavorn, C., & Tungbenchasirikul, S. (2020). Potentiality development approach for community-based tourism in Nakhon Ratchasima Province. *Journal of Development Management Administration Research*, 10(3), 22-33. [in Thai]

Author

Jakkrapong Thongpai

Lecturer, Business English Program, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Ratchathani Road, Naimueang, Mueang, Ubon Ratchathani, 34000

Tel.: 0933199827 Email: jakkrpong.t@ubru.ac.th

การศึกษาบันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ในเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิง

A Study of the Memorandum of Lavo Kingdom

in Chinese Documents in the Ming Dynasty

ภูเทพ ประภากร¹

Puthep Prapagorn

¹สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Received: April 22, 2022

Revised: March 16, 2023

Accepted: April 22, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.33>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแปล เรียบเรียงและศึกษาบันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ในเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิง (ช่วงปี ค.ศ. 1368-1644) ประกอบด้วยพงสาวดารและเอกสารจีนโบราณ จำนวน 13 รายการ ซึ่งได้มีการรวบรวมไว้ในหนังสือ เอกสารและพงสาวดารจีนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์เป็นแนวคิดหลักในการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า เอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิงบันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรหลัวหนุหรือละโว้มีสาระสำคัญ 2 ประการ คือ 1) บันทึกภูมิประเทศ ความอุดมสมบูรณ์และความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรเชียน และ 2) บันทึกความสัมพันธ์ระหว่างละโว้และราชสำนักจีนผ่านระบบบรรณาการหรือจิ้มก้อง โดยเป็นความสัมพันธ์ที่เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่ง ซึ่งทำให้อาณาจักรละโว้ได้รับผลดี ทั้งด้านการค้า การทูต และความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรต่างแดนอื่น

คำสำคัญ: ละโว้, พงสาวดารจีน, เอกสารโบราณ, ราชวงศ์หมิง

Abstract

This research aims to translate, rearrange and study the memorandum of the Lavo Kingdom from Chinese documents in the era of the Ming Dynasty (during 1368-1644 B.C.). The thirteen historical Chinese chronicles and documents related to Thailand collected from Chinese books, documents, and chronicles were studied and translated. The researcher used the concept of historical document as the main research framework. The results found that there were two essential points about the Lua Hu or Lavo Kindom that were recorded in Chinese documents from the Ming Dynasty. The information included 1) the record of the Lavo Kingdom's geography, fertility, and relationship with the Sian Kingdom, and 2) the record of the relationship between Lavo and the royal court of China through the tributary system, or Jim Kong in Thai. Jim Kong is the relationship and tradition that began in Song Dynasty. This leads to many benefits for the Lavo Kingdom including trading, diplomacy, and relationship with other foreign countries.

Keywords: Chinese chronicle, historical document, Lawo kingdom, Ming dynasty

บทนำ

ราชสำนักจีนในแต่ละยุคสมัยมีการบันทึกเรื่องราวภายในบ้านเมืองของตน รวมถึงเรื่องราวของอาณาจักรต่างแดนที่เข้ามาผูกสัมพันธ์ผ่านระบบบรรณาการกับจีนไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งระบบการบันทึกของราชสำนักจีนมีการเก็บรักษา สืบทอด เป็นอย่างคึกฉิบมาจนปัจจุบัน ดังเห็นได้จากเอกสารโบราณและพงสาวดารจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-1279) ไปจนถึงราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644-1911) ที่บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ยังสามารถสืบค้นได้อย่างแพร่หลาย Boosabok (2022) กล่าวว่า เอกสารจีนโบราณสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) กลุ่มพงสาวดาร ฉบับหอ

หลวงของแต่ละราชวงศ์ 2) เอกสารบันทึกเรื่องสำคัญและจดหมายเหตุประมวล
สาระสำคัญ และ 3) เอกสารโบราณจากภาคเอกชนหรือบุคคลทั่วไป เอกสาร โบราณ
และพงศาวดารจีนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบความสัมพันธ์แบบพลวัตตามการ
เปลี่ยนแปลงของนโยบายทางการทูตระหว่างอาณาจักรละโว้กับราชสำนักจีน โดยมี
รูปแบบความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการเป็นหลัก สาระสำคัญที่บันทึกอาณาจักร
ละโว้ในเอกสารเหล่านั้นมีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ละโว้ สุโขทัย อยุธยา
และอาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยในปัจจุบัน ได้อีกด้วย (Boosabok, 2022,
pp. 136-138)

Prapagorn (2023, pp. 81-107) ได้ศึกษาบันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ใน
เอกสารจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่งถึงราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1271-1368) พบว่า มักเรียก
ขานอาณาจักรละโว้ว่า “หลัวหนู” (罗斛) ซึ่งพบเอกสารที่สำคัญ อาทิ สมัยราชวงศ์ซ่ง มี
พงศาวดารราชวงศ์ซ่ง 《宋史》 ที่บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ 2 ครั้ง โดยบันทึก
เหตุการณ์ราชทูตละโว้เข้ามาถวายช้างที่ฝักแล้ว บันทึกเรื่องสำคัญในสมัยราชวงศ์ซ่ง
《宋会要辑稿》 ที่บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ 2 ครั้ง โดยบันทึกเหตุการณ์ราชสำนัก
จีนส่งขุนนางไปอาณาจักรละโว้และอาณาจักรใกล้เคียงให้เดินทางเข้ามาค้าขาย
ตัวอย่างข้อความที่บันทึกในพงศาวดารราชวงศ์ซ่ง 《宋史》 ดังนี้

(绍兴) 二十五年十一月辛未，罗斛国贡驯象。

(脱脱等撰：《宋史》，卷三一，中华书局，1977 年版，页 583)

คำแปล

วันขึ้นแรม เดือนที่ 11 ปีที่ 25 แห่งรัชศกเซาซิง (ตรงกับปี ค.ศ. 1155 / พ.ศ. 1698)

อาณาจักรละโว้ (ในบันทึกจะใช้คำว่า “หลัวหนู”) ถวายช้างที่ฝักแล้ว

(ทั่วหัวและคณะ: พงศาวดารราชวงศ์ซ่ง, บรรพ 31 สำนักพิมพ์จงหว่าชู้จี้, ฉบับปี ค.ศ. 1977 หน้า 583)

(Prapagorn, 2023, p. 93)

บทบาท ความสำคัญของอาณาจักรละโว้ได้มีนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์
ชาวไทย อาทิ Wongtad (2017) กล่าวว่าอาณาจักรละโว้เป็นอาณาจักรโบราณที่สถาปนา
ขึ้นราวปลายยุคทวารวดีในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-16 มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองลพบุรี

ประเทศไทยในปัจจุบันหรือในอดีตเรียกดินแดนนี้ว่า “ลาวพระ” หรือมีอีกชื่อหนึ่งคือ “ลโวทยปุระ” โดยเชื่อกันว่าอาณาจักรละโว้ก่อตั้งมาอย่างยาวนานก่อนอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งอาจเป็นต้นกำเนิดของกรุงศรีอยุธยาและมีส่วนช่วยในการสถาปนากรุงสุโขทัย รัฐละโว้เป็นผู้สร้างกรุงศรีอยุธยาและสถาปนากรุงสุโขทัย จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น พระปรางค์ประธานวัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นฝีมือช่างทางสถาปัตยกรรมอยู่ในวัฒนธรรมขอมเมืองละโว้ รัฐละโว้ได้ขยายอำนาจทางการเมืองและการค้าลงมาทางใต้ โดยย้ายศูนย์กลางไปควบคุมเส้นทางการค้าทางทะเลกับนานาชาติอยู่ที่อยุธยาศรีรามเทพ ซึ่งต่อมาคือกรุงศรีอยุธยา

ความสำคัญและความสัมพันธ์ของอาณาจักรละโว้หรือลัทธิที่มีต่อราชสำนักจีนแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของละโว้ในอดีต ตลอดจนนโยบายทางการค้า การทูตที่แสวงหาผูกสัมพันธ์กับอาณาจักรมหาอำนาจรอบด้าน จึงมีการขอรับการช่วยเหลือผ่านระบบบรรณาการหรือจิ้มก้อง (进贡) ซึ่งเรื่องราวที่บันทึกในพงศาวดารและเอกสารจีนโบราณตั้งแต่ราชวงศ์ซ่งถึงหยวนนั้น ทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอาณาจักรละโว้ในฐานะที่เป็นรัฐอิสระแห่งหนึ่งที่มีความเข้มแข็ง ต่อมาสมัยราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368-1644) สถานภาพของอาณาจักรละโว้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก หลังจากก่อตั้งอาณาจักรโยชยาแล้ว ซึ่งนับตั้งแต่พงศาวดารราชวงศ์หมิงเป็นต้นมา จะปรากฏคำว่าเซียนหลัว แสดงให้เห็นว่าอาณาจักรเซียนกับอาณาจักรละโว้ได้ผนวกเข้าด้วยกันแล้ว

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยที่เคยได้ศึกษาเอกสารจีนโบราณเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ในเอกสารจีนโบราณจีนสมัยราชวงศ์ซ่งถึงหยวนมาแล้ว จึงเล็งเห็นถึงคุณค่า และต้องการต่อ ยอดองค์ความรู้ใหม่ในการศึกษาเรื่องราวการบันทึกอาณาจักรละโว้ในช่วงราชวงศ์หมิงของจีน โดยกำหนดปัญหาการวิจัยคือ บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ในเอกสารจีนโบราณสมัยราชวงศ์หมิงมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดและสะท้อนให้เห็นความแตกต่างจากการบันทึกในเอกสารจีนโบราณช่วงสมัยก่อนหน้าหรือไม่ เพื่อสืบรอยเรียงเรื่องราวของอาณาจักรละโว้ต่อเนื่องในสมัยราชวงศ์หมิงที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษา ทั้งยังเป็นแหล่งองค์

ความรู้ทางประวัติศาสตร์แก่ผู้สนใจ ตลอดจนช่วยลดช่องว่างทางการศึกษาในวงวิชาการไทยที่ยังขาดการศึกษามันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ผ่านพงสาวดารและเอกสารจีนโบราณ อันจะนำประโยชน์ด้านวิชาการแก่ผู้ที่สนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อแปล เรียบเรียงและศึกษามันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ในเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. กลุ่มประวัติศาสตร์ สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร (Historical Group Office of Literature and History, 2022) หนังสือเรื่องความสัมพันธ์ไทย-จีนจากเอกสารสมัยราชวงศ์หยวนหมิงซึ่งโดยคัดเลือกเอกสารสำคัญ 3 ฉบับ ได้แก่ 1) ประวัติศาสตร์ราชวงศ์หยวนฉบับหลวง (หยวนสื่อ) ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย 2) จดหมายเหตุหมิงสื่อลู่เกี่ยวกับอยุธยา และ 3) ซิงสื่อลู่ (จดหมายเหตุราชวงศ์ซิง) ส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย คณะผู้จัดทำได้นำมาแปลและเรียบเรียง พร้อมให้คำอธิบายชื่อบุคคล ชื่อเมือง ชื่อสถานที่ไว้อย่างละเอียด ซึ่งมีการกล่าวถึงอาณาจักรละโว้อยู่ด้วย โดยมีการขานชื่ออาณาจักรทั้ง “หลัวหนู” และ “เซียนหลัวหนู”

2. Siripaisarn and Boosabok (2018) รายงานการวิจัยเรื่องการแปลและศึกษาเอกสารจีนโบราณเกี่ยวกับไทยในบริบทของเส้นทางสายไหม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชำระและศึกษาเอกสารจีนโบราณเกี่ยวกับไทยตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นถึงสมัยราชวงศ์หยวน โดยวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์และการวิพากษ์วรรณกรรมในการตรวจชำระ พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลที่มาและความสำคัญของเอกสาร สารัตถวิพากษ์และการอธิบายความ ซึ่งรายงานการวิจัยนี้ได้ศึกษาเอกสารราชการประเภท จิ้งสื่อ (ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ลี้ฉบับหลวง) เช่น เอกสารในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตกถึงราชวงศ์เหนือใต้

จำนวน 33 รายการ/ชุด เอกสารในสมัยราชวงศ์สุย ถึง และยุค 5 ราชวงศ์ จำนวน 38 รายการ/ชุด เป็นต้น ต่อมาศึกษาจากเอกสารราชการสำคัญเฉพาะเรื่องและจดหมายเหตุ ส่วนเอกชน เช่น เอกสารสมัยราชวงศ์ถึงเกี่ยวกับตัวหัวปอดี้ (ทวาราวดี) เอกสารสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่งว่าด้วยรัฐเมืองท่าบริเวณอ่าวไทย เป็นต้น

3. ด้านอาณาจักรละโว้และความสัมพันธ์กับจีน พบบทความของ Tian (2007) เรื่อง การศึกษาการรวมอาณาจักรลัวหนู (ละโว้) และเซียน (สุโขทัย) ระบุว่ามีการสันนิษฐานการรวมตัวของ 2 อาณาจักรเป็น 2 ประการคือ สุโขทัยรับชนละโว้และสุโขทัยยอมสวามิภักดิ์ต่อละโว้ โดยสืบข้อสรุปจากบันทึกย่อผ่าชาวเกาะ

นอกจากนี้ Prapgom (2023) มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรละโว้และประเทศจีนจากเอกสารและพงศาวดารจีนในสมัยราชวงศ์ซ่งและหยวน โดยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง 2 อาณาจักรมีความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการเป็นสำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในการค้าขายและการได้รับการดูแลจากราชสำนักจีน นอกจากนี้ยังมีหนังสือที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนในสมัยกรุงศรีอยุธยาของ Chueamongkol (2020, pp. 77-78) ผ่านการศึกษาเอกสารโบราณและพงศาวดารจีนได้อธิบายความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างจีนและไทยในแต่ละยุคสมัย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาจนถึงช่วงรัตนโกสินทร์ ในหนังสือปรากฏเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาณาจักรละโว้ภายใต้ชื่ออาณาจักรว่า “หลอฮก๊ก” ได้มีส่งคณะราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนในแผ่นดินราชวงศ์หยวนพร้อมถวายเครื่องบรรณาการ และผลงานของ Numtong (2020) ที่ศึกษาบันทึกเกี่ยวกับหลักฐานล้านนาในเอกสารโบราณ: บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรสมแปดร้อยในเอกสารโบราณสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ซ่งรวม 21 รายการ

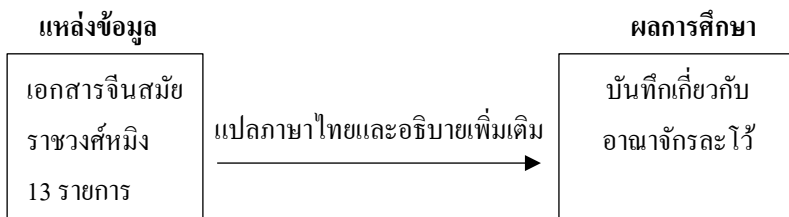
สรุปได้ว่าจากการรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยข้างต้นยังเป็นการศึกษาเฉพาะในกลุ่มเอกสารจีนฉบับหอหลวงหรือฉบับสำคัญบางชิ้นเท่านั้นยังขาดการแปล เรียบเรียงและศึกษาเอกสารจีนส่วนเอกชนจำนวนมากที่มีการบันทึกถึงละโว้ ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงถือเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญให้วงวิชาการศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โบราณจีนชั้นต้นที่ได้มีการรวบรวมไว้เป็นหนังสือเอกสารและพงศาวดารจีนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาคือเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิงจำนวน 13 รายการ ดังนี้

1. พงศาวดารราชวงศ์หมิง 《明史》 เป็นผลงานการเรียบเรียงของจางจิ้งอี้ว (张廷玉) และคณะ
2. บันทึกธรรมเนียมสำคัญสมัยราชวงศ์หมิง 《明会典》 มีชื่อเต็มว่าต้าหมิงฮู่เตียน 《大明会典》 เป็นผลงานการเรียบเรียงของเฉินสื่อสิง (申时行) และคณะ
3. บันทึกเรื่องสำคัญในสมัยราชวงศ์หมิง 《明会要》 เป็นผลงานการเรียบเรียงของหลงเหวินปิ่น (龙文彬)
4. เอกสารโบราณเขียนปิ่นลู่ 《咸宾录》 เป็นผลงานการเรียบเรียงของหลวี่รื่อจย่ง (罗日縈) อาณาจักรต่างแดนและเหตุการณ์สำคัญ เนื้อหาทั้งหมด 8 บรรพ
5. เอกสารโบราณอิงหวนจื่อเลวี่ 《瀛环志略》 เป็นผลงานของสวีจื่ออู่ (徐继畲, ค.ศ. 1795–1873) ซึ่งเป็นขุนนางชาวฮั่นผู้มีความรู้ที่มีชื่อเสียงในช่วงราชวงศ์ชิง

6. เอกสารโบราณหวงหมิงเซียงชีว์ลู่ 《皇明象胥录》 เป็นผลงานของเหมารุ่ยเจิง (茅瑞征) มีเนื้อหาทั้งหมด 8 บรรพ

7. เอกสารโบราณซูอี๋วโจวจือลู่ 《殊域周咨录》 เป็นผลงานของเหยียนจงเจี้ยน (严从简) ซึ่งมีเนื้อหาการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างจีนและอาณาจักรต่างแดน

8. เอกสารโบราณหมิงซานจิ้ง 《名山藏》 เป็นผลงานของเหอเฉียวหย่วน (何乔远) เนื้อหาบันทึกเรื่องราวสำคัญในสมัยราชวงศ์หมิงช่วงก่อนรัชศกจياجี้

9. เอกสารโบราณตูซุเปียน 《图书编》 เป็นผลงานการเรียบเรียงของจางหวง (章潢) มีเนื้อหาทั้งหมด 127 บรรพ

10. เอกสารโบราณหวนอี๋วทงจื่อ 《寰宇通志》 เดิมเป็นผลงานการเรียบเรียงของขุนนางท้องถิ่นเรียบเรียงขึ้น แต่ไม่แล้วเสร็จ เฉินสวิน (陈循) เรียบเรียงต่อ

11. เอกสารโบราณหวงอี๋วเช่า 《皇舆考》 เป็นผลงานการเรียบเรียงของจางเทียนฟู (张天复) เนื้อหาบันทึกภูมิประเทศของจีนและอาณาจักรต่างแดน

12. เอกสารโบราณอีเจิง 《裔乘》 เป็นผลงานการเรียบเรียงของหย่งอี้ยู (杨一葵) เนื้อหาบันทึกเรื่องราวของอาณาจักรต่างแดนและชนกลุ่มน้อย

13. เอกสารโบราณจี้เหยวลู่ 《罪惟录》 มีชื่อเดิมว่าหมิงชู (明书) เป็นผลงาน

ของฉาจีจั่ว (查继佐) เอกสารโบราณนี้เผยแพร่หลังยุคการปฏิวัติซินไฮ่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จากเอกสารจีนโบราณสมัยราชวงศ์หมิงจากหนังสือเอกสารและพงสาวดารจีนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย 《中国古籍中有关泰国资料汇编》 ของ Huang and Yu (2016) รวมถึงสืบค้นจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่บันทึกไว้ นำข้อมูลมาได้มาจัดพิมพ์ เรียบเรียงตามรายการของเอกสารจีนแต่ละฉบับ

2. นำข้อมูลแปลเป็นภาษาไทย พร้อมสอบทานกับข้อค้นพบของนักวิชาการไทยในอดีต เขียนคำอธิบายขยายความในประเด็นที่ยังไม่มีผู้ใดค้นพบหรือสาระสำคัญที่ผู้อ่านชาวไทยทั่วไปอาจไม่เข้าใจบันทึกของชาวจีน เช่น ชื่อนบุคคล ชื่อสถานที่สำคัญหรือบรรยายเหตุการณ์สำคัญที่พบจากการแปลเอกสารใส่รายละเอียดวันเดือนปี และจัดเรียงข้อมูลตามเนื้อหาในบันทึกนั้น เพื่อสะดวกต่อการศึกษาของผู้อื่น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาที่บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้มีเนื้อหา 2 เรื่อง คือ

1) บันทึกภูมิประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรเขิน 2) บันทึกการเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการแก่ราชสำนักจีนหลังผนวกอาณาจักรเขิน อนึ่ง เนื่องด้วยข้อจำกัดจำนวนหน้าในการตีพิมพ์ของวารสาร ผู้วิจัยขอไม่นำเนื้อหาต้นฉบับภาษาจีนใส่มาด้วย รายละเอียดของบันทึกมีดังนี้

1. บันทึกเกี่ยวกับภูมิประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรเขิน

เนื้อหาในบันทึกส่วนนี้ได้กล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์ของอาณาจักรหั่วหู หรือละโว้ และความสัมพันธ์กับอาณาจักรเขินที่เข้ามาพึ่งพาจานสามารถผนวกรวมเป็นอาณาจักรเดียวกันได้ ตัวอย่างบันทึกในเอกสารจีนที่สำคัญ ดังนี้

1.1 พงศาวดารราชวงศ์หมิง 《明史》

อาณาจักรเขินหั่ว ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอาณาจักรจิ้นเจิง (จัมปา) ใช้เวลาเดินทางทางเรือ 10 คืนก็ถึง นับแต่สมัยราชวงศ์ซุ่ย ถึงเรียกว่าดินแดนชื่อถู่กั่ว เดิมเขินหั่วแบ่งออกเป็นอาณาจักรเขินและหั่วหู (ละโว้) อาณาจักรเขินแห่งเดียวไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก อาณาจักรหั่วหู (ละโว้) อุดมสมบูรณ์มากกว่าเพาะปลูกเกี่ยวเกี่ยวได้ผลดี เขินจึงจ่ายมอบฟิงฟิงหั่วหู (ละโว้) สมัยราชวงศ์หยวน อาณาจักรเขินมักเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการ นับแต่นั้นมา อาณาจักรหั่วหู (ละโว้) เข้มแข็งและยึดครองดินแดนของเขิน จนผนวกเข้าเป็นอาณาจักรเขินหั่วหู

(จิงเหียนอู่และคณะ พงศาวดารราชวงศ์หมิง บรรพที่ 324 หมวดต่างประเทศ 5 หน้า 8396)

1.2 เอกสารโบราณอิงหวนจื่อเลว่ 《瀛环志略》

อาณาจักรเซียนหลัว เป็นอาณาจักรใหญ่ติดทะเลทางใต้ของจีน ทิศเหนือติดอ้วนหนาน (ยูนนาน) ทิศตะวันออกติดเวียตนาม ทิศใต้ติดทะเล ทิศตะวันตกเฉียงใต้เชื่อมติดกับอาณาจักรต่างแดน ทิศตะวันตกติดเหมียนเตี้ยน (พม่า) ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ มีพรมแดนจรดอาณาจักรหนานจั้ง เดิมอาณาจักรเซียนหลัวแบ่งออกเป็น 2 อาณาจักร กล่าวคือ ทางเหนือคืออาณาจักรเซียน ทางใต้คือ อาณาจักรหลัวหู (ละโว้) เซียนนั้นภูมิประเทศมีภูเขามาก ขากแก่การเพาะปลูก ส่วนหลัวหู (ละโว้) นั้นอุดมสมบูรณ์ เพาะปลูกได้ผลดี เซียนจึงยอมผนวกเข้ากับหลัวหู (ละโว้) รวมเรียกว่า อาณาจักรเซียนหลัวหู (ละโว้) อาณาจักรนี้มีแม่น้ำใหญ่ 2 สาย สายหนึ่งคือแม่น้ำหลานซาง (ล้านช้างหรือแม่น้ำโขง) ที่มีต้นน้ำจากที่ราบเชิงไฟของประเทศจีน ไหลผ่านอ้วนหนานเข้าสู่อาณาจักรเซียนหลัวทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วไหลสู่ทะเลทางอาณาจักรกัมพูชา อีกสายหนึ่งคือแม่น้ำเหมยหนาน (แม่น้ำเจ้าพระยา) ที่มีต้นน้ำจากแม่น้ำป่าเปียนและแม่น้ำหลีเซียนในอ้วนหนาน ไหลสู่ทางภาคเหนือของอาณาจักรเซียน รวมกันเป็นแม่น้ำสายใหญ่ไหลไปทางใต้สู่อาณาจักรหลัวหู (ละโว้) แล้วออกสู่ทะเลปากอ่าวทะเลเรียกว่าจูอู๋ จากจูอู๋ไหลเข้าสู่แผ่นดิน ไปถึงกรุงเทพฯ พ้นกว่าลี แม่น้ำกว้างใหญ่ เรือใหญ่น้อยจากต่างแดนสามารถแล่นเข้ามาได้

(สัวี่จื่อว์: เอกสารโบราณอิงหวนจื่อเลว่ บรรพที่ 1 ตีพิมพ์ในวันเกิงชีว์ รัชศกเด้ากวง หน้า 29)

1.3 เอกสารโบราณหวงหมิงเซียงชีว์ลู่ 《皇明象胥录》

อาณาจักรเซียนหลัวตั้งอยู่ในดินแดนแถบทะเลทางใต้ เดินทางออกจากเมืองตงกวนของมณฑลกว่างตง ผ่านอาณาจักรจันเจิง เดินทางไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ แล่นเรือ 7 คั่นก็จะถึง ด้านเหนือของอาณาจักรนี้มีพรมแดนติดต่อกับอาณาจักรเจียวจื่อ (เวียตนาม) เดิมเป็นอาณาจักรเซียนกับหลัวหู (ละโว้) 2 อาณาจักร แต่อาณาจักรเซียนแห้งแล้ง ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ต่างจากหลัวหู (ละโว้) ที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่ราบกว้าง ผลผลิตสมบูรณ์ เซียนจึงต้องยอมพึ่งพาอ่อนน้อม

(เหมารุ่ยเจิง เอกสารโบราณหวงหมิงเซียงชีว์ลู่ บรรพที่ 4 หมวดเซียนหลัว หน้า 13)

1.4 เอกสารโบราณซูอัวโจวจื่อลู่ 《殊域周咨录》

อาณาจักรเขินหลัว ตั้งอยู่ที่ทิศใต้แถบอาณาจักรจิ้นเฉิง เดินทางทางทะเลจากอาณาจักรจิ้นเฉิงไป 10 คั่นก็จะถึง ด้านเหนือของอาณาจักรนี้มีพรมแดนติดกับอาณาจักรเจียวจื่อ เดิมเป็นอาณาจักรเขินกับหลัวหู (ละโว้) 2 อาณาจักร เขินมีชื่อเดิมว่าชื่อลู่ ส่วนหลัวหู (ละโว้) มีชื่อเดิมว่าฝัวหลัวชา ดินแดนเขินแห้งแล้ง ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก หลัวหู (ละโว้) มีที่ราบกว้างอุดมสมบูรณ์ เพาะปลูกได้ผลผลิตมาก ชาวเขินจึงจำยอมพึ่งพาอ่อนน้อม เมื่อต้นราชวงศ์ซุ่ยในช่วงรัชศกต้าเฉีย (ปีค.ศ. 605-618 / พ.ศ. 1148-1161) (ราชสำนักซุ่ย) เคยส่งราชทูตเดินทางจากทะเลทางใต้มาเจริญสัมพันธไมตรียังอาณาจักรชื่อลู่ พวกผู้คนของอาณาจักรนี้มีความเชื่อที่ผิดเพี้ยนไปว่าเหตุที่เรียกชื่ออาณาจักรเขินนั้นนั้นมาจากกบฏชาวนาที่ท้าวสี่สีแดงสมัยอันหลงเหลื่อสืบทอดอยู่ ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่ออาณาจักรเป็นเขิน สมัยราชวงศ์หยวนในช่วงต้นรัชศกหยวนเจิน (ปีค.ศ. 1295-1297 / พ.ศ. 1838-1840) ชาวเขินมักส่งราชทูตเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการ ต่อมาช่วงรัชศกจื่อเจิ้ง (ปีค.ศ. 1341-1370 / พ.ศ. 1884-1913) อาณาจักรเขินถูกผนวกเข้ากับอาณาจักรหลัวหู (ละโว้) เป็นอาณาจักรเดียวกันแต่นั้นมา

(เหียนจงเจียน 1993 เอกสารโบราณซูอัวโจวจื่อลู่ฉบับชำระใหม่ บรรพที่ 8 สำนักพิมพ์จงหวาซูจี้ว หน้า 278)

อรรถาธิบายบทแปลเพิ่มเติม

คำว่า “ชื่อลู่” หากแปลความหมายตามตัวอักษร “ชื่อ” หมายถึงสีแดง “ลู่” หมายถึงพื้นดิน ซึ่งสาเหตุที่เรียกชื่อนี้มาจากสภาพพื้นดินที่เป็นสีแดง แสดงถึงความแห้งแล้ง ไม่อุดมสมบูรณ์ สภาพภูมิประเทศของอาณาจักรเขินนี้มีการบันทึกไว้ตั้งแต่พงสาวดารราชวงศ์ซุ่ยฉบับหลวง (สุซุ) ซึ่ง Siripaisam and Boosabok (2018, p. 43) แปลข้อความในพงสาวดารสุซุว่า “รัฐชื่อลู่เป็นกลุ่มชนที่แตกต่างจากผู้อื่น ตั้งอยู่บริเวณทะเลใต้ เดินทางโดยทางเรือร่อยกว่าวันก็จะถึงศูนย์กลางของรัฐนี้ ดินส่วนใหญ่มีสีแดง จึงได้รับการขนานนามว่าชื่อลู่”

1.5 เอกสารโบราณหมิงซานจิ้ง 《名山藏》

อาณาจักรเขียนหลัว คือ ดินแดนชื่อคู่แต่โบราณ ตั้งอยู่ในแถบทะเลใต้ เป็นกลุ่มคนก่อนพุทธท้าวสี่แดงในสมัยราชวงศ์ฮั่น เดิมเรียกว่าอาณาจักรเขียนหลัวหู เขียนเป็นอาณาจักรหนึ่ง ส่วนหลัวหูเป็นอีกอาณาจักรหนึ่ง ตั้งอยู่ทางใต้ของอาณาจักรจินล่า สำเนียงภาษาใกล้เคียงกับชาวตงเยว่ ตัดผมเจาะหู เปลือยเท้าเปล่าและรัดเอวทั้งหน้าและหลัง นับว่าเป็นอาณาจักรที่ล้ำค่า เขียนพื้นดินแห้งแล้ง ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกส่วนหลัวหู (ละโว้) มีที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูก ชาวเขียนจึงยอมพึ่งพาอ่อนน้อม สมัยปลายราชวงศ์หยวน ชาวหลัวหูเข้ายึดครองเขียนได้ แล้วจึงรวมเป็นอาณาจักรหูเขียนหลัว (เขียนหลัวหู)

(เหอเจียวหยวน เอกสาร โบราณหมิงซานจิ้ง ฉบับพิมพ์แกะสลักสมัยหมิง หวังเสียนจื่อเออร์ หน้า 24)

1.6 เอกสารโบราณถูชูปียน 《图书编》

สำนักเขียนหลัว อาณาจักรเขียนหลัว เดิมเป็นอาณาจักรเขียนกับหลัวหู (ละโว้) 2 อาณาจักร อาณาจักรเขียนแห้งแล้ง ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ส่วนหลัวหู (ละโว้) มีที่ราบอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตมากมาย ชาวเขียนจึงต้องยอมพึ่งพาอ่อนน้อม ต้นรัชศกหยวนจิน (ช่วงปีค.ศ. 1295-1297 / พ.ศ. 1838-1840) แห่งราชวงศ์หยวน ชาวเขียนมักส่งราชทูตเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการ รัชศกจื่อเจิ้ง (ช่วงปีค.ศ. 1341-1370 / พ.ศ. 1884-1913) เขียนจึงถูกผนวกเข้ากับหลัวหู (ละโว้) รวมเป็นอาณาจักรเดียวกัน

(จิงหวง ถูชูปียน ฉบับพิมพ์แกะสลักปีที่ 11 ในรัชศกวันลี่แห่งราชวงศ์หมิง บรรพที่ 51 หน้า 17)

นอกจากนี้ยังมีเอกสารโบราณหวนอู๋ทงจื่อ 《寰宇通志》 เอกสารโบราณหวงอู๋เช่า 《皇典考》 เอกสารโบราณอี่เจิง 《裔乘》 และเอกสารโบราณจี้เหยว่ลู่ 《罪惟录》 ที่มีเนื้อหาในบันทึกเรื่องเดียวกันกับเอกสารจินข้างต้น ผู้วิจัยขอไม่แปลเพิ่มเติม

2. บันทึกเกี่ยวกับการเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการแก่ราชสำนักจีน

เนื้อหาในบันทึกช่วงนี้แสดงให้เห็นถึงระบบบรรณาการระหว่างราชสำนักจีนและอาณาจักรเขียนหลัวหลังผนวกอาณาจักรเขียนและหลัวหู โดยเอกสารจินส่วน

ใหญ่บันทึกการเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการ เพื่อประโยชน์ทางการค้า รวมถึงการอุปถัมภ์รูปแบบต่าง ๆ ระหว่างละโว้และจีน เนื้อหาในเอกสารจีนที่สำคัญ มีดังนี้

2.1 บันทึกธรรมเนียมสำคัญสมัยราชวงศ์หมิง 《明会典》

อาณาจักรเขินหลัว อาณาจักรนี้มีภูมิประเทศติดทะเล เดิมเป็น

อาณาจักรเขินและหลัวหู (ละโว้) 2 อาณาจักร ต่อมารวมเป็นหนึ่งเดียว ปีที่ 4 แห่งรัชศกหงอู่ (ตรงกับปี ค.ศ. 1371 / พ.ศ. 1914) ชานเลี้ยเป่าฝิหยากษัตริย์เขินหลัวส่งราชทูตเชิญพระสุพรรณบัฏและสิ่งของพื้นเมืองเป็นเครื่องราชบรรณาการ เพื่อถวายพระพรเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ของปีใหม่ ปีที่ 6 (ตรงกับปี ค.ศ. 1373 / พ.ศ. 1916) ชานเลี้ยเป่าฝิหยากษัตริย์เขินหลัวส่งราชทูตมาอีกครั้ง พร้อมทั้งได้ถวายแผนที่ของอาณาจักรเขินหลัว ปีที่ 10 (ตรงกับปี ค.ศ. 1377 / พ.ศ. 1920) องค์จักรพรรดิฉินส่งทูตมาถวายพระราชาสาส์นและตราตั้งจักรแกล่กษัตริย์เขินหลัว ปีที่ 16 (ตรงกับปี ค.ศ. 1383 / พ.ศ. 1926) องค์จักรพรรดิฉินส่งราชทูตมาถวายหนังสือ ปีที่ 1 แห่งรัชศกหย่งเล่อ (ตรงกับปี ค.ศ. 1403 / พ.ศ. 1946) องค์จักรพรรดิฉินส่งราชทูตเข้ามาถวายตราตั้งแบบจีน นับแต่นั้นมา กำหนดให้เขินหลัวเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการทุก ๆ 3 ปี โดยเข้ามาทางท่าเรือมณฑลกว่างตง ปีที่ 7 แห่งรัชศกวันลี่ (ตรงกับปี ค.ศ. 1579 / พ.ศ. 2122) (อาจหมายถึงอาณาจักรเขินหลัว) ส่งราชทูตเข้ามาถวายพระสุพรรณบัฏ พร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการสิ่งของบรรณาการประกอบด้วย ช้าง งาช้าง นอแรด หางนกยูง ขนนกกระเต็น กระดองเต่า เต่าหกขา อัญมณี ปะการัง แหวนทองคำ เป็นต้น (เงินสือสิงและคณะ บันทึกธรรมเนียมสำคัญในสมัยราชวงศ์หมิง บรรพที่ 105 หมวดอาณาจักรเขินหลัว ว่านโห้วเหวิน คู่เป็น หน้า 2287-2289)

2.2 บันทึกเรื่องสำคัญในสมัยราชวงศ์หมิง 《明会要》

อาณาจักรเขียนหลัว ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอาณาจักรจิ้นเจิง ในสมัยราชวงศ์ซุ่ยและถึงเป็นอาณาจักรโบราณที่ตั้งอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาแบ่งแยกเป็นหลัวหนูและเขียน 2 อาณาจักร เหตุด้วยดินแดนอาณาจักรเขียนขาดความอุดมสมบูรณ์ ต่างจากละโว้ที่มีที่ราบอุดมสมบูรณ์ เพาะปลูกได้ผล ชาวเขียนจึงจำยอมพึ่งพา ต่อมาสมัยราชวงศ์หยวน อาณาจักรหลัวหนูเข้มแข็ง สามารถผนวกอาณาจักรเขียนเข้ามาได้ จึงเรียกขานอาณาจักรนี้ว่าอาณาจักรเขียนหลัวหนู ปีที่ 4 แห่งรัชศกหงอู่ (ตรงกับปี ค.ศ. 1371 / พ.ศ. 1914) ชานเลี้ยเป่าฝิหยาภษัตริย์ อาณาจักรเขียนหลัวส่งราชทูตเข้ามาถวายพระสุพรรณบัฏ ปีที่ 10 (ตรงกับปี ค.ศ. 1377 / พ.ศ. 1920) เจาลู่ฉวินอิงพระราชโอรสในภษัตริย์เขียนหลัวรับพระราชบัญชาจากพระบิดาให้เดินทางมาเข้าเฝ้ายังราชสำนักจิ้น องค์จักรพรรดิฉินทรงยินดียิ่งนัก พระราชทานตราประทับมีข้อความว่า “ตราประทับแห่งภษัตริย์เขียนหลัว” นับแต่นั้นจึงเรียกอาณาจักรนี้ว่าเขียนหลัว พร้อมกำหนดให้ ทุก ๆ ปีจะเข้ามาถวายเครื่องราชบรรณาการ 1 ครั้งหรืออาจจะทุกปีถวาย 2 ครั้ง

(บันทึกเรื่องสำคัญในสมัยราชวงศ์หมิง บรรพที่ 78 หน้า 1513-1514)

2.3 เอกสารโบราณเขียนปินลู่ 《咸安录》

อาณาจักรเขียนหลัวนั้น เดิมเป็นอาณาจักรเขียนและอาณาจักรหลัวหนู (ละโว้) 2 อาณาจักร อาณาจักรเขียนในสมัยราชวงศ์ฮั่นเป็นอาณาจักรต่างแดนที่ไม่อุดมสมบูรณ์ เพาะปลูกไม่ได้ผล ส่วนหลัวหนู (ละโว้) นั้นดินดีอุดมสมบูรณ์ เพาะปลูกได้ผลผลิตมาก ชาวเขียนจึงยอมผนวกกับหลัวหนู (ละโว้) สมัยโบราณแต่ละราชวงศ์ของจีน นับตั้งแต่สมัยหยวน ช่วงรัชศกจื้อเจิ้ง (ช่วงปีค.ศ. 1341–1370 / พ.ศ. 1884-1913) อาณาจักรเขียนถูกผนวกเข้ากับหลัวหนู (ละโว้) เป็นอาณาจักรเดียวกัน แล้วจึงส่งราชทูตเข้ามาถวายพระสุพรรณบัฏ เพื่อหวังให้ราชสำนักหยวนส่งราชทูตมาเจริญสัมพันธไมตรี ต่อมา ราชสำนักหยวนจึงส่งราชทูตเข้ามา เพื่อผูกสัมพันธ์แก่กัน องค์จักรพรรดิฉินพระราชทานตราสัญลักษณ์ทองคำให้แก่ราชทูต พร้อมเร่งให้ราชทูต

เดินทางไปมาหาสู่กัน ต้นรัชศกต้าเต๋อ (ช่วงปีค.ศ. 1297–1307 / พ.ศ. 1840-1850) กษัตริย์เขียนเข้ามาถวายความเคารพ พร้อมมีพระราชสาส์นความว่า “เดิมช่วงที่พระบิดายังครองราชย์อยู่ราชสำนักหยวนมักพระราชทานอันม้า ม้าขาว ชุดเกราะทองคำ จึงขอพระราชทานุญาตพระราชทานให้ตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติ” จักรพรรดิหยวนพระราชทานชุดเกราะทองคำให้ แต่ไม่พระราชทานม้า

(หลวี่อู๋จย่ง (1983) เอกสารโบราณเขียนป็นลู่ สำนักพิมพ์จงหว่าชู่จีว หน้า 148-150)

อภิปรายผล

บันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ในเอกสารจีนสมัยราชวงศ์ หมิงมีเนื้อหาสำคัญ 2 ประการ คือ บันทึกเรื่องราวภูมิประเทศ ความอุดมสมบูรณ์และความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรเขียน ซึ่งบันทึกไว้ตรงกันว่าเขียนเข้ามาพึ่งพาละโว้ จนในที่สุด 2 อาณาจักรนี้ได้ผนวกรวมเป็นอาณาจักรเดียวและอีกประการหนึ่งบันทึกเรื่องความสัมพันธ์ผ่านระบบบรรณาการระหว่างละโว้และราชสำนักจีน ซึ่งความสัมพันธ์นี้สืบทอดยาวนานมาตั้งแต่ราชสำนักจินช่วงราชวงศ์ซ่งที่ได้มีบันทึกการถวายเครื่องราชบรรณาการของอาณาจักรละโว้ไว้ตั้งแต่ช่วงรัชศกเซาซิง ตรงกับปี ค.ศ. 1155 หรือ พ.ศ. 1698 ที่บันทึกไว้ว่าอาณาจักรละโว้เข้ามาถวายช้างที่ฝึกแล้ว จนถึงราชวงศ์หยวน แม้ในช่วงนี้ราชสำนักหยวนคิดจะยกทัพลงมาปราบปรามอาณาจักรละโว้ ความสัมพันธ์ผ่านระบบบรรณาการหรือจิ้มก้องล้วนส่งผลดีทั้งทางการค้า การทูตและการเมืองการปกครองระหว่างละโว้จีนและอาณาจักรใกล้เคียง ซึ่งจีนให้การอุปถัมภ์และสิทธิพิเศษทางการค้าให้แก่อาณาจักรเหล่านั้น สอดคล้องกับความเห็นของ Siripaisam and Boosabok (2018, p. 35) อาณาจักรต่างแดนที่ติดต่อกับจีนในสมัยโบราณมุ่งหวังผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจการค้าที่จะได้รับเป็นสำคัญ เนื่องจากจีนเป็นรัฐใหญ่มีความมั่งคั่งร่ำรวย ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นรัฐและแว่นแคว้นดินแดนต่าง ๆ โดยเฉพาะดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงยอมรับในความสัมพันธ์ระบบบรรณาการ เพื่อแลกกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ

สำหรับการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในบันทึกที่ศึกษาเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้นั้น จะพบว่าเอกสารจีนบันทึกตรงกันเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของอาณาจักรละโว้ที่มีที่ราบกว้างอุดมสมบูรณ์ สามารถเพาะปลูกได้ผลผลิตดี ซึ่งสภาพภูมิประเทศของอาณาจักรละโว้เช่นนี้มีการบันทึกไว้ในเอกสารจีนพงสาวดารราชวงศ์หยวน ฉบับใหม่ 《新元史》 โดยบันทึกในบรรพที่ 252 หมวดเขียนถึงความว่า

“เหตุด้วยดินแดนอาณาจักรเขียนขาดความอุดมสมบูรณ์ ต่างจากหลัวหู่ (ละโว้) ที่ดินคืออุดมสมบูรณ์ เพาะปลูกได้ผล ชาวเขียนจึงจำยอมพึ่งพา มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลจากอาณาจักรเขียนไปยังอาณาจักรละโว้ไปจนถึงทิศตะวันออกเฉียงใต้ ออกสู่ทะเล เมื่อถึงฤดูร้อนทุกครั้งน้ำทะเลจะไหลเข้ามาถึงในแม่น้ำ ชาวอากัยช่วงเวลานี้พายเรือออกไปเพาะปลูก ดันอ่อนจึงค่อย ๆ เติบโต น้ำยิ่งเข้ามามาก ดันอ่อนยิ่งเติบโตได้มาก ยามน้ำลดหายไป ดันอ่อนจะเติบโตเต็มที่เก็บเกี่ยวได้ พืชมีให้หว่าน ไม่ต้องหว่านดำ พืชนี้มีมากแต่ราคาต่ำ”

ดังนั้นเอกสารจีนในสมัยต่อมาจึงมีการบันทึกเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกัน หนึ่ง ปัญหาที่เป็นข้อถกเถียงของนักวิชาการชาวไทยคืออาณาจักรละโว้สามารถเข้ายึดครองอาณาจักรเขียนหรืออาณาจักรเขียนเข้ายึดครองอาณาจักรละโว้นั้นหากพิจารณาเฉพาะบันทึกเอกสารจีนจะอนุมานได้ว่าหลัวหู่หรือละโว้เข้มแข็งกว่า สามารถผนวกอาณาจักรเขียนเข้ามาได้ แต่เมื่ออาณาจักรอยุธยาก่อตั้งขึ้น ละโว้จึงถูกผนวกเข้าด้วยกันและเปลี่ยนสถานภาพจากอาณาจักรอิสระมาเป็นเมืองหนึ่งของอยุธยาแทน ซึ่งมีสาเหตุมาจากที่ตั้งของอยุธยาที่อยู่ในปากน้ำมากกว่า ดังนั้นศูนย์กลางการค้าของจีนจึงเป็นอยุธยาแทน

นอกจากนี้ในเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิงยังบันทึกตำแหน่งที่ตั้งของอาณาจักรละโว้ไว้ตรงกันว่าตั้งอยู่ทิศใต้ของอาณาจักรเขียนต่อมาเมื่อรวมเป็นอาณาจักรเขียนแล้วจึงมีการบันทึกว่าตั้งอยู่ทิศใต้ของอาณาจักรเงินล่าหรือเจนละ ซึ่งสันนิษฐาน

กันว่าอาณาจักรเจนละตั้งอยู่บริเวณเขตลุ่มน้ำโขงตอนกลาง เขตเมืองจำปาสัก ประเทศลาวและประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีเอกสารจีนบางฉบับระบุว่าด้านเหนือของอาณาจักรเขินหลัวมีพรมแดนติดต่อกับอาณาจักรเจียวจื่อ (เวียตนาม) ในอดีตอีกด้วย อย่างไรก็ตาม จากเอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิงที่บันทึกเรื่องราวย้อนหลังกลับไปในช่วงอาณาจักรละโว้ยังเป็นรัฐอิสระในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-16 ทำให้เห็นถึงตำแหน่งที่ตั้งที่แน่นอนสืบต่อมาจนจากเอกสารจีนราชวงศ์ชิ่งถึงหมิง สิ่งนี้ช่วยยืนยันข้อมูลให้แก่นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ศึกษาของไทยได้อีกด้วย ทั้งนี้ เอกสารจีนสมัยราชวงศ์หมิงยังบันทึกชื่อเรียกของอาณาจักรเขินและหลัวหู (ละโว้) ต่างกัน ดังเช่นในเอกสารจีนซูอู่โจวจื่อลู่กล่าวว่าอาณาจักรเขินมีชื่อเดิมว่าชื่อลู ซึ่งสันนิษฐานว่ามีที่มาจากสภาพพื้นดินที่แห้งแล้ง ส่วนอาณาจักรหลัวหู (ละโว้) มีชื่อเดิมว่าผัวหลัวซา ซึ่งคำว่า “ผัวหลัวซา” นี้ใกล้เคียงกับชื่ออาณาจักรโบราณที่บันทึกในพงสาวดารราชวงศ์สุยฉบับหลวง (สุยชู) โดย Siripaisarn and Boosabok (2018, p. 43) แปลไว้ว่า “รัฐชื่อลูที่ทิศตะวันออกติดกับรัฐปัวหลัวชื่อ ทิศตะวันตกติดกับรัฐผัวหลัวซัว” และมีบันทึกในประมวลพระราชกำหนดสมัยราชวงศ์ถัง (ทงเตียน) ความว่า “รัฐชื่อลูติดต่อสัมพันธ์มาแต่สมัยราชวงศ์สุย ทิศตะวันออกเป็นปัวหลัวซัว ทิศตะวันตกเป็นรัฐผัวซัว” Siripaisarn and Boosabok (2018, p. 49) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ว่าผู้บันทึกแต่ละยุคสมัยเกิดความคลาดเคลื่อนบันทึกชื่อของอาณาจักรต่างกันได้

ผู้วิจัยเห็นว่าจากการศึกษาบันทึกเกี่ยวกับอาณาจักรละโว้ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่งและหยวนสะท้อนให้เห็นถึงระบบบรรณาการที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของทั้ง 2 อาณาจักร ราชสำนักจีนมีธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเครื่องราชบรรณาการจากอาณาจักรต่างแดนไว้ชัดเจน และเมื่อรับเครื่องราชบรรณาการมาแล้ว ย่อมต้องแสดงอิทธิพลและอำนาจของตนในการปกป้อง ให้ผลประโยชน์ตลอดจนจัดการข้อพิพาทของอาณาจักรต่างแดนที่ตนดูแล รวมถึงอาณาจักรละโว้ ต่อมาในเอกสารจีนโบราณช่วงราชวงศ์หมิง แม้ว่าเหตุการณ์การเดินทางไปถวายเครื่องราชบรรณาการของอาณาจักรโบราณในไทยจะลดน้อยลง แต่ได้

มีการถ่ายทอดความรู้หรือเรื่องราวของอาณาจักรละโว้ไว้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีเนื้อหาที่แตกต่างกันบ้าง แต่สาระสำคัญที่กล่าวถึงความอุดมสมบูรณ์และความสัมพันธ์กับอาณาจักรโบราณใกล้เคียงกับละโว้ ยืนยันได้ว่าละโว้มีสถานภาพเป็นรัฐอิสระอยู่ช่วงเวลาหนึ่งและมีการติดต่อสัมพันธ์กับจีนเป็นเวลานาน ส่งผลให้ราชสำนักจีนให้ความสำคัญกับอาณาจักรนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

นักประวัติศาสตร์สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ได้จากเอกสารจีนที่เกี่ยวข้องกับอาณาจักรละโว้ พร้อมทั้งสามารถนำไปสอบทานกับเอกสารโบราณที่นักวิชาการชาวไทยบันทึกไว้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่าง นำไปสู่แนวทางการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมทั้งวงวิชาการไทยและจีนได้

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง ละโว้ในเอกสารโบราณจีน: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างละโว้และประเทศจีนในเอกสารโบราณและพงสาวดารจีน โดยได้รับเงินทุนอุดหนุนงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

References

- Boosabok, P. (2022). Chinese documents in the Ming and Qing dynasty related to Thai history during the period of Ayutthaya. *Journal of Arts and Thai Studies*, 44(1), 134-145. [in Thai]
- Chontawan, N. (2015). *Evolution from Lavo to Lopburi*. n.p. [in Thai]
- Historical Group Office of Literature and History. (2022). *Thai-Chinese relations from the document Yuan Ming Qing Dynasty*. Office of Literature and History, The Fine Arts Department. [in Thai]

- Huang, Ch., & Yu, D. (2016). *Information of Thailand in ancient Chinese documents* 《中国古籍中有关泰国资料汇编》. Beijing University Press.
- Chueamongkol, K. (2020). *China-Siam, the bond of friendship from Sukhothai to Rattanakosin* (2nd ed.). Siam Knowledge. [in Thai]
- Numtong, K. (2020). Evidence of Lanna kingdom in ancient Chinese manuscripts: Records of eight hundred Concubine Kingdom in Ming and Qing Dynasty manuscripts. *Chinese Studies Journal, Kasetsart University*, 13(2), 1-113. [in Thai]
- Prapagorn, P. (2023). Lawo in ancient Chinese manuscripts: A study of relationship between Lawo and China in ancient Chinese manuscripts and Chinese ancient documents. *Journal of Sinology*, 17(1), 87-107. [in Thai]
- Tian, Y. (2007). A study of the reunification of the Xian and Lawo kingdoms 《论暹与罗斛的合并》. *Crossroads: Southeast Asian Studies*, (5), 17-30.
- Siripaisarn, S., & Boosabok, P. (2018). *The Translation into Thai and study of ancient Chinese records relating to Thailand in connection with the maritime silk road research report*. Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre [Public Organisation]. [in Thai]
- Wongted, S. (2018). *Before there was Thainess in the Chinese Sampao in Ayutthaya*. http://www.matichonweekly.com/column/article_114302

Author

Puthep Prapagorn

Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Thepsatri Rajabhat University

Tel: 095-906-9896 E-mail: prapagornputhep@hotmail.com

พรรณพฤกษาและนานาสัตว์: บทบาทหน้าที่ในวรรณคดีอีสาน เรื่อง ลำนกกเต็นด่อน

Flora and Creatures: Characteristics in Northeastern Folktale “Lam Noktendon”

วัฒนชัย หมั่นยิ่ง¹ / วรารักษ์ เพ็ชรดี^{2*}

Watanachai Monying / Varark Phetdi

¹ รองศาสตราจารย์ นาวาโท ดร., สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Associate Professor Cdr. Dr., Thai Language Program, Faculty of Humanities, Naresuan University

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Thai Languages Program, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University

*Corresponding author's email: varark.p@ru.ac.th

Received: April 24, 2023

Revised: December 4, 2023

Accepted: December 15, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.34>

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาวรรณคดีอีสานประเภทลำเรื่อง นกกเต็นด่อน ปรีวรุด และเรียบเรียงโดยกวุดล อยู่ปาน กลุ่มงานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียกชื่อชนิด และบทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์ จากการศึกษาพบว่าลำนกกเต็นด่อนมีกลวิธีการเรียกชื่อพืชและสัตว์ 2 ลักษณะ คือ เรียกแบบเจาะจงชนิด และเรียกแบบไม่เจาะจงชนิด ในส่วนของบทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์พบ 4 ลักษณะ คือ เพื่อแสดงวิถีชีวิต เพื่อแสดงอารมณ์ เพื่อเป็นอนุภาคของสิ่งวิเศษ และเพื่อดำเนินเนื้อเรื่อง ทั้งนี้จากการศึกษาสันนิษฐานว่าผู้แต่งเลือกใช้พืชและสัตว์นานาชนิดเพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินเนื้อ

เรื่องที่น่าสนใจ มีวรรณศิลป์ สะท้อนอารมณ์ และแสดงภูมิรู้ของผู้แต่ง ซึ่งสะท้อนภาพวิถีชีวิตของผู้คนที่ยังช่วยบันทึกศัพท์เกี่ยวกับพืช และสัตว์ไว้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: บทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์, ถิ่นก่อก่อน, วรรณคดีอีสาน

Abstract

This research examines the northeastern folktale narrative titled “Lam Noktendon” by Puwadol Yoopan, a member of the Ancient Document Conservation Group at The Research Institute of Northeastern Art and Culture, Maha Sarakham University. The study aims to investigate the methods used to designate and characterize various flora and fauna within the narrative. It was found that “Lam Noktendon” utilizes two distinct approaches for identifying flora and fauna: specific nomenclature and non-specific nomenclature. The investigation identified four key characteristics regarding the roles and functions of these entities: representing a way of life, expressing emotions, assuming metaphorical significance, and advancing the narrative. Ultimately, the composer selectively employs diverse types of flora and fauna to enhance the narrative's appeal, demonstrate literary prowess, evoke emotional responses, and contribute to the preservation of associated vocabulary. This literary endeavor effectively reflects cultural practices while making a significant contribution to the preservation of flora and fauna terminology.

Keywords: characteristics of flora and creatures, Lam Noktendon, northeastern folktale

บทนำ

นกเต็นด่อน (นกกระเต็นเผือก) เป็นนิทานพื้นบ้านพบการกระจายของเรื่องอยู่ในประเทศลาวและแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ของประเทศไทย เรื่องนี้มีลักษณะเป็นชาดกนอกนิบาตในอดีตจึงนิยมใช้เทศน์ในช่วงเข้าพรรษา (Pagdee, 2008, p. 4) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาจากฉบับปริวรรตถ่ายถอดเป็นอักษรไทยโดยภูวดล อยู่ปาน ซึ่งปริวรรตจากต้นฉบับเอกสารโบราณ อักษรไทยน้อย 1 ผูก จำนวน 219 ลาน โดยเอกสารต้นฉบับเก็บรักษาอยู่ที่วัดมหาชัย (พระอารามหลวง) จังหวัดมหาสารคาม (Yoopan, 2019, p. 2)

เรื่องนกเต็นด่อนฉบับที่นำมาศึกษานี้แต่งด้วยคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทโคลงสารซึ่งเป็นโคลงโบราณนิยมใช้แต่งคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทนิทาน เนื่องจากมีท่วงทำนองที่เหมาะสมสำหรับการเล่า (ขับร้อง) โคลงสารเรื่องนกเต็นด่อนจึงเรียกอีกชื่อว่า ลำนกเต็นด่อน

เนื้อเรื่องลำนกเต็นด่อนแบ่งออกเป็น 6 บั้น (ตอน) คือ บั้นต้นลำนกเต็นด่อน บั้นพระบารมี บั้นท้าวกำพร้าว่าสง (เสื่อ, ผี (Yoopan, 2019, p. 149)) บั้นท้าวกำพร้าว่าพญาอินทรี บั้นท้าวกำพร้าว่านางสุชาดา และบั้นม้วนชาติ โดยมีเรื่องย่อ ดังนี้

บั้นที่ 1 บั้นต้นลำนกเต็นด่อน ในตอนต้นของเรื่องกล่าวถึงพระยานครสีมริดานามว่านางสุชาดา พรหมณ์ทำนายว่านางจะมีคู่ครองเป็นชายกำพร้าว่า จากนั้นเนื้อเรื่องกล่าวถึงท้าวกำพร้าว่าอาศัยอยู่กับย่าจำสวน วันหนึ่งท้าวกำพร้าว่าออกไปต้อนกไ้ด้นกเต็นด่อนมาตัวหนึ่ง ในตอนแรกท้าวกำพร้าว่าจะนำมาทำอาหารแต่นกเต็นด่อนร้องขอชีวิต โดยสัญญาว่าจะออกไปหาอาหารมาให้เพื่อตอบแทน วันหนึ่งขณะที่นกเต็นด่อนออกไปหาอาหาร ได้พบกับนกสัγκα (นกชนิดหนึ่งนกจำพวกนกแก้ว) จึงชวนมาอยู่ด้วยกัน ต่อมานกทั้งสองบินเข้าไปในวังพบนางสุชาดาและได้บรรยายความงามของท้าวกำพร้าว่าให้นางฟัง นางสุชาดาเมื่อได้ฟังจึงหลงรักท้าวกำพร้าว่า หลังจากนั้นนกเต็นด่อนกับนกสัγκαเมื่อกลับมาบ้านก็ได้บรรยายความงามของนางสุชาดาให้ท้าวกำพร้าว่าฟัง เมื่อได้ฟังท้าวกำพร้าว่าก็เกิดหลงรักจึงขอให้เข้าไปสู่ขอนางสุชาดาให้ เมื่อเข้ามาสู่ขอนางสุชาดา

พระยานครสีโกธรมากจึงเรียกสินสอดเป็นแก้ว แหวน เงิน ทอง ช้าง ม้า วัว ควาย ทาส ชายและหญิงอย่างละหนึ่งร้อย พร้อมทั้งให้สร้างสะพานเงินสะพานทองจากบ้านมายังวัง ทำให้ท้าวกำพร้าว้าเกิดความอับอายจึงเดินทางเข้าสู่ป่าพร้อมกับนกทั้งสองตัว

วันที่ 2 บั้นพระบารมี หลังจากท้าวกำพร้าว้าพร้อมกับนกเดินด่อน และนกส่งกาเดินทางเข้าป่า พระอินทร์ได้ให้พระวิสุกัมมะเนรมิตปราสาท อาหาร เสื้อผ้า และของวิเศษไว้ให้ เมื่อทั้งสามเดินทางมาพบจึงได้เข้าไปพักอาศัย ท้าวกำพร้าว้าได้ใช้ของวิเศษทำให้นกเดินด่อนกับนกส่งกากลายเป็นชายหนุ่มรูปงาม ทั้งสามจึงตกลงว่าจะเดินทางกลับไปหาย่า แต่ระหว่างทางพระอินทร์ดลบันดาลให้เดินหลงทาง

วันที่ 3 บั้นท้าวกำพร้าว้าฆ่าสวาง ท้าวกำพร้าว้า ท้าวเดินด่อน และท้าวส่งกาเดินทางหลงทางมาถึงเมืองสรวงแต่ไม่พบผู้คนอาศัยอยู่พบเพียงหีบใบหนึ่งอยู่กลางเมืองจึงเปิดหีบดู และได้พบนางคำหยาด นางได้เล่าเรื่องราวว่ามีสวางร้ายมากกินชาวเมือง พระยานครสรวงบิดาของนางเกรงว่านางจะถูกสวางทำร้ายจึงนำนางมาไว้ในหีบ ท้าวทั้งสามจึงช่วยกันฆ่าสวาง จากนั้นนำกระดูกของชาวเมืองมากองรวมกันแล้วชุบชีวิต พระยานครสรวงจึงขอให้ท้าวทั้งสามครองเมืองสรวง ท้าวกำพร้าว้าจึงให้ท้าวส่งกาอยู่ครองเมืองสรวง ส่วนตนกับท้าวเดินด่อนจะเดินทางต่อไป

วันที่ 4 บั้นท้าวกำพร้าว้าฆ่าพญาอินทรี ท้าวกำพร้าว้ากับท้าวเดินด่อนเดินทางต่อมาถึงยังเมืองอินทะปัตถาแต่ไม่พบผู้คนอาศัยอยู่ ระหว่างเดินสำรวจได้ขึ้นเสียงออกมาจากเสา จึงเจาะเสาดู และได้พบนางปัดทุมมา นางได้เล่าเรื่องราวว่ามีพญาอินทรีมากินชาวเมือง พระยานครอินทะปัตถาบิดาของนางเกรงว่านางจะถูกพญาอินทรีทำร้ายจึงนำนางมาไว้ในเสา ท้าวทั้งสองจึงช่วยกันฆ่าพญาอินทรี แล้วชุบชีวิตชาวเมือง พระยานครอินทะปัตถาจึงขอให้ท้าวทั้งสองครองเมืองอินทะปัตถา ท้าวกำพร้าว้าจึงให้ท้าวเดินด่อนอยู่ครองเมืองอินทะปัตถาส่วนตนขอเดินทางต่อไป จากนั้นท้าวกำพร้าว้าได้เดินทางไปต่อจนมาพบนกขี้ดี (นกทิดทื่อ) บินคาบงูอยู่ ท้าวกำพร้าว้าจึงปรบมือและร้องไล่ ทำให้มันตกใจปล่อยงูลงมา ท้าวกำพร้าว้าจึงใช้ของวิเศษชุบชีวิตงูและเสกให้เป็นคน ท้าวจึงมอบลูกแก้ววิเศษให้ ต่อมาท้าวกำพร้าว้าเดินทางต่อกลับมายังบ้านของตน และใช้ของวิเศษ

ทำให้ยากกลับมาเป็นสาวงาม หลังจากนั้นอยู่มาวันหนึ่งท้าวกำพร้าวได้ลอบเข้าไปหานางสุทธาและอยู่กินด้วยกันจนนางตั้งครรภ์ เมื่อพระยานครสีทราบจึงให้เพชมาดไปจับตัวมาฆ่า แต่เพชมาดกลับถูกท้าวกำพร้าวจับไว้ทั้งหมดเหลือรอดไปหนึ่งคน เพื่อให้ไปส่งข่าวพระยานครสี พระยานครสีจึงนำทหารไปรบกับท้าวกำพร้าวแต่ก็สู้ไม่ได้ ภายหลังท้าวกำพร้าวจึงยิงธนูเพื่อส่งข่าวบอกท้าวสังกาทับท้าวเต็นค่อนให้ยกทัพมาสู่ขอนางสุทธา

วันที่ 5 บั้นท้าวกำพร้าวขอนางสุทธา เมื่อท้าวสังกาและท้าวเต็นค่อนทราบเรื่องจึงยกทัพมาเจรจากับนางสุทธา พระยานครสีเมื่อเห็นกองทัพทั้งสองเมืองจึงยอมยกนางสุทธาให้ แต่มีข้อแม้ว่าต้องทำตามสัญญาที่ย่ำให้ไว้ ท้าวกำพร้าวจึงขอให้พระอินทร์ช่วย พระอินทร์จึงมาช่วย พระยานครสีก็ยอมยกนางสุทธาและบ้านเมืองให้ท้าวกำพร้าวปกครอง ท้าวกำพร้าว และนางสุทธาได้อยู่กินกันจนมีบุตร คือ ท้าวสุทธา ต่อมาท้าวกำพร้าวได้ยกเมืองให้นุตรปกครองแทน ภายหลังเมื่อท้าวกำพร้าวและนางสุทธาสิ้นอายุก็ได้ไปเกิดบนสวรรค์

วันที่ 6 บั้นม้วนชาติ กล่าวถึงการกลับชาติมาเกิดในสมัยพุทธกาลของตัวละครแต่ละตัว

จากการศึกษาเรื่องล้านกเต็นค่อนในเบื้องต้นพบว่ามีการใช้พืชและสัตว์ในการดำเนินเรื่อง โดยสร้างบทบาทหน้าที่หลายประการ เช่น การใช้เป็นตัวละคร ซึ่งตัวละครในงานบันเทิงคดีนี้ถือเป็นองค์ประกอบหลักองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินเรื่อง อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ (Soontherotoke, 2020, p. 44) ตัวละครในเรื่องนอกจากตัวละครเอกที่เป็นมนุษย์แล้ว ตัวละครประกอบส่วนหนึ่งใช้เป็นตัวสัตว์ เช่น นกเต็นค่อน นกสังกา อินทรี แม้ว่าตัวละครบางตัวจะเป็นภาพแทนของมนุษย์แต่ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้สัตว์ต่างชนิดกัน แม้ว่าจะเป็นสายพันธุ์เดียวกัน (เป็นนกเช่นเดียวกัน) ในบทบาทหน้าที่ที่หลากหลาย เช่น ใช้นกเต็นค่อนกับนกสังกาเป็นตัวละครฝ่ายดี และใช้อินทรีเป็นตัวละครฝ่ายร้าย นอกจากนี้ยังใช้พืชในบทบาทหน้าที่อื่น เช่น การใช้เป็นบทพรรณนาฉาก การใช้เป็น

บทพรรณานาอารมณ์ การใช้เป็นอาหาร ฯลฯ อยู่ตลอดทั้งเรื่อง ในประเด็นดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าพืช และสัตว์ในเรื่องลำนกเต็นต์ก่อนมีบทบาทหน้าที่หลายประการที่ช่วยในการดำเนินเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

พืชและสัตว์ชนิดต่าง ๆ ในวรรณคดีอีสานถูกใช้ในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน ดังเช่น พืชใช้เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่เหนือมนุษย์เพื่อช่วยให้มนุษย์ดำรงอยู่ และในทางกลับกันก็สามารถทำลายล้างมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน (Woradejnaiyana & Pengprapha, 2021, pp. 46-50) ในส่วนของสัตว์พบในลักษณะใกล้เคียงกับพืช เช่น ม้าใช้เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ (ด้านดี) รวมทั้งเป็นสัญลักษณ์ของศาสนา (Uttaranit & Hongsuwan, 2019, pp. 11-24) งูชวง (งูใหญ่) ใช้เป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายโดยเฉพาะในการทำลายล้างมนุษย์ (Woradejnaiyana & Hongsuwan, 2019, pp. 300-301) จากตัวอย่างการศึกษาพืช และสัตว์ในวรรณคดีอีสานข้างต้นชี้ให้เห็นว่าพืชและสัตว์ใช้เพื่อแสดงบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวกับพลังอำนาจทั้งด้านดีและไม่ดี ทั้งนี้ผู้วิจัย ตั้งข้อสังเกตว่า นอกจากด้านพลังอำนาจแล้วพืช และสัตว์ในวรรณคดีอีสานยังใช้ในบทบาทหน้าที่อื่น อีกดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการใช้พืชและสัตว์ในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีอีสานเรื่องลำนกเต็นต์ก่อน เพื่อทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์ในวรรณคดีอีสานเรื่องนี้ ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลหรือมีลักษณะร่วมกับวรรณคดีอีสานเรื่องอื่น อีกทั้งยังอาจจะช่วยให้เห็นมุมมองของชาวอีสานที่มีต่อพืชและสัตว์ซึ่งแสดงออกผ่านวรรณศิลป์เชิงวัฒนธรรมที่ช่วยแสดงอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนเฉพาะของท้องถิ่นอีสานได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเรียกชื่อนิคมและบทบาทหน้าที่ของพืช และสัตว์ในวรรณคดีอีสานเรื่องลำนกเต็นต์ก่อนที่ส่งผลต่อการดำเนินเนื้อเรื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล ผู้วิจัยใช้ข้อมูลหลักจากหนังสือ “ล่านกเต็นค่อน” เรียบเรียงโดยภูวดล อยู่ปาน ซึ่งปริวรรตจากต้นฉบับเอกสารโบราณ อักษรไทยน้อย 1 ผูก จำนวน 219 ลาน ล่านกเต็นค่อนแบ่งออกเป็น 6 บั้น จัดพิมพ์และเผยแพร่โดยกลุ่มงานอนุรักษ์เอกสาร โบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นข้อมูลหลัก

2. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็นการเรียกชื่อพืชและสัตว์ และการศึกษาบทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์

3. การนำเสนอผลการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวรรณคดีอีสานเรื่องล่านกเต็นค่อนผู้วิจัยได้ศึกษาใน 2 ประเด็น คือ การเรียกชื่อชนิด และบทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์ ซึ่งพบข้อมูล ดังนี้

1. การเรียกชื่อพืชและสัตว์

การเรียกชื่อพืชและสัตว์เป็นการแสดงออกถึงการรับรู้ และเรียกใช้ ใน การเรียกชื่อพืช และสัตว์ในล่านกเต็นค่อนพบ 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 เรียกแบบไม่เจาะจงชนิด

เรื่องล่านกเต็นค่อนพบคำเรียกแบบไม่เจาะจงชนิด 2 ประเภท ดังตัวอย่าง

1.1.1 คำเรียกพืชและสัตว์แบบไม่เจาะจงชนิดที่เป็นคำทั่วไป เช่น

ข้าว หมากรั้ว (ผลไม้) ดอกไม้ ฯลฯ ส่วนคำเรียกสัตว์แบบไม่เจาะจงชนิดที่เป็นคำทั่วไป เช่น ช้าง ไก่ สวก (ลูกอ๊อด) ฯลฯ โดยจากตัวอย่างเป็นลักษณะการเรียกชื่อพืชและสัตว์แบบไม่เจาะจงชนิดโดยใช้คำศัพท์ภาษาไทย (หรือภาษาถิ่นอีสาน) เช่น หมากรั้ว หมายถึง ผลไม้ ไม่ได้ระบุว่าเป็นผลไม้ชนิดใดหรือมีรสชาติอย่างไร อีกตัวอย่าง คือ สวก หมายถึง ลูกอ๊อด ซึ่งไม่ได้ระบุว่าเป็นลูกอ๊อดของกบหรือคางคก ฯลฯ การเรียกชื่อพืชและสัตว์ในลักษณะนี้เป็นการใช้คำที่เป็นศัพท์พื้นฐานช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้โดยง่ายแม้ไม่ระบุรายละเอียดหรือลักษณะพิเศษแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ที่เหมือนกันระหว่างผู้ประพันธ์กับผู้รับสาร

1.1.2 คำเรียกพืชและสัตว์แบบไม่เจาะจงชนิดที่เป็นคำยืม เช่น สาลี่

(ข้าว) กุดหนี่ (กล้วย) อาลันยา (ป่า) ฯลฯ ส่วนคำเรียกสัตว์แบบไม่เจาะจงชนิดที่เป็นคำยืม เช่น กุดโต (ไก่) อาชะโนย (ม้า) สักกุธา (นก) ฯลฯ โดยจากตัวอย่างพบลักษณะการเรียกชื่อพืช และสัตว์แบบไม่เจาะจงชนิดโดยใช้คำยืม ซึ่งมักจะเป็นคำยืมบาลีสันสกฤตเป็นหลักอันเนื่องมาจากอิทธิพลจากการรับศาสนาพุทธ อีกทั้งวรรณกรรมนิทานอีสานส่วนมากมักถูกทำให้เป็นชาดก (Punnatok, 2019, p. 179) จึงเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้พบภาษาบาลีสันสกฤตเข้ามาใช้ในงานวรรณคดีอีสาน โดยจากการศึกษาพบลักษณะเฉพาะของการเรียกชื่อพืชและสัตว์แบบไม่เจาะจงชนิดโดยใช้คำยืม 2 ลักษณะ คือ

1) คำที่ยืมบางคำแม้คำศัพท์เดิมจะมีความหมายเฉพาะ แต่เมื่อยืมมาแล้วจะใช้ในความหมายไม่เฉพาะเจาะจง เช่น สาลี่ หมายถึง ข้าวโดยทั่วไปไม่ได้หมายถึงข้าวสาลี่ซึ่งเป็นข้าวชนิดหนึ่ง

2) คำที่ยืมมักใช้คู่กับคำภาษาไทยหรือภาษาอีสาน เนื่องจากบางคำน่าจะเป็นคำที่ไม่ได้รับรู้หรือใช้กันโดยทั่วไป ผู้ประพันธ์จึงใช้กลวิธีในการซ่อนคำเพื่อให้ผู้อ่านทราบความหมายหรือคาดเดาความหมายได้จากบริบท เช่น กุดหนี่กล้วย มาจากคำบาลีสันสกฤตว่า กัถลี หมายถึง กล้วย ซ่อนกับคำว่า กล้วย เป็น กุดหนี่กล้วย

1.2 เรียกแบบเจาะจงชนิด

การเรียกแบบเจาะจงชนิดเป็นการเรียกพืชและสัตว์โดยระบุชนิดย่อยของสายพันธุ์ โดยในลํานกเต็นต์ค่อนข้างพบการเรียกแบบระบุรายละเอียดเจาะจงของพืช เช่น หมากรับ (ลูกสะบ้า) ดอกกะยอม (ดอกพะยอม) บัวจีแบ่ (บัวชนิดหนึ่ง) ฯลฯ ส่วนการเรียกแบบเจาะจงชนิดของสัตว์ เช่น ปลาฝา (ตะพาบ) เสือโคร่ง อีหลอ (จิ้งหรีดชนิดหนึ่ง) โดยจากตัวอย่างพบลักษณะการใช้คำเรียกพืชและสัตว์แบบระบุชนิดที่ช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายว่าหมายถึงพืชหรือสัตว์ชนิดใดทั้งยังช่วยให้เกิดจินตภาพตรงตามผู้ประพันธ์

นอกจากนี้พืชหรือสัตว์บางสายพันธุ์ที่ไม่มีชนิดย่อยหรือสายพันธุ์ย่อยหรือมีจำนวนน้อยไม่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปพบว่าผู้ประพันธ์ใช้กลวิธีการบ่งบอกลักษณะเฉพาะโดยการเติมคำขยายเพื่อระบุชนิด ตัวอย่างการเรียกแบบเจาะจงชนิดของพืช เช่น ข้าวหนึ่ง (ข้าวเหนียว) ดงกว้าง (ป่าขนาดใหญ่) ดวงหอม (ดอกไม้กลิ่นหอม) ส่วนการเรียกแบบเจาะจงชนิดของสัตว์ เช่น พลายช้าง (ช้างตัวผู้) นกน้อย ช้างถั่ว (ช้างหนุ่ม) ฯลฯ โดยจากตัวอย่างพบลักษณะการใช้คำขยายเพื่อช่วยระบุชนิดของพืชและสัตว์แบบเจาะจงเพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพตรงตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ ในการใช้คำขยายนี้นี้ช่วยจำกัดวงกว้างให้แคบลงมา เช่น ใช้คำว่า พลาย ซึ่งหมายถึงช้างตัวผู้มาขยายคำว่า ช้าง เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจว่าสัตว์ที่กล่าวถึงหมายถึงช้างตัวผู้โดยที่ไม่ต้องบรรยายรายละเอียดเพิ่มเติม หรืออธิบายวิธีการปรุงอาหาร เช่น ข้าวโดยใช้คำว่า หนึ่ง หรือ หนึ่ง มาขยายเพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าข้าวที่กล่าวถึงนี้หมายถึงข้าวที่ทำให้สุกโดยวิธีการนึ่ง ซึ่งหมายถึงข้าวเหนียว กลวิธีดังกล่าวนี้ช่วยให้ผู้รับสารและผู้ประพันธ์เกิดจินตภาพร่วมกันได้ตรงตามเจตนาของผู้ประพันธ์

2. บทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์

จากการศึกษาพบบทบาทหน้าที่แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ เพื่อดำเนินเนื้อเรื่อง เพื่อแสดงวิถีชีวิต เพื่อแสดงอารมณ์ และเพื่อเป็นอนุภาคของสิ่งพิเศษ ดังนี้

2.1 การใช้พืชและสัตว์เพื่อดำเนินเนื้อเรื่อง

ล้านกเต็นค่อนพบการใช้พืชและสัตว์เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งการจากการศึกษาพบ 5 บทบาท ดังนี้

2.1.1 ตัวละคร เช่น “บาก็ ยอยกเต้า คั่น (ที?) ไหลหลัว หคนก้อย เต็นแก้วเบ้งคู ค้อมว่า บาหคแล้ว เต็นค่อนเป็นคน สมไวคือ คั่งพรหมลงแค้น ... บาก็ พัดดำตั่ง หคอ่อนสังกา เลยเป็นคน ฮูปงามปานแค้น” (Yoopan, 2019, p. 44) จากตัวอย่างพบตัวละครที่เป็นสัตว์ คือ นกกระเต็นและนกสังกา ซึ่งถูกทำให้กลายเป็นมนุษย์ แม้ว่าตัวละครทั้งสองจะมีลักษณะเป็นบุคลาธิษฐานตั้งแต่ต้น ทั้งด้านการพูดคุย การแสดงความคิดเห็น การแสดงอารมณ์ แต่กายภาพของทั้งสองยังคงเป็นสัตว์ ผู้ประพันธ์จึงทำให้ทั้งสองกลายเป็นมนุษย์เพื่อช่วยในการดำเนินเรื่องต่อไปโดยเฉพาะในตอนท้าย (บันทึกภาพร่างของนางสุทธาดา) ที่ทั้งสองยกทัพมาช่วยท้าวกำพรา หากสัตว์ทั้งสองไม่ได้กลายเป็นมนุษย์และแต่งงานกับธิดาเจ้าเมืองต่าง ๆ อำนาจในการต่อรองเพื่อช่วยตัวละครเอกก็อาจจะลดลง

2.1.2 ปมปัญหา เช่น ตอนที่เข้าไปขอนางสุทธาดาแต่พระยานครสี ไม่ต้องการยกให้จึงตั้งเงื่อนไขสินสอด ความว่า “อาชาไนย คู่พันพอฮ้อย อันว่า ภูษโลช้าง พอพันฮ้อยคู่ ... จั่วสุพร้อม จ้วนมฮ้อยคู่ จริงเทอย ควายบ่น้อย พอฮ้อย คั่งเดียว ย่าฮย ... แล้วจึง หาอากล้วย เคือคำไชกาบ ผุงหมุกล้วย เลียนไว้ขอกกลาง ย่าฮย” (Yoopan, 2019, p. 36) จากตัวอย่าง ผู้ประพันธ์ใช้พืชและสัตว์หลากหลายชนิด โดยพืชและสัตว์ที่ผู้ประพันธ์ใช้ในตอนดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของมนุษย์ เช่น ใช้เป็นอาหาร ใช้เป็นพาหนะ ใช้ในการทำเกษตร ฯลฯ อันเนื่องมาจากเป็นตอนที่กล่าวถึงการสู่ขอจึงกำหนดสินสอดเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเลี้ยงชีพในอนาคต ในส่วนนี้ช่วยชี้ให้เห็นทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบการดำรงชีพของมนุษย์ที่ต้องพึ่งพาพืชและสัตว์

2.1.3 ฉาก ล้านกเต็นค่อนพบการใช้พืชและสัตว์ในการบรรยายฉาก 2 ประเภท ดังนี้

ก. จาคที่เป็นเวลา

ล้านกเต็นค่อนใช้พืชและสัตว์ในการบรรยายจาคที่เป็นเวลา เช่น การบอกช่วงเวลาเข้าโดยใช้สัตว์ ความว่า “พอเมื่อ ราตรีค้อย สอยวอยใกล้รุ่ง มาแล้ว ไก่ก็ ตบปีกส้อง ขันทำทั่วเมือง” (Yoopan, 2019, p. 20) อีกตอนหนึ่งเป็นการใช้พืชเพื่อบอกระยะเวลา ความว่า “ส่วนอันว่า สมควรเจ้า อินทร์แบ่งบ่เหลียวเบ้ง อยู่ทาง เคี้ยวหมาก แล้ว ไยเล่นย่านตน” (Yoopan, 2019, p. 86) จากตัวอย่างทั้งสอง พืชและสัตว์ถูกนำมาใช้เป็นจาคที่แสดงช่วงเวลาและระยะเวลา แสดงให้เห็นถึงความผูกพันของมนุษย์กับธรรมชาติที่เป็นที่รับรู้อย่างดี เช่น ไก่มักจะขันในช่วงเช้า ระยะเวลาเคี้ยวหมากตั้งแต่ต้นจนหมากจืด

ข. จาคที่เป็นสภาพแวดล้อม

ในเรื่องล้านกเต็นค่อนพบการใช้พืชและสัตว์ในการบรรยายจาคที่เป็นสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ความว่า “อันว่า สะพังกว้าง อุทะกังใสส่อง มีทั้ง กบเขียด ส้อง แคนน้ำซั่วแซว มีทั้ง ปูปลาพร้อม หอยปิงหน่วยใหญ่ มีทั้ง หอยกิบก็ หอยกว้าง หน่วยงาม มีทั้ง ปลาฝาพร้อม แมงอิดาเหนียวอ้อม ก็มี มีทั้ง เต่าเลกึ่ง ทั้งเข้ไล่ปลา มีทั้ง ปลาพวงพร้อม กินไคแหนจอก ปลาปากบ่อน กินไค้ดอกจาน ... ทั้งปลาคุคคั้น ในตม แคนเขียด ปลาค่อกั๊ว คะยงเต้นออกมา มีทั้ง ปลาเซียมบ่อน มังกรกบท้าย มีทั้ง ปลาว่าไค้ ไปชันหลิบหิน มีปลาบิกน้อย เป็นพื้งนำแม่ หมูปลาห้าซ้อย เหลือลั่นแต่ปลา ... บัวทอง ลั่น บัวคำไขกาบ บัวจีแบ่ ขาวแหล่หมุ่นอ่อน มีทั้ง บัวเงินพร้อม สุธะพิพวงที่มีทั้ง ดอกสุปนากน้อย เหลืองเข้มดั่งคำ มีทั้ง มาลาเสียง นิละบลหอมอ่อน แท้แล้ว” (Yoopan, 2019, pp. 21-22) จากตัวอย่างเป็นการบรรยายธรรมชาติทั้งพืชและสัตว์ โดยจาคดังกล่าวเน้นความงามของธรรมชาติที่ถูกตกแต่งด้วยจิตของมนุษย์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้พืชและสัตว์ที่เป็นที่รู้จักอีกทั้งยังเป็นพืชและสัตว์ที่มีความงดงามตามความนิยม มาร้อยเรียงเพื่อให้เกิดความงามทางจินภาพและเสียง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการบรรยายธรรมชาติที่เสมือนจริง แต่ไม่ใช่ธรรมชาติที่มีอยู่จริง

2.1.4 ภาพพจน์ เช่น บทชมความงามของนางสุธาดา ความว่า “เลิบบ่อนน้อย แดงเข้มคั่งฟาง พี่เฮย นางนั้น แขนกลมสวย เสมองาช้างถ้าว” (Yoopan, 2019, p. 29) อีกตอนหนึ่งแสดงภาพพจน์แบบอุปลักษณ์ ความว่า “ข้อยนี้ คือคั่งกาคำ ซ้าย เทียมหงส์ก็ยืนยาก” (Yoopan, 2019, p. 83) จากตัวอย่างพบว่าพืชและสัตว์ ถูกนำมาใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อก่อให้เกิดจินตภาพตามผู้ประพันธ์ พืชและสัตว์ที่ถูกนำมาใช้เปรียบเทียบเป็นสิ่งที่รู้จักเป็นอย่างดีทั้งผู้ประพันธ์และผู้รับสารทั้งยังมีทัศนะเช่นเดียวกัน เช่น สีแดง (โทนสีแบบฟาง) คือ ความงาม งามข้างคือความงาม กา คือ ความต่ำต้อย หงส์คือความสูงส่ง

2.1.5 สำนวน เช่น ผู้แต่งต้องการจะสื่อสารว่าอย่าบังคับจิตใจ คนอื่นให้ทำตามที่ใช้สำนวนในการสื่อสาร ความว่า “อันว่า ควายบ่กินหญ้า แสนสิคมก็ หากช่าง ช้างบ่กินเลาคา ค่อมหงศู้อย่า ชาติที่ หงส์ผายฟ้า ลิงเล่นบวกลวายเป็นล้อ สั่งว่า เล็งเล็งเว้า งามยากบ่” (Yoopan, 2019, p. 88) จากตัวอย่างพืชและสัตว์ถูกนำมาใช้ในการอธิบายความโดยใช้ความหมายแฝงสื่อสารแทน สำนวนดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่รับรู้กันโดยทั่วกระถึงถึงปัจจุบันเทียบได้กับสำนวนว่า “อย่าข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า” แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ถึงธรรมชาติของสัตว์แม้ว่าหญ้าจะเป็นอาหารแต่เมื่อไม่ต้องการก็ไม่ควรไปบีบบังคับให้ทำตามความประสงค์ของตน

2.2 การใช้พืชและสัตว์เพื่อแสดงวิถีชีวิต

ถ้านกเดินค่อนพบการใช้พืชและสัตว์ที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต 9 บทบาท ดังนี้

2.2.1 การพนัน เช่น ตอนที่ท้าวกำพร้าพนันเล่นสละบ้า ความว่า “ท้าว นั้น อายุได้ เจ็ดปีขึ้นใหญ่มา แท้แล้ว ท้าวก็ เก็บหมากบ้า มาเล่นแอบมือ แต่นั่น ผุ่งเด็กน้อย ทั้งหลายมาจวบ เขาก็ ขวนอ่อนน้อย ชายให้แต่พนันเป็น คັນว่า ชาวตูแพ้ สีเอาควายนามด้อยหนึ่ง จริ่งแล้ว ผีว่า ท่านหากแพ้ ตูสิให้เครื่องกิน แท้แล้ว” (Yoopan, 2019, p. 19) จากตัวอย่างเป็นการใช้พืช คือ ลูกสะบ้า เป็นเครื่องมือในการทำพนันกัน ซึ่งผลการแพ้ชนะในการพนันครั้งนี้ก็ไม่ได้สร้างปมปัญหาหรือจุดวิกฤต

ให้กับเรื่อง แต่มีประโยชน์ในการสร้างภาพลักษณ์ให้ตัวละครเอกในฐานะตัวละคร วีรบุรุษที่เป็นผู้เก่งกาจเท่านั้น

2.2.2 อาหาร เช่น ในตอนที่ท้าวกำพริ้วขณะพนันแล้วได้อาหาร ความว่า “ท้าวก็ ได้อ้อข้าว สัพพะสิ่งปลูกลา ทั้งแกงเอาะ สุกยามีพร้อม” (Yoopan, 2019, p. 20) อีกตอนหนึ่งในตอนที่ท้าวกำพริ้วได้นกเต็นด่อนกลับมาบ้านได้ให้อาหารนก ความว่า “เมื่อนั้น บากีไปเอาข้าว ทั้งปลาบือนมาม นกก็ กินอิ่มแล้ว อยู่ใช้ปีกกาง แท้แล้ว” (Yoopan, 2019, p. 23) จากตัวอย่างทั้งสองข้างต้นพบว่าอาหารที่ถูกกล่าวถึง มีทั้งพืชและสัตว์นอกจากนี้อาหารนั้นนอกจากจะเป็นอาหารมนุษย์แล้วก็ยังเป็นอาหาร ของสัตว์อีกด้วย

2.2.3 เครื่องมือสื่อสาร เช่น ในตอนที่ท้าวกำพริ้วเขียนสารหานางสุดซาดา ความว่า “สารนี้ ชื่อว่าสารสร้อย ข้อย้ายผู้อยู่ไกล สารพอย พระไทไกล พระทัด หัดทะบาทราชคม สมกับด้วย ไบลานแบ่งสาร มาถึงน้องนาถ” (Yoopan, 2019, p. 31) จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการใช้พืช คือ ใบของต้นลานเป็นเครื่องมือในการ สื่อสาร ซึ่งในอดีตนั้นการจารอักษรลงใบลานเป็นการสื่อสารที่นิยมและแพร่หลาย พบได้โดยทั่วไปทั้งยังสามารถเก็บรักษาถ่ายทอดหรือส่งต่อ ได้อีกด้วย การใช้พืช เป็นเครื่องมือสื่อสารนี้แสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาธรรมชาติอีกประการหนึ่ง

2.2.4 ที่อยู่อาศัย เช่น ในตอนที่ย้ายจะไปสู่ขอนางสุดซาดา ความว่า “ยาก็ บายเอาผ้า สะไบมาพาดบา ทั้งเล่า พายช้าน้อย ลงห้องดูบดอง” (Yoopan, 2019, p. 34) อีกตอนหนึ่งในตอนที่ท้าวกำพริ้วเข้าป่า ความว่า “เห็นแต่ ท้าวกำพริ้ว นอนค้าง แควไพร” (Yoopan, 2019, p. 42) จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการใช้พืชเป็นที่อยู่อาศัย ทั้งการนำส่วนของพืช คือ ใบ (ตอง ในภาษาอีสานหมายถึงใบไม้) มาสร้างเป็นที่พัก อาศัย (สันนิษฐานว่าทำเป็นหลังคาและฝาผนัง) หรือการเข้าไปพักอาศัยอยู่ในป่าซึ่งถือว่าเป็นที่พักพิงเช่นกัน พืชที่ถูกนำมาใช้เป็นที่อยู่อาศัยนี้ยังช่วยแสดงสถานะของตัวละครได้อีกด้วย เช่น ย่าของท้าวกำพริ้วอาศัยอยู่ในดูบดอง (ดูบ หมายถึง กระโจม คำว่า

ดูตอจิงหมายถึงกระท่อมที่สร้างด้วยใบไม้ (อาจจะเป็นหญ้าคาหรือใบไม้อื่น ๆ)) แสดงให้เห็นถึงฐานะที่ยากจนหรือลำบากของตัวละคร

2.2.5 ศิลปกรรม เช่น ในตอนที่ท้าวกำพร้ากล่าวอาลัยต่อปราสาทที่เคยพักอาศัย ความว่า “*ฝูงหมู่สุปนากเกี้ยว คำเจ้าก็อยู่ดี แต่ท่อน ค่อยอยู่ดีเสีย หงส์คำเฝ้า ปีกคูโขงเจ็ดปีก ภูษย*” (Yoopan, 2019, p. 46) อีกตอนหนึ่งในตอนที่พระยาธิชมความงามของฮางฮอด (รางวัลสำหรับใช้รดน้ำในพิธีต่าง ๆ) ความว่า “*หลังดู ลินคำเหลื่อม มังกอนสุปนาก ... อันว่า ลินเงินนั้น พญาหงส์เหียนปีก*” (Yoopan, 2019, p. 128) จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นศิลปกรรมด้านการแกะสลักหรือลายปั้น เช่น นาคหงส์ ฯลฯ แม้ว่านาจะเป็นสัตว์ในจินตนาการแต่น่าจะได้รับอิทธิพลหรือแรงบันดาลใจจากสัตว์ที่มีอยู่จริง คือ งู อีกทั้งความหมายในภาษาบาลีสันสกฤตยังหมายถึงงูใหญ่เช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงรวมนาไว้ในกลุ่มของสัตว์ด้วย อีกทั้งศิลปกรรมขอมมีความวิจิตรพิสดารไปกว่าปกติ เช่น หงส์ในงานศิลปกรรมกึ่งดงามเหนือหงส์จริงมีเพียงเค้าโครงของร่างกายที่คล้ายคลึงกัน นาคก็เช่นเดียวกัน ดังนั้น นาคและหงส์นี้จึงแสดงให้เห็นถึงการใช้สัตว์เพื่อสร้างสรรค์ความงามอันวิจิตรเหนือธรรมชาติที่มีที่มาจากธรรมชาติ

2.2.6 เครื่องประดับ เช่น ในบทพมโหมนางคำหยาด ความว่า “*กับทั้ง ทัดดอกไม้ว คำเข็มสู่นาง*” (Yoopan, 2019, p. 53) อีกตอนหนึ่งในตอนที่บรรยายฉากอาบน้ำ ความว่า “*มีทั้ง น้ำดอกไม้ว ประสงค์ล้างเหงื่อไคล*” (Yoopan, 2019, p. 90) จากตัวอย่าง พบการใช้พืชเพื่อประดับตกแต่งให้เป็นที่น่าพึงพอใจไม่ว่าจะจากตนเองหรือผู้อื่น เครื่องประดับนี้รวมทั้งที่สัมผัสได้ด้วยรูป (มองเห็น) หรือสัมผัสได้ด้วยกลิ่น เนื่องจากเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ใช้เพื่อทำให้เกิดความน่าพึงพอใจในตนเองทั้งสิ้น ในเรื่องนี้ผู้ประพันธ์ใช้ดอกไม้เป็นเครื่องประดับทั้งรูปและกลิ่น ซึ่งดอกไม้นี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่สวยงามและมีกลิ่นเป็นที่พึงพอใจ

2.2.7 ใช้เป็นเชื้อเพลิง เช่น ในตอนที่ท้าวเดินค่อนจุตไฟล่ออินทรี ความว่า “*เจ้า (ก็?) เก็บหมู่ไม้ว กองขึ้นจุตเผา พี่ท่อน*” (Yoopan, 2019, p. 61) จาก

ตัวอย่าง พบการใช้พืชเพื่อเป็นเชื้อเพลิงในจุดประสงค์เพื่อกำจัดภัยอันตราย แม้ว่า การก่อไฟดังกล่าวจะเป็นการเรียกศตฺรมา แต่การเรียกศตฺรมาในที่นี้เป็นการหลอกล่อ เพื่อกำจัด ดังนั้นการที่ผู้ประพันธ์ใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิงย่อมแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของมนุษย์ ที่พึ่งพาธรรมชาติในอีกวัตถุประสงค์หนึ่ง

2.2.8 เครื่องประกอบพิธีกรรม เช่น ในตอนที่ท้าวกำพร้า

ยกขึ้นมากไปสู่นางสุดซาดา ความว่า “พึงยิน ควงควงทอง หอยสังข์ดีป่าว” (Yoopan, 2019, p. 126) อีกตอนหนึ่งในตอนที่เหล่านางฟ้ามาไหว้จุฬามณี ความว่า “ฝูงหมู่ นางแมน ไหว้เจดีย์มหาธาตุ ถวายดอกไม้ ประนมมือสูนาง” (Yoopan, 2019, p. 135) จากตัวอย่าง พบการใช้พืชและสัตว์เพื่อเป็นเครื่องประกอบพิธีกรรม ทั้งเพื่อ สร้างความบันเทิงหรือบรรยายกาศที่เข้มข้น เช่น การเป่าสังข์ หรือเพื่อความมงคล เช่น ใช้ดอกไม้ ลักษณะเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ใช้พืชและสัตว์เป็นส่วนหนึ่งของ พิธีกรรมที่ตนประกอบโดยมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน

2.2.9 ยานพาหนะ เช่น ในตอนที่พระยานครสีให้ทหารไปสืบข่าว

ความว่า “ลัดขึ้นม้า แล่นแล่เล้งไป ... ก็ลงจากม้า ประนมมือคอยถาม” (Yoopan, 2019, p. 107) อีกตอนหนึ่งในตอนที่พระยานครสีกลับเข้าวัง ความว่า “พระก็ เสด็จจากช้าง เลยขึ้นสู่หอ แท้แล้ว” (Yoopan, 2019, p. 112) จากตัวอย่าง พบการใช้สัตว์ คือ ช้างและ ม้าเป็นยานพาหนะ ซึ่งสัตว์ทั้งสองชนิดนี้ปรากฏชื่ออยู่ในหลายตอน การใช้ช้างและม้า เป็นยานพาหนะนั้นนอกจากจะทุนแรงของมนุษย์แล้วยังเป็นสัตว์ที่มีความสง่างาม ในทศนะของมนุษย์ ผู้ที่จะสัญจร โดยใช้ช้างหรือม้าเป็นพาหนะได้จะต้องเป็นผู้ที่มี อำนาจหรือมีสถานะที่สูงส่งกว่าปกติ ดังนั้นสัตว์ที่ถูกนำมาใช้นี้ย่อมช่วยแสดงสถานะ ของตัวละครในเรื่องว่ามีสถานะอย่างไร

2.3 การใช้พืชและสัตว์เพื่อแสดงอารมณ์

เรื่องเล่าก่อนตอนพบการใช้พืชและสัตว์ที่ใช้แสดงอารมณ์

2 บทบาท ดังนี้

2.3.1 ครำครวญ เช่น ในตอนที่ท้าวกำพร้าว้งต้องเดินทางเข้าป่า

ความว่า “ฟังยิน อีหลอฮ้อง แกรมหม่อหลอ ฟุ่นเยอ แชวแซวเสียง อยู่นันเนื่องฮ้อง ฟังยิน เป็ดป่องฮ้อง เกิงคว่อนวอน ฟุ่นเยอ คีแก่ แก้อันฮ้อง ปลายไม้ฮ้อเสียง แลเยอ” (Yoopan, 2019, p. 40) จากตัวอย่าง ผู้ประพันธ์ใช้สัตว์เพื่อสร้างบรรยากาศในเรื่อง ให้วังเวงโดดเด่น เช่น เสียงเสียงอีหลอ (จิ้งหรีดชนิดหนึ่ง) เสียงเป็ดป่อง (นกเป็ดน้ำ) เสียงนกเค้า สัตว์ที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้นี้เป็นสัตว์ที่ส่งเสียงแล้วเกิดความวังเวงในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศให้วังเวงโดดเด่น สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่ตัวละครต้องออกผจญภัยในป่า

2.3.2 รัก เช่น ในตอนที่เหล่าสตรีเมืองสรวงเห็นความงามของ

ท้าวทั้งสามจึงนำดอกไม้มามอบให้ ความว่า “ขอให้ เอาดอกไม้ พระอวนน้องยื่นถวาย แด่ท่อน” (Yoopan, 2019, p. 56) อีกตอนหนึ่งในตอนที่นางปัดทุมมาเตรียมอาหารไว้ต้อนรับทั้งสองท้าวที่ไปปราบอินทรี ความว่า “เจ้าจง เกี้ยวหมากท่อน พลุน้องหาก บ่งาม ... มีทั้ง สีเสียดก้อน หมากเสียดปูนผง มีทั้ง ยาจีข้าง พระอวนบ่ช่างชอย แท้แล้ว ... อันว่า ผูกหมากน้อง บ่ทันเคี้ยวก็หากแดง พี่แล้ว” (Yoopan, 2019, pp. 72-73) จากตัวอย่าง เป็นการใช้พืชเพื่อแสดงความรักทั้งการใช้พืชที่มีรูปร่างและกลิ่นเป็นที่พึงพอใจ เช่น ดอกไม้ หรือการใช้พืชที่เป็นอาหารเพื่อต้อนรับ เช่น หมาก พลุ ยา เหล่านี้ล้วนใช้พืชเพื่อแสดงความรักและเพื่อให้อีกฝ่ายพึงพอใจเช่นกัน

2.4 การใช้พืชเพื่อเป็นอนุภาคของสิ่งวิเศษ

ในเรื่องล้านก่อดั้นก่อนมีการใช้พืชเพื่อเป็นสิ่งวิเศษ เช่น ในตอนที่นกเด็นค่อนไปเจอชมพู ความว่า “ย่ำก็ บายเอาได้ ชุมพูชิมเบ้ง ลดฮ่วงเฮ้า เกิงเท่าฮ่วง หอม ย่ำก็ เลยหายเสียง โรคาแสนลิ่ง คือว่า เจ็บดูเคี้ยว เอ็นน้อยใหญ่หลวง หายทั้ง มัวดาเผ่า เมหาห้วยสว่าง ก็เพื่อ ลดหมากไม้ ชุมพูแก้วช่วนคิง แท้แล้ว” (Yoopan, 2019, pp. 23-24) อีกตอนหนึ่งในตอนที่ท้าวกำพร้าว้งชุบชีวิตชาวเมืองอินทะปัตถา ความว่า “บาก็ บายเอาไม้ค่อนเท้า ปลายชีบนาน” (Yoopan, 2019, p. 70) จากตัวอย่าง

พบการใช้พืชแบบระบุชนิด คือ ชมพูในอนุภาคของยาวิเศษที่ทำให้หายจากโรคภัย และการใช้พืชแบบไม่ระบุชนิด คือ ไม้เท้าวิเศษในอนุภาคของสิ่งวิเศษขุบชีวิต

อภิปรายผล

วรรณคดีอีสานเรื่องล้านก่เดินก่อนมีการเรียกชื่อพืชและสัตว์ 2 รูปแบบ คือ การเรียกแบบไม่เจาะจงชนิดและการเรียกแบบเจาะจงชนิด โดยการเรียกแบบไม่เจาะจงชนิดมี 2 กลวิธี คือการใช้คำศัพท์ทั่วไปและการใช้คำยืม โดยการเรียกแบบไม่เจาะจงชนิดนี้ช่วยให้เกิดจินตภาพที่หลากหลาย ไม่จำกัดว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์สายพันธุ์ใดในชนิดนั้น ๆ ส่วนการเรียกแบบเจาะจงชนิดเป็นการเรียกพืชพืชและสัตว์ตามสายพันธุ์ย่อยในแต่ละชนิดและบรรยายละเอียดของแต่ละสายพันธุ์ซึ่งช่วยให้ผู้รับสารเกิดจินตภาพได้ตรงตามกับผู้ประพันธ์ แต่ทั้งนี้การเรียกแบบเจาะจงชนิดผู้รับสารกับผู้ประพันธ์ต้องมีการรับรู้ที่เหมือนกันเพราะหากการรับรู้ต่างกันก็จะทำให้ไม่สามารถสื่อสารกันได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

ในด้านบทบาทหน้าที่ในล้านก่เดินก่อนพบ 4 กลุ่มใหญ่ คือ การใช้พืชและสัตว์เพื่อบำเนนเนื้อเรื่อง การใช้พืชและสัตว์เพื่อแสดงวิถีชีวิต การใช้พืชและสัตว์เพื่อแสดงอารมณ์ และการใช้พืชและสัตว์เพื่อเป็นอนุภาคของสิ่งวิเศษ ดังนี้

กลุ่ม 1 การใช้พืชและสัตว์เพื่อบำเนนเนื้อเรื่อง เป็นการใช้พืชและสัตว์ในองค์ประกอบและกลวิธีการประพันธ์พบการใช้ 5 บทบาท คือ 1) ใช้เป็นตัวละครพบทั้งตัวละครฝ่ายดีและตัวละครปรปักษ์ โดยสัตว์ที่ถูกใช้เป็นตัวละครนี้เป็นสัตว์ที่มนุษย์เป็นผู้กำหนดทัศนะว่าสัตว์นั้นดีหรือร้าย 2) ใช้เป็นปมปัญหาพบว่าพืชและสัตว์ถูกนำมาสร้างเป็นปมปัญหาเพื่อให้ตัวละครเอกแก้ปัญหาและดำเนินเรื่องมาสู่จุดสิ้นสุด 3) จากพบว่ามีการใช้พืชและสัตว์ในการพรรณนาจากทั้ง 2 ประเภท คือ จากที่เป็นเวลาและจากที่เป็นสภาพแวดล้อม โดยพืชและสัตว์ในจากนี้ช่วยในการดำเนินเรื่องและสื่ออารมณ์ 4) ภาพพจน์พบว่ามีการใช้พืชและสัตว์ในภาพพจน์แบบอุปมาและอุปลักษณ์เพื่อขยายความในสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ ทั้งนี้การใช้พืชและสัตว์

ในลักษณะดังกล่าวช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอ และ
 5) สำนวน พบการใช้พืชและสัตว์เพื่ออธิบายสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอโดย
 ไม่ต้องอธิบายความกำกับแต่ใช้สำนวนเป็นตัวช่วย

กลุ่ม 2 การใช้พืชและสัตว์เพื่อแสดงวิถีชีวิต เป็นการใช้พืชและสัตว์สะท้อน
 วิถีชีวิตของผู้คนลงในงานวรรณกรรม ซึ่งจากการศึกษาพบ 9 บทบาท คือ ใช้เป็น
 เครื่องมือในการพนัน ใช้เป็นอาหาร ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ใช้แสดง
 ศิลปกรรม ใช้เป็นเครื่องประดับ ใช้เป็นเชื้อเพลิง ใช้เป็นเครื่องประกอบพิธีกรรม และ
 ใช้เป็นยานพาหนะ บทบาทข้างต้นที่กล่าวมานี้ล้วนสะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์นั้น
 ต้องพึ่งพาพืชและสัตว์ในด้านต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพและเพื่อความพึงพอใจของตน

กลุ่ม 3 การใช้พืชและสัตว์เพื่อแสดงอารมณ์ เป็นการใช้พืชและสัตว์ในการ
 แสดงอารมณ์ของตัวละครซึ่งพบ 2 อารมณ์ คือ คร่ำครวญและรัก ทั้งสองอารมณ์นี้
 สื่อสารโดยใช้พืชและสัตว์ในทัศนะของมนุษย์ในการสื่อสาร ทั้งนี้พืชและสัตว์ที่ถูก
 นำมาใช้กลายเป็นสัญลักษณ์ของอารมณ์ เช่น ดอกไม้ เป็นสัญลักษณ์ของความรัก

กลุ่ม 4 การใช้พืชและสัตว์เพื่อเป็นอนุภาคของสิ่งวิเศษ เป็นการใช้พืชแสดง
 ความต้องการของมนุษย์เช่น เป็นยารักษาโรคหรือช่วยฟื้นคืนชีวิต อนุภาคของสิ่งวิเศษ
 นี้อาจมาจากสรรพคุณของพืชที่มนุษย์ใช้เป็นยาโดยนำความสามารถนั้นมาสร้างเป็น
 ของวิเศษตามจินตนาการของตน

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของ Uttaranit and Hongsuwan (2019, pp. 11-24) และ Woradejnaiyana and Hongsuwan (2019, pp. 300-301) บางประการ โดยเฉพาะประเด็นที่กล่าวว่าพืชและสัตว์ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของทั้งความคิดและความชั่วร้าย ซึ่งอาจจะช่วยเหลือหรือทำลายมนุษย์ก็ได้ ทั้งนี้อย่างไรก็ตามผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้ศัตรูตามธรรมชาติของมนุษย์ เช่น นกอินทรีที่เป็นศัตรูของมนุษย์เพราะมักจะกินสัตว์อาทิ ไก่ที่มนุษย์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร ในทางกลับกันมนุษย์เลือกใช้สัตว์ที่ตนมีทัศนะว่าสวยงาม เช่น นกกระเรียน นกแก้ว เป็นตัวละครฝ่ายดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะการยอมรับและเลือกใช้สัตว์บางชนิดมาเป็นสัญลักษณ์

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์ในวรรณคดีอีสานเรื่อง
 ลำนกเต็นตอนช่วยชีให้เห็นว่ามนุษย์กับพืชและสัตว์นั้นอยู่ในร่วมกัน โดยมีมนุษย์เป็นผู้
 กำหนดใช้พืชและสัตว์ให้เป็นหรือมีหน้าที่ตามที่มนุษย์ปรารถนาเพื่อตอบสนอง
 ความต้องการของตน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ยังต้องพึ่งพาพืชและสัตว์ในด้าน
 ต่าง ๆ อยู่จวบจนปัจจุบัน นอกจากนี้การใช้พืชและสัตว์ยังมีวัตถุประสงค์ในการดำเนิน
 เนื้อเรื่องของงานวรรณกรรมให้มีความน่าสนใจ มีวรรณศิลป์ที่ไพเราะ สร้างความ
 สะเทือนอารมณ์ และยังช่วยแสดงภูมิรู้ของผู้แต่งซึ่งสะท้อนภาพพืชและสัตว์ที่ปรากฏ
 ในเนื้อเรื่อง

ข้อเสนอแนะ

นอกจากการศึกษารวบรวมเรียกชื่อชนิด และบทบาทหน้าที่ของพืชและสัตว์
 สามารถศึกษาเรื่อง ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนการใช้ภาษา ฯลฯ เพิ่มเติม

References

- Pagdee, S. (2008). *Nokkratendon: An analysis of beliefs and social reflection picture*
 [Thesis]. Naresuan University. [in Thai]
- Punnotok, T. (2019). *Comparative analysis of regional literature* (6th ed.).
 Ramkhamhaeng University Press. [in Thai]
- Punnotok, T. (2020). *North-eastern Thai literature* (6th ed.). Ramkhamhaeng
 University Press. [in Thai]
- Soontherotoke, S. (2020). *Literary appreciation* (3rd ed.). Ramkhamhaeng University
 Press. [in Thai]
- Uttaranit, P., & Hongsuwan, P. (2019). Horses in I-san literature: Roles and cultural
 meanings. *Journal of Graduate Study in Humanities and Social Sciences*,
 5(2), 1-28. [in Thai]

- Woradejnaiyana, K., & Hongsuwan, P. (2019). Snake in Isan literature: Metaphors and cultural interpretation. *Humanities and Social Sciences*, 36(3), 278-303. [in Thai]
- Woradejnaiyana, K., & Pengprapha, P. (2021). Plants: Motifs in Isaan folktales and the study of cultural meanings. *Silpakorn University Journal*, 41(6), 41-52. [in Thai]
- Yoopan, P. (2019). *Lam Noktendon*. Ancient Document Conservation Group, The Research Institute of Northeastern Art and Culture, Maha Sarakham University. [in Thai]

Authors

Watanachai Monying

Thai Language Program, Faculty of Humanities, Naresuan University
99 Moo 9 Phitsanulok-Nakornsawan Rd., Tumbon Tharpoa, Ampure Mueng
Phitsanulok, Phitsanulok Province, Thailand, 65000
Tel: 0-5596-2007 E-mail: watanachaim@nu.ac.th

Varark Phetdi

Thai Languages Program, Faculty of Humanities,
Ramkhamhaeng University, Ramkhamhaeng Rd., Huamark, Bangkok,
Bangkok, 10241
Tel: 0-2310-8250 E-mail: varark.p@rumail.ru.ac.th

**ลักษณะบุคลิกภาพ การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ และ
ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ
Personality Traits, Entrepreneurial Education and Entrepreneurial
Intentions of Students in Business Administration Program**

**ธารทิพย์ พจน์สุภาพ^{1*} / ต้อยตุลา นาคสกุล² / กัญญา เขียรวิจิตร³ /
จันทร์เพ็ญ ต้นสกุลอารี⁴ / อนุชมา ฐูปแก้ว⁵**

Thantip Pojsupap / Toitula Narksakul / Kanya Chienvijit /

Chanphen Tonsakun-Aree / Anuchama Toobkaew

^{*1} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

^{*} Corresponding author's email: thantip.poj@kbu.ac.th

Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University

⁴⁻⁵ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University

Received: September 1, 2022

Revised: December 19, 2023

Accepted: December 20, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.35>

บทคัดย่อ

ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการคือแรงจูงใจของบุคคลในการประกอบอาชีพ
ในฐานะผู้ประกอบการและดำเนินแนวคิดทางธุรกิจใหม่ๆ ผู้ประกอบการมีบทบาท
สำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศด้วยการสร้างความมั่งคั่งและกระตุ้น
การเติบโตทางเศรษฐกิจ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของลักษณะ
บุคลิกภาพ และการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ
ของนักศึกษา โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง และรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา
หลักสูตรบริหารธุรกิจ จำนวน 424 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและ

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สรุปข้อค้นพบได้ดังนี้ 1) การเปิดรับประสบการณ์และการมีจิตสำนึก มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจของผู้ประกอบการในทางกลับกัน ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง ลักษณะความไม่มั่นคงทางอารมณ์ การเปิดเผยแสดงตัว และการประนีประนอม กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ 2) การศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งครอบคลุมทั้งการบ่มเพาะความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการและประสบการณ์เชิงปฏิบัติ มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมากและชัดเจนต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา

คำสำคัญ : ลักษณะบุคลิกภาพ, การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ, ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ, นักศึกษา, บริหารธุรกิจ

Abstract

Entrepreneurial intention refers to a person's motivation to pursue a career as an entrepreneur and explore new business ideas. Entrepreneurship plays a significant role in supporting the nation's economy by creating wealth and fostering economic growth. The objective of this research was to investigate the impact of personality traits and entrepreneurship education on business administration students' entrepreneurial intentions. A structured questionnaire was used to collect the data from 424 students in the business administration program. The data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis. The emerging findings can be summarized as follows: 1) Openness to experience and conscientiousness had a significant positive influence on entrepreneurial intentions. Conversely, no statistically significant correlation was established among the personality traits of neuroticism, extraversion, and agreeableness and entrepreneurial intentions, 2) Education focused on entrepreneurship, encompassing the cultivation of both

entrepreneurial knowledge and practical experience, exerts a discernibly substantial and positive influence on the entrepreneurial intentions of students.

Keywords: personality traits, entrepreneurial education, entrepreneurial intentions, student, business administration

บทนำ

ความสำคัญของผู้ประกอบการในภาคธุรกิจของไทย สะท้อนบทบาทผ่านการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน ดังนั้นจึงสามารถปฏิเสธได้ว่า การสร้างผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneur) และธุรกิจเริ่มต้น (Startup) จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันและอนาคต (Loetnithat, 2023) ความตั้งใจเป็นสภาวะทางปัญญาหรือสภาวะของจิตใจ ซึ่งคนจะถูกกระตุ้นให้มุ่งความสนใจไปที่เป้าหมายเฉพาะ ความตั้งใจของผู้ประกอบการเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดแรงจูงใจพื้นฐานสำหรับกระบวนการของการเป็นผู้ประกอบการ จากการศึกษางานในอดีตของ Saeed et al. (2013) และ Miralles et al. (2016) พบว่า การจัดตั้งองค์กรธุรกิจที่ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้ประกอบการ สอดคล้องกับ Yotonyos and Sukmaungma (2016) ที่ระบุว่าความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ การเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต การวัดความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการนั้น สามารถวัดได้หลายลักษณะ อาจวัดด้วยข้อคำถามเพียงข้อเดียวเกี่ยวกับความสนใจที่จะสร้างกิจการของตนเอง หรือโอกาสที่จะสร้างกิจการของตนเองในอนาคต หรืออาจวัดด้วยคำถามครอบคลุมทั้งความปรารถนา การคาดการณ์เกี่ยวกับตนเอง และความตั้งใจจะปฏิบัติ จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตพบว่า มีงานวิจัยที่มุ่งตรวจสอบปัจจัยที่สามารถทำนายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ หนึ่งในกระแสการวิจัยที่โดดเด่นได้ศึกษาเกี่ยวกับการทำนายความตั้งใจของผู้ประกอบการจากลักษณะบุคลิกภาพ โดยความพยายามเพื่อทำความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคลิกภาพและการเป็นผู้ประกอบการนั้น นักวิจัยได้เริ่มศึกษาอิทธิพลของลักษณะบุคลิกภาพทั่วไป หรือลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะแบบบิกไฟว์ เช่น ความต้องการความสำเร็จที่มีต่อความตั้งใจในการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ของแต่ละคน หรือความแตกต่างระหว่างลักษณะบุคลิกภาพของผู้ประกอบการและผู้จัดการ (Kerr et al., 2018) ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ความสำเร็จของแต่ละบุคคลในฐานะผู้ประกอบการนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะบุคลิกภาพของพวกเขา เนื่องจากลักษณะนิสัยจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคล

บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลนั้นมีความสำคัญกับความก้าวหน้าในอาชีพ บุคลิกภาพบางอย่างทำให้คนๆหนึ่งสนุกกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากพวกเขาคิดว่ากิจกรรมเหล่านั้นเติมเต็มและน่าพึงพอใจ การศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของผู้ประกอบการไม่ได้มุ่งเน้นไปสู่การเริ่มต้นการลงทุนเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นไปที่คุณลักษณะที่ช่วยเพิ่มความสำเร็จของการร่วมลงทุนและความอยู่รอดในระยะยาวด้วย Miller (2020) กล่าวว่า ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีลักษณะความรู้สึกรู้สึกอยากเห็นทำให้พวกเขาแสวงหาโอกาสใหม่ๆ ผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการเข้าสังคม อาจไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมเก็บตัวและไม่ชอบเข้าสังคม ในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการและความบันเทิง เชื่อว่าความสามารถทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น มีอิทธิพลต่อการเติบโตของธุรกิจ ผู้ประกอบการที่มีบุคลิกรอบคอบและมีความรับผิดชอบสูงมีแนวโน้มที่จะสร้างแรงผลักดันเพื่อเอาชนะอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ประกอบการมักถูกท้าทายจากความหลากหลายและความซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ จึงต้องแบกรับภาระและเผชิญอุปสรรค เสี่ยงต่อความล้มเหลว คนที่แสดงออกถึงความมั่นคงทางอารมณ์มีแนวโน้มที่ผ่านสถานการณ์ตึงเครียดเหล่านั้นได้ดีกว่า (Preethi & Priyadarshini, 2018) อย่างไรก็ตาม การศึกษาก่อนหน้านี้ได้ระบุผลลัพธ์ความสัมพันธ์ที่หลากหลายวรรณกรรมส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพกับ

การเป็นผู้ประกอบการมักถูกพบทวนในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตามเรายังคงให้ความสำคัญกับการทวนสอบผลลัพธ์ของบทบาทลักษณะบุคลิกภาพเพื่ออธิบายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการในบริบทของประเทศกำลังพัฒนา

ประเด็นเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ที่ดีของคนในสังคม เนื่องจากมีส่วนสนับสนุนในการสร้างงานและการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในระบบเศรษฐกิจ การศึกษาและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการมีบทบาทต่อการสร้างพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการจัดการกับปัญหา การจินตนาการวิธีกแก้ปัญหา รวมถึงความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Chanthakol, 2019; Razak et al., 2019) สอดคล้องกับ Chaiprasit and Santidhirakul (2017) ที่ระบุว่า การศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการ ร่วมกับการจัดระบบนิเวศ มีบทบาทสำคัญในการสร้างผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ McKeon (2013) ในสหรัฐอเมริกาที่พบว่า สถาบันการศึกษามีบทบาทอย่างมากต่อการร่วมพัฒนาผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน

ในปัจจุบันแนวโน้มการศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการในระดับปริญญาตรีมิได้จำกัดอยู่ในระบบการศึกษาสาขาเศรษฐศาสตร์ หรือบริหารธุรกิจเพียงเท่านั้น แต่ได้กลายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และอื่นๆ จากที่กล่าวมาจึงนำมาสู่คำถามการวิจัยที่ว่า ลักษณะบุคลิกภาพ การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลอย่างไรต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นผู้วิจัยเชื่อว่าการศึกษเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพ การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ และความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการในครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่า ในกลุ่มนักศึกษานั้นมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสามารถนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงคุณภาพ

การศึกษา เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม ความคิดของนักศึกษาในระดับปัจเจกบุคคล โดยมุ่ง
บ่มเพาะให้พวกเขาเป็นผู้ประกอบการ และมีการสร้างกิจการในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพ การศึกษาการเป็น
ผู้ประกอบการ กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะบุคลิกภาพ และการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวก
ต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณมุ่งศึกษานักศึกษา การศึกษาการ
เป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ด้วยมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการ
สร้างบัณฑิตผ่านหลักสูตรที่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ดังนั้นประชากรที่
ศึกษาครั้งนี้เป็น นักศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในปี
การศึกษา 2565 จำนวน 1,079 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ถูกคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม
G*Power 3.1 เลือก Statistical test เป็น Linear Multiple regression: Fixed Model, R2
deviation from zero กำหนดค่าอำนาจทดสอบเท่ากับ 0.95 จำนวนตัวแปรพยากรณ์
เท่ากับ 7 ตัว ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 226 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ
สะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพทั้งห้าด้าน ปรับปรุงจาก Tiasuwon (2003) เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มประชากรในบริบทของไทย จำนวน 40 ข้อ โดยมีการประเมินค่า 5 ระดับ (5 หมายถึง จริงมากที่สุด และ 1 หมายถึง ไม่จริงเลย) ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 10 ข้อ ปรับปรุงจาก Ayuo et al. (2017) และ Puni et al. (2018) โดยมีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ (5 หมายถึง จริงมากที่สุด และ 1 หมายถึง ไม่จริงเลย) และส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 6 ข้อ ปรับปรุงจาก Liñán and Chen (2009) โดยมีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ (5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดำเนินธุรกิจและความเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามเนื้อหาจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถาม จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 40 คน โดยยอมรับค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.60 ขึ้นไป (Sekaran, 2003)

4. การรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2565 โดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ และชี้แจงให้อาสาสมัครผู้ให้ข้อมูลทราบว่า การเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นไปตามความสมัครใจ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ความคิดเห็นของอาสาสมัครทุกท่านจะถูกเก็บเป็นความลับไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคลและจะวิเคราะห์รายงานผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบใด หากอาสาสมัครรู้สึกไม่สบายใจสามารถยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่คำนวณหาสัณยศาสตร์ของ Wongrattana (2012) ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด จะหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบจะใช้สถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร ถ้าค่า KMO อยู่ระหว่าง 0.70 ถึง 0.79 แสดงว่า ข้อมูลชุดนั้นเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดี ถ้าค่า KMO มากกว่า 0.80 แสดงว่า ข้อมูลชุดนั้นเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก และอาศัยค่า Bartlett's test of Sphericity เพื่อตรวจสอบว่าเป็นเมตริกเอกลักษณะหรือไม่ โดยค่าสถิติ Bartlett's test ควรจะมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ หมายความว่าเมตริกสหสัมพันธ์ไม่เป็นเมตริกเอกลักษณะ

ในการทดสอบตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ จะทำการทดสอบเมตริกสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร หากค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่ามากกว่า 0.85 แสดงว่าเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Kline, 2005) การตรวจสอบความเป็นอิสระของตัวแปรอิสระจะพิจารณาจากค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) โดยควรมีค่า VIF น้อยกว่า 10 และ Tolerance มีค่ามากกว่า 0.1 จึงจะไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และทดสอบความเป็นอิสระจากกันค่าความคลาดเคลื่อนโดยใช้สถิติ Durbin-Watson โดยค่า Durbin Watson ควรอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation)

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลได้รับแบบสอบถามกลับคืนมารวมทั้งสิ้น 424 ชุด สามารถแจกแจงภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 ผู้เรียนมาจากสาขาวิชา

การตลาด จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 และมีจำนวน 224 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.8 ระบุว่าพวกเขามีพื้นฐานครอบครัวเป็นผู้ประกอบการอยู่แล้ว และผลการวิเคราะห์บุคลิกภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนด้านการมีจิตสำนึก การเปิดรับประสบการณ์ การประนีประนอม และการเปิดเผยแสดงตัว อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28, 4.06, 4.03 และ 3.83 ตามลำดับ ในขณะที่มีคะแนนด้านความไม่มั่นคงทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.98$) ผลวิเคราะห์ระดับการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาความรู้และการสร้างประสบการณ์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และมีความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$)

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปร

ผู้วิจัยตรวจสอบความเหมาะสมของการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อหาโครงสร้างที่แท้จริง ผลของการวัดความเที่ยงตรงของตัวแปรทั้ง 8 องค์ประกอบ ค่า KMO มีค่ามากกว่า 0.70 เป็นไปตามเกณฑ์พิจารณา โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.75 ถึง 0.92 และค่าสถิติ Bartlett's test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกองค์ประกอบ จึงทำให้เชื่อได้ว่าแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 จึงถือว่ามาตรวัดนี้มีความน่าเชื่อถือ

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันทั้งหมด 21 ค่า พบว่า มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในทิศทางตรงข้าม จำนวน 8 ค่า และเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน จำนวน 13 ค่า โดยมีค่าอยู่ระหว่าง -0.11 ถึง 0.80 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า ไม่มีค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีค่ามากกว่า 0.85 จึงทำให้เชื่อได้ว่า ตัวแปรไม่มีปัญหาเกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ในการตรวจสอบความเป็นอิสระของตัวแปรอิสระ เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.34 ถึง 0.99 ในขณะที่ค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.01 ถึง 2.98 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับ

ได้ว่า ตัวแปรอิสระเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปร ผลการวิเคราะห์ค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.925 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรมีความอิสระต่อกันไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

3. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลทดสอบสมมติฐานภาพรวมในสมการถดถอยระหว่างความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการกับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว พบว่า ค่า F-test มีค่า sig = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ 0.05 แสดงว่า มีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้ เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบผลการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรทำนาย 4 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.733 มีค่าสัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (R Square) สูงสุดเท่ากับ 0.537 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการได้ร้อยละ 53.70 ส่วนที่เหลือเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ค่าความผิดพลาดมาตรฐานค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.461 แสดงว่าปัจจัยทั้งหมดสามารถลดความผิดพลาดในการประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการได้ร้อยละ 46.1

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาความรู้ สามารถพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้สูงสุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.298 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.349 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการสร้างประสบการณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.293 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.314 และบุคลิกภาพด้านการเปิดรับประสบการณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

เท่ากับ 0.175 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
เท่ากับ 0.138 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความ ตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (a)	.880	.282		3.115	.002*
ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Neuro)	-.027	.033	-.028	-.831	.406
การเปิดเผยแสดงตัว (Extra)	-.089	.048	-.082	-1.858	.064
การเปิดรับประสบการณ์ (Open)	.175	.055	.138	3.177	.002*
การประนีประนอม (Agree)	.001	.041	.001	.034	.973
การมีจิตสำนึก (Cons)	.160	.046	.145	3.482	.001*
การพัฒนาความรู้ (Know)	.298	.048	.349	6.144	.000*
การสร้างประสบการณ์ (Exper)	.293	.054	.314	5.454	.000*
Adjust R Square = 0.530		R Square = 0.537		R = 0.733	
Durbin-Watson = 1.925		Std. Error of the Estimate = .46059		*p < 0.05	

สมการพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.880 + 0.175 (\text{Open}) + 0.160 (\text{Cons}) + 0.298 (\text{Know}) + 0.293 (\text{Exper})$$

สมการพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.138 (\text{Open}) + 0.145 (\text{Cons}) + 0.349 (\text{Know}) + 0.314 (\text{Exper})$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพ การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพด้านการเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก และการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งครอบคลุมทั้งความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการและประสบการณ์เชิงปฏิบัติ มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจของผู้ประกอบการ กล่าวคือ

ประเด็นที่ 1 บุคลิกภาพการเปิดรับประสบการณ์และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความตั้งใจของผู้ประกอบการ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างลักษณะความไม่มั่นคงทางอารมณ์ การเปิดเผยแสดงตัว และการประนีประนอมกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับวรรณกรรมในอดีตของ Shi et al. (2016) และ Slavec et al. (2017) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเปิดรับประสบการณ์กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ข้อค้นพบนี้ทำให้เชื่อได้ว่า บุคคลที่มีความเปิดกว้างต่อประสบการณ์มักจะมีความอดทนต่อสถานการณ์ที่มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจนได้ ซึ่งการเปิดรับสิ่งใหม่ๆ ยังอาจช่วยให้พวกเขาค้นพบแนวทางหรือเข้าถึงมุมมองในการประกอบการได้ การเปิดรับประสบการณ์จึงถือเป็นจุดแข็งของบุคลิกภาพเชิงบวกซึ่งหมายรวมถึงคุณลักษณะต่างๆ เช่น การได้รับทักษะใหม่ องค์ความรู้ใหม่ การค้นพบวิธีการใหม่ในการทำงานด้วย ในขณะที่บุคลิกลักษณะนิสัยมีจิตสำนึกความรับผิดชอบ มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ Ahmed et al. (2020) ทำให้เชื่อว่า มิติด้านมโนธรรมและความมีจิตสำนึกเป็นตัวแปรที่อธิบายถึงระดับแรงจูงใจเพื่อความสำเร็จ การควบคุมตนเอง การทำงานหนัก และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นของผู้ประกอบการ บุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จสูง พวกเขาจะมีแนวโน้มเอนเอียงไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ ด้วยเพราะบุคคลที่มีแรงจูงใจสูงและมีความสามารถในการควบคุมตนเองได้ พวกเขาพร้อมที่จะตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจใหม่ ความมีจิตสำนึกรับผิดชอบ และมีนวัตกรรม ยังส่งผลดีต่อโครงสร้างทางปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมอีกด้วย (Zhao et al., 2010)

ประเด็นที่ 2 การศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งครอบคลุมทั้งการบ่มเพาะความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการและประสบการณ์เชิงปฏิบัติ มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมากและชัดเจนต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ยังยืนยันว่า การศึกษาความเป็นผู้ประกอบการทั้ง 2 มิติได้แก่ การให้ความรู้ และการสร้างประสบการณ์ มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ สอดคล้องกับ Hahn et al. (2019) และ Lv et al. (2021) ที่สนับสนุนว่า การศึกษาด้านผู้ประกอบการ มีผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ด้วยเพราะการศึกษาด้านผู้ประกอบการเป็นแรงบันดาลใจให้นักศึกษานำแนวคิดในการประกอบกาไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม อีกทั้งยังมีส่วนช่วยพัฒนาและปรับปรุงคุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการขั้นพื้นฐานและความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาอีกด้วย ซึ่งทำให้มั่นใจว่าพวกเขาจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติทางจิตวิทยาที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการ การศึกษาด้านผู้ประกอบการจึงเป็นเหมือนใบเบิกทางทางการศึกษา อีกทั้งการศึกษากการเป็นผู้ประกอบการในเชิงปฏิบัติยังมีส่วนช่วยปลูกฝังประสบการณ์ ความสามารถทางนวัตกรรมต่อขออดความรู้พื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และใช้ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. สถาบันการศึกษาควรแสดงบทบาทการเป็นโค้ช เป็นพี่เลี้ยง เพื่อบ่ม

เพาะเสริมทักษะความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นผู้ประกอบการ ให้การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการที่ตรงเป้าหมายและยืดหยุ่นมากขึ้น และมีการประเมินบุคลิกภาพของผู้เรียนพร้อมแนะนำให้พวกเขามีส่วนร่วมในการศึกษาที่เหมาะสมกับพวกเขา กลุ่มผู้เรียนที่มีบุคลิกภาพเชิงบวกต่อการเป็นผู้ประกอบการ มักมีแนวโน้มที่จะเปิดรับข้อมูลและพร้อมที่จะลงมือทำสิ่งใหม่ๆ จึงควรกระตุ้นให้พวกเขาเข้าร่วมโครงการทำกิจกรรมของผู้ประกอบการมากกว่าการสอนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม หรือกลุ่มผู้เรียนที่มีบุคลิกชอบเข้าสังคม ชอบการพบปะพูดคุยกับผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการสร้างกลุ่มความร่วมมือ สามารถส่งเสริมให้พวกเขาสนใจในการที่จะเริ่มต้นธุรกิจใหม่ รวมถึงผลักดันให้ใช้รูปแบบการทำงานเป็นทีมเพื่อการแข่งขันด้านการเป็นผู้ประกอบการ และมีการให้รางวัลที่ท้าทาย

2. ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาปรับปรุงรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน ริเริ่มโครงการผู้ประกอบการ การสัมมนาและการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสบการณ์การลงมือปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประกวดแข่งขันแผนธุรกิจที่เพิ่มขึ้นให้มากขึ้นกว่าเดิมโดยมุ่งเน้นทักษะที่สามารถนำไปใช้กับการดำเนินธุรกิจในบ้านเกิดของพวกเขา รวมถึงในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ เพื่อมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีทักษะสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นในสถาบันการศึกษาจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้และแนวทางการคิดเชิงออกแบบเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ทำวิจัยในอนาคต โดยการตรวจสอบคุณลักษณะบุคลิกภาพตามเกณฑ์อื่นๆ นอกเหนือจากลักษณะบุคลิกภาพห้าประการ เช่น Myers-Briggs Type Indicator รวมทั้งอาจเพิ่มเติมการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาในสถาบันการศึกษาที่หลากหลาย ในอนาคตเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทตัวแปรสำคัญในความตั้งใจของผู้ประกอบการ

การ อาจศึกษาบทบาทตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากการเป็นผู้ประกอบการและความตั้งใจของผู้ประกอบการ ตัวแปรส่งผ่านที่เป็นไปได้ เช่น อายุ สถานภาพ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเอนเอียงในการไม่ชอบความเสี่ยง เป็นต้น รวมทั้งอาจศึกษาความสัมพันธ์ในมิติตัวแปรอิสระที่น่าสนใจ เช่น ความสามารถของผู้ประกอบการ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ภูมิหลังของครอบครัว ความหลงใหลในการเป็นผู้ประกอบการ ว่ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการอย่างไร หรืออาจศึกษาในเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างของผลลัพธ์การเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาความเป็นผู้ประกอบการในเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนในประเทศที่พัฒนาแล้วกับกลุ่มผู้เรียนในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งน่าเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการต่อไป

References

- Ahmed, M., Khattak, M., & Anwar, M. (2020). Personality traits and entrepreneurial intention: The mediating role of risk aversion. *Journal of Public Affairs*, 22(1), 1-15.
- Ayuo, A., Kibas, P., & Auka, D. (2017). Entrepreneurship education, personality traits, and entrepreneurial intention of engineering students in technical and vocational education and training institutions in Kenya. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 8(22), 148-158.
- Chaiprasit, K., & Santidhirakul, O. (2017). Comparison of entrepreneurial development models between Thailand and Azores Island, Portugal. *Panyapiwat Journal*, 9(Special Issue), 6-17. [in Thai]

- Chanthakol, P. (2019). Entrepreneurial characteristics affecting the success of service businesses in tourism industry of entrepreneurs in Khon Kaen municipality, Thailand. *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*, 8(2), 171-179.
- Hahn, D., Minola, T., Bosio, G., & Cassia, L. (2020). The impact of entrepreneurship education on university students' entrepreneurial skills: A family embeddedness perspective. *Small Business Economics*, 55, 257-282.
- Kerr, S., Kerr, W., & Xu, T. (2018). Personality traits of entrepreneurs: A review of recent literature. *Foundations and Trends VR in Entrepreneurship*, 14(3), 279-356.
- Kline, R. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.). Guilford Press.
- Linán, F., & Chen, Y. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 593-617.
- Loetnithat, C. (2023). *Thai SMEs and their mission to create economic stability under the trend of change*. <https://tdri.or.th/2023/09/economic-sme-article/> [in Thai]
- Lv, Y., Chen, Y., Sha, Y., Wang, J., An, L., Chen, T., Huang, X., Huang, Y., & Huang, L. (2021). How entrepreneurship education at universities influences entrepreneurial intention: Mediating effect based on entrepreneurial competence. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-12.
- McKeon, T. K. (2013). A college's role in developing and supporting an entrepreneurship ecosystem. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 17(3), 85-90.

- Miller, K. (2020). *10 Characteristics of successful entrepreneurs*. <https://online.hbs.edu/blog/post/characteristics-of-successful-entrepreneurs>
- Miralles, F., Giones, F., & Riverola, C. (2016). Evaluating the impact of prior experience in entrepreneurial intention. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 12(3), 791-813.
- Preethi, C. M., & Priyadarshini, R. G. (2018, March 8-9). *The intention towards social entrepreneurship among students and its link with big 5 model* [Paper presentation]. IOP Conference Series Materials Science and Engineering, Tamilnadu, India.
- Puni, A., Anlesinya, A., & Korsorku, P. (2018). Entrepreneurial education, self-efficacy and intention in Sub-Saharan Africa. *African Journal of Economic and Management Studies*, 9(4), 492-511.
- Razak, A., Zainol, Z., Muhammad, F., Hussin, M., Ramdan, M., & Yin, K. (2019). The effect of religious beliefs and entrepreneurship education on entrepreneurial actions among university students with disabilities (SWDs). *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9(7), 950-960.
- Saeed, R., Mussawar, S., Lodhi, R., Iqbal, A., Nayab, H., & Yaseen, S. (2013). Factors affecting the performance of employees at the workplace in the banking sector of Pakistan. *Middle East Journal of Scientific Research*, 17(9), 1200-1208.
- Sekaran, U. (2003). *Research methods for business a skill-building approach* (4th ed.). John Wiley & Sons.

- Shi, B., Dai, D., & Lu, Y. (2016). *Openness to experience as a moderator of the relationship between intelligence and creative thinking: A study of Chinese children in urban and rural areas*. *Frontiers in Psychology*, 7(641), 1-10.
- Slavec, A., Drnovšek, M., & Hisrich, R. (2017). Entrepreneurial openness: Concept development and measure validation. *European Management Journal*, 35, 211-223.
- Tiasuwon, T. (2003). *The relationship among five-factor model of personality, job involvement, perception of organization* [Unpublished Master's Thesis]. Kasetsart University. [in Thai]
- Wongrattana, C. (2012). *Techniques for using statistics for research*. Thepnaramit Printing. [in Thai]
- Yotongyos, M., & Sukmaungma, S. (2016). Factors affecting entrepreneurial intention of undergraduate students: A case study of Bangkok University. *Suthiparithat*, 30(95), 103-115. [in Thai]
- Zhao, H., Seibert, S., & Lumpkin, G. (2010). The relationship of personality to entrepreneurial intentions and performance: A meta-analytic review. *Journal of Management*, 36(2), 381-404.

Authors

Thantip Pojsupap

Modern Management Program, Faculty of Business Administration

Tel. 089-527-9789 E-mail: thantip.poj@kbu.ac.th

*Corresponding Author

Toitula Narksakul

Marketing Program, Faculty of Business Administration

Tel. 099-426-9651 E-mail: toitula.nar@kbu.ac.th

Kanya Chienvijit

Logistics Management Program, Faculty of Business Administration

Tel. 081-860-5836 E-mail: kanya.chi@kbu.ac.th

Chanphen Tonsakun-Aree

Digital Business Program, Faculty of Business Administration

Tel. 089-200-9527 E-mail: chanphen.ton@kbu.ac.th

Anuchama Toobkaew

Digital Business Program, Faculty of Business Administration

Tel. 089-677-4462 E-mail: anuchama.too@kbu.ac.th

Kasem Bundit University

60 Romklao Road, Minburi District, Bangkok 10510

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท

Factors Influencing Digital Commerce Communication of Manual Workers in Rural Areas

ปฐิภาณ ผลมัตย์¹

Patiphan Pholmat

¹อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสื่อและนวัตกรรมการสื่อสารระดับโลก สถาบันการศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Lecturer, Media and Global Innovative Communication Program, Institute of International Studies, Ramkhamhaeng University

Received: September 11, 2022

Revised: November 30, 2023

Accepted: December 16, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.36>

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัล และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณด้วยวิธีวิจัยแบบภาคตัดขวาง มีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ จำนวน 1,339 คน จากชุดข้อมูลระดับย่อยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสถิติทดสอบเพื่อทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มีการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลด้านการซื้อสินค้าออนไลน์ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 100 และ 97.70 ทั้งนี้พบว่า การสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทได้รับอิทธิพลสูงสุดจากระดับ

ประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 17.30 ($R^2 = 0.173$)

คำสำคัญ: การสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัล, ผู้ใช้แรงงาน, ชนยุคดิจิทัล, ความเป็นพลเมืองดิจิทัล

Abstract

This article was aimed to investigate the digital commerce communication and the factors that influence the digital commerce communication of manual workers in rural areas. Cross-sectional research was used in the quantitative methodology for the study. A sample consisted of 1,339 manual workers in rural areas who were 18 years old and had online shopping experiences. Micro-data were collected by the National Statistical Office using the interview forms. To investigate the factors influencing the digital commerce communication of manual laborers in rural areas, the descriptive analysis was employed in addition to the multiple regression analysis. According to the findings, the majority of manual workers in rural areas had online shopping experiences 100% and using social media for 97.70% of their digital commerce communication. Furthermore, online shopping experiences strongly influenced the digital commerce communication of the manual workers in rural areas at the statistical threshold of .05. The variation in digital commerce communication among the manual workers in rural areas was 17.30%, it was explained by all factors ($R^2 = 0.173$).

Keywords: digital citizenship, digital commerce communication, digital natives, manual worker

บทนำ

ทุกกิจกรรมในสังคมดิจิทัลถูกขับเคลื่อนด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินชีวิตประจำวัน ในขณะที่ทุกคนในสังคมจำเป็นต้องมีทักษะการใช้งานดิจิทัล และสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจึงจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลุ่มคนที่มีข้อได้เปรียบในสร้างโอกาสต่าง ๆ ในที่นี้ถูกนิยามว่าเป็น “ชนยุคดิจิทัล” (Digital Natives) (Prensky, 2011) ซึ่งเป็นผู้ที่มีทั้งทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมที่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นโอกาสในการประกอบอาชีพ การศึกษา หรือการดูแลสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้ (Harris, Straker & Pollock, 2017) ดังนั้นชนยุคดิจิทัลจึงมิได้หมายถึงเพียงชนยุคใดยุคหนึ่งหรือเป็นการนับปีเกิดตั้งแต่การริเริ่มใช้อินเทอร์เน็ต แต่ชนยุคดิจิทัล คือ ผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อดำรงชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลได้ เช่นเดียวกับมายาคติเหมารวมในการมองผู้ที่สามารถเข้าถึงคำว่าดิจิทัลนั้น คือ ผู้คนที่อยู่อาศัยในเขตเมืองและประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงเท่านั้น (Goudeau, Sanrey, Stanczak, Manstead & Darnon, 2021; Reynolds & Stryszowski, 2014; Van Deursen & Van Dijk, 2014; Van Deursen, Helsper & Eynon, 2014) แต่ผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนของ National Statistical Office Thailand (2020) กลับพบว่า ผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทของประเทศไทย เป็นผู้ปฏิบัติงานประจำวันง่าย ๆ ที่ใช้แรงงานเป็นหลัก เช่น ทำความสะอาด ช่วยงานในครัว รับ-ส่งสินค้า ขายสินค้าตามถนน เป็นต้น (International Labour Organization, 2010) กลุ่มอาชีพเหล่านี้มีการแสดงออกถึงการสื่อสารพาณิชยดิจิทัลสูงเป็นอันดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 6.90 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ทั้งหมด 6 อาชีพ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่เทคนิค (4.60%) และผู้บริหารระดับสูง (3.2%) แม้ว่าประเทศไทยยังคงมีพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ คิดเป็นร้อยละ 6.5 ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการสื่อสารพาณิชยดิจิทัลในพื้นที่ชนบท (National Statistical Office Thailand, 2020) ทั้งนี้กระบวนการสื่อสารพาณิชยดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ ธุรกิจ-ลูกค้า (B2C:

business-to-customer) หมายถึง ผู้ใช้แรงงานมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกับเจ้าของธุรกิจเพื่อซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต และในขณะนี้เดียวกันผู้ใช้แรงงานสามารถสื่อสารเพื่อซื้อ-ขายสินค้าระหว่างตนเองกับผู้อื่นในฐานะลูกค้าได้เช่นกัน (C2C: customer-to-customer) ซึ่งทั้งสองกระบวนการสื่อสารมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กลงประเทศผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต (Department of Business Development Ministry of Commerce, 2023; Weltevreden & Rotem-Mindali, 2009)

จะเห็นว่า ผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทของประเทศไทยมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับชนยุคดิจิทัล และมีความสามารถในการสื่อสารพาณิชยดิจิทัล ไม่แตกต่างจากกลุ่มอาชีพอื่น ๆ อันเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยสนใจ และเป็นการสร้างคำอธิบายต่อคำถามการวิจัยด้วยการพิสูจน์สมมติฐานของช่องว่างองค์ความรู้ว่า ผู้ใช้แรงงานที่อาศัยในเขตชนบทนั้นมีความสามารถในการเข้าถึงและใช้อินเทอร์เน็ตในการซื้อ-ขายสินค้าหรือการพาณิชย เพื่อการดำรงชีวิตและสร้างรายได้ให้กับตนเองหรือไม่ ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต ทักษะการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เป็นต้น (Entz & Cheyjunya, 2023; Sangthongjai & Taiphapoon, 2019) โดยในการศึกษาการสื่อสารพาณิชยดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ Ribble (2015) ว่าด้วยเรื่องความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และผลงานวิจัยของ Dhamanitayakul and Biggins (2019) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของชนยุคดิจิทัลในสังคมไทย มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ การเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access) หมายถึง การเข้าถึงเทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ ความปลอดภัยดิจิทัล (Digital Security) หมายถึง ความสามารถในการป้องกันอุปกรณ์ดิจิทัลและข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองให้ปลอดภัย การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารหลากหลายช่องทาง เช่น การโต้ตอบอีเมล การโพสต์บนสื่อสังคม เป็นต้น และการพาณิชยดิจิทัล (Digital Commerce) หมายถึง ความสามารถในการซื้อ-ขายสินค้าผ่านเทคโนโลยีได้อย่างปลอดภัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบ

ข้างต้นมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยและกำหนดตัวแปรเพื่อการศึกษาการสื่อสาร
พาณิชย์ดิจิทัล และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัล

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริม
เศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชี้ความสามารถในการแข่งขัน
ของผลิตภัณฑ์ชุมชนและการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้
แรงงานที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
การขนส่งสาธารณะและโลจิสติกส์สินค้า รวมถึงทักษะการใช้งานดิจิทัลเพื่อการ
พาณิชย์ ซึ่งจะเป็ข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการพัฒนาเชิงนโยบายและขยายองค์
ความรู้ทางวิชาการในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงาน
ในเขตชนบท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) ซึ่งเป็น
วิธีวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Study) โดยใช้ข้อมูลระดับย่อย (Micro Data)
ของสำนักงานสถิติแห่งชาติจากโครงการสำรวจการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการสำรวจที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล
กิจกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและบ่งชี้ถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัล
ของผู้ใช้แรงงานในชนบทได้อย่างละเอียด เมื่อเปรียบเทียบกับการสำรวจในปี พ.ศ.
2564-2565 (National Statistical Office Thailand, 2020) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบระเบียบ
วิธีวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงไตรมาส 4 ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2563 ด้วยเครื่องมือแบบสัมภาษณ์และมีหน่วยการวิเคราะห์ระดับบุคคล โดยมีประชากรในการวิจัย คือ ผู้ที่มีและไม่มีประสบการณ์การใช้งานอินเทอร์เน็ตในระหว่าง 3 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 220,352 คน จากแบบแผนการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Stratified two – stage Sampling) โดยมีจังหวัดเป็นสตราตัม (Stratum) เขตเจนนับตัวอย่างทั้งหมด 77 สตราตัม และแต่ละสตราตัมแบ่งย่อยตามลักษณะของการปกครอง คือ ในเขตเทศบาลหรือพื้นที่เมือง และนอกเขตเทศบาลหรือพื้นที่ชนบท ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์กำหนด คือ 1) เป็นบุคคลที่มี อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปหรือมิใช่กลุ่มเปราะบางตามเกณฑ์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 2) ประกอบอาชีพเป็นผู้ใช้แรงงานอาศัยอยู่ในพื้นที่ภูมิถิ่นเนาเขตชนบทจากทุกภูมิภาคในประเทศไทย และ 3) มีประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์อันแสดงถึงปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นปัญหาวิจัย จึงมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,339 คน (ตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ภูมิภาค	พื้นที่ชนบท	กลุ่มตัวอย่าง
ภาคกลาง	32,414	
อายุ 18 ปีขึ้นไป	24,535	613
อาชีพผู้ใช้แรงงาน	2569	
ประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์	613	
ภาคเหนือ	20,995	
อายุ 18 ปีขึ้นไป	16,099	235

ตาราง 1 (ต่อ)

ภูมิภาค	พื้นที่ชนบท	กลุ่มตัวอย่าง
อาชีพผู้ใช้แรงงาน	1,381	
ประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์	235	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	25,758	194
อายุ 18 ปีขึ้นไป	19,171	
อาชีพผู้ใช้แรงงาน	948	
ประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์	194	
ภาคใต้	18,729	299
อายุ 18 ปีขึ้นไป	13,397	
อาชีพผู้ใช้แรงงาน	939	
ประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์	299	
รวม	1,339	

2. ตัวแปรและการวัดตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) อายุ มีการวัดระดับตัวแปรแบบมาตราอันดับ (Ratio scale) และได้จัดกระทำการวัดระดับตัวแปรให้เป็นแบบมาตราอันดับ (Ordinal Scale) เพื่อการอธิบายการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว โดยใช้เกณฑ์จำแนกตามช่วงวัย (Strauss & Howe, 1991) 2) ระดับการศึกษาสูงสุด มีแบบมาตราอันดับ และเมื่อเข้าสู่การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ มีตัวแปรที่นำเข้าสู่การวิเคราะห์พหุคูณ คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี เนื่องจากหลักสูตรระดับการศึกษาปริญญาตรีมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษาค้นคว้าและใช้ระยะเวลาศึกษาตลอด

หลักสูตรนานกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ (Helsper & Eynon, 2013) 3) อาชีพ มีมาตราวัดแบบนามบัญญัติ และแบ่งกลุ่มอาชีพผู้ใช้แรงงานตามมาตรฐานการจัดประเภทอาชีพสากล ISCO-08 (International Labour Organization, 2010) และเมื่อเข้าสู่การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ มีตัวแปรหุ่นที่นำเข้าสู่การวิเคราะห์ คือ อาชีพคนขายของตามถนน ตลาดนัด และเร่ขาย เนื่องจากอาชีพคนขายของตามถนนฯ มีโอกาสได้ซื้อ/ขายสินค้าเพื่อสร้างรายได้อีกช่องทางหนึ่ง และอาจนำสินค้าจากการซื้อผ่านช่องทางออนไลน์มาจำหน่ายตามท้องถนน ตลาดนัดและเร่ขาย (DiMaggio & Bonikowski, 2008) 4) บทบาทความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือน มีมาตราวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) และเมื่อเข้าสู่การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ มีตัวแปรที่นำเข้าสู่การวิเคราะห์พหุคูณ คือ บุตร เนื่องจากบุตรส่วนใหญ่เป็นช่วงอายุที่เติบโตมากับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จึงอาจมีทักษะการใช้ดิจิทัลมากกว่าบทบาทความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือนอื่น ๆ (Prensky, 2011)

2.1.2 ปัจจัยด้านการใช้งานดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท มีการวัดระดับตัวแปรแบบมาตราอันดับภาคขึ้น (Interval scale) ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกระทำการวัดระดับตัวแปรให้เป็นแบบมาตราอันดับ เพื่ออธิบายการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว โดยใช้เกณฑ์แบ่งอิงกลุ่มช่วงคะแนนเป็น 3 ช่วง ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ระดับความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต 2) ระดับทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อคำถามละ 1 คะแนน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์เอกสาร ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น 3) ระดับประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์ คือ การซื้อสินค้าออนไลน์หลากหลายประเภท กลุ่มสินค้าละ 1 คะแนน และ 4) ระดับปัญหาความปลอดภัยทางดิจิทัล เช่น ปัญหาด้านไวรัสในคอมพิวเตอร์ การถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล การสูญเสียเงิน เป็นต้น ข้อคำถามละ 1 คะแนน

2.2 ตัวแปรตาม คือ การสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท หมายถึง ระดับความสามารถในการซื้อ-ขายสินค้าออนไลน์ การค้นหาข้อมูลสินค้า และการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน Mobile/Internet banking รวมถึง

ความสามารถในการสื่อสารสินค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ และการทำงานร่วมกันผู้อื่น ผ่านการใช้งานโปรแกรมต่าง ๆ

3. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลจัดกระทำต่อการวัดตัวแปรใน เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูปทาง สังคมศาสตร์ SPSS ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ตัวแปร เดียว (Univariate Analysis) เพื่อแสดงการกระจายของข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด และ การวิเคราะห์ระดับหลายตัวแปร (Multi-variate Analysis) โดยใช้โดยใช้สถิติถดถอย พหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อตรวจสอบตัวแปรอิสระใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการ สื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ซึ่งการวิเคราะห์หนึ่งเป็นการ พิจารณานาคและทิศทางของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (b) และ พิจารณารดับของอิทธิพลจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (Beta) ทั้งนี้ตัว แปรอิสระที่มีการวัดระดับแบบนามบัญญัติและมาตราอันดับ ผู้วิจัยได้ปรับเป็นตัวแปร หุ่นก่อนเข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. การสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ผู้วิจัยได้ศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ประกอบด้วย ปัจจัย คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท พบว่า ผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง Generation Y (23-43 ปี) คิดเป็นร้อยละ 62.40 มีการศึกษา สูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.20 มีการประกอบอาชีพคนงาน เหมือนแร่ ก่อสร้าง โรงงาน และขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 32.90 และมีบทบาทความ เกี่ยวพันกับหัวหน้าครัวเรือนเป็นบุตร คิดเป็นร้อยละ 45.90 (ตาราง 2)

ตาราง 2

ร้อยละของผู้ให้แรงงานในเขตชนบท จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
1. Generation Baby Boomer (55-70 ปี)	55	4.10
2. Generation X (44-54 ปี)	280	20.90
3. Generation Y (23-43 ปี)	835	62.40
4. Generation Z (18-22 ปี)	169	12.60
รวม	1,339	100

 $\bar{X} = 35.73$ $S.D. = 10.70$ ค่าสูงสุด = 70.00 ปี ค่าต่ำสุด = 18.00 ปี

ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ประถมศึกษา	538	40.20
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	383	28.60
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	306	22.90
4. ปวส./อนุปริญญา	59	4.40
5. ปริญญาตรี	51	3.80
6. ปริญญาตรีขึ้นไป	2	0.10
รวม	1,339	100

อาชีพ

1. คนทำความสะอาดที่อยู่อาศัย โรงแรม และ สถานประกอบการ	218	16.30
2. คนงานสวนผัก/ผลไม้/ดอกไม้ ดูแลฟาร์มสัตว์/ ประมง และงานป่าไม้	318	23.70

ตาราง 2 (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
3. คนงานเหมืองแร่ ก่อสร้าง โรงงาน และขนส่ง	440	32.90
4. คนช่วยจัดเตรียมและประกอบอาหาร	34	2.50
5. คนขายของตามถนน ตลาดนัด และเร่ขาย	176	13.10
6. คนเก็บขยะ กวาดถนน และเดินส่งวัสดุ	145	10.80
7. คนปฏิบัติงานพื้นฐานด้านอื่น ๆ	8	0.60
รวม	1,339	100
บทบาทความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือน		
1. หัวหน้าครัวเรือน	348	26.00
2. ภรรยา/สามี	292	21.80
3. บุตร	615	45.90
4. ญาติและผู้อยู่อาศัย	1	0.10
รวม	1,339	100

ปัจจัยด้านการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท พบว่า ผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทส่วนใหญ่มีระดับความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 95.50 มีระดับทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 96.40 มีระดับประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และมีระดับปัญหาความปลอดภัยทางดิจิทัลอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 99.90 ดังตาราง 3

ตาราง 3

ร้อยละของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท จำแนกตามการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล

การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต		
1. ใช้อย่างน้อยเดือนละครั้ง (1 คะแนน)	1	0.10
2. ใช้อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง (2 คะแนน)	59	4.40
3. ใช้เป็นประจำทุกวัน (3 คะแนน)	1,279	95.50
รวม	1,339	100
$\bar{X} = 2.95$ S.D. = 0.21 ค่าสูงสุด = 3 คะแนน ค่าต่ำสุด = 1 คะแนน		
ระดับทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล		
1. ระดับต่ำ (0-3 คะแนน)	1,291	96.40
2. ระดับปานกลาง (4-7 คะแนน)	40	3.00
3. ระดับสูง (8-11 คะแนน)	8	0.60
รวม	1,339	100
$\bar{X} = 0.24$ S.D. = 1.09 ค่าสูงสุด = 10 คะแนน ค่าต่ำสุด = 0 คะแนน		
ระดับประสิทธิภาพการซื้อสินค้าออนไลน์		
1. ระดับต่ำ (1-2 คะแนน)	1,171	87.50
2. ระดับปานกลาง (3-4 คะแนน)	157	11.70
3. ระดับสูง (5 คะแนน)	11	0.80
รวม	1,339	100
$\bar{X} = 1.61$ S.D. = 0.80 ค่าสูงสุด = 5 คะแนน ค่าต่ำสุด = 1 คะแนน		

ตาราง 3 (ต่อ)

การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับปัญหาความปลอดภัยทางดิจิทัล		
1. ระดับต่ำ (0-1 คะแนน)	1,338	99.90
2. ระดับปานกลาง (2-3 คะแนน)	1	0.10
3. ระดับสูง (4 คะแนน)	0	0.00
รวม	1,339	100
$\bar{X} = 0.03$ S.D. = 0.16 ค่าสูงสุด = 2 คะแนน ค่าต่ำสุด = 0 คะแนน		

การสื่อสารพาณิชยดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท พบว่า ส่วนใหญ่
ผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทมีการสื่อสารพาณิชยดิจิทัลด้านการซื้อสินค้ามากที่สุด คิด
เป็นร้อยละ 100 และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 97.70 (ตาราง 4)

ตาราง 4

ร้อยละของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท จำแนกตามการสื่อสารพาณิชยดิจิทัล

การสื่อสารพาณิชยดิจิทัล	เคย	ไม่เคย	รวม	$\bar{X}$	S.D.
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การรับ-ส่งอีเมลล์	279 (20.60)	1,063 (79.40)	1,339 (100)	0.21	0.41
2. การโทรผ่านแอปพลิเคชัน	1,297 (96.90)	42 (3.10)	1,339 (100)	0.97	0.17

ตาราง 4 (ต่อ)

การสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัล	เคย	ไม่เคย	รวม	$\bar{x}$	S.D.
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
3. การใช้สื่อสังคมออนไลน์	1,308 (97.70)	31 (2.30)	1,339 (100)	0.98	0.15
4. การอัปโหลดเนื้อหาเพื่อการแบ่งปัน	759 (56.70)	580 (43.30)	1,339 (100)	0.57	0.50
5. การประชุมหารือออนไลน์	9 (0.70)	1,330 (99.03)	1,339 (100)	0.01	0.08
6. การค้นหาข้อมูลสินค้า	896 (66.90)	443 (33.10)	1,339 (100)	0.67	0.47
7. การสั่งซื้อสินค้า	1,339 (100.00)	0 (0.00)	1,339 (100)	1.00	0.00
8. การขายสินค้า	61 (4.60)	1,278 (95.4)	1,339 (100)	0.05	0.21
9. การทำธุรกรรมผ่านธนาคารออนไลน์	830 (62.00)	509 (38.00)	1,339 (100)	0.62	0.49

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ตัวแปรที่นำเข้าสู่การวิเคราะห์ไม่มีตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.75 และเมื่อนำตัวแปรทั้งหมดมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Enter เพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้

แรงงานในเขตชนบท ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร มี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพคนขายของตามถนน ตลาดนัด และเร่ขาย ระดับความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต ระดับทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ระดับประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์ และระดับปัญหาความปลอดภัยทางดิจิทัล เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณมาตรฐาน (Beta) แล้ว พบว่า การสื่อสารพหุชนัยดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากระดับประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์ ($\beta = 0.213$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดที่นำมาศึกษาสามารถอธิบายการผันแปรของการสื่อสารพหุชนัยดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 17.30 ($R^2 = 0.173$) ๖ (ตาราง 5)

ตาราง 5

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพหุชนัยดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	Sig.	อันดับของอิทธิพล
ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล				
1. อายุ	0.002	0.015	0.615	
2. การศึกษาระดับปริญญาตรี ⁽¹⁾	-0.368	-0.148	0.000	3
3. อาชีพคนขายของตามถนน ตลาดนัด และเร่ขาย ⁽²⁾	1.180	0.050	0.000	6
4. บุตร ⁽³⁾	0.121	0.050	0.075	

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	b	Beta	Sig.	อันดับของ อิทธิพล
ปัจจัยด้านการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล				
5. ระดับความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต	0.598	0.104	0.000	4
6. ระดับทักษะการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล	0.218	0.196	0.000	2
7. ระดับประสบการณ์การซื้อสินค้าออนไลน์	0.324	0.213	0.000	1
8. ระดับปัญหาความปลอดภัยทางดิจิทัล	0.551	0.073	0.004	5
a	2.716			
R ² = 0.173 F = 34.805 Sig of F = 0.000 N = 1339				

หมายเหตุ : กลุ่มอ้างอิง (1) คือ ระดับการศึกษาต่ำกว่าและสูงกว่าปริญญาตรี (2) กลุ่มอ้างอิง คือ อาชีพผู้ใช้แรงงานอื่น ๆ และ (3) กลุ่มอ้างอิง คือ บทบาทความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือนอื่น ๆ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การสื่อสารพาณิชย์ทางดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบท ส่วนใหญ่ผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทมีการแสดงออกถึงการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลด้านการซื้อสินค้าและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ Noonin (2022) อธิบายไว้ว่า คนรุ่นใหม่ในเขตชนบทมีการบริโภคสินค้าตามสมัยนิยมมากขึ้น โดยพิจารณาจากการซื้ออาหารและเครื่องคั้มของใช้ตามห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวก

ซื้อ และช่องทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงการซื้อขายของใช้ส่วนตัว เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และใช้เวลาว่างไปกับการเล่นอินเทอร์เน็ตหรือเกมส้อมพิวเตอร์มากขึ้น อันสิ่งบ่งชี้ได้ว่าสังคมชนบทไทยได้เข้าสู่ความทันสมัย (Modernity) แล้ว โดยไม่ปิดกั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวิถีการดำเนินชีวิตอย่างรวดเร็วฉับพลันผ่านการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ ส่วนระดับประสบการณ์การซื้อขายสินค้าออนไลน์อันเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานนั้น Entz and Cheyjunya (2023) และ Sangthongjai and Taiphapoon (2019) กล่าวว่า ผู้บริโภคในยุคดิจิทัลมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีแพลตฟอร์มสำหรับการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลที่หลากหลายและสะดวกรวดเร็วมากขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับส่วนประสมทางการตลาดของผู้ประกอบการที่มีความสร้างสรรค์และดึงดูดให้มีการบริโภคสินค้าออนไลน์มากขึ้น ดังนั้นผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทอาจมีการรับข้อมูลข่าวสารของการส่งเสริมการขาย ทำให้กระตุ้นการซื้อสินค้า และการสื่อสารบอกต่อกันภายในเครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาของภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถาบันการศึกษาในการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชนและการพัฒนาสมรรถนะทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารพาณิชย์ดิจิทัลของผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทหรือผู้ที่สนใจพัฒนาทักษะใหม่ (Up-skills) ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตชนบทที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และการขนส่งสาธารณะและโลจิสติกส์สินค้าท้องถิ่นให้เกิดความคล่องตัวสำหรับผู้บริโภคทั้งภายในชนบท บริเวณชายเมือง พื้นที่เมือง และทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อสร้างข้อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้แรงงานในเขตชนบทและเขตเมือง รวมถึงอาชีพอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการเสนอข้อถกเถียงเชิงวิชาการสำหรับแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลและชนยุคดิจิทัล ตลอดจนการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับคำอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นปัญหาวิจัย รวมถึงเงื่อนไขของการสื่อสารพหุวัฒนธรรมที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลสนับสนุนการอภิปรายผลการศึกษาจากระเบียบวิธีเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการออกแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) เนื่องจากการใช้ข้อมูลทุติยภูมิและยังมีข้อจำกัดในการอธิบายสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารพหุวัฒนธรรมดิจิทัล

References

- Department of Business Development Ministry of Commerce. (2023). *Easy online shop*. Department of Business Development. [in Thai]
- Dhamanitayakul, C., & Biggins, O. (2019). Conceptualizing digital citizenship for digital natives in Thailand. *Journal of Communication Arts Review*, 23(3), 60-73. [in Thai]
- Entz, A., & Cheyjunya, P. (2023). Divides among Thai digital natives. *Journal of Communication Arts Sukhothai Thammathirat Open University*, 10(1), 54-67. [in Thai]
- Goudeau, S., Sanrey, C., Stanczak, A., Manstead, A., & Darnon, C. (2021). Why lockdown and distance learning during the COVID-19 pandemic are likely to increase the social class achievement. *Nat Hum Behav*, 5(10), 1273-1281.
- Harris, C., Straker, L., & Pollock, C. (2017). A socioeconomic related 'digital divide' exists in how, not if, young people use computers. *PLoS ONE*, 12(3), 1-13.

- Helsper, E., & Eynon, R. (2013). Distinct skill pathways to digital engagement. *Euro. J. Commun.*, 28(6), 696-713.
- National Statistical Office Thailand. (2020). *Household survey on the use of information and communication technology*. National Statistical Office Thailand. [in Thai]
- Noonin, S. (2022). Factor analysis of lifestyle of young generation in Thai rural society. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 23(1), 169-193. [in Thai]
- Prensky, M. (2011). Reflecting on the myth. In M. Thomas (Ed.), *Deconstructing digital natives: Young people, technology, and the new literacies*. Routledge.
- Reynolds, T., & Stryszowski, P. (2014). *Skills and jobs in the internet economy*. OECD Publishing.
- Ribble, M. (2015). *Digital citizenship in schools: Nine elements all students should know* (3rd ed.). International Society for Technology in Education.
- Sangthongjai, S., & Taiphapoon, T. (2019). The influence of marketing mixed factors on Thai digital natives' decision behavior towards food delivery applications in Bangkok. *Journal of Public Relations and Advertising*, 12(1), 13-31. [in Thai]
- Strauss, W., & Howe, N. (1991). *Generations*. Harper Perennial.
- Tanyong, P., & Pongsittikanchana, C. (2023). Components of trust of online consumers in Thailand. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 6(3), 1635-1652. [in Thai]
- van Deursen, A. J., & van Dijk, J. A. (2014). The digital divide shifts to differences in usage. *New Media & Society*, 16(3), 507-526.

Weltevreden, J., & Rotem-Mindali, O. (2009). Mobility effects of b2c and c2c e-commerce in the Netherlands: A quantitative assessment. *Journal of Transport Geography*, 17(2), 83-92.

Author

Patiphan Pholmat

Bachelor of Arts Program (Media and Global Innovative Communication),

Institute of International Studies, Ramkhamhaeng University

282 Ramkhamhaeng Rd., Huamark, Bangkok, Bangkok 10240

Tel: 0-2310-8895, Email: patiphan.p@iis.ru.ac.th

Cluster Analysis to Compare Learner Characteristics in English Courses of General Education

Pornsin Supawan¹ / Intira Charuchinda^{2*}

¹ Assistant Professor, Mathematics Department, Faculty of Science and Technology,
Phranakhon Rajabhat University

² Associate Professor, English Language Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University

*Corresponding author's email: limsongprot@gmail.com

Received: January 30, 2022

Revised: May 9, 2023

Accepted: June 23, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.37>

Abstract

Understanding learner characteristics can guide educators in providing appropriate support to meet individual needs which can lead to learning achievement. This research aimed: 1) to cluster students by grades earned from English courses of General Education (GE) at a government university using cluster analysis, and 2) to compare the learner characteristics across different achievement levels by focusing on four learner characteristics, i.e. (1) motivation and attitudes, (2) student engagement, (3) test preparation and test taking behaviours, and (4) Classroom participation. A sample of 400 individuals was derived through cluster sampling. The research instrument was a questionnaire. The data were statistically analyzed by using frequency, mean, standard deviation, K-means cluster analysis, MANOVA, ANOVA, and Bonferroni. The findings were as follows. 1) Using K-means cluster analysis to cluster student achievement levels as indicated by grade point averages of the two GE English courses, it found three clusters: high achievers, moderate

achievers, and low achievers. 2) Concerning comparisons of learner characteristics, it found that motivation and attitudes, learning engagement, and test preparation and test taking behaviours of the high achievers were significantly higher than those of the moderate and low ones. However, it found no statistically significant difference between the learner characteristics of the moderate achievers and those of the low ones. Remarkably, statistically significant differences in classroom participation of all the three clusters were not found.

Keywords: cluster analysis, learner characteristics, second language acquisition

Introduction

Second language learners vary on a number of parameters. It is clear that there are certain characteristics held in common by effective second language learners. Such learners make satisfactory progress while other learners seem to make much less progress. This has led scholars to attempt to identify characteristics or behaviours associated with successful second language acquisition. It finds that learner characteristics can be widely different among different learners. De Koning, Loyens, Rikers, Smeets, and Molen (2012) study literature about learner characteristics and summarize that a large number of learner characteristics are known to be significantly related to academic achievement.

Although numerous studies have investigated learner characteristics such as motivation and attitudes, student engagement, test preparation and test taking behaviours, and classroom participation, each study has tended to confine itself to just one of these characteristics or to a limited group of them. The researchers found few documented studies which have examined the correlations between multiple

characteristics together in relation to student achievement levels in learning English. An insight of multiple learner characteristics can help educators tailor their teaching methods and strategies to meet the diverse needs and preference of their students and create a more inclusive and effective learning environment for all learners.

The general education (GE) program at a Thai government university requires students to take two compulsory courses i.e., *English for Everyday Communication* and *English for Study Skills Development*, in recognition of the importance of the English language. These two GE English courses aim to equip students with communication study skills, which are necessary skills for lifelong learning.

In this light, comparisons across different levels of English achievement on multiple learner characteristics, namely motivation and attitudes, student engagement, test preparation and test taking behaviours, and classroom participation, in the context of the government university can help those involved create learning experiences in consonance with learner characteristics and empower students of different levels of achievement to learn at best of their potential.

Research Objectives

The study aims 1) to compare students by their academic achievements in the GE English courses at the government university based on k-means cluster analysis, and 2) to compare the learner characteristics across the clusters of different achievement levels.

Hypothesis. Learner characteristics, namely motivation and attitudes, student engagement, test preparation and test taking behaviours, and classroom participation are significantly and positively associated with the achievement levels at significance level of .05.

Related Literature Review

Learner characteristic is a broad concept. Drachsler and Kirschner (2011) note that learner characteristics can be personal, academic, social/emotional, and/or cognitive in nature. In this regard, learner characteristics are heterogenous. This study confines itself to four characteristics about which a review of the relevant literature is briefly presented as follows:

1. Motivation and attitudes. Motivation is a multidimensional construct and involves an attitudinal aspect which plays a crucial role in language learning and directly influences learners' behaviours towards achievement (Gardner, 1985). According to Ellis (1995), the distinction between motivation and attitudes are not always clear-cut. The relationship between learning achievement and motivation has been widely documented, leading to a conclusion that regardless of subject matter, students with a high level of motivation tend to achieve better academic results, get a deeper understanding, feel more satisfied with their results, and strive for greater success (Arkhipova, Belova, & Shutova, 2017). In this study, this aspect incorporates students' acknowledgement of the importance of the English language, desire for success in learning English, devotion to learning English, enjoyment in learning English, motivation to learn English for self-development, motivation to learn English for global communication, motivation to learn English for their jobs or future, and motivation to learning English for academic purposes.

2. Student engagement. This term is often understood as the ability to motivationally and behaviorally engage in an effective learning process. Astin (1999) defines student engagement as the amount of physical and psychological energy that a student devotes to the academic experience. In the same vein, Trowler (2010) says that it is the interaction between the time and effort invested by both

students and their institutions. Some writers define student engagement as time and effort students devote to learning activities that are linked to desired outcomes (Berliner, 1990; Kuh, 2009). In this present study, the student engagement means the degree of active involvement in classroom activities, learning technique employment, notetaking, reviewing lessons learned from the class, asking teachers when having queries, and learning English by themselves.

3. Test preparation and test taking behaviours. The term ‘test preparation’ refers to the length of time the student invests in studying for a test, which could be reading, copying notes, quizzing with a partner (querying), or practising test elements (Bleidorn, 2012). It typically involves independent reading and activities that support independent reading, which are usually under the direction of the teacher (Broekkamp & Hout-Wolters, 2006). In this present study, it refers to students’ preparation before tests or exams, effort to review lessons after the class on their own, participation in tutorial groups before tests or exams, attention paid to the teacher when the teacher gives test guidelines, time spending on checking their answers before submission, and readiness to comply with testing regulations.

4. Classroom participation. There have been a number of previous studies attempting to define classroom participation. For instance, Vandrick (2000) says that for most teachers, it means students speaking in class, asking questions, making comments, and joining discussion. Fritschner (2000) describes participation in terms of talkers who prefer speaking out in class, and non-talkers who participate through attendance, active listening, sitting in their seats, doing the assignments, and being prepared for class. In contrast, Dancer and Kamvounias (2005) broadly define it as an overall engagement process whereby students prepare, contribute to discussions, develop group skills and communication skills and attend the class. Previous studies

reveal a positive relation between students' in-class participation and academic achievement (Kim, Shakory, Azad, Popovic & Park, 2019). Tatar (2005) finds that active classroom participation plays a crucial role in the success of education and students' personal development in the future. In this study, classroom participation is broadly defined as playing an active role in all in-class activities such as brainstorming activities, games, quizzes, discussions, and surveys in-class.

In sum, the conceptual framework underpinning in this study supposes that it might be significant to investigate all these learner characteristics across different levels of achievement. The assumption of this study is that students of different achievement levels are likely to exhibit different characteristics.

Research Methodology

Study Context. This study concerns students at a government university in Thailand with the important mission to provide education for all students so that they can become effective citizens of the country. Therefore, the university's admission standards are not as competitive as those of traditional universities. The university's students are from Bangkok and other parts of the country, of diverse social standings. In addition, a large number of students have part-time jobs. Although, this study did not ask the respondents about their English scores on the national entrance exam, it could be assumed that students who did not do well would go to this government university.

The learning management of these two GE courses is described as follows. The students took the course of *English for Everyday Communication* before the course of *English for Study Skills Development*. Students who took these courses were usually in their first and second years at university. Each course ran for sixteen

sessions (or weeks), and each session lasted 3 hours. Commercial textbooks accompanied by audio/video materials and online exercises are used. In each class, there were 40-60 students. They may have had different levels of English proficiency and study different disciplines. As for the mark allocation, classroom participation had a weighting of 20 percent of the total score, and the midterm test and the final exam a weighting of 50 percent. The remaining 30 percent was assigned to tasks.

Population and sampling. This study was conducted with a population of 13,312 undergraduates comprising non-English majors and non-international college students. They were in their second, third, and fourth years of study. At the time of this survey, they had completed the two GE English courses i.e., *English for Everyday Communication* and *English for Study Skills Development*. The sample derived through cluster sampling comprised 400 students who were asked to complete a self-report questionnaire. In this event, 340 respondents filled in and returned it correctly and completely, giving a response rate of 85.0 percent.

Instrumentation. The research instrument was a self-report questionnaire, comprising three parts. Part I was designed to collect demographic information. Part II was to collect data about learner characteristics which they held while they were taking these two English courses. It featured a five-point Likert's scale ranging from 'very high' to 'very low.' Part III was an open-ended question asking them to report their characteristics or behaviours while taking these two courses.

The instrument was validated by three experts in English language teaching, and the agreement between the contents and the research objectives were taken into consideration. The researchers revised the questionnaire according to the experts' advice before testing on a pilot sample of 30 individuals who were not involved in this study in order to check whether they could understand the language use in the

questionnaire. Then the researchers revised the language. Later, the researchers used Cronbach's Alpha Coefficient to identify its overall reliability and found that its reliability of the whole questionnaire was 0.910, thus suggesting a very high level.

The mean values were interpreted according to Best (1997) as follows: 4.50 – 5.00 representing very high, 3.50 – 4.49 representing high, 2.50 – 3.49 representing middle, 1.50 – 2.49 representing low, and 1.00 – 1.49 representing very low.

Data Collection. The respondents were informed about the purpose of this research and assured that their responses would be kept confidential. After having received the copies of the questionnaire, the researchers examined the completeness of each copy, encoded and entered the data into a statistical software package.

Statistical Analysis. Part I, which elicited demographic information from the respondents, was analyzed by using frequency and percentage. Part II asking their characteristics was analyzed by using mean and standard deviation. Part III asking about their characteristics was analyzed by using frequency. K-means cluster analysis was used to group students into clusters based on the average of their grades gained from the two GE English courses. Also, MANOVA, ANOVA, and Bonferroni were used to compare characteristics across the levels of achievement.

Results

Demographic Information. A little over the half (52.1 percent) of the respondents were female. Just a little less than a half (43.8 percent) were third year students. About two fifths or 39.7 percent studied in the Faculty of Management Science. About two thirds or 64.1 percent did not work part-time. The majority (82.4 percent) were full-time students.

Characteristics of Each Cluster. Using K-means cluster analysis, the researchers classified the respondents into three clusters based on their average of the grades earned from the two GE English courses, namely high achievers, moderate achievers, and low achievers. The description is displayed in Table 1.

Table 1

Description of the Characteristics of Each Cluster

Cluster	High (<i>n</i> = 116)		Moderate (<i>n</i> = 136)		Low (<i>n</i> = 88)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
Grade average earned from the two courses*	3.09	0.34	2.22	0.21	1.32	0.35
Characteristic**						
Attitudes and motivation	3.70	0.52	3.51	0.48	3.38	0.60
Student engagement	3.53	0.70	3.24	0.50	3.16	0.82
Test preparation and test taking behaviours	3.59	0.60	3.31	0.60	3.17	0.79
Classroom participation	3.64	0.93	3.57	0.78	3.48	0.87

* The grade is calculated on a 4.0 scale.

** The characteristics are reported, using a five-point scale.

The Comparison of Learner Characteristics Across the Three Clusters. A multivariate analysis of variance (MANOVA) was performed to simultaneously compare the three clusters of students - partitioned by their achievements gained from the two English courses - across all the four characteristics. A significant difference among the three clusters of which the *p*-value was .000 shows in Table 2.

Table 2

MANOVA Results Showing the Overall Comparison of Learner Characteristics across the Three Clusters

Independent Variable	Wilks' Lambda	Multivariate <i>F</i>	<i>p</i> -value
Cluster	0.902	0.354	.000

The more precise details, as viewed in Table 3, show that respondents of different achievement levels had three different characteristics with *p*-value of .000. These three are: 1) motivation and attitudes, 2) student engagement, 3) test preparation and test taking behaviours. Meanwhile, no statistically significant difference in classroom participation among the three clusters was detected, for *p*-value was .410.

Table 3

ANOVA Results Showing the Learner Characteristics of Each Cluster

Learner Characteristic	Type III <i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i> -value
Motivation and attitudes	5.351	2	2.675	9.638	.000
Student engagement	8.147	2	4.073	9.250	.000
Test preparation and test taking behaviours	9.574	2	4.787	11.136	.000
Classroom participation	1.315	2	0.658	0.894	.410

The multiple comparison by using Bonferroni's method to identify the difference in motivation and attitudes of each pair among the three clusters reveals that this characteristic of the high achievers was significantly higher than that of the

other two clusters. But there was no difference between that of the moderate achievers and that of the low achievers at the significance level .05, as illustrated in Table 4.

Table 4

Multiple Comparisons of Motivation and Attitudes

Level of Achievement	$\bar{X}$	High	Moderate	Low
High	3.70	-	0.19*	0.32*
Moderate	3.51		-	0.13
Low	3.38			-

* $p < .05$

The multiple comparison by using Bonferroni's method suggests a significant difference in student engagement, with high achievers reporting this particular characteristic higher than the moderate and low achievers at the significance level .05. Meanwhile, there was no significant difference between that of the moderate achievers and that of the low achievers as shown in Table 5.

Table 5

Multiple Comparisons of Student Engagement

Level of Achievement	$\bar{X}$	High	Moderate	Low
High	3.53	-	0.29*	0.37*
Moderate	3.24		-	0.08
Low	3.16			-

* $p < .05$

When the Bonferroni's method was employed to detect whether there was any significant difference in test preparation and test taking behaviours of each pair among the three clusters, it finds that this very characteristic of the high achievers was significantly higher than that of the other two clusters. However, there was no significant difference between this particular characteristic exhibited by the moderate achievers and that by the low achievers, as presented in Table 6.

Table 6

Multiple Comparisons of Test Preparation and Test Taking Behaviours

Level of Achievement	$\bar{X}$	High	Average	Low
High	3.59	-	0.28*	0.42*
Average	3.31		-	0.14
Low	3.17			-

* $p < .05$

Discussion

This research has studied undergraduates' grades earned from the two GE English courses at the government university, using cluster analysis, and examined learner characteristics across three different clusters of achievements in the two GE English courses. The results shows that in general the different levels of achievements were associated with learner characteristics, namely in motivation and attitudes, student engagement, and test preparation and test taking behaviours. Meanwhile, a significant difference in classroom participation among the three clusters was not detected. The findings of this study can be discussed as follows:

Motivation and attitudes. This current study finds the high achievers had significantly higher motivation and attitudes towards learning English than the moderate and low achievers. Similarly, the moderate achievers had higher motivation than the low ones, on average. These results are consistent with the previous studies of this aspect. For example, Thang, Ting, and Jaafar (2011), who studied motivation in learning English of Malaysian secondary students, find that the better students have more positive attitude towards learning English.

Student engagement. The study finds that student engagement demonstrated by the high achievers was significantly higher than that by the moderate and low achievers. In the same way, the moderate achievers had better student engagement than the low ones, on average, but not at a statistically significant level. In particular, the high achievers tended to involve themselves in classroom activities, have their own learning techniques, study the contents before participating in the class, ask teachers when having queries, take note during the class, review lessons learned from the class, and learn the English language by themselves. This finding confirms previous research. Kirsch, Jong, LaFontaine, McQueen, Mendelovits, and Monseur (2002) found that student engagement had the largest correlation with achievement in reading literacy. Also, Skinner and Pitzer (2012) writes that student engagement was a powerful predictor of learning achievement, retention, and graduation.

Test preparation and test taking behaviours. It finds that students of different levels of achievement differed in their test preparation and test taking behaviours. The high achievers reported this characteristic significantly higher than the moderate and low achievers. No significant difference in this characteristic between the moderate achievers and low ones was detected. The findings on this aspect largely replicate a previous study by Kitsantas (2002), who found that high test scorers used

more self-regulatory processes to enhance test preparation and performance, and self-regulation positively affected performance.

Classroom participation. A statistically significant difference in classroom participation held by the three clusters was not found. However, the non-significant findings may hint towards something significant. That is to say, some elements of classroom practices need to be taken into account.

One possible explanation lies in the widespread use of ICT tools. This might have played down the importance of physical presence in the classroom, for it provided students with opportunities to learn inside as well as outside the classrooms.

Moreover, the implementation of large class teaching might have affected students' classroom attention. These two GE English courses were taught in big classes with 50-70 students lumped together, regardless of their level of English proficiency or area of study. Such practice might have frustrated the teacher's attempts to remember the names of all students, to call them to answer the questions in the class, and to give them individual attention. Cooper and Robinson (2002) note that large EFL classes often make students feel less personal responsibility for learning, have less motivation to learn, and attend class less often.

In addition, learning activities in large classrooms with a diversity of English proficiency among the students might not help all students make progress at their own pace. This classroom can make some students not actively participate in the class. Some of the content knowledge in these two GE courses might have been already taught at the level of secondary education. The high achievers might have had more prior knowledge than the moderate and low achievers. Moreover, the low achievers might have been unable to catch up with the class. The students with high English proficiency may get bored with the teacher's instruction when the teacher

tries to explain contents to the students with moderate and low levels of English proficiency. Hedge (2000) says that failure by the teacher to respond to the needs of every student makes the active learner maintain their active state whereas the passive learners remain passive, making no progress in learning.

Also, the assessment of classroom participation was primarily based on their presence in the class, rather than their active participation. What students might have cared about most was to manage to answer the teacher when s/he called their names on the long list to check their presence. This practice might not have encouraged students of different levels of achievement to enthusiastically participate in the class.

Additionally, it is possible that the other characteristics of the high achievers such as motivation and attitudes, student engagement, and test preparation and test taking behaviours, where they were reported at significantly high levels in this study, might have worked together to affect their achievement. Apart from the learner characteristics covered in this study, the high achievers might have possessed other positive characteristics facilitating language achievement which are not included in this study. It is clear that plenty of factors affect academic achievements.

Recommendations

There is no statistically significant difference between the classroom participation across the three clusters. An interesting finding is that the four characters self-reported by the high achievers, namely motivation and attitudes, student engagement, and test preparation and test taking behaviours were significantly higher than the other two clusters. These characteristics reported by the moderate and low achievers were not significantly different. These findings agree with a common truth that academic success requires persistent effort and passion.

Pedagogical Implication. The findings of this study reinforce the idea that multiple learner characteristics have an effect on second language acquisition. According to these findings, teachers need to accept the heterogeneity of their learners by increasing students' motivation and building positive attitudes towards learning English, engaging students in meaningful and interesting activities, and helping them prepare for tests and examinations. Moreover, this study invites us to think about the importance of classroom participation, for it finds that in this academic setting, classroom participation does not significantly relate to students' achievement levels. To improve student classroom participation, it is advised that teachers should give special attention to students with low English proficiency.

Recommendations for Further Studies. Although this study has provided an insight into multiple learner characteristics in relation to their English achievement levels, it has covered only four characteristics. To overcome this shortcoming, it is important to study other learner characteristics or external factors. Also, this study employed a quantitative study method, merely relying on a self-report questionnaire as a research instrument. Thus, qualitative research methods should be performed in order to understand learners more accurately. In addition, the present study involves only students in EFL classes at a government university. Its findings are not always generalizable across different contexts. Thus, it might be a good idea to examine characteristics in other educational institutions. Last, the students' grades used as data in this study do not solely rely on test scores but on a combination of various components, such as classroom attendance, assignments, presentations, and perhaps "brownie points" awarded fortuitously. Such data may not always have corresponded to students' achievements. Hence, students' success measured by merely language achievement tests may be considered in further research.

References

- Arkhipova, M. V., Belova, E. E., & Shutova, B. N. (2017). On motivation of learning as English as a foreign language: Research experience in Russian university context. In A. Filchenko, & Z. Anikina (Series Eds.), *Linguistic and Cultural Studies: Traditions and Innovations: Vol 677. Advances in Intelligent Systems and Computing*, 113-121. http://doi.org/10.1007/978-3-319-67843-6_14
- Astin, A. W. (1999). Student involvement: A developmental theory for higher education. *Journal of College Student Development*, 40(5), 297-308.
- Berliner, D. C. (1990). What's all the fuss about instructional time? In M. Ben-Peretz, & R. Bromme (Eds.), *The nature of time in schools: Theoretical concepts, practitioner perceptions*, 3-35. Teachers College Press.
- Best, J. W. (1997). *Research in education*. Englewood Cliffs. Prentice-Hall.
- Bleidorn, W. (2012). Hitting the road to adulthood: Short-term personality development during a major life transition. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(10), 1-15. 113-121. <http://doi.org/10.1177/0146167212456707>
- Broekkamp, H., & Hout-Wolters, B. (2006). Students' adaptation of study strategies when preparing for classroom tests. *Educational Psychology Review*. 19(4). 401- 428. 113-121. <http://doi.org/10.1007/s10648-006-9025-0>
- Cooper, J., & Robinson, P. (2002). The argument for making large classes seem small. *New Directions for Teaching and Learning*, 2000(81), 5-16. <http://doi.org/10.1002/tl.20504>
- Dancer, D., & Kamvounias, P. (2005). Student involvement in assessment: A project designed to assess class participation fairly and reliably. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 30(4), 445-454.

- De Koning, B. B., Loyens, S. M. M., Rikers, R. M. J. P., Smeets, G., & Molen, H. T. (2012). Generation Psy: Student characteristics and academic achievement in a three-year problem-based learning bachelor program. *Learning and Individual Differences*, 22(3), 313-323.
- Drachsler, H., & Kirschner, P. A. (2011). Learner characteristics. In N. M. Seel, (Ed.), *Encyclopedia of the Sciences of Learning*. Springer.
http://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_347
- Ellis, R. (1995). *Understanding second language acquisition*. Oxford University Press.
- Fritschner, L. M. (2000). Inside the undergraduate college classroom: Faculty and students differ on the meaning of student participation. *The Journal of Higher Education*, 71(3), 342-362. <http://doi.org/10.2307/2649294>
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. Edward Arnold.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and learning in the language classroom*. Oxford University Press.
- Kim, A. S. N., Shakory, S., Azad, A., Popovic, C., & Park, L. (2019). Understanding the impact of attendance and participation on academic achievement. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*, 6(4), 272-284.
<http://doi.org/10.1037/stl0000151>
- Kirsch, I., Jong, J., LaFontaine, D., McQueen, J., Mendelovits, J., & Monseur, C. (2002). *Reading for change: Performance and engagement across countries result from PISA 2000*. Organization for Economic Co-operation and Development.

- Kitsantas, A. (2002). Test preparation and performance: A self-regulatory analysis. *The Journal of Experimental Education*, 70(2), 101–113.
<http://doi.org/10.1080/00220970209599501>
- Kuh, G. D. (2009). What student affairs professionals need to know about student engagement. *Journal of College Student Development*, 50(6), 683–706.
<http://doi.org/10.1353/csd.0.0099>
- Skinner, E. A., & Pitzer, J. R. (2012). Developmental dynamics of student engagement, coping, and everyday resilience. In S. L. Christenson, A. L. Reschly & C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement*, 21–44. Springer.
- Tatar, S. (2005). Why keep silent? The classroom participation experiences of non-native-English-speaking students. *Language and Intercultural Communication*, 5(3–4), 284–293.
- Thang, S. M., Ting, M., & Jaafar, N. M. (2011). Attitudes and motivation of Malaysian Secondary students towards learning English as a second language: A case study. *3L: The Southeast Asian Journal of English Language Studies*, 17(1), 40–54.
- Trowler, V. (2010). Student engagement literature review. *The Higher Education Academy*. <https://www.advance-he.ac.uk/knowledge-hub/student-engagement-literature-review>
- Vandrick, S. (2000). *Language, culture, class, gender and class participation*. Paper presented at TESOL Annual International Convention, Vancouver, Canada.
<https://eric.ed.gov/?id=ED473086>

Authors

Pornsini Supawan

Mathematics Department, Faculty of Science and Technology

Phranakhon Rajabhat University

Tel: 063-235-4292 Email: pornsin.s@gmail.com

Intira Charuchinda

Corresponding author

English Language Department, Faculty of Humanities and Social Sciences

Phranakhon Rajabhat University

Tel: 097-2954995 Email: limsongprot@gmail.com

Perception of Chinese Junior High School Students on Factors and Activities Causing Anxiety in English Language Learning

Yi Luo^{1*} / Anchalee Chayanuvat²

¹Master's Degree Student, Bilingual Education and English Language Teaching Program,
Suryadhep Teachers College, Rangsit University

*Corresponding author's email: 907689387@qq.com

²Assistant Professor, Bilingual Education and English Language Teaching, Suryadhep Teachers
College, Rangsit University

Received: August 27, 2023
Revised: December 15, 2023
Accepted: December 20, 2023
DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.38>

Abstract

The objectives of this study were 1) to investigate the factors causing the Chinese English language learner anxiety, and 2) to explore the activities that may cause anxiety in learning English. A mixed-methods approach was used in this study. 124 high school students from Yunnan Province, China, were selected with stratified population sampling techniques calculated by Yamane's formula as the questionnaire respondents from a study population of 180. The quantitative data results showed high scores for all factors and activities, with an overall mean of 3.80 (S.D.=1.67). The 'English Language' factor received the highest score, while 'Environment' and 'Myself' factors scored the lowest. The activities that triggered anxiety most were especially the English grammar tasks ($\bar{x}=4.06/S.D.=1.05$). In addition, tension from the use of the English language ($\bar{x}=3.63/S.D.=1.13$) was found to induce anxiety. The findings from the interviewed data of nine volunteers revealed the challenges of the English language they faced, brought by low motivation, lack of achievement,

fear of failure, low confidence, the sense of inadequacy due to poor language skills as the key causes of anxiety. Recommendation for the teachers to best support their students are to give significance to the affective factors while teaching.

Keywords: anxiety, Chinese junior high school students, English learning, perception

Introduction

The importance of English as a global language and its role in communication and information dissemination in the 21st century, the period when the whole world is interconnected and globalized, cannot be understated (Crystal, 2003; Covacovich & Champaud, 2021). With the advent of globalization and advancements in technology, English has become the most widely studied foreign language worldwide (Yan, 2020). In 2022, it was reported by Statista that approximately 1.5 billion people spoke English as a native or second language, surpassing Mandarin's 1.1 billion speakers (Statista, 2022).

China recognizes the significance of English in its international interactions and has emphasized its importance in the country's opening-up policies (Xiao, 2017). As economic globalization and cultural exchanges continue to deepen, English plays a crucial role in political, economic, and cultural interactions (Yan, 2020). Consequently, there has been increased investment in English language learning and teaching, and the efficient acquisition of English skills has become a focus of attention for educators and learners alike (Yan, 2020).

Within the field of second language learning, researchers have increasingly focused on learners as the subject of study, examining their cognitive and psychological processes. Studies have consistently shown that learners' affective

states, such as anxiety, play a significant role in second language learning success (Wang, 2022). Building upon this, Krashen's comprehensive framework for second language acquisition, proposed in the late 1970s and early 1980s, introduced the affective filter hypothesis. According to this hypothesis, the learner's affective factors act as filters that can facilitate or hinder language acquisition. Language anxiety is a complex emotion that affects language learning and can impact the success of acquiring a second language.

Anxiety in language learning can hinder learners' mindset and potential, leading to difficulties. Understanding the impact of anxiety on English learning among junior high school students is crucial due to the significance of English in China's international engagements and the increasing attention to students' mental health (Fu, 2021). It is commonly accepted that junior high school students have gone through a critical period of cognitive and emotional development, making their classroom experiences important.

Learning anxiety is influenced by several psychological aspects, including cognitive preferences, self-efficacy, self-evaluation, and social comparison. Students can manage their learning anxiety by appropriately addressing these issues. One among them, anxiety surrounding the senior high school admission tests can be blamed for the loss in students' enthusiasm in learning English during junior high school (Wang, 2021). Learning anxiety is on the rise in China for students at this level because of the current vocational education system reform causing worry among students that many students may not be admitted to ordinary high schools (State Council, 2019). Thus, the study aimed to investigate the factors and identify the activities that may contribute to English learning anxiety among Chinese junior high school students. With its findings, various parties involved in the field of

English language teaching and learning can direct their attention to how learning anxiety among students can be reduced and more appropriate learning activities can be better designed to support students in their English language learning.

Research Objectives

1. To investigate the factors causing the Chinese English learner anxiety
2. To identify the activities that may cause anxiety in learning English

Methodology

This study adopted a mixed-methods approach to collect both quantitative and qualitative data for the research objectives. The research instruments were the questionnaire and the semi-structured interview. A total of 180 students from the same grade in the same school were the population of the study. The sample size of each class was calculated by Yamane's formula and a total of 124 students were selected through stratified population sampling technique. These 124 students were questionnaire respondents. Subsequently, nine volunteers were selected from the sample of 124 for semi-structured interviews. Finally, the findings from both the questionnaires and the interviews were analyzed for the discussion.

Research Instruments

The English Learning Anxiety Scale called the English Learning Anxiety Factor Scale was adapted from the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) proposed by Horwitz in 1986 to collect quantitative data. A pilot test was

also conducted for its reliability with a Cronbach Alpha score of 0.961.

A semi-structured interview with six open-ended prompt questions were used to get more information to supplement the collected quantitative data to collect qualitative data.

Data Collection

The data was collected in April 2023. The number of questionnaire respondents in each class was calculated, and a group was created using WeChat to send the URL of the online questionnaire to the participants in the group.

The second step, nine volunteering participants were interviewed. During the interviews, the researcher carefully recorded the useful information provided by the interviewees. At the same time, with the consent of the participants, the researcher audio-recorded the conversations to check and add the missing information in the interviews to ensure the completeness of the interviews.

Data Analysis

The quantitative data collected from the questionnaires were analyzed using SPSS software. Descriptive statistics such as percentage, mean and standard deviation were calculated to identify the factors and activities the respondents said they created anxiety in learning English and the meanings of the numbers were interpreted.

The qualitative data obtained from the semi-structured interviews were analyzed thematically with the method of identifying, analyzing, organizing, describing, and reporting themes in a data set. It is an inductive method of analysis that transforms large amounts of data that are not organized into themes into central

concepts that can be used to explain how the factors fit together (Braun & Clarke, 2006). With this concept of data analysis, Litchman's three C's (codes-categories-concepts) process was adopted as the data analysis technique for this study.

Results

The results of the study are presented into sections: Quantitative Data Analysis and Quantitative Data Analysis.

1. Qualitative Data Analysis

A descriptive statistical analysis was conducted on a 32-item questionnaire completed by 124 respondents. The factor results are shown below:

Table 1

Demographic Information of the Research Participate

Gender	Number	Percentage (%)
Male	57	45.97%
Female	67	54.03%
Fear of failure	124	100%

Based on Table 1, it can be concluded that there were slightly more male than female students as the questionnaire respondents. Table 2 below reveals what anxiety factors affected the students in the study in their language learning most or least of all.

Table 2*Quantitative Results Showing Factors Causing Anxiety*

Factors	Mean	S.D.
The English language	3.89	1.19
Teachers	3.86	1.12
Fear of failure	3.85	1.10
Classmates	3.79	1.14
Environment	3.78	1.32
Myself	3.78	1.12

It can be seen from the data in the table that although the six factors got slightly different mean scores, "The English language" ranked the highest with a mean score of 3.89, showing its importance in triggering anxiety. Secondly, "Teachers", with an average score of 3.86, emphasizes the need for teaching to adapt their teaching methods to reduce students' anxiety.

Another major factor is "fear of failure", which stems from the importance of the Chinese test and its direct impact on students' future learning in high school. Fear of failure ranked third with a score of 3.79. Similarly, students also identified "classmates" as a contributing factor to anxiety, with a slightly higher than average score of 3.79, indicating that classmates also play an important role in contributing to academic anxiety.

Finally, "Myself" and "Environment," both with a mean score of 3.78, show that students regarded self-doubt and environmental factors as important factors contributing to their anxiety in learning English. The high self-doubt scores reflect

students' uncertainty about their ability and performance in English language learning and their concern about whether they will be successful. Besides, students believed that they could feel less anxious or worried in their English language learning if they were appropriately supported with the learning environment such as resources and class atmosphere. The following table presents the next part of the questionnaire that reveals what activities may cause anxiety for students.

Table 3

Activities of the Questionnaire

No	Statement	Mean	S.D.
1	English grammar is different from my mother tongue, Chinese.	4.06	1.05
2	I don't like teachers who punish students	3.96	1.23
3	I worry about the consequences of failing my foreign language class.	3.92	1.16
4	It frightens me when the teacher is angry with the class	3.92	1.15
5	I keep thinking that the other students are better at languages than I am	3.69	1.06

Table 3 (Continue)

No	Statement	Mean	S.D.
6	I tremble when I know that I'm going to be called on in language class.	3.69	1.22
7	I feel more tense in my language class than in my other classes.	3.63	1.13

There were 32 questionnaire items in this study, and only the three activities that caused the highest and the three lowest levels of English Language learning anxiety are listed here. Item 31 had the highest mean score, indicating that many students do not feel comfortable when studying a different language. Item 23 and Item 27 indicated that the students did not like it when their teachers were angry and punished students. It damaged the class atmosphere. For them, the teacher's way of being was the most significant factor to help them learn in a caring atmosphere. Item 20 points out that their learning anxiety came also from their fear of failure. Their anxiety level would rise if they, could not perform well in class. In addition, when students competed with their peers, their learning anxiety would rise. If they could not do something in class, that means they failed, an obvious cause of anxiety.

2. Qualitative Data Analysis

Table 4 shows that the data was collected through semi-structured interviews. with six prompt questions as listed below

1. How do you feel when you study English?

2. What do you think makes you want to learn English?
3. Are there any factors/causes that make you want to give up learning/trying?
4. Can you rate your English ability?
5. Which English skills (Listening, speaking, Reading, and Writing) do you feel comfortable with?
6. What are generally causes of your anxiety in English language learning?

Nine volunteers were randomly selected from the 124 students to participate in the interviews individually. One-to-one semi-structured interviews were conducted online with the nine students. Each interview lasted approximately 50 minutes and the interviews were audio recorded throughout, the results of which are shown below in the three C's (Codes - Categories - Concepts) findings. Table 4 and Figure 5 below show how the quantitative data were analyzed.

Table 4

The Number of Codes, Categories and Concepts

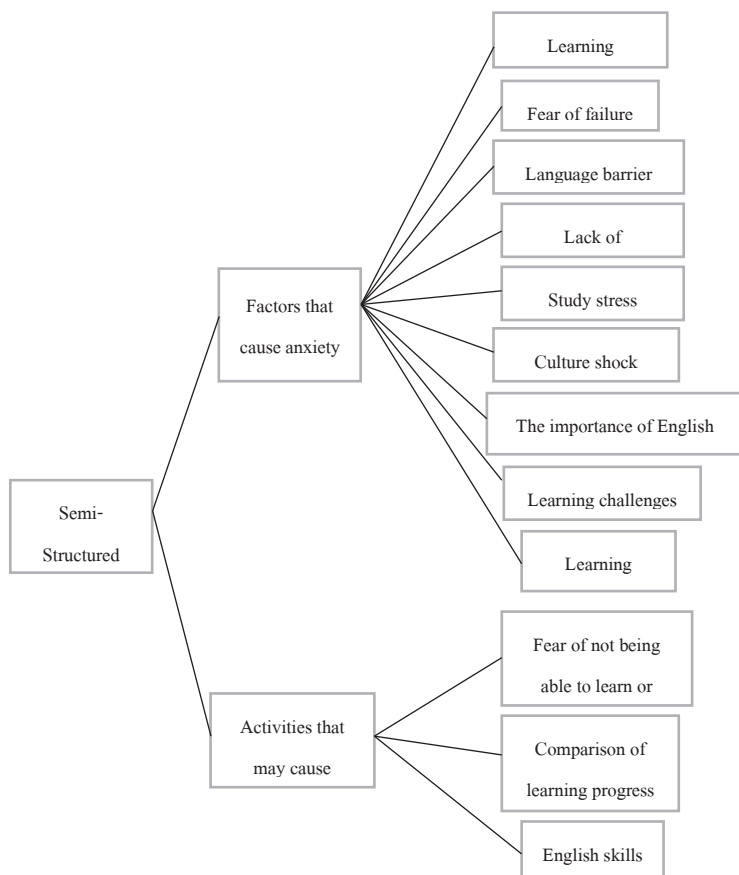
Student A-I	Number of Codes	Number of Categories	Number of Concepts
Student A	9	4	2
Student B	7	6	2
Student C	13	7	2
Student D	9	6	2
Student E	8	3	2

Table 4 (Continue)

Student A-I	Number of Codes	Number of Categories	Number of Concepts
Student F	12	5	2
Student G	13	8	2
Student H	11	6	2
Student I	12	5	2
Total	94	50	18

Figure 5

Semi-structured interview for analysis of factor and activities that cause anxiety

Discussion

Language learners often feel anxious and nervous when learning a new language because they lack confidence in their performance. Having to learn a new language, which is not the mother tongue, requires them to put in greater efforts to

overcome the difficulties of the phonetic, linguistic, and semantic system that the new language poses. Besides, losing face is something to avoid as making mistakes symbolizes inability or failure which many students cannot accept (Chayanuvat, 2009; Hashemi, 2011). Based on the findings from the questionnaire, of the six causes of anxiety in English language learning, 'the English language' topped the list, to be followed by 'Teachers', 'Fear of failure', 'Classmates' and 'Environment'. Along the same line but not the same, the interviewed data indicate several factors that cause anxiety, namely "learning motivation, fear of failure, language barrier, lack of achievement, study stress, culture shock, the importance of English, learning challenges and learning methods." For activities that may cause stress, the interviewed data point to "fear of not being able to learn or apply, comparison of learning progress and English skills." The emerging issues are presented below.

1. The factors that cause English learning anxiety

The table below shows a synthesis of the factors that cause anxiety in English language learning among students.

Table 5

Corresponding Results of Quantitative and Qualitative Studies of Factors Causing Anxiety

Quantitative	Qualitative	Summarize
The English language	Language barriers Importance of English The English language	Language factors
Myself	Learning motivation Lack of achievement	Affective factors
Environment	Learning pressure Cultural shock	External influences

These results imply that students experienced a variety of anxiety-related difficulties while learning the English language, including significant elements such as the English language itself, the teachers, peer comparison and the learning environment. The difficulties one faces when learning a foreign language which is totally different from one's mother tongue are indeed a major cause of anxiety. Students do not learn a new language easily. They often feel afraid to talk in class and of making mistakes. The English language classes are generally large and crowded (Alsalihi, 2020). That is why fear of failure occurs and most probably results from lack of achievement. According to Dornyei (1998), the teachers and factors relating to the teachers were the most important factors of student demotivation. Similarly, Brown (2000) points out that teaching and learning are closely related. Being aware of how the learner learns will help teachers determine

their philosophy of education, their teaching style, approach, methods, and classroom techniques. About the teacher factor, Chayanuvat (2009) explains “the teacher in an English classroom is expected not only to teach but also to facilitate learning and thus, desirable general warm human qualities are necessary.” Language difficulties and poor self-confidence can both make learning English as a second language for students difficult, which can cause anxiety (Chen, 2006; Cheng, 2021; Horwitz, 1986). An external factor such as the quality of the learning environment is also directly associated to students' learning anxiety, according to recent research (Wang, 2017). Peer interactions have a substantial impact on students' learning experiences and affective states (Aida, 1994; Fu, 2021; Li, 2019). Although students may wish to cooperate with their peers, they also develop a sense of competition by comparing their learning progress.

Additionally, it has been discovered that anxiety levels are tightly tied to motivation and performance, and that unmotivated learning can cause elevated anxiety (Dörnyei, 1998; Zeidner, 2019). Finally, students can lessen their worry by knowing and adjusting to the culture of the target language (Liu & Yang, 2022; Zhang, Y. & Zhang, L., 2018; Zhao, 2007; Zhao & Wang, 2021). Culture shock is frequently a prevalent source of anxiety in intercultural learning situations. Brown (1994) claims that a second language is required to develop a second identity-a new mode of thinking, feeling, and acting - which can easily create a sense of fragility, defensiveness, and inhibitions. Together, these elements affect how students learn and how they feel, creating a complex and significant anxiety network.

2. The activities that cause English learning anxiety

Based on the study findings, there may be some activities that have been

overlooked because they may be considered unimportant to learning but they are. The following table shows the findings that confirm what the English language teacher should be aware of and pay special attention to deal with.

Table 6

Corresponding Results of Quantitative and Qualitative Studies of Activities Causing Anxiety

Quantitative	Qualitative
31) English grammar is different from my mother tongue Chinese.	Fear of not able to learn or apply.
12) I feel more tense in my language class than in my other classes.	English skills

According to the questionnaire, these two activities cause significant amounts of anxiety: Item 31. The grammar in English is different from the grammar in my native Chinese; this can make ELLs more anxious than native Chinese speakers since they may find it difficult to adapt to the grammatical variances (Jin, 2005). Punitive teaching techniques adopted by the teacher can have a detrimental impact on the learning environment and cause pupils to feel scared and stressed (Deci & Ryan, 2002). The activity with the lowest anxiety level was activity number 12. In contrast to my previous classes, English class made me feel more anxious and tighter. This might be the case because students in the study found the English language to be more difficult and unfriendly than other disciplines, leading to reduced levels of engagement and self-confidence (Cheng, 2021; Dörnyei, 1998). Teachers can adopt

successful teaching techniques and supports by having a thorough understanding of the effects of grammatical variations and self-perceptions on students' anxiety. Various designs of the grammar activities can be launched (Alsalihi, 2020). Specific grammar exercises, encouraging learning environments, and group projects can all help students feel less anxious and develop their English language abilities. For many language learners, formal language classroom setting was a major source of stress and anxiety because of its demand to be more correct and clearer in using the target language (Hashemi, 2011). To give language learners a feeling of success and satisfaction when using English, language teachers should avoid activities that enhance early frustration. They can instead start with simple step-by-step lessons so that learners can feel satisfied and relaxed when participate in language classes for the first time. To reduce the students' fear and stress that their mistakes in front of the teachers will affect their end-of-course grades, more emphasis should be given to formative assessment and feedback rather than summative assessment and feedback which means life and death to their future (Hashemi, 2011).

Recommendations

Although this area of investigation is not new, there are still specific situations to address. For example, future research can think about extending the sample size, including different groups of research participants or schools in the sample. In addition, specific cases of how students cope with their anxiety or how they overcome it are still worth studying.

References

- Aida, Y. (1994). Examination of Horwitz, Horwitz, and Cope's Construct of Foreign Language Anxiety: The Case of Students of Japanese. *The Modern Language Journal*, 78(2), 155-68. <https://www.jstor.org/stable/329005>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1191/1478088706QP063OA>
- Brown, G. (1994). *Language and understanding*. Oxford University Press, Walton St., Oxford, OX2 6DP, England, United Kingdom (ISBN-0-19-437191-3).
- Brown, H. D. (2000). *Principles of language learning and teaching* (Vol. 4). Longman.
- Cai, T. (2017). Research on the current situation of high school students' interest in English learning and strategies for cultivating it. *Journal of Education and Teaching*. 8(6), 321-330.
- Central People's Government of the People's Republic of China. (2019). *Notice on the issuance of health China action - Action plan for mental health of children and adolescents*.
- Chayanuvat, A. (2009). English learning experiences of students enrolled at a Thai university: A case study. <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/aeipt.181893>
- Chen, S. H. (2006). Survey and analysis of English classroom anxiety situation of senior students. Modern Elementary and Secondary Education. *Canadian Modern Language Review*, 55(4), 48-51.
- Cheng, Y. (2021). The relationship between foreign language anxiety and foreign language listening anxiety. *Journal of Language Teaching and Research*, 12(2), 240-249.

- Covacevich, C., Mann, A., Santos, C., & Champaud, J. (2021). Indicators of teenage career readiness: An analysis of longitudinal data from eight countries. *Organization for Economic Co-operation and Development*.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language*. Cambridge university press.
- Dhia Alsalihi, H. (2020). Posters in vocabulary learning. *Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on the English Language in Iraqi Context*.
- Dörnyei, Z. (1998). Motivation in second and foreign language learning. *Language Teaching*, 52(3), 361-375.
- Fu, R. (2021). An analysis of improvement strategies for students' language anxiety in English teaching. *Journal of Language and Literature Studies*, 2(3), 684-688.
- Hakim, F., & Chiani, S. H. (2019). Pengaruh Mempelajari Bahasa Asing Terhadap Perkembangan Otak Anak. *Ganec Swara*, 13(2), 332.
<http://journal.unmasmataram.ac.id/index.php/GARA/article/view/100>
- Hashemi, M. (2011). Language stress and anxiety among the English language learners. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1811-1816.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811021744>
- Horwitz, E. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125-132. <https://www.jstor.org/stable/327317>
- Jin, L. (2005). Cross-linguistic influence in the second language acquisition of English grammatical morphemes by native speakers of Mandarin Chinese. *Journal of East Asian Linguistics*, 14(1), 1-38.
- Li, J. (2019). Peer relationship quality and English learning anxiety among Chinese college students: The mediating role of social support. *Frontiers in Psychology*, 10, 1-10.

- Li, L. L. (2020). The role of different stress management strategies on anxiety. *English Abroad*, (5), 101-102.
- Liu, H., & Yang, F. (2022). Investigation and reflection on the problem of cognitive thinking orientation in junior high school English classroom questions. *Modern Education Science*, (2), 98-99.
- Suo D. F. (2020). A new model of foreign language classroom teaching. *Foreign Language*, (4), 21-29.
- Wang, N. (2022). A study on the correlation between academic self-efficacy, self-attribution of learning success or failure and English performance of higher education students. *Theory and Practice in Language Studies*, 3(4), 684-688.
- Wang, S. (2017). *Study on the relationship between social support, self-efficacy, and group counseling intervention for junior high school students* [Unpublished master's thesis]. Shenyang Normal University.
- Wang, Z. Z. (2021). A study on the current situation of English learning anxiety among junior high school students. *Learning Environments Research*, 20(2), 165-182.
- Wei, Q. X. (2010). Improving listening and speaking skills, making English a real language subject. *Young Literati*, 66-67.
- Xiao, Y. Z. (2018). Talking about the cultivation of English learning interest in junior high school, reading and writing. *Journal of Education and Teaching*, 7(9), 13-26.
- Yan, M. H. (2020). A study on the current situation of junior high school students' English learning outside class in Haikou City. *Frontiers in Psychology*, 1-10.
- Zasan. (2011). Experimental discussion on the importance of English learning in today's social life. *Tibetan Science and Technology*, 38-40.

- Zhang, J. (2021). A study on the relationship between English learning anxiety, self-efficacy, and English performance of sophomore students. *Huazhong Normal University of Science*, (04), 14-16.
- Zhang, Y., & Zhang, L. J. (2018). A socio-cultural investigation into Chinese learners' foreign language anxiety: The case of English majors in Mainland China. *The Modern Language Journal*, 102(3), 548-566.
- Zhao, L. L., & Wang, L. (2021). A review of research on learning interest. *Journal of Capital Normal University (Social Science Edition)*, (6), 107-112.

Author

Yi Luo

Master of Bilingual Education and English Language Teaching,

Suryadhep, Teachers College, Rangsit University

52 347 Phahonyothin Road, Lak Hok, Mueang Pathum Thani District,

Pathum Thani 12000, Thailand

E-mail: 907689387@qq.com

An Investigation of Subtitle Translation: A Case Study of *Charlotte's Web* (2006)

Benjawan Tipprachaban¹

¹Ph.D. (Applied Linguistics for English Language Teaching), Modern Languages, the University of Southampton, the United Kingdom

Director of International Relations and Communication Affairs Center, a Lecturer of English for Careers Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University

Received: June 28, 2022

Revised: November 23, 2023

Accepted: November 23, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.39>

Abstract

This study examined movie subtitle translation methods. Thai entertainment has increasingly used English-to-Thai subtitles. Thus, subtitle translation methods must be examined. The study used 1,467 *Charlotte's Web* (2006) words, phrases, and sentences. This study followed Vinay and Darbelnet's (2000) translation methods. A comparative analysis of English and Thai subtitles quantified their translation approaches to determine how words, phrases, and sentences were translated. Data analysis showed that *Charlotte's Web* (2006) subtitles were mostly obliquely translated. Translation methods occurred 1,001 times, or 51.81%. Rewriting, an adaptation within oblique translation, produced most of the film's subtitles. Rewriting was used 716 times, or 37.06% of the time.

Keywords: Charlotte's web, subtitle translation, translation methods

Introduction

This section introduces the background, research questions, objectives, scope, limitations, term definitions, anticipated benefits, and application.

Technology has bonded the world. Global English (Smokotin, Alekseyenko, & Petrova, 2014). Dubbed English-subtitled films show globalization's new languages and cultures (Khalaff, 2016). Another popular Thai science is translation. Foreign knowledge, media, books, and entertainment must be translated into Thai to expand Thais' horizons since most do not speak English. Hollywood dominates digital (Silver, 2007). Thai English-language films flood due to demand. Foreign data must be translated into Thai, and filmmaking requires subtitles. Chulalongkorn, Thammasat, and Surrathani Rajabhat universities teach subtitle translation. Thai and top universities like UCL, Essex, and Roehampton offer subtitle translation courses. English-speaking universities offer audiovisual translation courses that include subtitle translation, proving that theoretical subtitling knowledge is needed before entering the industry.

The 2006 film *Charlotte's Web* was chosen to be investigated in the current study because it is a well-known and classic children's story adapted from E. B. White's well-known children's literature, *Charlotte's Web*. The film was a global sensation. It won numerous awards, such as the 2006 *Phoenix Film Critics Society Award* for Best Family Film and the 2006 *Las Vegas Film Critics Society Awards* for Best Song and Best Family Film, to mention a few (Wikipedia, 2023).

Research questions

1. What translation methods did the translator use to translate dialogues in the 2006 film *Charlotte's Web*?

2. Which translation method is most frequently used when translating film dialogues?

Objectives

1. To gain an understanding of the translation methods used by a professional translator when translating film subtitles
2. To ascertain the most frequently used translation method for film subtitle translation.

Scope of the research

This study examined the 2006 film *Charlotte's Web's* subtitle translation methods. It had 1,467 words, phrases, and sentences. Vinay and Darbelnet's (2000) translation methods were used to analyze the data. The research revealed the most common methods for translating movie subtitles.

Limitations

This study examined 1,467 phrases and sentences in the film's subtitles to compare translation methods. The study's findings cannot be applied to all children's literature subtitles, but they can aid translation instruction.

Definitions of key terms

- 5.1. *Source text (ST)* or *source language* refers to the original text.
- 5.2 *Target text (TT)* or *receptor language* refers to the final translated text.

Expected benefits and application

All English Program and English for Careers Program translation modules will learn subtitle translator techniques from the study. Rajabhat and other Thai university translation modules can use the findings.

Literature Review

This section reviews study-related literature. Audiovisual translation, *Charlotte's Web* (2006), and related research are covered in this review.

1. Audiovisual translation

Audiovisual translation converts multimedia to another language and culture. Since the 1970s, audiovisual translation research has included software and videogames. After television became mass media, 'film and television translation' (Delabastita, 1989) and 'media translation' (Baker & Saldanha, 2009) gained prominence in the literature. 'Subtitling is described as the translation of an audiovisual product's spoken (or written) source text into written target text that is superimposed on the original product's images, typically at the bottom of the screen (Karamitroglou, 1998).'

The present study focuses on subtitling as it aims to examine the translation methods used in the Thai subtitles of the *Charlotte's Web* (2006) film. Baker and Saldanha (2009) divide subtitling into three types: 1) Intralingual subtitles are in the source language. Intralingual subtitles aimed at minority audiences, including immigrants learning the host country's language or those using non-standard vernaculars at home. As accessibility becomes more important in the audiovisual industry, intralingual subtitling seems like deaf and hard-of-hearing.

- 2) Interlingual subtitles provide localized versions of the ST's dialogue.
- 3) In bilingual subtitles, the source fragment appears in both lines.

2. Methodology in Translation

Vinay and Darbelnet (2000) proposed two translation methods: direct or literal translation and oblique translation. The first one consists of three methods:

borrowing, calque, and literal translation, and the latter include transposition, modulation, equivalence, and adaptation.

Borrowings: using SL terms to flavor a translation. Thai uses English words like 'menu,' 'party,' 'internet,' and 'computer.'

Calque: calques are borrowed words. Beardsmore (1986) calls calques loan shifts or loan translations. The Thai term for 'brainwash' is 'ล้างสมอง (Back translation: wash brain)', imported from English.

Literal translation: for instance, 'I eat bread' can be translated straight into 'ฉันกินขนมปัง' (Back translation: I eat bread) in Thai.

Transposition: this method involves replacing a one-word class with another without changing the meaning of the message such as 'that house is beautiful' and 'บ้านนั้นสวย' (Back translation: *house that beautiful*), the word 'สวย' (*beautiful*) becomes a verb in Thai.

Modulation: translating the source text (ST) into the target language changes its perspective to make it more natural in the TT context, such as making a positive sentence negative.

According to Munday (2016), modulation can be:

- **obligatory**: e.g., *the time when* translates as *le moment où* [lit. 'the moment where']
- **optional**, though linked to preferred structures of the two languages: e.g., the reversal of point of view in *it is not difficult to show* > *il est facile de démontrer* [lit. 'it is easy to show'].

When a translation results in a grammatically correct utterance that is regarded as inappropriate, unidiomatic, or awkward in the target language, modulation is employed. Modulation at the message level is classified according to the following categories (Vinay & Darbelnet, 2000): **abstract**<>**concrete**, or

particular<>**general**: *She can do no other* > *She cannot act differently*; *Give a pint of blood* > *Give a little blood*; **explicative modulation**, or **effect**<>**cause**: *You're quite a stranger* > *We don't see you anymore*; **whole**< >**part**: *He shut the door in my face* > *He shut the door in my nose*; **part**< >**another part**: *He cleared his throat* > *He cleared his voice*; **reversal of terms**: *You can have it* > *I'll give it to you*; **negation of opposite**: *It does not seem unusual* > *It is very normal*; **active**< >**passive**: *We are not allowed to access the internet* > *they don't allow us to access the internet*; **rethinking of intervals and limits in space and time**: *No parking between signs* > *Limit of parking*; **change of symbol** (including fixed and new metaphors): Fr. *La moutarde lui monta au nez* ['The mustard rose up to his nose'] > En. *He saw red* ['he became very angry'].

Equivalence, or idiomatic translation, is defined by Vinay and Darbelnet (2000) as when languages express the same situation using different stylistic or morphological methods. Equivalence helps translate idioms and proverbs. Cultures differ in this English-Thai study. Equivalence is crucial in translation. English says 'dumb as a donkey'; Thai says 'dumb as a buffalo.' Many exclamations, onomatopoeias, and idioms use this method, which varies by language and culture. For instance, a cry of pain in English is 'Ouch!'; in Thai, it is โอ๊ย (Oy!).

Adaptation: adaptation occurs when the TL culture does not comprehend the SL message (Vinay and Darbelnet, 2000). The translator must create an equivalent situation when the TL culture does not know the SL. Translation involves cultural and semiotic transfers. Adaptation (Baker & Saldanha, 2020) can refer to *appropriation* - the incorporation and adoption of foreign and other signs into one's own cultural environment to expand and reinforce it in the oscillation between production and consumption (Saglia, 2002), *domestication* - the translation, which is

oriented to the target culture and changes unusual expressions into familiar ones to make the text easy to understand (Wang, 2014), *imitation* - to break free from the source language's wording and meaning (Elmgrab, 2015), and *rewriting* - any literature created on the basis of another with the goal of adapting it to a particular ideology or poetics, and typically to both (Lefevere, 1992).

The Thai play 'บุษบาวิมพาณ,' adapted from Alan Jay Lerner's 1964 musical comedy-drama 'My Fair Lady,' employed appropriation, domestication, imitation, and rewriting. The Thai play showed the actress' northeastern Thai lower-class accent. The audience did not know the play was in English, so this is an adaptation. Foreign signs mimicked audience symbols. Also, Vinay and Darbelnet (2000) offer alternative methods. Translation theory has maintained currency with the following procedures (Munday, 2016).

Amplification: the TL employs more words, which is frequently due to syntactic expansion, e.g., *the charge against him > the charge brought against him*.

Economy: Economy is the opposite of amplification.

False friend: users think SL and TL words mean the same because they are structurally similar. False friends can also result from divergent polysemy, partial semantic overlap, or loan terms from English words with similar meanings. Sometimes meanings differ (in Thai, *serious* = *stressed*).

Loss, gain, and compensation: the film made 'Lost in Translation' a cliché. Translating ST to TT is difficult and loses meaning and structure. TT may add a gain at the same or different places in the text. English may omit the character's given name (Professor Munday > Jeremy) if the SL is a *tu/vous* language that switches from formal to informal address (e.g., French *vous* to *tu*).

Generalization: it is the utilization of a more generic term in the TT.

Examples include ST *textbook* vs. TT *book* and ST *joyful* vs. TT *happy*. Again, it has been proposed that generalization is another property of translation.

The current study adopted translation methods proposed by Vinay and Darbelnet (2000), as they are the methods widely used to investigate translation procedures by many recent researchers such as Sharei (2017), Sutarno et al. (2017), Azar (2018), Nago (2017), Herman (2018), UÇAR (2019), Asriana (2019), Shabani (2019), Alqunaibet (2019), and Fitria (2020).

Additionally, the researcher would like to include transliteration (Changprachak, 2016) among the translation methods in the present study. Transliteration is a form of translation that cannot be avoided if English proper names are not changed into Thai names.

Research Methodology

This chapter discusses the research design and the data collection.

1. Research design

Document analysis dominated this qualitative descriptive study. Data is collected from records, reports, photographs, and documents in qualitative descriptive studies to determine the events being investigated (Lambert & Lambert, 2012). This qualitative descriptive study examined 2006's *Charlotte's Web* movie. Words, phrases, and sentences were data. *Charlotte's Web* (2006) subtitle translation was classified using Vinay and Darbelnet's methods.

2. Data

Charlotte's Web (2006) was directed by Jordan Kerner. A 1952 E. B. White novel was adapted into a film. Karey Kirkpatrick and Susannah Grant scripted the

film. Netflix presented the Thai-subtitled film, but the translator was unknown (Netflix: Overview and Profile, 2021). Netflix had 214 million paid subscribers in 190 countries. This document had 1,467 words, phrases, and clauses. Phrase by phrase, the researcher collected study data from the English and Thai films. Tabulated data from both languages. The table had three columns; the first, second, and third columns were English, Thai, and translation methods.

Vinay and Darbelnet's (2000) translation procedures were followed in the translator's descriptive analysis. After comparing the 2006 Charlotte's Web English and Thai subtitles, the research examined Vinay and Darbelnet's (2000) translation methods.

Results

This section is to present the translation methods discovered in the study, along with the percentage for each of these methods.

This study examined 1,467 words, phrases, and sentences from Charlotte's Web (2006) subtitles. After data analysis, 1,932 translation methods were found. That is, not every clause, phrase, or sentence used the same translation strategy, which is why there were more strategies than data.

The findings revealed that oblige translation was utilized to translate 1,001 times this movie's subtitles, which represents 51.81 percent of all possible translations. The method that was used the most frequently was adaptation, and the subcategory that was used the most frequently was rewriting. There was a total of 716 tokens found, making up 37.06 percent of the total. The number found for the imitation strategy within the adaptation category was 98, indicating that it was used quite frequently. This demonstrates that in order to make the Thai subtitles

understandable and produce the same results for both the target audience and the source audience, the translator used different statements from the English scripts.

Take this, for instance, which is a sentence from *Charlotte's Web* subtitles.

Table 1

A sentence from Charlotte's Web subtitles

Class, these are some of	นักเรียน ทั้งหมดนี้จะ	1. Modulation-whole<
the questions that you're	เป็นคำถามที่ครูจะออก	>part
likely to be asked in the	สอบในสัปดาห์นี้	2. Modulation-active<
exam this week.		>passive
		3. Adaptation-rewriting

This is a complete sentence. The word 'class' in Thai means 'ห้องเรียน'. It was translated into 'นักเรียน', which was practically part of the class, so it fell into the oblique translation method's 'modulation-whole >part' category. Plus, '...you're likely to be asked...' used the passive voice in the English subtitle but the active voice in the Thai translation. The translation was modulation-active > passive. Rewriting the sentence made it sound natural in the target language. As shown, a sentence used three translation methods.

Here are some other examples of other methods used in translating the subtitles of the film *Charlotte's Web* (2006).

Table 2

Examples of the methods used in translating the subtitles of the film *Charlotte's Web* (2006)

Translation methods		ST	TT
Direct translation	Borrowing	<u>Okay</u> , it's morning!	โอเค เช้าแล้ว
	Literal translation	Lightning, typhoon, cholera, dysentery	ฟ้าผ่า พายุ อหิวาต์ โรคท้องร่วง
	Transposition		
Oblique translation		abstract<	เราต้องหาคำใหม่
		>concrete	อีกคำ คำที่ ฉลาด
		really <u>good</u> one.	มาก ๆ
	Modulation	general ->	เธอกำลัง ดูแล มด
		particular	ตัวเดียวกันหรือ
		<u>creature</u> ?	เปล่า
		explicative modulation,	ใช่ หนวกหู
		or effect<	
		>cause	
		whole< >part	<u>Class</u> , these are นักเรียน ทั้งหมดนี้
		some of the questions...	จะเป็นคำถาม
	reversal of terms	Fern was up before dawn <u>ridding the world injustice</u>	เฟิร์นตื่นก่อนไก่โห่ สร้างความเป็นธรรม โลก

Table 2 (Continue)

Table	negation of opposite	Isn't that great?	ดีไหม
	active<	A pig who <u>was</u>	หมูที่เกิดในฤดู
	>passive	<u>born</u> in the spring.	ใบไม้ผลิ
	rethinking	Coming through!	ขอทาง ๆ
	of intervals	Coming through!	
	and limits		
	in space and		
	time		
	Equivalence	Ew!	อัย!
	Adaptation	Domesticati	งั้นก็ต้องชิงคำกัน
	on	tiebreaker.	
	Imitation	She is!	เด็กผู้ชาย
	Rewriting	This guy ain't real!	มันไม่ใช่คนนี่หว่า
Amplification		Fern! Your books!	เฟิร์น ลูกลิ้มหนังสือ
			เนอะ
Economy		For that , this barn	โรงนาแห่งนี้จึง
		needed a pig.	ต้องการหมูสักตัว
Loss, gain, and compensation		Oh, hold that	อ๊ะ หยุดไว้ก่อนนะ
		thought, <u>please</u> .	
Generalization		Fainted like a <u>girl</u> .	เป็นลมอย่างกับ
			ผู้หญิง
Transliteration		I'm <u>Wilbur</u> .	ฉันชื่อวิลเบอร์

Discussion

Research question 1: What translation methods did the translator use to translate dialogues in the 2006 film *Charlotte's web*?

This study investigated how *Charlotte's Web* (2006) was translated using Vinay and Darbelnet's (2000) methods. The study found seven main translation methods, excluding the change of symbol subcategory under modulation, the appropriation method under adaptation of oblique translation, and false friends. Transliteration was needed to translate proper names, so the researcher added it to the category (Table 2).

Research question 2: Which translation method is most frequently used when translating film dialogues?

In analyzing 1,467 words, phrases, and sentences from *Charlotte's Web* (2006), 1,932 translation techniques were used. Oblique translation was found 1,001 times and made up 51.81% of all translation methods. Next were economy (420 tokens, 21.73%), direct translation (239, 12.37%), amplification (105, 5.43%), and transliteration (99, 5.12%). Six times (0.31%) and eight times (0.41%) were loss, gain, compensation, and generalization the least used methods.

Rewriting (716 times, or 37.06%), imitation (989 times, or 5.07%), and domestication (46 times, or 2.38%) were the most used options in oblique translation.

According to Section 3, researchers used Vinay and Darbelnet's translation methods (2000) which were used in many studies. In the study of *English Vinglish* subtitles from English to Indonesian, Fitria (2020) found that literal translation was used most of the time. This matched Sharei's 2017 comparison of *The Old Man and the Sea*'s English and Persian translations. Another version used modulation more than the first. Herman (2018) found that transposition was the most common

Indonesian-to-English translation strategy for the film *Tanah Air Beta's* subtitle, while Asriana (2019) examined the process of translating Lewis Carroll's *Alice's Adventures in Wonderland's* dialogue from English to Indonesian. The results showed transposition was the most popular method. The translation of *The Old Man and the Sea* from English to Persian was examined by Shabani et al. (2019) and Sharei (2017). One of the two translations examined in the second study used modulation techniques, which fell under oblique translation, the most. Results showed the same methods were used even when translated in opposite directions. Due to the same language pair and results, the results were intriguing.

The current study examined English-to-Thai translation using Vinay and Darbelnet's (2000) methods. There has been no research on translating English-Thai subtitles using Vinay and Darbelnet's (2000) methods. This study can be a starting point for further research into English and Thai translation in both directions to determine whether the outcomes would be comparable to those of the English-Persian and English-Indonesian language pairs.

The present study also found that Thai translators used pro-drop language and resumptive pronouns when translating the film.

Pro-drop language

Another characteristic of Thai that was frequently found in the translation of subtitles for *Charlotte's Web* (2006) was that it was a pro-drop language.

Laisattrayklai (2017) states that Thai is a pro-drop language. That is, it is common in Thai to omit the subject, whereas the subject cannot be omitted in English.

For example: ทานข้าวเที่ยงกันหรือยัง → *Have you had lunch yet?*

This aspect was frequently observed in the analysis of the *Charlotte's Web* (2006) subtitle translation. This instance falls under the category of economy, as the words were omitted. Here are some examples of pro-drop language.

Table 3

Examples of translation using a pro-drop language

I love you.	รักแกนะ
And you're back in.	ยังจะกลับมาอีก
Anyone want to play?	มาเล่นกันไหม
Oh, little itty-bitty pig, could you come here, please?	เจ้าหมูน้อย เข้ามานี่ได้ไหม

Resumptive pronouns

The researcher found that Thai had resumptive pronouns while translating subtitles for *Charlotte's Web* (2006), supporting Laisattryklai (2017). A pronoun followed the sentence's subject noun; for example, อาจารย์^๑ท่านไม่สบาย (Back translation: *teacher he/she is sick*), ค่าน้ำมัน^๒มันแพงมากเลย (Back translation: *The gas it is expensive.*). Here are some examples of translation using resumptive pronouns.

Table 4*Examples of the translation using resumptive pronouns (2006 Charlotte's Web)*

Humans love pigs.	คนเขารักหมูนะ
Maybe an animal said something to me and I didn't hear it because I wasn't paying attention.	บางทีสัตว์มันพูดแต่เราไม่ได้ยิน เพราะเราไม่ได้ตั้งใจฟัง

To sum up, *Charlotte's Web* subtitles were translated using most of Vinay and Darbelnet's (2000) methods. More than half of the study's translation techniques were oblique. Thai pro-drop and resumptive pronouns were also used. The above methods helped target audiences understand *Charlotte's Web* (2006)'s subtitles.

Recommendations

1. For implication

English majors taking translation courses can learn subtitle translation from this research. From the findings, student translators can learn how professional subtitle translators translate children's movies.

2. For further studies

Translation methods in subtitles from other film genres should be explored.

Acknowledgements

I would like to thank Surattani Rajabhat University, Thailand, for allowing me to conduct this research, and my parents for their unwavering support.

References

- Alqunaibet, S. I. (2019). An application of Vinay and Darbelnet's translation model to the English translation of Ghassan Kanafani's novel *men in the sun*: A descriptive analytical study. *Arab World English Journal*, (234), 1–90.
<https://doi.org/10.24093/awej/th.234>
- Asriana, R. (2019). *Procedures of translating dialogues in Carroll's Alice's adventures in wonderland from English into Indonesian* [Bachelor's Degree]. Universitas Negeri Semarang.
- Azar, Z. (2018). Study of Vinay and Darbelnet's seven translation strategies in four translations of Divorce Surah of Quran. *Journal of Teaching English Language Studies*, 6(4), 76-102.
- Beardsmore, H. B. (1986). *Bilingualism: Basic principles* (2nd ed.). Multilingual Matters.
- Baker, M., & Saldanha, G. (2009). *Routledge encyclopedia of translation studies*, (2nd ed.). Routledge.
- Baker, M., & Saldanha, G. (2020). *Routledge encyclopedia of translation studies*. Routledge.
- Charlotte's Web (2006 film) - Wikipedia. (2021). Wikipedia from [https://en.wikipedia.org/wiki/Charlotte%27s_Web_\(2006_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Charlotte%27s_Web_(2006_film))
- Changprachak, W. (2016) The use of Thai transliteration in translation of Thai to English from a cookbook 'Samrub Thai Soo Krua Lok: Thai Favorites to World Kitchen, *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 35(1), 72-102.

- Delabastita, D. (1989). Translation and mass-communication. *Babel. Revue Internationale De La Traduction / International Journal of Translation*, 35(4), 193-218. <https://doi:10.1075/babel.35.4.02del>
- Elmgrab, R. A. (2015). Authenticity and imitation in translating exposition: A corpus-based study. *Journal of Educational Issues*, 1(1), 191. <https://doi.org/10.5296/jei.v1i1.7781>
- Fitria, T. (2020). Translation procedure of English to Indonesian subtitle “English Vinglish” movie. *Journal of Literature, Linguistics and Cultural Studies*, 9(1), 40-48.
- Gambier, Y., & Gottlieb, H. (2001). *(Multi) media translation*. J. Benjamins.
- Herman, F. (2018). Translation procedures of the subtitle of film Tanah Air Beta from Indonesian into English. *Indian Journal of Arts*, 8, 32–42.
- Karamitroglou, F. (1998). *A proposed set of subtitling standards in Europe* [Ebook]. [https:// doi/10.1.1.463.9369&rep=rep1&type=pdf](https://doi/10.1.1.463.9369&rep=rep1&type=pdf)
- Khalaf, B. (2016). An introduction to subtitling: Challenges and strategies. *International Journal of Comparative Literature and Translation Studies*, 3(1), 123-129.
- Laisattryklai, A. (2017). *Introduction to translation* (9th ed.). Ramkamhaeng University Publishing.
- Lefevere, A. (1992). *Translation, history, culture: A sourcebook*. Routledge.
- Mason, I. (1989). Speaker meaning and reader meaning: Preserving coherence in screen translation. In H. Prais, R. Kölmel & J. Payne, *Babel. The Cultural and Linguistic Barriers between Nations* (pp. 13-24). Aberdeen University Press.

- Munday, J. (2016). *Introducing translation studies: Theories and applications* (4th ed.). Routledge Taylor & Francis Group.
- Nago, Y. (2018). *An analysis of Vinay and Darbelnet's translation procedures used in the fault in our stars novel* [Bachelor's Degree]. Sanata Dharma University.
- Saglia, D. (2002). Translation and cultural appropriation: Dante, Paolo and Francesca in British Romanticism. *Quaderns. Revista De Traducció*, 7, 95-119.
- Shabani, E., Emadi, N., & Daftari, F. (2019). Examining the translations of forough Farrokhzad's selected poems by a native and a non-native speaker using Vinay and Darbelnet's model. *Journal Of Language and Translation*, 9(1), 77-91.
- Sharei, V. (2017). A comparative study of the strategies employed in "The Old Man and the Sea" translated from English into Persian on the basis of Vinay and Darbelnet's model. *Theory And Practice in Language Studies*, 7(4), 281-286.
- Smokotin, V., Alekseyenko, A., & Petrova, G. (2014). The phenomenon of linguistic globalization: English as the global lingua Franca (EGLF). *Procedia – Social And Behavioral Sciences*, 154, 509-513. doi: 10.1016/j.sbspro.2014.10.177
- Sutarno, S., Sinar, T. S., Lubis, S., & Ibrahim-Bell, Z. (2017). Translation procedures used in translating Maitreya buddhist text “紫根与深耕” from Mandarin into Indonesian. *International Journal of English Language & Translation Studies*, 5(4), 129-134.
- Törnqvist, E. (1998). *Ingmar Bergman abroad*. Vossiuspers AUP.

- Uçar, B.K. (2019). *Translation of medical terms in light of Vinay and Darbelnet's translation procedures: A case study on medical thrillers the apprentice and the sinner by Tess Gerritsen* [Master's Degree]. Hacettepe University Graduate School of Social Sciences.
- Vinay, J., & Darbelnet, J. (2000). A methodology for translation. In: L. Venuti, ed., *The Translation Studies Reader*. Routledge, 84-93.
- Wang, F. (2014). An approach to domestication and foreignization from the angle of cultural factors translation. *Theory and Practice in Language Studies*, 4(11), 2423-2427. <https://doi.org/10.4304/tpls.4.11.2423-2427>.
- Wikipedia. (2023, June 14). *Charlotte's web (2006 film)*. Wikipedia. [https://en.wikipedia.org/wiki/Charlotte%27s_Web_\(2006_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Charlotte%27s_Web_(2006_film))

Author

Benjawan Tipprachaban

English for Careers Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Suratthani Rajabhat University, 272 Surat-Nasan Rd., Mueang District,
Suratthani 84100

Tel: 062-4698648 E-mail: benjawan.tip@sru.ac.th

An Investigation of Metacognition in Second Language Reading: A Case Study of a Thai Graduate Student at an American College

Pragasit Sitthitikul^{1*}

¹Language Institute Thammasat University, Thammasat University

*Corresponding author's email: pragasit@gmail.com

Received: November 30, 2022

Revised: December 18, 2023

Accepted: December 19, 2023

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2023.40>

Abstract

This case study examines the reading performance of a Thai college student who was studying English as a foreign language (EFL) in a U.S. institution. Through the use of think-aloud protocols and semi-structured interviews, an EFL Thai student's use of metacognitive strategies was documented while she was in the process of reading and comprehending two experimental English texts. The student's think-alouds were analyzed using the metacognitive reading strategies framework proposed by Jimenez, Garcia and Pearson (1996). The interview transcriptions were analyzed by the content analysis. The findings revealed that three broad themes emerge from the analysis: (a) the participant's reflections on the reading instruction in Thailand; (b) the reading strategies the participant employed at the beginning of the student's life in the U.S., and (c) the reading strategies the participant demonstrated from the think-aloud protocols. This study provided the insightful information of the metacognitive reading strategies and instructional implications, which has accounted for the reading behavior of an EFL reader that might allow EFL students an opportunity to take this case study as a lesson to improve their literacy

performance, and has called for teachers' fostering in the critical reading instruction to students.

Keywords: case study, metacognition in reading, second language reading, think-aloud protocols

Introduction

One of the major challenges for international students is the ability to cope with the academic tasks in English. Reading English materials has become important for students who study English as a foreign language (EFL). Many of these students are likely to have difficulties adjusting to a new school at college level where they have to read more English texts, which are not their first language (Chapman, 2000). There are many technical terms and more complex sentences in reading academic texts, which largely provide information (Vaidya, 1999). There are multiple components for students to read successfully; for instance, motivation, learning opportunities, prior knowledge, study skills, cultural or language differences (Anderson & Armbruster, 1984). According to Anderson & Armbruster (1984), many college students, as a result, are challenged with their study and commonly undergo the congruent learning problem in case they are not well-equipped with effective strategies to help them learn and read strategically. In other words, less able readers will find it more difficult in the literacy situation where they have to cope with challenging texts consisting of complex and sophisticated concepts to remember and complicated and lengthy sentence structures to read. Thus, to be successful readers at this level, students need to have multiple effective reading strategies to help them make sense of the texts being processed. These strategies require higher level

thinking processes (Anderson & Armbruster, 1984). In brief, students require more awareness of the task demands. For example, they must know when to skip the trivia and when to pay special attention to the major details of the text. They must utilize the study strategies wisely and appropriately, and they must be able to monitor their comprehension while reading, and to apply alternative strategies when they realize that they fail to understand the text (Baker & Brown, 1984; Brown, 1980).

Metacognition in reading

In the cognitive psychological literature, the concept of metacognition can be literally defined as the learners' knowledge about knowledge (Sternberg, 1984). Flavell (1979) elaborated the concept of metacognition as the learners' awareness of, or control, over cognitive processes. That is, the learners are aware of the use of the cognitive knowledge resources that they have. Metacognitive learners actively plan and manage to use the appropriate strategies and evaluate them whether they are effective and appropriate in carrying out a task (Brown, 1982; Jacobs & Paris, 1987). According to Nickerson (1988), metacognition engages the learners to be in the conscious control of their planning, selecting, regulating, and evaluating the problem-solving activities in a learning situation.

In reading comprehension, if readers are able to control and monitor the reading strategies they use while they are reading and processing the text, and they know when to apply alternative strategies or take remedial steps when confusion occurs, they are believed to be proficient readers (Romainville, 1994). This is because it means they have 'task awareness', 'strategic awareness', and 'performance awareness' (Reynolds, Wade, Trathen & Lapan, 1989). They are aware of what they have to do with a reading task, and they effectively select the strategies they will use

to attain the reading goal. They have in mind what strategies they plan to use or not to use during reading, such as they change the strategy they are using if they realize that the strategy in use is not effective and is not causing understanding (Hacker, 1998).

In the EFL classrooms in Thailand, there is still room for researchers to help English teachers to create better English classes to improve the students' performance. The research focus in this area might well fit into the current EFL context in Thailand. More research studies from different angles and perspectives should be supported to heal the reading problem. Nonetheless, there have been very few studies that have explored the importance and effectiveness of metacognition to enhance students' reading comprehension.

This study puts the focus on analyzing what a Thai graduate student who was studying at an American university knows about her reading and use of reading strategies, how she uses certain strategies, and when she uses them. This inquiry is different from past research in the EFL context in Thailand that has examined students' reading strategies.

Research Questions

The main purpose of this study is to investigate metacognition in second language reading of a Thai EFL student at an American university. With the main objective in mind, the following sub-questions were developed.

1. How is the Thai student at an American college able to manage the course readings?
2. What is the student's perception of the metacognitive strategies she employs in the study of the course materials?

3. How does the student develop metacognitive reading strategies?

Research methodology

Participants

Creswell (1998) suggests that the purposeful selection of participants represents a key decision point in a qualitative study. Because the purpose of this qualitative inquiry was to understand the learning experience of an EFL student in an American institution and to tap the metacognitive reading strategies of the student in higher education, a case study was carried out and selected an interesting case for this study (Stake, 1995). Dao (pseudonym) was the participant in this study. She was in her late thirties. She came to the United States on the Thai government grant to pursue a degree in education. She had been teaching English for about 14 years to both Thai students and refugees in a school/university outside Bangkok. The criteria established for the participant selection included having no previous experience within a U.S. educational institution, being a current graduate student in the program for the first semester, and having at least 10 years of studying English.

Research instruments

Reading passages

In this inquiry, two reading passages were used. The first English text was an economic news article on “PM Marks Freedom from IMF” and had approximately 620 words in length; the other was a 520-word narrative text titled “The Pirates of Tarutao” (Adirek, 1994). These passages were selected because they well represented narrative and expository texts in that general students might read similar kinds of

issues in everyday lives, and these passages allow the student to use a variety of reading strategies when interacting with them.

Interview protocols

The semi-structured interviews were used in this study. The interviews provided detailed explanations from the participant about the learning experiences and how her engagement in reading was related to issues such as metacognitive reading strategies. In this study, four interviews were conducted. During each interview which lasted about 40 minutes, the participant was asked to discuss the academic experiences. The interviews were audio-taped and transcribed. During the data analysis, several informal interviews over the telephone were conducted for more clarification and explanation to capture the essence of the participant's use of metacognitive experiences until no new themes emerged.

Think-aloud protocols

A think aloud technique was used to analyze whether or not the participant understood the texts and what strategies she employed during the reading experiment. The think-aloud protocols were used to examine the reader's thinking and reading processes. During the think-aloud session, the student had to stop from time to time to comment on what was going on in the head while interacting with the text. Simply put, think aloud involves "the overt, verbal expression of the normally covert mental processes readers engage in when constructing meaning from text" (Afflerbach & Johnston, 1984, p.185). The reflections from the students' think-aloud are useful indicators or predictions that illustrate students' reading comprehension processing, and greatly benefit the teachers in evaluating the students' weaknesses and strengths

to help them develop their literacy skills (Oster, 2001). When the teachers know the level of their students' reading ability, they can plan their instruction more effectively (Schellings & Van Hout Walters, 1995).

Data from the think aloud protocols were coded initially and then recorded as the codes were modified recursively and iteratively (Patton, 1990). Analytic induction, referring to approaches that primarily use detailed readings of raw data to derive concepts, themes, or a model through interpretations made from the raw data by a researcher, was also used to analyze the data to examine themes in search of the recurring issues related to the metacognitive reading strategies (Paris & Winograd, 1990).

Data collection procedures

Data collection through the multiple sources of information such as think-aloud protocols, reading questions, and interviews were used. The period of data collection for this research was two months.

First, the participant was scheduled to meet with the researcher for 4 one-hour sessions. In each meeting, the participant was informed about what she had to perform. In the think-aloud sessions, there were two main phases: a practice period and the actual study. During the 20-30-minute practice session, she was given prior exposure to the think-aloud procedure, and was given a pen and instructed to make any notes in the passage whenever she wanted.

After the practice session, the participant was given the two passages placed in their order for the actual study: "PM Marks Freedom from IMF" and "The Pirates of Tarutao." Then, she explained what strategies and process she went through while interacting with the texts to make sense of them. After reading each

text, the participant responded to prompting questions. The questions were very general and open to recall the major ideas of the reading passage.

Following the think-aloud sessions, the interviews were conducted to gain insights about student's learning experiences, the comments on the instruction of English, and, etc.

Data analysis

In analyzing the think-aloud protocols, the three classifications of reading strategies proposed by Jimenez, Garcia and Pearson (1996) were employed as a framework to classify the strategies. The first classification is called text-initiated strategies, which includes using text structure, focusing on vocabulary, summarizing, restating the text, paraphrasing, using context, rereading, and decoding. The second classification is known as interactive strategies, which includes inferencing, questioning, predicting, and confirming/disconfirming. The last category can be classified as reader-initiated strategies such as invoking prior knowledge, monitoring, visualizing, evaluating, noticing novelty, demonstrating awareness, searching for cognates, translating, code-switching, and transferring.

In the analysis of the interviews, a content analysis, which is a data analysis technique used to determine the presence of certain words, themes, or concepts within data (Lincoln & Guba, 1985), was employed to determine the categories that emerged across the responses. The depth of these responses was helpful in providing a clearer picture of the participant's engagement in the reading process.

Research findings

To answer the research questions, an analysis across the data provided information in four areas: (a) the participant's reflections on the reading instruction in Thailand; (b) the reading strategies she employed at the beginning of her student's life in the U.S.; and (c) the reading strategies she demonstrated from the think-aloud protocols.

Theme 1: The participant's reflections on the reading instruction received in Thailand

Dao related her struggle with reading to the reading instruction she received in her country. The reading instruction Dao received in her previous student's life in her country, Thailand, did not promote and build up students' reading strategies. Dao noted that teachers invariably failed to provide adequate practice for students to become strategic readers. Dao felt that teachers often emphasized word meanings and content acquisition over building reading abilities.

In the interview, Dao was asked to talk about the reading skills she learnt in her country. She commented that when she was studying English in her country, most of the teachers did not teach students the study skills that could lead them to be independent readers. The common instruction that teachers practiced was mainly based on the translation method which teachers provided the meanings of every unfamiliar word to students and then translated the text into their own language. Teaching English in her country depended too much on rote learning (memorizing without understanding), which led to poor metacognitive awareness. Dao said, "I mostly, and I am sure my friends also learnt and listened to what the teachers translated to us. We hardly used reading strategies."

Theme 2: The reading strategies the participant employed at the beginning of her student's life in the U.S.

Inadequate practice of reading strategies was a major problem for Dao that affected her later when she first studied in the doctorate level in the US. Dao discussed her learning experience that she underwent in reading during her first year as a doctoral student. She said, "When the teacher assigned me to read from the books or from the articles, I struggled with my reading a lot for the first year."

Vocabulary knowledge seemed to be one of the major concerns for her as well. She expressed that she received little strategic instruction for helping her figure out the meanings of unknown words in reading besides referring to a dictionary and the translation provided by the teachers. When she came to a word she did not understand, she looked it up in a dictionary, and tried to remember it.

Through in-depth interviews with Dao, it indicated that the use of re-reading technique was of high frequency when she tried to make sense of what she was reading. She tended to focus on the reading at word or sentence level. Re-reading strategy was used to develop understanding by discovering new meaning. She tended to re-read texts to check that she had really remembered something.

It seemed that teachers did not promote reading development for the participant effectively. Thus, she was limited in her opportunities to learn how to read strategically and in the opportunities to go beyond the understanding of the text being read. Buehl (1996) comments that students tend to find it difficult to summarize what they are learning, in part because they have not had practice in reformulating what they learn into their own language. They become so immersed in the vocabulary and

factual detail of their classes and they lose sight of the need to translate all of this into their own personal understandings.

Theme 3: The reading strategies she demonstrated from the think-aloud protocols

From the analysis of the think-aloud protocols, I described the portrait of the participant as a reader across the two texts. Then the descriptions of the participant's think-aloud protocols in reading the texts were discussed.

Table 1

Summary of Dao's Reading protocols

	Text 1	Text 2
Number of pauses during reading	50	27
Number of miscues	1	1
Strategies used and frequencies	1. Reflecting on text (13) 2. Translation (8) 3. Re-reading (6) 4. Summarizing (5) 5. Questioning (3)	1. Reflecting on text (5) 2. Summarizing (3) 3. Guessing meanings (3) 4. Questioning (3)

Table 1 (Continue)

Text 1	Text 2
6. Guessing meanings (2)	5. Re-reading (2)
7. demonstrating awareness (1)	6. Translation (1)
	7. Text structure (1)
	8. Reading ahead (1)

Reading Text 1

In reading the first English text, Dao paused 50 times, and misread 1 word, which was 'corporatization'. She employed 7 reading strategies in total. Reflecting on the text was her most frequently-used strategy with 13 occurrences. Translation and rereading were the second and third top strategies she utilized. In general, she read the text with a larger chunk of information in paragraphs, rather than in sentences. She tried to make sense of the text by paying attention to the gist of each chunk she read. She processed the comprehension while reading and made comments or reflected her thinking periodically. She mainly translated the text into her first language. If she had difficulties in understanding something, she reread it slowly, and underlined or put a circle/square on the key words she did not know, and used the context to guess the meaning.

Reading Text 2

The analysis from the think-aloud protocols when Dao read the second text revealed that she made 27 pauses during reading, and made 1 miscue. The word that she misread was 'stalactites.' Totally, she used an array of 8 reading strategies, with 5

occurrences of reflecting on the text, 3 occurrences of summarizing, guessing meanings from the context, and questioning.

Dao mainly selected to pay attention to the important details in order to understand the content of the story. She underlined the unfamiliar, but important words, and attempted to guess their meanings from the contextual cues if she could. She sometimes read ahead if she found some parts confusing. She reflected that with this strategy, it sometimes helped her understand what went on in the story more effectively.

Text: They were going to search for a suitable place to hide the loot that they had seized.

Dao: What did they seize? What does *loot* mean? I should put a circle on it first, and I will look it up later. Well, I'd better read ahead. I might find the answer.

When the author described the cave in the story, Dao commented that, "Umm ..., the author was describing the cave very well. I could see the clear image of how beautiful it must be. There were lots of falling and rising stones in the cave. Wow!"

The analysis from think-aloud protocols indicated that Dao employed the reflecting strategy the most. Overall, it appeared that Dao tried to memorize important details or key terms in order to be able to understand the text. She tried to understand the message that the passage was trying to impart by translating it into their first language. If comprehension failed, she reread it. She did not have much difficulty in processing the texts. In addition, she read the texts in larger chunks of words, and she made comments on the texts while reading. Her reflections on the

texts demonstrated that she truly understood the texts and had the insightful ideas to add to what was read. In Dao's case, it could be concluded that the reading strategies that she used the most in reading the two English texts were reflecting on the texts, summarizing, and translation. The abilities to reflect on the texts and summarize are the critical strategies that require the students to synthesize the ideas presented, which, in effect, means the readers possess the high-level thinking (Whimbey, 1975). Pressley (1998) stated that one qualification of skilled readers is that they are aware of what strategies they use. They consciously control and monitor their understanding, and they are able to report their thinking process (Grabe & Stoller, 2002).

In this study, the analysis revealed that Dao reported a great deal of knowledge, indicating as being an effective student. In other words, she had a wide range of strategies resources stored in her head as strategic readers did. Dao's reflections always included a lot of information about strategies for achieving the task demands during the think-aloud sessions. Moreover, she demonstrated the use of a set of powerful reading strategies, and adjusted the strategies each time when she tried to overcome the comprehension breakdown.

Discussion

What is learned from this case about metacognitive reading strategies is that the student has developed metacognition in reading L2 by herself, with very little guidance from the teachers, through a long process of her academic experiences. Although Dao faced some difficulties in coping with challenging texts at the beginning of the graduate study, as a whole, the analysis revealed that she was capable of using appropriate strategies to regulate literacy events, when she had to

expose to tremendous readings as a graduate student. It was suggested that emergent metacognition and reading ability may be related (Flavell, 1976; Fang, 1999). To illustrate, after several years of exposure to reading L2 texts, the participant developed the reading skill through literacy tasks (Watkins, 2000). As a consequence, her reading potential skyrocketed and her metacognitive reading strategies gradually and increasingly developed through the long process. This self reading development assisted Dao in coping with new tasks and challenges. However, it seems that the EFL reading programs in the country where the participant came from depended too much on memorizing details, without vivid understanding. At the time when the participant attended schools in her country, the instruction and practice in reading classes mainly involved translation method used by the instructors. As a consequence of this passive participation, Dao developed a bottom-up view of reading. Her main purpose of reading was to know the meaning of every unknown word and understand the details. However, in the graduate level coursework, she was required to process independently an enormous amount of reading materials, and may even be expected by many of the professors to be critical and responsive constructors of meaning. Such contrastive circumstances have caused the difficulties that Dao experienced at the beginning of the study.

Implications

Three implications may be drawn from this study for future research. First, it would be important to provide the student with extended opportunities to produce output in reading texts and receive necessary feedback to ensure maximal reflections from the think-aloud protocols treatment. Second, to learn the metacognitive strategies from the think-aloud protocols, appropriate reading tasks need to be

considered carefully. Third, care needs to be taken to make sure that the student's processing capacity is not overloaded during the think-aloud processing to allow for adequate allocation of attentional resources to reading strategies (Chamot & Kupper, 1989).

Recommendations

The study attempted to shed some light on the metacognition in reading, especially on the facilitative role of awareness and its effects on L2 reading. Future research should take into account to include the reading tasks for project-related or academic purposes if the participants are college students because they will be able to define the goals and outcomes of their activity. Future studies should also look closely how to select successful EFL readers to take part in the study. They should know how to think aloud while interacting with the texts. Researchers should consider prompted think-aloud technique in case the participants are not very critical of their reading process (Baker & Brown, 1984).

References

- Adirek, P. (1994). *The pirates of Tarutao*. Aries Books.
- Afflerbach, P., & Johnston, P. (1984). Research methodology: On the use of verbal reports in reading research. *Journal of Reading Behavior*, 16, 307-322.
- Alvermann, D. E. (1998). *Content area reading and literacy: Succeeding in today's diverse classrooms*. Allyn & Bacon.
- Anderson, T.H., & Armbruster, B.B. (1984). Studying. In P.D. Pearson (Ed), *Handbook of reading research*, 657-679. Longman.

- Anderson, R. C., & Pearson, P. D. (1984). A schema-theoretic view of basic processes in reading. In P. D. Pearson, R. Barr, M. L. Kamil, & P. Mosenthal (eds.), *Handbook of reading research*, 255-292. Longman.
- Baker, L., & Brown, A.L. (1984). Metacognitive skills and reading. In P.D. Pearson (Ed.), *Handbook of reading research*, 353-394. Longman.
- Brown, A. L. (1980). Metacognitive development and reading. In R. J. Spiro, B.C. Bruce, & W.F. Brewer (Eds.), *Theoretical issues in reading comprehension*, 453-481. Erlbaum.
- Brown, A. L. (1982). Learning how to read from reading. In J. A. Langer & M. T. Smith-Burke (Eds.), *Reader meets author / Bridging the gap*, 26-54. Newark, International Reading Association.
- Buehl, D. (1996). Improving students' learning strategies through self-reflection. *Teaching and Change*, 3(3), 227-243.
- Chamot, A. U., & Kupper, L. (1989). Learning strategies in foreign language instruction. *Foreign Language Annals*, 22(1), 13-24.
- Chapman, D.W. (2000). Trends in educational administration in developing Asia. *Educational Administration Quarterly*, 36, 283-308.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Sage Publications.
- Fang, Z. (1999). Emergent metacognition: A study of preschoolers' literate behavior. *Journal of Research in Childhood Education*, 13(2), 175-187.
- Flavell, J. H. (1976). Metacognitive aspects of problem solving. In L. B. Resnick (Ed.), *The nature of intelligence*. Erlbaum.
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new era of cognitive development inquiry. *American Psychologist*, 34, 906-911.

- Glaser, B., & Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory*. Aldine.
- Glesne, C., & Peshkin, A. (1992). *Becoming qualitative researchers: An introduction*. White Plains. Longman.
- Grabe, W. (1991). Current developments in second language reading research. *TESOL Quarterly*, 25(3), 375-406.
- Grabe, W., & Stoller, F. (2002). *Teaching and researching reading*. Pearson Education.
- Hacker, D. J. (1998). Self-regulated comprehension during normal reading. In D. J. Hacker, J. D. Dunlosky, & A. C. Grasser (Eds.), *Metacognition in education theory and practice*, 165-191. Mahwah. Lawrence Erlbaum Associates.
- Jacobs, J., & Paris, S. (1987). Children's metacognition about reading: Issues in definition, measurement, and instruction. *Educational Psychologist*, 22, 255-278.
- Jimenez, R. T., Garcia, G. E., & Pearson, P. D. (1996). The reading strategies of bilingual Latina/o students who are successful English readers: Opportunities and obstacles. *Reading Research Quarterly*, 31(1), 90-112.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.
- Lundberg, I. (1999). Learning to read in Scandinavia. In M. Harris and G. Hatano (Eds.), *Learning to read and write: A cross-linguistic perspective*, 157-172. Cambridge University Press.
- Merriam, S. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. Jossey-Bass.
- Nickerson, R. S. (1988). On improving thinking through instruction. In E. Z. Rothkopf (Ed.), *Review of Research in Education*, 1-58. American Educational Research Association.

- Oster, L. (2001). Using the think-aloud for reading instruction. *The Reading Teacher*, 55(1), 64-69.
- Paris, S. G., & Winograd, P. (1990). How metacognition can promote academic learning and instruction. In B. F. Jones & L. Idol (Eds.), *Dimensions of thinking and cognitive instruction*, 15-51. Lawrence Erlbaum Associates.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative evaluation methods*. Sage Publications.
- Pressley, M. (1998). *Reading instruction that really works*. Guilford Press.
- Reynolds, R.E., Wade, S.E., Trathen, W., & Lapan, R. (1989). The selective attention strategy and prose learning. In M. Pressley, C. McCormick, & E. Miller (Eds.), *Cognitive strategies research*, 159-190. Springer-Verlag.
- Romainville, M. (1994). Awareness of cognitive strategies: The relationship between university students' metacognition. *Studies in Higher Education*, 19(3), 359-366.
- Schellings, G., & Van Hout Walters, B. (1995). Main point in an instructional text, as identified by students and their teachers. *Reading Research Quarterly*, 30, 742-756.
- Schoonen, R., Hulstijn, J., & Bossers, B. (1998). Metacognitive and language-specific knowledge in native and foreign language reading comprehension: An empirical study among Dutch students in grades 6, 8 and 10. *Language Learning*, 48, 71-106.
- Seidman, I. (1998). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and social sciences*. Teachers College Press.
- Stake, R. (1995). *The art of case study research*. Sage Publications.

- Sternberg, R. J. (1984). Mechanisms of cognitive development: A componential approach. In R. J. Sternberg (Ed.), *Mechanisms of cognitive development*, 165-180. W.H. Freeman and Company.
- Vaidya, S. (1999). Metacognitive learning strategies for students with learning disabilities. *Education*, 120, 186-89.
- Watkins, D. (2000). Learning and teaching: A cross cultural perspective. *School Leadership & Management*, 20(2), 161-173.
- Whimbey, A. (1975). *Intelligence can be taught*. Dutton.

Author

Pragasit Sitthitikul

Language Institute Thammasat University

Tel: 0986299246 Email: pragasit@gmail.com

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร (มสส.)

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็นแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 เป็นต้นไป ที่เว็บไซต์ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>

2. เป็นบทความที่ครอบคลุมสาขาวิชาหลัก (Main subject Category) คือ Social Sciences และจะต้องอยู่ใน 3 กลุ่มสาขาวิชา (Subject areas) คือ 1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics and Finance, 3) Social Sciences ซึ่งจะต้องอยู่ใน 5 กลุ่มย่อย (Sub-subject areas) คือ 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics and Finance, 4) General Social Sciences, 5) Sociology and Political Sciences

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้ากระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 14 และพิมพ์เนื้อหา ในลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน - ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย - ขวา 1.8 เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 16 กึ่งกลางหน้ากระดาษ กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษรตัวแรกเป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่าง ๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่างต่อจากชื่อผู้วิจัย ชิดขอบซ้าย พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษาอังกฤษก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร อย่างเคร่งครัด

9. บทความที่ส่งมาตีพิมพ์จะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564

10. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคมสาร ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สุด

11. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

12. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยชื่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุคำนำหน้าชื่อ (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่ให้ครบถ้วน

สมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรสาร โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่ป็นนักศึกษา
ปริญญาโทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้นโดยไม่ต้องใส่ข้อมูล
ของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวอย่างเช่น

Author

Associate Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District,

Buriram Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon.nm@bru.ac.th

* ส่วนประกอบของบทความ *

* บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุนำคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. **เอกสารอ้างอิง (References)** อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation) โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

* บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้า หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุนำคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

4. **บทนำ (Introduction)** ระบุดังถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลวิจัย

5. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)** ระบุมุ่งวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. **วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)** ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. **ผลการวิจัย (Results)** ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่างๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition)

* การเขียนเอกสารอ้างอิง *

1. การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหา (In-text citation) ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น สำหรับผู้เขียนทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลแล้วตามด้วยปี ค.ศ. ที่เผยแพร่เอกสาร และ/หรือเลขหน้า เช่น Nuemaihom (2022) หรือ (Nuemaihom, 2022, 23)

2. การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้เขียน โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก

3. ในกรณีอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษ และให้วงเล็บคำว่า [in Thai] ไว้ส่วนท้ายของเอกสารอ้างอิงนั้น ให้เขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษคือให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก และให้เขียนรวมไปกับรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษเลย

ตัวอย่างเช่น

References

- Nuemaihom, A. (2022). Speaking English in all situations (2nd ed.). Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication. Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloemphrakiat district, Buriram province (Research report). Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(สามารถดูหลักเกณฑ์และรูปแบบการอ้างอิงเอกสารเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>)

ให้ใช้ระบบการเขียนเอกสารอ้างอิงนี้ตั้งแต่ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2565 เป็นต้นไป

**Manuscript Preparation Guidelines for the Submission of
Academic and Research Articles in Journal of
Humanities and Social Sciences (JHUSOC)**

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word 2010 onwards via the website: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>.

2. The article must be relevant to the main subject category i.e. Social Sciences. This category includes the following three subject areas: 1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics and Finance, and 3) Social Sciences. Moreover, the manuscript must be under the following five sub-subject areas: 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics and Finance, 4) General Social Sciences, and 5) Sociology and Political Sciences.

3. The article must be typed on A5 paper to include figures, tables, references, and author's brief personal data. Moreover, it should be between 15-20 pages in length.

4. Font

4.1 Angsana New with font size 14 is required. The article must be typed in one column and single spacing. The top-bottom margins of 2 cm. and the left-right margins of 1.8 cm. are used.

4.2 Both Thai and English article titles should be in bold face, font size 16 with initial caps of the content words, and be centered. Only English title is required for the article written in English or other languages.

4.3 The author's name (and the advisor's name) must be written in both Thai and English. It must also be typed in bold using font size 14 and centered on the page. For the Thai article, the author's name is numbered in order.

4.4 Department(s)/program(s), faculty(s) and affiliation(s) must be written in both Thai and English, and set flush on the left using font size 12 below the author's name. For the Thai article, their Thai information is numbered in order.

5. Either Thai or English article can be submitted. In the case of an English article, it must be verified and signed by an English language expert before being sent to the editor.

6. The article submitted for publication in JHUSOC has not already been published elsewhere or is not under consideration by peer reviewers for publication in other journals.

7. The article must contain both Thai and English abstracts with no more than 1 page of A5, or between 150-200 words. Only English abstract is required for the article written in English or other languages.

8. The author must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

9. The article will be reviewed by three peer reviews. This goes in line with the Office of Civil Service Commission's announcement relevant to the criteria and procedures for considering the academic appointment of university lecturers (Issue no. 4) B.E. 2564.

10. The Editorial board is responsible for the final decision regarding acceptance or rejection of the article published in the journal.

11. The author will be officially informed if his/her article is not accepted. However, the manuscript will not be sent back to him/her.

12. The author/authors (researcher/researchers) must write the personal information in English in the last part of the article below the references, providing a title (Mr. / Mrs. / Miss), an academic position i.e. Assistant Professor / Associate Professor / Professor (if any), and a doctoral degree i.e. Dr. (If any). A full address,

including a postal code, a fax number, and an email address, should also be provided.

It is noted if the author is a master's or doctoral student, his/her personal information must be presented while his/her advisors' individual information is not required.

For examples:

Author

Associate Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

* Components of Articles *

To write an academic article, clear points should be identified and appropriate sequences of the content should be considered. The article should consist of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The article contents are clearly summarized. Both Thai and English abstracts are required. A one-page Thai abstract with 150-200 words is written first, followed by the English one with the same number of words.

It is noted that only English abstract is required for the article written in English.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English keywords are required for the article written in English.

4. Introduction: The article background is presented. The article scope is also specified.

5. Body of Text: The main contents and sub-topics of the article are identified. Moreover, the topics are sorted by the contents.

6. References: In-text citation is based on the author-year system of the APA (American Psychological Association) style (7th edition). It is noted that all entries in the text should be listed in the references.

* Components of Research Articles *

The research results should be presented systematically. The research article should be composed of the following parts:

- 1. Title:** The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.
- 2. Abstract:** The important research components, including objectives, population, sample group, instruments, statistics for data analysis, and research results. Both Thai and English abstracts must be written. The length of each language is not more than 1 page or between 150-200 words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English.
- 3. Keyword:** The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English abstract is required for the article written in English.
- 4. Introduction:** The significance of research problems is identified. The relevant literature is reviewed. In addition, the overall benefits obtained from the research results are also presented.
- 5. Objective:** The research objectives are clearly identified to reflect the overall picture of the research.
- 6. Methodology:** The research methods, including population, samples, instruments, steps of data collection, and statistics for data analysis, are clearly indicated.
- 7. Results:** The research results obtained from analyzing the data are clearly interpreted according to the research objectives.

8. Discussion: The research results are discussed with theoretical support so as to check whether the current research results are in line with or against the previous studies.

9. Recommendations: Utilization of the research results, and guidelines for the next research should be recommended.

10. References: The references must be based on APA (American Psychological Association) style (7th edition).

* Writing References *

1. Both Thai and foreign authors' names in the in-text citation must be written in English only. Moreover, their last names should be written first, followed by the year of publication, and/or page numbers, for example, Nuemaihom (2022) or (Nuemaihom, 2022: 23).

2. References are listed fully in alphabetical order according to the last name of the author and not numbered. Moreover, the last name is written first, followed by the initial letter of his/her first name.

3. For referring the Thai documents, the documents must be translated into English, and the additional word “in Thai” must be put in the brackets [] i.e. [in Thai]. It is noted that the same format for referring both Thai and English documents is required.

For example:

References

Nuemaihom, A. (2022). Speaking English in all situations (2nd ed.). Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]

Sato, K. (2003). Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication. Akita Prefectural.

Yothimas, D. (2015). A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloemphrakiat district, Buriram province (Research report). Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(For further information about the guidelines on writing references, please visit the website: <http://jhusoc.bru.ac.th>)

This reference style will come into effect from
Vol. 20 No.1 (January-April) 2022 onwards.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร (มสส.)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการมนุษยสังคมสาร

เรื่อง ตีพิมพ์บทความลงในมนุษยสังคมสาร

1. ชื่อผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

.....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

.....

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เลขที่ 439 ถนนจระ ต่าบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

อีเมล: jhusoc@bru.ac.th เว็บไซต์: <http://jhusoc.bru.ac.th>

3. ประเภทของบทความ

☐ บทความวิจัย (Research article)☐ บทความวิชาการ (Academic article)

4. เนื้อหาของบทความเกี่ยวกับ

☐ ด้านมนุษยศาสตร์ ☐ ด้านสังคมศาสตร์

5. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด

.....

6. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้า

มี).....

7. สถานภาพผู้ส่งบทความ

7.1 ☐ อาจารย์ ☐ อื่นๆ ระบุ.....

คณะ.....

สถาบัน.....

ชื่อผู้วิจัยร่วม (ถ้ามี) กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ)	หน่วยงาน	โทรศัพท์

7.2 ☐ นิสิต/นักศึกษา☐ ประโยชน์โท ☐ ประโยชน์เอก

หลักสูตร.....

สาขา.....

คณะ.....

สถาบัน.....

โปรแกรมนำชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

2. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

8. สถานที่ทำงาน

.....

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

9. กองบรรณาธิการสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่

☐ สถานที่ทำงาน ☐ ที่อยู่ดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

10. กรณีที่ไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ กองบรรณาธิการสามารถติดต่อ
บุคคลดังต่อไปนี้

ชื่อ – สกุล

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

11. สิ่งที่น่าสนใจ

☐ ไฟล์บทความวิจัย ☐ บทความทางวิชาการ

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

12. องค์ประกอบของบทความ

ข้าพเจ้าได้จัดทำบทความตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับของ “มนุษยสังคมสาร” ครบสมบูรณ์ ดังนี้

☐ บทความวิชาการ	☐ บทความวิจัย
☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
☐ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ บทคัดย่อและภาษาอังกฤษ
☐ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ คำสำคัญและภาษาอังกฤษ
☐ บทนำ	☐ บทนำ
☐ เนื้อหา	☐ วัตถุประสงค์การวิจัย
☐ เอกสารอ้างอิง	☐ วิธีดำเนินการวิจัย
☐ ประวัติผู้วิจัย	☐ ผลการวิจัย
	☐ อภิปรายผล
	☐ ข้อเสนอแนะ
	☐ เอกสารอ้างอิง
	☐ ประวัติผู้วิจัย

13. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาได้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษ
ในส่วนของ Abstract และบทความความภาษาอังกฤษ และขอรับรองว่า
บทความฉบับนี้มีการใช้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักภาษาและหลัก
ไวยากรณ์ทุกประการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....
...../...../.....

14. อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและ
เนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ เห็น
ควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้
*(กรณีที่เป็นนิสิตหรือนักศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

15. ดัชนีบ่งชี้ถึงพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ยังไม่เคยตีพิมพ์
เผยแพร่ที่ไหนมาก่อนและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

ผลการพิจารณาบทความจากบรรณาธิการ

- ☐ เห็นควรดำเนินการส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพของบทความ
- ☐ ไม่รับพิจารณาบทความ

.....

.....

.....

.....

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนท์ เนื้อไม้หอม)

บรรณาธิการมนุษยสังคมสาร

หมายเหตุ

1. ขอให้ท่านกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มขอลงบทความด้วยลายมือที่อ่านออก และชัดเจนแล้วสแกนส่งไปพร้อมไฟล์ PDF และ ไฟล์ Word ของบทความต้นฉบับ โดยส่งไปที่ <http://jhusoc.bru.ac.th> → ติดต่อขอลงบทความ
2. ขอให้จัดเตรียมต้นฉบับบทความของท่านตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความ ของกองบรรณาธิการ “มนุษยสังคมสาร” มิเช่นนั้น บทความของท่านจะไม่ได้รับการพิจารณาในดำเนินการในขั้นต่อไป
3. บทความของท่านต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษ จากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ พร้อมลงลายมือชื่อรับรอง
4. ในกรณีที่เป็นิสิตนักศึกษา บทความของท่านต้องผ่านการรับรองจาก อาจารย์ที่ปรึกษา โดยลงลายมือชื่อรับรอง

Article Submission Form
for Publication in the Journal of Humanities
and Social Sciences (JHUSOC)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University, Thailand

Date:/...../.....

To Editor of Journal of Humanities and Social Sciences

Subject Article Submission Form for Publication in Journal of
Humanities and Social Sciences

1. Author's Name.....

2. Article Title.....

.....

.....

.....

3. Types of Articles

☐ Research Article

☐ Academic Article

4. Types of Disciplines ☐ Humanities ☐ Social Sciences

5. The Highest Level of Education.....

6. Academic Position (if any).....

7. Position

7.1 ☐ Lecturer ☐ Other Positions (please specify).....

Faculty.....Institute.....

Co-authors (if any) who are not students.

Name	Organization	Telephone	E-mail

7.2 ☐ Students ☐ M.A. ☐ Ph.D.

Discipline.....

Program.....

Faculty.....

Institute.....

Please specify the thesis advisors' names

1. Name.....

Current Position.....

Address.....

Telephone..... E-mail.....

2. Name.....
 Current Position.....
 Address.....
 Telephone..... E-mail.....

8. Author's Present Workplace

.....

 Office Telephone..... Mobile Telephone.....
 Fax..... E-mail.....

9. Contact Address ☐ Workplace ☐ Address as below

.....

 Home/Office Telephone..... Mobile Telephone.....
 Fax..... E-mail.....

10. In case of not being able to contact the author, the editorial board can contact the following person:

Name.....
 Telephone..... Mobile Telephone.....
 Fax..... E-mail Address.....
 Relationships.....

11. Enclosed documents

☐ Research Article ☐ Academic Article
☐ Other (specify)

12. Article Components

I have written an article in line with the guidelines of the journal with the following components:

☐ Academic Article	☐ Research Article
☐ Thai and English Titles	☐ Thai and English Titles
☐ Author's name in Thai and English	☐ Author's name in Thai and English
☐ Thai and English Abstracts	☐ Thai and English Abstracts
☐ Thai and English Keywords	☐ Thai and English Keywords
☐ Introduction	☐ Introduction
☐ Body of Text	☐ Objectives
☐ References	☐ Methodology
☐ Author's Biodata	☐ Results
	☐ Discussion
	☐ Recommendations
	☐ References
	☐ Author's Biodata

13. An expert has examined accuracy of the English use. It is certified that the article is written in the correct English grammar and can be published in this journal.

Expert's signature.....

(.....)

Position.....

Date...../...../.....

14. The thesis advisor(s) has considered this article and approved that its contents and components are complete and accurate according to academic principles, so the article is recommended to be published in this journal. It is noted that the item 14 is for the students only.

Advisor's signature.....

(.....)

Date...../...../.....

15. The manuscript submitted for publication in this journal has not been published before and is not under consideration of other journals. Moreover, the author is pleased to make modifications suggested by the editorial board.

Authors' signature.....

(.....)

Date...../...../.....

The results of article acceptance considered by the journal editor are as follows:

☐ It should be forwarded to peer reviewers to evaluate its quality.

☐ It is rejected (Please give reasons for not being able to get the article published in this journal.).....

.....

.....

(Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom)

Editor

Journal of Humanities and Social Sciences

NB:

1. You must fill out the Article Submission Form with readable handwriting, scan the form and submit it together with both PDF and Word files of the original full article to <http://jhusoc.bru.ac.th> → **Request for Article Submission.**

2. You must prepare your original manuscript in accordance with the journal guidelines and criteria, otherwise your article will not be considered to get published in the journal.

3. Your article must be written in the correct English and is certified by the English expert with his/her signature on it.

4. For a student, the article must be certified by an advisor with his/her signature on it.

แผนภูมิขั้นตอน (Flowchart) การตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคมสาร

